

รายงานการวิจัย การพัฒนานโยบาย การเรียนการสอนภาษาไทย ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

วันภาษาไทย
แห่งชาติ

คำนำ

(ฉบับที่) ๖ ๖ ๖ ๖

จากสภาพการณ์การจัดการเรียนการสอนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าปัญหาทางภาษาของนักเรียนส่งผลต่อการเรียนและโอกาสในการศึกษาต่อ อีกทั้งในช่วงเวลาที่ผ่านมาการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย และมีหลักสูตรที่แตกต่างกัน รวมทั้งแนวทางการจัดการศึกษายังไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมหรือความต้องการของท้องถิ่น ทำให้ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในทุกระดับชั้น และส่งผลต่อการเรียนวิชาอื่นๆ ของนักเรียนและเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีความเสียเปรียบทางด้านภาษาโดยยังขาดความรู้ความเข้าใจการฟัง อ่าน เขียนและพูดภาษาไทยเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในด้านการพัฒนานโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นมาตรการสำคัญที่กำหนดในนโยบายรัฐบาล ในแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งแผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๕) เพื่อมุ่งแก้ปัญหาวิกฤตด้านการศึกษาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะทักษะด้านภาษาไทยที่มีผลต่อการสื่อสารและการเรียนรู้ในห้องเรียน อันส่งผลถึงโอกาสในการศึกษาต่อ จึงได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนานโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้น โดยมีศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล

เปรมศรีรัตน์ ประธานศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต มหาวิทยาลัยมหิดล และคณะ เป็นผู้ดำเนินการ เพื่อพัฒนารูปแบบและนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่เชื่อมโยงกับภาษามลายูถิ่น สำหรับใช้ในโรงเรียนที่มีเด็กนักเรียนที่ใช้ภาษามลายูถิ่น หรือโรงเรียนในพื้นที่ซึ่งมีภาษาถิ่น (ภาษาแม่) แตกต่างไปจากภาษาราชการและภาษาในโรงเรียน งานวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และคณะกรรมการอำนวยการวิจัยโครงการวิจัยปฏิบัติการ เรื่อง การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีศึกษาโรงเรียนในเขต ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้

รายงานการวิจัยและพัฒนานโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับนี้ คงจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของเด็กและเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ดียิ่งขึ้น ขอขอบคุณศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ กับคณะ รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ตามเป้าหมายและหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการวิจัยฯ ฉบับนี้ จะถูกนำไปใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

(รองศาสตราจารย์ชงทอง | จันทรางศุ)

เลขาธิการสภาการศึกษา

คำชี้แจง

การพัฒนานโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยให้เหมาะสมกับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการสืบเนื่องมาจากการที่เยาวชนในพื้นที่ดังกล่าว มีอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แตกต่างจากภาษาไทยและวัฒนธรรมส่วนกลางของประเทศเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ส่งผลให้พื้นฐานความรู้เดิมก่อนเข้าสู่โรงเรียนจึงมีความแตกต่างจากเยาวชนทั่วไปในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นพื้นฐานทักษะภาษาไทย และพื้นฐานความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยส่วนกลาง ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในระยะเริ่มต้น (ระดับปฐมวัยและประถมศึกษา) ที่มีรูปแบบเดียวกับเยาวชนทั่วไปในประเทศ จึงทำให้เด็กในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ปรับตัวไม่ทัน เนื่องจากทักษะในภาษาไทยยังไม่เพียงพอต่อการสื่อสารและการเรียนรู้เนื้อหาสาระในชั้นเรียน ปัญหาทางภาษาดังกล่าวส่งผลต่อการเรียนและโอกาสในการศึกษาอย่างชัดเจน เห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และอยู่ในอันดับท้ายของประเทศมาโดยตลอด ด้วยเหตุนี้จึงมีความพยายามจากหลายฝ่ายที่จะหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่เหมาะสมกับเยาวชนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

โครงการวิจัยและพัฒนา นโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ระดับปฐมวัย) ได้นำเสนอกระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ภายใต้กรอบของการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา โดยได้

ดำเนินการวิจัยควบคู่และสอดคล้องกับ “โครงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้” (ซึ่งดำเนินงานต่อเนื่องระยะยาวเป็นเวลา ๙ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐) เน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สติปัญญา และความกล้าแสดงออกของเด็กโดยผ่านกระบวนการพัฒนาภาษา โดยเริ่มต้นจากภาษาแม่หรือภาษาท้องถิ่น (มลายูถิ่น) เชื่อมโยงสู่การเรียนรู้ภาษาราชการ (ภาษาไทย) อย่างเป็นระบบ

โครงการวิจัยและพัฒนานโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ระดับปฐมวัย) จัดการเรียนการสอนโดยให้ความสำคัญกับพื้นฐานของเยาวชนในพื้นที่ เริ่มต้นจากการสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ที่มั่นคงโดยใช้ภาษาแม่หรือภาษาท้องถิ่น (ภาษามลายูถิ่น) เป็นสื่อการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางความคิด จินตนาการ ความกล้าแสดงออก และให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข จากนั้นจึงสร้างพื้นฐานด้านภาษาไทย โดยเริ่มต้นจากทักษะการฟัง-พูด โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองซึ่งเน้นความเข้าใจจากการฟัง และตอบสนองความเข้าใจด้วยการปฏิบัติหรือใช้ท่าทาง (Total Physical Response : TPR) สร้างความมั่นใจจนกระทั่งมีความพร้อมทั้งในด้านคำศัพท์และความหมาย แล้วพัฒนาการไปสู่การพูดด้วยความเข้าใจอย่างแท้จริง จากพื้นฐานทางความคิดและทักษะการโต้ตอบสื่อสารในภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย ต่อยอดไปสู่การพัฒนาทักษะอ่าน-เขียนในภาษามลายูถิ่นโดยใช้อักษรไทย (Primer)

และเสริมทักษะการอ่านเขียนให้เข้มแข็งด้วยสื่อการอ่านท้องถิ่น (หนังสือเล่มยักษ์และหนังสือเล่มเล็กภาษามลายูถิ่น) จากนั้นเป็นการเชื่อมโยงระหว่างภาษามลายูถิ่นอักษรไทยไปสู่การอ่านเขียนภาษาไทยเบื้องต้น (ในระดับประถมศึกษา) โดยใช้แบบเรียนถ่ายโอนทางภาษา (Transfer Primer) เพื่อเสริมสร้างพื้นฐานทางภาษาไทยของนักเรียนในพื้นที่ให้เพียงพอต่อการเรียนรู้สาระวิชาต่างๆ ในชั้นเรียนต่อไป

แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง โดยใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นฐานในการเรียนรู้ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย สำหรับเยาวชนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ เหมาะสมกับโรงเรียนที่มีเด็กนักเรียนซึ่งใช้ภาษามลายูถิ่น ๑๐๐ % หรือโรงเรียนในพื้นที่ซึ่งมีภาษาท้องถิ่น (ภาษาแม่) แตกต่างไปจากภาษาราชการและภาษาในโรงเรียน (ภาษาไทย) ทั้งนี้ โรงเรียนที่มีเด็กดังกล่าวจำเป็นต้องมีครูผู้สอนที่สามารถสื่อสารภาษาท้องถิ่นได้ โดยเฉพาะในชั้นเรียนปฐมวัยและประถมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เด็กได้รับโอกาสและสิทธิทางการศึกษาอย่างเต็มที่ และได้เรียนรู้ด้วยความสุขเพื่อพัฒนาการที่ดีสมวัย ทั้งนี้ หากโรงเรียนมีบริบทอื่นที่แตกต่างออกไป เช่น ในชั้นเรียนประกอบไปด้วยนักเรียนที่มีพื้นฐานทางภาษาที่แตกต่างกันในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ควรใช้แนวทางการจัดการศึกษาที่แตกต่างออกไปตามความเหมาะสม

คณะวิจัยคาดว่าแนวทางการจัดการศึกษาดังกล่าว น่าจะเหมาะสมและเป็นทางออกหนึ่งในการแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระยะยาว นอกจากนี้โครงการทวิภาษาฯ

และโครงการวิจัยและพัฒนานโยบายการเรียนการสอนภาษาไทย
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับเป็นนวัตกรรมและความท้าทายที่
จะนำไปสู่การทบทวนนโยบายภาษาเพื่อการศึกษาที่มีมาตรฐานและมี
คุณภาพ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการศึกษาภาคบังคับ และ
การศึกษาในระดับสูงต่อไป รวมทั้งเป็นหนึ่งในกระบวนการที่จะ
ช่วยเสริมสร้างเยาวชนไทยมุสลิมในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้
เติบโตขึ้น เป็นประชากรไทยที่มีคุณภาพ มีความมั่นใจและมั่นคงใน
อัตลักษณ์ การเป็นคนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูตามความต้องการ
ของคนในพื้นที่ อันเป็นหนึ่งในแนวทางของการรณรงค์ระดับโลก
ด้านการปกป้องรักษาความหลากหลายของภาษาและวัฒนธรรม
ท้องถิ่น ซึ่งเป็นมรดกของมนุษยชาติให้ดำรงอยู่ได้ในสังคม
พหุวัฒนธรรม/พหุภาษาดังเช่นสังคมไทย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง
ของโลกยุคปัจจุบัน

บทสรุป

สำหรับผู้บริหาร

โครงการวิจัยและพัฒนานโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นโครงการวิจัยปฏิบัติการในพื้นที่โรงเรียนนำร่อง ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบและพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยที่เหมาะสมกับเยาวชนไทยมุสลิมที่พูดภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ โดยได้ดำเนินการวิจัยควบคู่และสอดคล้องกับ “โครงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้”^๑ ซึ่งดำเนินงานต่อเนื่องระยะยาว ๘ ปี เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ เป็นต้นมา

เป้าหมาย

เพื่อสร้างเยาวชนไทยเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นผู้รู้และสามารถใช้ทั้งภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพในการสื่อสารทั่วไป เหมาะสมกับวัย และประสบความสำเร็จในการศึกษาตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในวัฒนธรรมความเป็นมลายูและความเป็นไทย

^๑ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. ๒๕๕๐. “โครงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้”

แนวคิด

แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับเด็กในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ดำเนินตามกรอบแนวคิดของการจัดการศึกษาแบบทวิภาษาหรือพหุภาษา ซึ่ง “เรียนรู้จากสิ่งที่รู้ไปสู่สิ่งที่ไม่รู้” (known to unknown) โดยมีรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาและวัฒนธรรมใกล้ตัวเด็กเป็นพื้นฐานในการพัฒนาระบบความคิดสติปัญญาและการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้อย่างเป็นระบบในภาษาราชการและวัฒนธรรมส่วนกลาง แนวคิดดังกล่าวเป็นการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงพื้นฐานความรู้ความสามารถของเด็กเป็นสำคัญ (child center) และต่อยอดความรู้เดิมให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบทวิภาษาในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย เป็นผลมาจากงานวิจัยพื้นฐานซึ่งเป็นการสำรวจสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการและความสำคัญของการใช้ภาษาท้องถิ่นเพื่อการสื่อสารและจัดการศึกษาเบื้องต้นสำหรับเยาวชนในพื้นที่ ทั้งนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยจากกลุ่มประเทศต่างๆ อันมีแนวทางเดียวกันในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละประเทศ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มโรงเรียนนำร่องซึ่งมีนักเรียนไทยมุสลิมที่พูดภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ ๑๐๐ % จำนวน ๔ โรงเรียน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษาของตนเองแตกต่างจากภาษาราชการ (การจัดการศึกษาแบบทวิภาษา/ พหุภาษา)

๒. ดำเนินงานวิจัยพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะภาษาและความแตกต่างทางภาษาระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย (ควบคู่กับการพัฒนาระบบตัวเขียนภาษามลายูถิ่นโดยใช้อักษรไทย) รวมทั้งศึกษาสำรวจสถานการณ์ทางภาษา การเลือกใช้ภาษา ทัศนคติและความต้องการเกี่ยวกับการใช้ภาษาในพื้นที่

๓. สร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาภาษาท้องถิ่นเพื่อเป็นฐานในการเรียนรู้ไปสู่ภาษาราชการ รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานและประโยชน์ที่ได้ทั้งในด้านภาษา วัฒนธรรม และการศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างการมีส่วนร่วมในกลุ่มผู้เกี่ยวข้องระดับต่าง ๆ

๔. ร่างและจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) สำหรับเด็กปฐมวัย

๕. ร่างและจัดทำแผนการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรทวิภาษา โดยยึดมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการ ปีพุทธศักราช ๒๕๕๖

๖. สร้างแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยในด้านทักษะความสามารถทางภาษาแม่ (ภาษามลายูถิ่น) ภาษาไทย และความคุ้นเคยกับหนังสือ

๗. ประชุมปฏิบัติการจัดทำสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาระบบความคิดผ่านกระบวนการพัฒนาภาษา โดยใช้ฐานทางภาษามลายูถิ่นเชื่อมโยงสู่ภาษาไทย

๘. ประชุมฝึกอบรมครูระดับปฐมวัย (ครูประจำชั้นและครูภาษาไทย) เกี่ยวกับกลวิธีการสอนและทักษะการใช้สื่อการสอนในรูปแบบการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา และความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความแตกต่างทางภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย

๙. จัดทำคู่มือการสร้างสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอนภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยในรูปแบบเชื่อมโยง

๑๐. ปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนระดับปฐมวัย (เริ่มต้นที่ชั้นอนุบาล ๑) โดยใช้แผนการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้อะกลวิธีการสอนเพื่อพัฒนาการทางภาษาไทยโดยใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นฐานในการเรียนรู้ ตามแนวทางการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา

๑๑. ทดสอบทักษะความสามารถทางภาษา (ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย) และความคุ้นเคยกับหนังสือของเด็กปฐมวัย (ก่อนและหลังเรียนในชั้นอนุบาล ๑)

ผลการวิจัย

ผลการดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนานโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งเป็นผลการดำเนินงานก่อนปฏิบัติการในโรงเรียน และผลการปฏิบัติการในโรงเรียน ดังนี้

ผลการดำเนินงานก่อนปฏิบัติการในโรงเรียน

๑. ได้หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีการเชื่อมโยงระหว่างภาษาท้องถิ่นและภาษาไทย รวมทั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมส่วนกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสภาพสังคมและความต้องการของคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ หลักสูตรดังกล่าวเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งมีเป้าหมายที่เน้นการพัฒนาทักษะทางภาษาไทยและภาษามลายูถิ่นทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ การฟัง พูด อ่าน และเขียน และส่งเสริมให้เยาวชนในพื้นที่เป็นผู้ที่มีความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และสามารถปฏิบัติตนได้ในการอนุรักษ์ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นอันเป็นมรดกของชาติ

แผนการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยเป็นการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในด้านระบบคิด ความเป็นเหตุเป็นผล ความกล้าแสดงออก และความคิดสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการทางภาษา (ภาษาแม่) พร้อมทั้งสร้างพื้นฐานในภาษาไทยโดยเน้นทักษะการฟัง-พูดอย่างเข้าใจ และต่อยอดไปสู่ทักษะการอ่าน-เขียน (เริ่มต้นจากภาษามลายูถิ่น) เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การอ่าน-เขียนภาษาไทยในรูปแบบเชื่อมโยงเมื่อเข้าสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และสร้างความแข็งแกร่งทางภาษาต่อเนื่องไปในระดับชั้นที่สูงขึ้น

๒. ได้สื่อประกอบการเรียนการสอนและกลวิธีการสอนแบบเชื่อมโยงภาษาและความรู้ พร้อมทั้งพัฒนาระบบคิดและสติปัญญา (สำหรับเด็กปฐมวัย) สื่อและวิธีการสอนที่สามารถ

เชื่อมโยงความรู้ (จากบ้านและชุมชน) ของเด็กไปสู่ความรู้ใหม่ๆ ในโรงเรียนได้ โดยดำเนินตามแนวทางและขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพื้นฐานเด็กและเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก ผ่านขั้นตอนและสื่อต่างๆ ดังต่อไปนี้

๒.๑ สร้างพื้นฐานการเรียนรู้ที่มั่นคงผ่านภาษามลายูถิ่น ด้วยสื่อการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นพัฒนาการทางความคิด จินตนาการ ความกล้าแสดงออกของเด็กในระดับปฐมวัย โดยส่วนใหญ่เป็น “สื่อภาพ เรื่องราว และวัฒนธรรมท้องถิ่น” ได้แก่ นิทานภาพ ฉากภาพ วัฒนธรรม เกมการศึกษา การละเล่นและเรื่องเล่าจากท้องถิ่น ซึ่งสื่อเหล่านี้ใช้ควบคู่กับ “กลวิธีการสอนและการตั้งคำถาม” ที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างเป็นขั้นตอน

๒.๒ สร้างพื้นฐานด้านภาษาไทยโดยเริ่มต้นจากทักษะการฟัง-พูด ผ่านกระบวนการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองซึ่งเน้นความเข้าใจจากการฟังและตอบสนองความเข้าใจด้วยการปฏิบัติหรือใช้ท่าทาง (Total Physical Response : TPR) สื่อการสอน TPR ประกอบด้วย “ชุดคำศัพท์ภาษาไทยง่ายๆ ที่เด็กควรรู้” และ “รูปแบบการสอน TPR” ที่เหมาะสมกับชุดคำเพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของชุดคำศัพท์ต่างๆ อย่างสนุกสนาน มีความสุขและมีประสิทธิภาพ

๒.๓ เตรียมความพร้อมในการอ่าน-เขียน เนื่องจากเด็กเริ่มต้นการเขียนจากการวาด และเนื้อหาที่ใช้เขียนล้วนมาจากการฟังและพูด ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในการอ่าน-เขียน นอกจากการ “ฝึกความเข้มแข็งของกล้ามเนื้อเล็ก” ด้วยการลากเส้นอย่างถูกต้องแล้ว ยังสร้างพื้นฐานการรู้จักอักษรแก่เด็กโดยใช้ “กลวิธีจับคู่ความเหมือนและความต่าง” จากภาพเชื่อมโยงไปสู่ตัวอักษรอย่างเป็นขั้นตอน นอกจากนี้ยังปลูกฝัง “การเขียนเชิงสร้างสรรค์” ด้วยกิจกรรมเล่าเรื่องจากภาพของนักเรียน เพื่อให้รู้สึกว่าการเขียนเป็นเรื่องที่ทำได้ด้วยตนเอง สนุกสนาน และกลายเป็นผู้ที่รักในการเขียนต่อไป

๒.๔ พัฒนาทักษะอ่าน-เขียนผ่านภาษามลายูถิ่นอักษรไทย โดยใช้ “แบบเรียนอ่าน-เขียนภาษามลายูถิ่นอักษรไทย” (Primer) มีภาพประกอบเพื่อสื่อความหมาย แบบเรียนอ่านเขียนภาษามลายูถิ่นเป็นการฝึกให้เด็กรู้ว่าเสียงและตัวอักษรมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอักษรต่างๆ สามารถรวมกันเป็นคำและประโยคที่มีความหมายเพื่อใช้สื่อสารได้ในทางกลับกันเด็กจะเรียนรู้การจำแนกอักษรจากพยางค์ จำแนกพยางค์จากคำ และจำแนกคำจากประโยคอย่างเป็นลำดับ นอกจากนี้ ในส่วนหนึ่งของแบบเรียนเด็กจะได้รับการกระตุ้นให้มีความคิด

สร้างสรรค์จากการสร้างคำด้วยตนเองโดยใช้อักษรต่าง ๆ ที่เรียนมาประสมรวมกันเป็นคำที่รู้ความหมายแล้วจากทักษะการฟังและพูด พร้อมกันนี้ยังฝึกทักษะการเขียนระดับอักษรและระดับคำควบคู่กันไปด้วย

๒.๕ เสริมทักษะการอ่าน-เขียนด้วยสื่อการอ่านท้องถิ่น ในขณะที่เด็กได้เริ่มต้นเรียนรู้ตัวอักษรเพื่อการอ่านออก-เขียนได้ จำเป็นต้องเสริมสร้างทักษะการอ่าน-เขียนให้เข้มแข็งด้วยหนังสือภาพประกอบที่เป็นเรื่องราวใกล้ตัวเด็กและสนุกสนาน ซึ่งใช้ควบคู่ไปกับกลวิธีการสอนที่สร้างเด็กให้เป็นผู้ที่รักการอ่าน โดยมีสื่อดังนี้

- หนังสือเล่มยักษ์ (big book) ควบคู่กับกลวิธีการสอนแบบ “อ่านร่วมกัน” เนื่องจากหนังสือเล่มยักษ์เป็นหนังสือประกอบภาพขนาดใหญ่ ใช้สำหรับสอนให้นักเรียนทั้งชั้นมีส่วนร่วมในการอ่านไปพร้อมกันกับครูผู้สอน โดยเน้นความเข้าใจของเนื้อเรื่อง จากนั้นจึงเป็นการฝึกอ่านพร้อมกันกับครูเพื่อเน้นความถูกต้องของไวยากรณ์ ด้วยลักษณะเฉพาะของหนังสือเล่มยักษ์ที่มีโครงสร้างซ้ำ และควรกระตุ้นให้เด็กคาดเดา ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนาน และต้องการอ่านให้คนอื่นฟัง

- หนังสือเล่มเล็ก (small book) ควบคู่กับกลวิธีการสอนแบบ “อ่านด้วยตนเอง” เนื่องจากหนังสือเล่มเล็กเป็นหนังสือประกอบภาพขนาดพอเหมาะกับมือเด็ก (ขนาดครึ่งหนึ่งของกระดาษ เอ๔ แนวนอน) สำหรับอ่านลำพังหรืออ่านเป็นคู่ ทั้งนี้ เมื่อเด็กมีทักษะจากการอ่านเล่มยักษ์ และมีความสนใจภาพของหนังสือเล่มเล็ก เด็กจะรู้สึกดีต่อการอ่านและชักชวนเพื่อนอ่านและพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน โดยในระยะแรก เด็กจะเริ่มต้นจากการอ่านภาพและนำไปสู่การอ่านตัวหนังสือเมื่อได้เรียนรู้อักษรต่างๆ แล้ว นอกจากนี้ เด็กสามารถนำหนังสือเล่มเล็กกลับบ้านเพื่อเล่าให้ผู้ปกครองฟัง หรือฝึกทักษะการอ่านร่วมกันในครอบครัวได้

๓. ได้คู่มือการจัดทำแผนการเรียนการสอน และคู่มือการจัดทำสื่อการเรียนการสอนแก่ครูและผู้สนใจ ได้แก่ การจัดทำชุดคำศัพท์ภาษาไทยและกลวิธีการสอนแบบ TPR, การสร้างแบบเรียนอ่าน-เขียนภาษามลายูถิ่น และการผลิตหนังสือเล่มเล็กและหนังสือเล่มยักษ์

๔. ได้แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนสำหรับนักเรียนระดับชั้นปฐมวัย (เริ่มที่อนุบาล ๑) ซึ่งประกอบด้วยแบบทดสอบทักษะ ๓ ด้าน ได้แก่ ทักษะภาษามลายูถิ่น ภาษาไทย และทักษะความคุ้นเคยกับหนังสือ โดยการทดสอบต่างๆ มีเครื่องมือ สื่อ

ประกอบ และขั้นตอนการทดสอบ รวมทั้งแบบบันทึกผลการทดสอบ
ของนักเรียนเป็นรายบุคคล

ผลการปฏิบัติการในโรงเรียน

๑. ผลการทดสอบก่อนและหลังเรียนของเด็กระดับชั้น
อนุบาล เกี่ยวกับพื้นฐานทางภาษาไทย ภาษามลายูถิ่น และความ
คุ้นเคยกับหนังสือ ซึ่งดำเนินการทดสอบเด็กนักเรียนระดับชั้น
อนุบาล ๑ ในกลุ่มโรงเรียนเป้าหมายและกลุ่มโรงเรียนคู่เปรียบเทียบ
ทั้งสี่จังหวัด รวม ๑๙๖ คน ผลการทดสอบพบว่า ทักษะด้านภาษา
ไทยของเด็กในโรงเรียนเป้าหมายทั้ง ๔ แห่ง มีพัฒนาการสูงขึ้นถึง
๓๕% หลังจากผ่านการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นฐาน
ในการเรียนรู้ นอกจากนี้ โรงเรียนเป้าหมายทั้ง ๔ แห่ง มีผลทดสอบ
ด้านภาษามลายูถิ่นและความคุ้นเคยกับหนังสือสูงกว่าโรงเรียนคู่
เทียบทุกพื้นที่ ยิ่งไปกว่านั้นระหว่างการปฐมนิเทศเด็กใช้ระยะเวลา
ในการปรับตัวลดลงจากเดิมที่ใช้เวลาถึงหนึ่งเดือน เหลือเพียง ๒
อาทิตย์เท่านั้น ทั้งนี้ จำนวนเด็กและวันที่เด็กขาดเรียนลด
น้อยลงกว่าเดิมเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญ
ที่สุดคือ ครูผู้สอนกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่าเด็กกล้าพูด กล้าแสดง
ความคิดเห็นโดยบอกเหตุและผลของตน อีกทั้งยังแสดงถึงความใฝ่รู้
โดยซักถามมากขึ้นเรื่อยๆ ในห้องเรียน สิ่งเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็น
ว่า หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งสื่อและกลวิธี
การสอนตามกรอบแนวทางทวิภาษาโดยใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นฐาน
การเรียนรู้เชื่อมโยงสู่ภาษาไทยนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สามารถปฏิบัติการในโรงเรียนได้ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ทางด้านภาษาและสติปัญญาของเด็กได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒. ผลการประเมินด้านการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในระดับชั้นอนุบาล ๑ พบว่า ในส่วนของการจัดสภาพแวดล้อมทั่วไปและการเตรียมการจัดกิจกรรมการสอน รวมทั้งการจัดกิจกรรมขณะอยู่ในชั้นเรียนของครู มีผลการประเมินการปฏิบัติงานเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๑ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์คุณภาพและมีปริมาณมาก (จากคะแนนเต็ม ๕ คะแนน) สำหรับผลการจัดกิจกรรมการสอนประจำวัน จำนวน ๗ กิจกรรมหลัก พบว่าโดยส่วนใหญ่ได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๓ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพสูงเช่นกัน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โครงการวิจัยและพัฒนานโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งดำเนินงานตามกรอบแนวทางการจัดการศึกษาแบบทวิภาษาฯ มีการศึกษาและปฏิบัติการวิจัยโดยเริ่มต้นจากงานวิจัยพื้นฐาน ซึ่งเป็นการสำรวจสถานการณ์ในพื้นที่เพื่อรวบรวม ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับความต้องการของคนในพื้นที่ รวมทั้งศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับลักษณะของภาษามลายูถิ่นและเปรียบเทียบความแตกต่างกับภาษาไทย พร้อมทั้งวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการใช้ต้นทุนทางภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงเพื่อบรรเทาปัญหาสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ต่อไปในระยะยาว

การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของทวิภาษาหรือพหุภาษาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นฐานในการเรียนรู้ สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของโลก ที่ได้มีการดำเนินงานเพื่อรักษาความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมระดับท้องถิ่น โดยเห็นว่าภาษาและภูมิปัญญาในการดำเนินตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์เป็นมรดกของมนุษยชาติ ซึ่งส่วนใหญ่กำลังอยู่ในภาวะถดถอย จำเป็นต้องได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟู หรือพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ในวงกว้าง ยิ่งไปกว่านั้นการเปิดโอกาสให้ใช้ภาษาท้องถิ่นในโรงเรียนแสดงถึงการยอมรับและเป็นการให้เกียรติต่อภาษาและวัฒนธรรมของคนท้องถิ่น ซึ่งน่าจะเป็นผลดีต่อสภาพการณ์ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม เพื่อความชัดเจน ต่อเนื่อง และยั่งยืนในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวทางทวิภาษา หน่วยงานผู้รับผิดชอบควรตระหนักถึงความสำคัญในการออกแบบการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงพื้นฐานของสังคม โดยควรส่งเสริมและผลักดันนโยบายแห่งชาติด้านภาษาและการศึกษาที่สนับสนุนการใช้ภาษาท้องถิ่นในด้านการศึกษาและในด้านสื่อมวลชนตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้สามารถนำไปสู่การวางแผนเพื่อการปฏิบัติ เช่น การวางแผนพัฒนาภาษาเป็นขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้สามารถนำภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เป็นเครื่องมือสร้างสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพแก่เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งเป็นการให้เกียรติต่อกลุ่มคนต่างๆ และสามารถดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของประเทศ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

คำชี้แจง

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

บทที่ ๑	บทนำ	๓
๑.๑	หลักการและเหตุผล	๓
๑.๒	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๗
๑.๓	เป้าหมาย	๘
๑.๔	กลุ่มเป้าหมายและขอบเขตพื้นที่ในการดำเนินงาน	๘
๑.๕	ระเบียบวิธีวิจัย	๙
๑.๖	ระยะเวลาในการดำเนินงาน	๙
๑.๗	ผู้ดำเนินการวิจัย	๙
๑.๘	แผนดำเนินการพัฒนาแบบเรียนภาษาไทย เชื่อมโยงกับภาษามลายูถิ่น	๑๐
๑.๙	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๑๑
บทที่ ๒	แนวคิด ทฤษฎี หลักการดำเนินการวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๕
๒.๑	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมในพื้นที่	๑๕

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	
แบบทวิภาษา และทฤษฎีแห่งการเรียนรู้	๑๙
๒.๒.๑ ทฤษฎีพัฒนาการของการเรียนรู้	๒๑
๒.๒.๒ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิด	
หรือทฤษฎีโครงสร้างความคิด	๒๓
๒.๒.๓ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม	๒๖
๒.๒.๔ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม-วัฒนธรรม	
ผ่านภาษา	๒๘
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้	
ผ่านภาษาในการจัดการศึกษาแบบทวิภาษาฯ	๓๓
๒.๓.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้	
ผ่านภาษาโดยใช้หลักการ “ขั้นบันได”	๓๓
๒.๓.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้	
ผ่านภาษาอย่างมีเป้าหมาย	๓๔
๒.๓.๓ เป้าหมายและหลักการของหลักสูตร	
การเรียนการสอนแบบทวิภาษา	๓๖
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	
แบบทวิภาษา	๓๗
๒.๔.๑ งานวิจัยเรื่อง “School Effectiveness	
for Language Minority Students”	๓๗

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๒.๔.๒ งานวิจัยเรื่อง “การสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ภาษาของโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลคลองพลู และตำบลตะเคียนทอง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี”	๔๑
--	----

๒.๔.๓ งานวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียน เขตพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๔๔
--	----

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๕๕
-----------------------------------	-----------

๓.๑ การดำเนินงานวิจัยพื้นฐาน	๕๗
------------------------------	----

๓.๑.๑ การศึกษาลักษณะภาษาและความแตกต่าง ระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย	๕๘
--	----

๓.๑.๒ การศึกษาสำรวจเกี่ยวกับสถานการณ์ ทางภาษาและทัศนคติการใช้ภาษาต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๕๘
---	----

๓.๒ การสร้างความตระหนัก และความเข้าใจกับ กลุ่มคนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ	๖๐
---	----

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๓.๓	การสร้างหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน แบบทวิภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย (อนุบาล ๑-๒)	๖๒
๓.๔	การจัดทำแผนการเรียนการสอนภาษาไทย ในกรอบของหลักสูตรทวิภาษา	๖๓
๓.๕	การสร้างแบบทดสอบทักษะความสามารถ ทางภาษาและความคุ้นเคยหนังสือสำหรับเด็ก ปฐมวัย	๖๕
๓.๖	การจัดทำสื่อการเรียนการสอนในลักษณะ ที่เชื่อมโยงระหว่างภาษามลายูถิ่น-ภาษาไทย	๖๖
๓.๗	การฝึกอบรมครูระดับปฐมวัย	๖๗
๓.๘	การจัดทำคู่มือการใช้สื่อการเรียนการสอน ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยแบบเชื่อมโยง	๖๘
๓.๙	การปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ในโรงเรียนนาร่อง	๖๘
๓.๑๐	การทดสอบทักษะความสามารถทางภาษา และความคุ้นเคยกับหนังสือของเด็กปฐมวัย (ก่อนและหลังเรียน)	๖๙

สารบัญ (๓๐)

หน้า

บทที่ ๔	ผลการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา นโยบายการเรียนการสอนภาษาไทย ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๗๕
๔.๑	ผลการศึกษางานวิจัยพื้นฐาน	๗๖
๔.๑.๑	ลักษณะภาษามลายูถิ่น และความแตกต่าง ระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย	๗๗
๔.๑.๒	การศึกษาสำรวจสถานการณ์ทางภาษา การเลือกใช้ภาษา ทักษะคิดและความต้องการ เกี่ยวกับการใช้ภาษาในพื้นที่	๙๙
๔.๒	แผนการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยตาม หลักสูตรทวิภาษาโดยยึดมาตรฐานการศึกษา ปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการ ปีพุทธศักราช ๒๕๕๖	๑๐๓
๔.๒.๑	ศึกษารายละเอียดยึดมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ	๑๐๔
๔.๒.๒	กำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ ที่เด็กจะได้รับในหลักสูตรการจัด การเรียนการสอนแบบทวิภาษา สำหรับเด็กระดับปฐมวัย	๑๐๖

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๔.๒.๓	จำแนกสาระการเรียนรู้ตามเนื้อหาวิชาและกำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์แต่ละรายวิชา	๑๑๗
๔.๒.๔	ระบุหน่วยการเรียนรู้ และบูรณาการทุกสาระวิชาในระดับชั้นอนุบาล ๑ และ ๒	๑๒๙
๔.๒.๕	การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในแต่ละรายวิชา	๑๓๒
๔.๒.๖	การออกแบบตารางกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล	๑๓๙
๔.๓	สื่อประกอบการเรียนการสอนและกลวิธีการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาการทางภาษาและพัฒนาระบบคิด	๑๔๒
๔.๓.๑	สร้างพื้นฐานการเรียนรู้ที่มั่นคงด้วยภาษามลายูถิ่น	๑๔๒
๔.๓.๒	สร้างพื้นฐานภาษาไทยโดยเริ่มต้นจากทักษะการฟัง-พูด	๑๕๓
๔.๓.๓	เตรียมความพร้อมในการอ่าน-เขียน	๑๕๔
๔.๓.๔	พัฒนาทักษะการอ่าน-เขียนผ่านภาษามลายูถิ่นอักษรไทย	๑๕๕
๔.๓.๕	เสริมทักษะการอ่าน-เขียนด้วยสื่อการอ่านท้องถิ่น	๑๖๒

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๔.๓.๖ กลวิธีการสอนเพื่อพัฒนาระบบความคิด และสติปัญญาผ่านกระบวนการเรียนรู้ ทางภาษา	๑๖๖
๔.๔ การทดสอบความสามารถทางภาษาไทย ภาษามลายูถิ่น และความคุ้นเคยหนังสือ ของเด็กนักเรียนระดับปฐมวัย	๑๘๘
๔.๔.๑ การจัดทำแบบทดสอบก่อน และหลังเรียนระดับปฐมวัย	๑๘๘
๔.๔.๒ ผลการทดสอบความรู้ทางภาษามลายูถิ่น ภาษาไทย และความคุ้นเคยกับหนังสือ ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ๑	๑๙๓
๔.๕ การประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ของครูผู้สอนในระดับชั้นอนุบาล ๑	๑๙๙
๔.๕.๑ ผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ความสามารถของครูในด้านสภาพทั่วไป ของการจัดกิจกรรม	๒๐๑
๔.๕.๒ ผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรม ประจำวัน (กิจกรรมหลัก)	๒๐๔

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ ๕	วิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๑๓
	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๒๑๗
บรรณานุกรม		๒๒๓
รายชื่อคณะผู้ดำเนินการวิจัย		๒๒๗
คณะผู้ดำเนินการโครงการวิจัยฯ		๒๓๖

บทที่ ๑

บทนำ

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในการดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนา นโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สืบเนื่องจากคณะวิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของภาษาท้องถิ่นหรือภาษาแม่ของเด็กต่อการพัฒนาการศึกษาให้เกิดคุณภาพแก่เยาวชนไทยในกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่ได้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแรก อีกทั้งยังตระหนักถึงการจัดการเรียนการสอนที่ขาดการเชื่อมโยงระหว่างภาษาท้องถิ่นกับภาษาราชการ อันส่งผลกระทบต่อระดับผลการเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ในประเทศ ปัญหาดังกล่าว ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในชุมชนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ที่พูดภาษามลายูถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ชุมชนชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เป็นชุมชนที่มีอัตลักษณ์พิเศษทั้งด้านภาษาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านภาษานั้นพบว่า ประชากรร้อยละ ๘๓ ของพื้นที่ดังกล่าว หรือคิดเป็นจำนวนประชากรกว่าหนึ่งล้านคนพูดภาษามลายูถิ่น (สุวีไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ :

๒๕๕๗) และนับถือศาสนาอิสลาม วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของประชากรเหล่านี้จึงมีความผูกพันกับภาษาและศาสนาอย่างแนบแน่น ในอดีตจนถึงปัจจุบันชุมชนในพื้นที่ที่มีการกระทบกระทั่งกับภาครัฐส่วนกลางมาโดยตลอด ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเกิดจากความไม่เข้าใจ หรือการไม่ยอมรับในความแตกต่างทางด้านภาษาและชาติพันธุ์ และปัญหาการสื่อสารข้ามภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของคนในพื้นที่กับหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาภาคบังคับของรัฐที่กำหนดให้เยาวชนเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ ที่ใช้ภาษาไทยเป็นสื่อของการเรียนการสอนเพียงภาษาเดียว อีกทั้งเนื้อหาหลักสูตรการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตคนมุสลิม สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เกิดความหวาดระแวงถึงการใช้ระบบการศึกษาที่จะเป็นเครื่องมือทำลายอัตลักษณ์ทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของคนในชุมชน

นอกจากนี้ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังประสบปัญหาภาวะการถดถอยของภาษามลายูถิ่นในโลกของการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน เช่นเดียวกับภาษาของชาติพันธุ์อื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากยังไม่มีระบบเขียนที่มีสัญลักษณ์แทนเสียงต่างๆ ในภาษาได้อย่างครบถ้วน การเสื่อมถอยของภาษาจะดำเนินไปอย่างรวดเร็วในกลุ่มเยาวชนและวัยรุ่น ซึ่งมีการพูดภาษามลายูถิ่นปนกับภาษาไทยเป็นจำนวนมาก เยาวชนในเขตอำเภอเมืองบางคนไม่พูดภาษามลายูถิ่น ดังนั้นจึงมีแนวโน้มอย่างชัดเจนว่าภาษามลายูถิ่นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญเสียด้านภาษา ซึ่งส่งผลต่อการสูญเสียมรดกภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ในขณะที่เดียวกันปัญหาภาษาไทยไม่เข้มแข็งของเยาวชนในพื้นที่ยังคงปรากฏอยู่ และส่งผลกระทบต่อการศึกษาของเยาวชนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้เป็นอย่างมาก เนื่องจากการไม่เข้าใจภาษาไทยในระดับการอ่าน-เขียนทำให้ไม่เข้าใจเนื้อหาของบทเรียน ส่งผลเสียต่อผลการเรียน ทั้งนี้ จากข้อมูลเบื้องต้นพบว่า เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการศึกษาสายสามัญโดยเฉลี่ยน้อยกว่าจังหวัดอื่น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาน่ากว่านักเรียนในภูมิภาคอื่นๆ เกือบทุกวิชา อย่างไรก็ตาม ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีความพยายามที่จะหาแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยของเด็กในพื้นที่ชายแดนภาคใต้มาโดยตลอด แต่ยังไม่มีรูปแบบหรือแนวทางใดที่ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมและเห็นผลอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาน่ากว่าเกณฑ์มาตรฐานอันสืบเนื่องมาจากความไม่เข้าใจภาษาราชการที่เกิดขึ้นกับเยาวชนในกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น จีน อินเดีย ปากีสถาน ไทบีเรีย ปาปัวนิวกินี กัมพูชา และเวียดนาม ซึ่งในขณะนี้หลายประเทศกำลังมีความพยายามหาวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยจัดการศึกษาที่ใช้ฐานความรู้ทางภาษาแม่ และวัฒนธรรมท้องถิ่นของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ ในการพัฒนาการเรียนรู้อาษาราชการและการเรียนรู้ในระดับสูง รูปแบบนี้เรียกว่าการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (Mother Tongue based-Bilingual Education) โดยใช้ภาษาท้องถิ่นหรือภาษาแม่ของเด็กเป็นฐานในการเรียนรู้ จากความคิดว่าการที่ผลการเรียนของเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ย่อย

ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ล้วนมีสาเหตุสำคัญมาจากปัญหาในการสื่อความหมาย ความไม่เข้าใจ และความไม่คุ้นเคยกับภาษาที่ครูพูดอย่างชัดเจน ทำให้ไม่เข้าใจสาระที่ครูสอน ยิ่งไปกว่านั้นเนื้อหาหรือแบบเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนยังเป็นภาษาราชการที่เด็กเพิ่งเรียนรู้ และเนื้อหาแบบเรียนมักไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่คุ้นเคย ก่อให้เกิดความรู้สึกเครียด มีความทุกข์ ไม่อยากเรียน และทำให้ผลการเรียนตกต่ำ ในที่สุด ดังนั้น ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาษาที่เป็นการนำภาษาแม่ของผู้เรียนมาร่วมเป็นสื่อในการเรียนการสอน จึงเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุด โดยใช้แนวคิดในการสร้างฐานของการรู้หนังสือด้วยภาษาแม่ให้มั่นคงก่อน จากนั้นจึงค่อยๆ เชื่อมโยงเข้าสู่การเรียนการสอนโดยใช้ภาษาราชการ และภาษาอื่น ๆ เป็นลำดับต่อไป มหาวิทยาลัยมหิดลนำแนวคิดการจัดการศึกษาแบบทวิภาษาดังกล่าว มาปรับใช้ในการดำเนินงานโครงการวิจัยปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนนำร่องในพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระยะเวลาดำเนินงาน ๙ ปี (ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๙)

การใช้ภาษาแม่หรือภาษามลายูถิ่นเป็นสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้น นอกจากจะเป็นการยกระดับความสามารถทางการศึกษาให้กับเด็กในพื้นที่แล้ว ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความใส่ใจของรัฐที่เห็นความสำคัญของภาษามลายูถิ่นซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่ และยังแสดงให้เห็นถึงการยอมรับในอัตลักษณ์พิเศษทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของคนไทยมลายูในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างภาษาไทยและภาษามลายูถิ่น ทั้งในระดับเสียง คำและการประกอบคำ ลักษณะไวยากรณ์ ระบบความหมายและวัฒนธรรมการใช้ภาษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนแบบเชื่อมโยงจากภาษามลายูถิ่น (ภาษาแม่ของเด็ก) ไปสู่ภาษาไทย (ภาษาราชการ)

๒. เพื่อสร้างหลักสูตรและทำแผนการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย (เป็นภาษาที่สอง) สำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาษา (ภาษาไทย - มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเป้าหมาย

๓. เพื่อพัฒนาและสร้างแบบเรียนอ่าน - เขียนภาษาไทยในรูปแบบเชื่อมโยงกับภาษามลายูถิ่น เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๔. เพื่อจัดทำสื่อการอ่านในรูปแบบเชื่อมโยงระหว่างภาษามลายูถิ่นกับภาษาไทย

๕. เพื่อจัดทำเป็นคู่มือเผยแพร่สำหรับครู-อาจารย์ในโรงเรียนเป้าหมาย รวมถึงนักการศึกษาในพื้นที่ และผู้สนใจทั่วไป

๖. เพื่อฝึกอบรมครูสอนภาษาไทยในโรงเรียนเป้าหมาย และครูภาษาไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของภาษาไทย และภาษามลายูถิ่น และนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยแก่เยาวชนไทยที่พูดภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่อย่างเป็นระบบ

๗. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทยที่เหมาะสมกับเยาวชนไทยเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยใช้ภาษามลายูถิ่นซึ่งเป็นภาษาแม่เป็นฐานการเรียนรู้และ
เชื่อมโยงไปสู่ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาราชการ

๑.๓ เป้าหมาย

เพื่อสร้างเยาวชนไทยเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้
ให้เป็นผู้รู้และสามารถใช้ทั้งภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยได้อย่างมี
ประสิทธิภาพในการสื่อสารทั่วไป เหมาะสมกับวัย และประสบความสำเร็จ
ในการศึกษาตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้ง
สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในวัฒนธรรมความเป็นมลายู
และความเป็นไทย

๑.๔ กลุ่มเป้าหมายและขอบเขตพื้นที่ในการดำเนินงาน

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชา
ภาษาไทย (เป็นภาษาที่ ๒) เพื่อให้เหมาะสมกับพื้นฐานด้านภาษา
(มลายูถิ่น) ของเยาวชนไทยในพื้นที่ ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้
อันได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ดังมีรายชื่อ
โรงเรียนดังนี้

- ๑) โรงเรียนบ้านประจัน ต.ประจัน อ.ยะรัง จ.ปัตตานี
- ๒) โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส ต.ตะโละพะลอ อ.รามัน จ.ยะลา
- ๓) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐ (บ้านใหม่) อ.เมือง จ.นราธิวาส
- ๔) โรงเรียนตำมะลังเหนือ อ.เมือง จ.สตูล

โดยดำเนินการสำหรับนักเรียนระดับชั้นปฐมวัย (อนุบาล ๑
และ อนุบาล ๒) ซึ่งมีนักเรียนพูดภาษามลายูถิ่น ๑๐๐ เปอร์เซนต์

๑.๕ ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษามีทั้งวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีวิจัยปฏิบัติการ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาความแตกต่างด้านเสียง คำศัพท์ ไวยากรณ์ ความหมาย และวัฒนธรรม การใช้ภาษาระหว่างภาษาไทยและภาษามลายูถิ่น (ปาตานีและสตูล) การวิจัยปฏิบัติการเป็นการดำเนินงานในรอบของการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา/พหุภาษาสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งมีภาษาแม่แตกต่างจากภาษาที่โรงเรียน และนำมาปรับใช้ให้เหมาะสม โดยใช้การประชุมปฏิบัติการทุกขั้นตอน โดยนำเสนอแนวความคิดและระดมความคิดเห็นของคนในชุมชนที่เป็นเจ้าของภาษาครูในชุมชน ครูภาษาไทย และนักวิชาการ เพื่อร่วมสร้างสื่อการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ (ในหลักสูตรทวิภาษา)

๑.๖ ระยะเวลาในการดำเนินงาน

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงาน ๑๔ เดือน เริ่มดำเนินการโครงการตั้งแต่วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ และได้ขอขยายระยะเวลาการดำเนินงานออกไปอีก ๓ เดือน ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๑ รวมระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานทั้งสิ้น ๑๗ เดือน

๑.๗ ผู้ดำเนินการวิจัย

ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล โดยคณะผู้ดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

- ศ.ดร. สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (หัวหน้าโครงการ)
- นายสาเหอะอับดุลเลาะ อัลยuforia
- นายแวมายิ ปารามัล
- นางสาวมิรินต้า บุรุงโรจน์
- นางสาวสรัญญา กฤษณานูวัต
- นายรุสดี มาซอ
- นายยูเนียนสาสมิต้า สาเมาะ

๑.๘ แผนดำเนินการพัฒนาแบบเรียนภาษาไทยเชื่อมโยงกับ ภาษามลายูถิ่น

แผนดำเนินการพัฒนาแบบเรียนภาษาไทยเพื่อเชื่อมโยงกับ
ภาษามลายูถิ่น สำหรับใช้ในหลักสูตรการเรียนการสอนแบบทวิภาษา
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการไปตามกิจกรรมของ
โครงการทวิภาษา โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

๑. ศึกษาความแตกต่างทางภาษา ระหว่างภาษาไทย
และภาษามลายูถิ่น ในระดับเสียง คำและการประกอบคำ ลักษณะ
ไวยากรณ์ คำศัพท์ ระบบความหมาย และวัฒนธรรมการใช้ภาษาเพื่อ

- ใช้เป็นข้อมูลในการทำหลักสูตรการเรียนการสอน
ภาษาไทยในรูปแบบเชื่อมโยง
- ใช้เป็นข้อมูลสำหรับสร้างสื่อการเรียนการสอนแบบ
เชื่อมโยงของทั้ง ๒ ภาษา
- ทำคู่มือพื้นฐานสำหรับครูสอนภาษาไทยเป็นภาษา
ที่สอง (และสำหรับผู้สนใจทั่วไป) ให้รู้ถึงลักษณะและ
ความแตกต่างของทั้ง ๒ ภาษา

๒. สร้างหลักสูตรและแผนการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทย (ซึ่งมีกลวิธีการสอนแบบเชื่อมโยงกับภาษามลายูถิ่น)

๓. เตรียมและจัดทำสื่อการเรียนการสอน เช่น แบบเรียนอ่าน-เขียน สื่อการอ่าน ๒ ภาษา หนังสือเล่มเล็กกระดับต่างๆ และหนังสือเล่มยักษ์

๔. ฝึกอบรมครูภาษาไทย ในด้านความแตกต่างของทั้ง ๒ ภาษา การใช้สื่อการเรียนการสอน กลวิธีการสอนคำศัพท์ การพูดและการเล่าเรื่อง

๕. วัดผลและประเมินผล โดยมีการจัดทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน และทำการทดลองแบบทดสอบก่อนใช้จริง (เริ่มต้นที่ระดับอนุบาล ๑)

การดำเนินงานสอดคล้องและเป็นไปตามกรอบการปฏิบัติงานของการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา เพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันจะนำไปสู่การขยายกลุ่มโรงเรียนเป้าหมายและส่งผลต่อนโยบายการจัดการเรียนการสอนแก่กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในประเทศไทยต่อไป

๑.๔ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เพื่อให้ได้หลักสูตร แผนการเรียนการสอนภาษาไทย และสื่อประกอบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ในระดับปฐมวัย)
๒. เพื่อให้ครูผู้สอนภาษาไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เข้าใจถึงสาเหตุและปัญหาการสื่อสารภาษาไทยที่

ผลิตผลของเยาวชนในพื้นที่ และนำไปสู่กลวิธีการสอน
ซึ่งมีเยาวชนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง (เข้าใจพื้นฐาน
ของเด็กและหากวิธีอื่นเหมาะสมในการพัฒนาเด็ก)

๓. เพื่อนำไปสู่การให้ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยสำหรับเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทยที่มีภาษาแม่แตกต่างจากภาษาราชการ เพื่อขยายโอกาสให้เยาวชนทุกคนในประเทศเป็นผู้รู้หนังสือโดยเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี หลักการดำเนินการวิจัย
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี หลักการดำเนินการวิจัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ภาษา ศาสนาและ วัฒนธรรมในพื้นที่

การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความเกี่ยวโยงระหว่างการจัดการศึกษา ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ เนื่องจากในพื้นที่นี้มีระบบการจัดการศึกษาหลากหลายและซับซ้อน ทั้งการศึกษาของรัฐในระบบหรือโรงเรียนสามัญ สถานศึกษาในกำกับของรัฐ เริ่มตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งรวมถึงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หรือสถาบันศึกษาปอเนาะ ที่ได้รับการรับรองและจดทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการ และศึกษานอกระบบ เช่น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และโรงเรียนตาดีกาหรือศูนย์อบรมจริยธรรม จะเห็นได้ว่าในพื้นที่มีระบบการศึกษา ๒ รูปแบบที่เด่นชัด คือ สายสามัญและสายศาสนา ทั้งนี้ เยาวชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เรียนทั้ง ๒ ส่วนคือ การศึกษาสายสามัญที่ต้องเป็นไปตามกลไกภาครัฐ และการศึกษาสายศาสนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทยมุสลิม ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรหลานของตนประสบความสำเร็จทั้งในสายศาสนาและสายสามัญ (ได้รับอาชีพที่ดีและมีเกียรติ) ซึ่งเป็นภาระหนักสำหรับเยาวชนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ที่ต้องเรียนทั้งสองด้าน เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กในพื้นที่อื่น

นอกจากการเรียนที่ต้องรับผิดชอบทั้งสายศาสนาและสาย
สามัญแล้ว รูปแบบและกลวิธีการจัดการเรียนการสอนในระบบยังไม่
ได้คำนึงถึงความรู้พื้นฐานทางภาษาแม่ของเยาวชนในพื้นที่ ซึ่งแท้ที่
จริงแล้วประชากรในบริเวณสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งเยาวชน
และคนส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูถิ่นสื่อสารในชีวิตประจำวัน หาก
เยาวชนเข้าเรียนในระบบการศึกษาภาคบังคับสายสามัญของรัฐที่ใช้
ภาษาไทยในการเรียนการสอนทันที โดยไม่ได้มีการจัดการเรียนการ
สอนที่ค่อยๆ เชื่อมโยงระหว่างภาษาแม่ (มลายูถิ่น) กับภาษา
ราชการ (ภาษาไทย) อย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบจะทำให้เด็กมี
พัฒนาการช้ากว่าปกติ หรือเกิดปัญหากับเด็กบางกลุ่มที่ไม่สามารถ
ข้ามผ่านกำแพงภาษาได้ เนื่องจากปรับตัวไม่ทัน ทำให้ไม่เข้าใจใน
เนื้อหาที่เรียน เบื่อหน่าย ไม่มีความสุข และกลายเป็นเยาวชนที่ไม่
ประสบความสำเร็จในระบบการศึกษาดังที่ภาครัฐต้องการ

เยาวชนในแต่ละภูมิภาคของประเทศมีความแตกต่างกัน
โดยเฉพาะเยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ซึ่งใช้ภาษา
มลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ในชีวิตประจำวันและนับถือศาสนาอิสลาม
เด็กเหล่านี้มีต้นทุนด้านภาษา วัฒนธรรมและความรู้เดิมสะสมอยู่ก่อน
เข้าสู่ระบบการศึกษา หากมีการบังคับใช้ภาษาไทยตั้งแต่แรกเริ่ม
หรือพยายามบรรจุความรู้ใหม่ให้กับเด็ก โดยไม่สนใจต้นทุนทางภาษา
และความรู้ท้องถิ่นที่เด็กมีอยู่ เปรียบเสมือนการพลิกฝ่ามือโดยไม่
สนใจน้ำที่อยู่ในอุ้งมือ ปล่อยน้ำทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์ และเท่ากับว่า
เป็นการเพิกเฉยและไม่ให้เกิดติดต่อภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น

ทั้งนี้ ผลอันเกิดจากระบบการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับพื้นฐานของเยาวชนในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กระดับชั้น ป.๓ ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ เช่นเดียวกับผลการประเมินคุณภาพของนักเรียนระดับชั้น ม.๖ ในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม ภาษาอังกฤษ ศิลปะ สุขศึกษา และการทำงานพื้นฐานอาชีพ พบว่า ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทุกรายวิชา (อ้างอิงจาก สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๑)

การไม่ประสบความสำเร็จในห้องเรียน ผลการเรียนไม่ดีอย่างต่อเนื่อง มีผลทำให้เด็กไม่รักในการเรียน ไม่รักครู รวมไปถึงไม่รักโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา และส่งผลกระทบต่อการศึกษาต่อในระดับสูงรวมทั้งการจ้างงาน ทำให้ไม่ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม กระทั่งอาจมีคุณภาพชีวิตไม่ดี ยิ่งไปกว่านั้นเยาวชนกลุ่มดังกล่าวอาจกลายเป็นเครื่องมือให้กับผู้ไม่ประสงค์ดีได้โดยง่ายท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบ

โดยทั่วไปเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ หรือเยาวชนไทยที่มีภาษาแม่และวัฒนธรรมแตกต่างจากส่วนกลาง เช่น เด็กกะเหรี่ยง ม้ง มอญ มลายู ชาติไทย ญ้อกูร โซ (ทะวืง) ฯลฯ และเด็กไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ล้วนใช้ภาษาที่แตกต่างจากภาษาไทย และมีพื้นฐานทางภาษาไทยน้อยกว่าเด็กไทยส่วนใหญ่ในประเทศ

(แต่ต้องเริ่มต้นเรียนในโรงเรียนด้วยสื่อการเรียนที่มีระดับความ
ยากง่ายเท่าเทียมกับเด็กทั้งประเทศ) และเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ยังได้
รับการทดสอบและใช้วิธีประเมินผลเช่นเดียวกับเด็กส่วนใหญ่
ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กกลุ่ม
ชาติพันธุ์ ย่อมต่ำกว่าเด็กส่วนใหญ่ที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่
อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จะเห็นว่าสาเหตุของปัญหามีหลายประเด็น
แต่ประเด็นเริ่มต้นและสำคัญคือ (๑) พื้นฐานทางภาษาของเด็ก
กลุ่มชาติพันธุ์ และ (๒) การให้ระยะเวลาในการปรับตัว (ปรับ
ภาษาและความรู้ทั่วไป) ซึ่งต้องมีการดัดแปลงการสอน หรือ (๓)
การจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงภาษาและวัฒนธรรมของ
เด็กกับของส่วนกลาง และควรจะต้องมี (๔) การพัฒนารูปแบบ
การประเมินผลเยาวชนสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เหมาะสมกับ
พื้นฐานของเด็กกลุ่มดังกล่าว เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาเยาวชน
ที่ดีต่อไปและเพื่อสร้างกำลังใจแก่ครูและคนในพื้นที่

การเล็งเห็นถึงที่มาของปัญหา โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการ
จัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาษาของคนในพื้นที่ เป็นประเด็น
สำคัญของการค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหา โดยคำนึงถึงเรื่องการ
พัฒนาการเรียนรู้อันของเยาวชน โดยเริ่มต้นจากการแก้ไขปัญหาคว
มแตกต่างทางภาษาด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงระหว
งภาษาแม่ของเด็กไปสู่ภาษาราชการ (ภาษาไทย) ซึ่งนับเป็นภาษาใหม่
สำหรับเด็ก วิธีการให้การศึกษาด้วยการเชื่อมโยงภาษาดังกล่าวจะ
เริ่มต้นจากการให้ความรู้กับเด็กโดยใช้ภาษาแม่ของเด็กก่อน เพื่อให้
เด็กเรียนรู้วิธีการ “รู้หนังสืออย่างต่อเนื่อง” เด็กจะรับสิ่งใหม่ที่ครูสอน

อย่างเข้าใจ โดยไม่มีกำแพงภาษาเป็นตัวกั้น (เด็กจะเรียนรู้อย่างเข้าใจ ไม่ใช่การท่องจำหรือจดจำเท่านั้น การเรียนรู้สิ่งใหม่จากสิ่งใกล้ตัวเด็ก จะก่อให้เกิดการซักถาม การคิด การวิเคราะห์อย่างมีเหตุและผลในระดับเบื้องต้นอย่างง่ายดายด้วยภาษาที่คุ้นเคย) เด็กจะมีพื้นฐานในภาษาของตนเองที่เพียงพอ รวมถึงมีพื้นฐานความรู้ และรู้จักวิธีการ “รู้หนังสือ” ในขณะเดียวกันครูผู้สอนจะถ่ายทอดภาษาใหม่ (ภาษาไทย) ให้กับเด็กที่ละน้อยๆ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน

การจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานในการเรียนรู้ต่อเนื่องไปสู่ภาษาที่สอง หรือการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาเป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กผ่านแนวทางพัฒนาทางภาษา ซึ่งมีหลักการสอดคล้องกับทฤษฎีแห่งการเรียนรู้ของมนุษย์ (Learning theory) ซึ่งเป็นกลไกทางสมองและระบบคิดอันเกี่ยวโยงกับการพัฒนาการทางภาษา สติปัญญาและการเรียนรู้ของเด็ก

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา และทฤษฎีแห่งการเรียนรู้

จากหลักการพื้นฐานของการศึกษา “การเรียนรู้สิ่งที่ไม่รู้ จากสิ่งที่รู้” และหลักการ “การใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” รวมทั้ง “การใช้ภาษาแม่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนรู้” จะเริ่มจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่ไกลตัวออกไปหรือสิ่งที่ไม่รู้จักไปที่ละขั้น จะทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนสภาพจากสังคมวัฒนธรรมที่บ้านของตนไปสู่สังคมภายนอก จากภาษาที่บ้านไปสู่ภาษาที่โรงเรียน จากภาษาพูดไปสู่ภาษาเขียน และจากภาษาท้องถิ่นที่ใช้

ผู้นำทรัพยากรการเรียนรู้คุณหนึ่งห้อง อิง-เนติ (๒๐๑๖)

ในชีวิตประจำวัน ไปสู่ภาษาราชการหรือภาษาไทยที่ไม่คุ้นเคย คือ การเน้นภาษาที่หนึ่งและภาษาที่สองในทักษะทั้งสี่ด้าน คือ ฟัง พูด อ่านและเขียน โดยอยู่บนแนวความคิดที่เน้นทั้งความเข้าใจและความถูกต้อง การเรียนรู้อย่างมีลำดับขั้นของพัฒนาการนี้จะทำให้เด็กสามารถเรียนอย่างมั่นใจ มีความมั่นคงทั้งภาษาตนเอง (มลายูถิ่น) และภาษาราชการ (ภาษาไทย) ทำให้เด็กสามารถต่อยอดความรู้ขึ้นไปได้เรื่อยๆ

การจัดการเรียนการสอนแบบ**ทวิภาษา**^๑ หมายถึง การใช้ภาษาสองภาษาเป็นสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยใช้ภาษาแม่ (ภาษาที่ ๑) เป็นฐานในการเรียนรู้ผ่านการฟัง-พูด และอ่าน-เขียน และเชื่อมโยงไปสู่ภาษาราชการ (ภาษาที่ ๒) ทั้งนี้ ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ผ่านภาษาแม่จะถ่ายโอนไปสู่การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในภาษาที่สองและสามต่อไปได้โดยอัตโนมัติ กระบวนการถ่ายโอนดังกล่าวเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กผ่านแนวทางพัฒนาทางภาษา ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ของมนุษย์ (learning theory) ที่ประกอบด้วยกลไกการเรียนรู้จากภายในระบบสมอง และจากภายนอกในการเรียนรู้สิ่งต่างในโลก

^๑ การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา แตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนแบบ ๒ ภาษาบูรณาการ ที่ดำเนินการอยู่ในโรงเรียนเขตพื้นที่ชายแดนภาคใต้ในเวลาเดียวกัน โดยการสอนแบบ ๒ ภาษาบูรณาการเป็นการสอนภาษาแม่ควบคู่กับภาษาไทยแก่เด็กในระดับชั้นปฐมวัยเพียง ๒ ทักษะ คือ ทักษะการฟังและพูดเท่านั้น แตกต่างจากระบบทวิภาษาที่ใช้ภาษาแม่เป็นฐานในการเรียนรู้ครบทั้ง ๔ ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียนเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงไปสู่ภาษาไทยได้อย่างเป็นระบบและครบถ้วนทุกทักษะภาษา

การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ดำเนินงานตามแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ที่สำคัญ ๔ แนวคิด ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการของการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม-วัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ ทฤษฎีพัฒนาการของการเรียนรู้ (Developmental Learning) โดย จอห์น เพียเจต์ (Jean Piaget : ๑๘๙๖-๑๙๘๐) เพียเจต์ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์และเชื่อว่ามนุษย์มีสัญชาตญาณในการเรียนรู้โลกหรือสิ่งต่างๆ รอบตัว และมีการจัดเก็บข้อมูลที่ได้เรียนรู้ภายใต้การทำงานของระบบสมอง โดยการเรียนรู้นั้น จะมีทั้งการซึมซับ (assimilation) และปรับตัว (accommodation) ทั้งนี้ เพียเจต์ได้แบ่งพัฒนาการการเรียนรู้ หรือพัฒนาการเกี่ยวกับความสามารถของระบบความคิดมนุษย์ออกเป็น ๔ ชั้น ได้แก่

ขั้นที่ ๑ **SENSORIMOTOR STAGE** : เริ่มตั้งแต่เด็กในวัยแรกเกิดจนถึงอายุ ๒ ขวบ เด็กในวัยนี้จะมีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของประสาทสัมผัส ความรู้สึกและการเคลื่อนไหว โดยจะมีพัฒนาการย่อย เช่น เด็กในวัย ๑ เดือนจะเรียนรู้โดยมีปฏิริยาโต้กลับ หรือเด็กในวัย ๘ เดือน มีพัฒนาการการเรียนรู้เกี่ยวกับทิศทาง เป็นต้น

- ขั้นที่ ๒ PREOPERATIONAL STAGE : เด็กในวัย ๒-๗ ขวบ (อนุบาล) จะเรียนรู้โดยการทดลองปฏิบัติ (แสดงท่าทาง เปล่งเสียง และพูด) เด็กจะเริ่มรู้จักสัญลักษณ์ในภาษา (เช่น ในเบื้องต้นเริ่มเรียนรู้ที่จะสื่อสารโดยใช้คำเพียงคำเดียวแต่มีความหมายรวมแทนบุคคล หรือสิ่งต่างๆ ที่เด็กต้องการ จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่การพูดเป็นข้อความ) เด็กมีพัฒนาการในเรื่องการคิด มีการประสมและรวบรวมความคิด และมีแนวโน้มจะคิดว่าสิ่งของที่ไม่มีชีวิตนั้นมีชีวิต เด็กจะเห็นตัวเองเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่างๆ ที่ตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย
- ขั้นที่ ๓ CONCRETE OPERATIONAL STAGE : เด็กในวัย ๗-๑๑ ปี (ประถมศึกษา) มีพัฒนาการการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่เห็นเป็นรูปธรรมและนามธรรม (โดยคิดเปรียบเทียบจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมก่อน) เด็กในวัยนี้สามารถคิดอย่างเป็นลำดับได้ และนำสัญลักษณ์เข้ามาเกี่ยวข้องกับระบบคิดด้วย (เช่น สัญลักษณ์ตัวเลข) รวมทั้งคิดในเชิงตรรกะมากขึ้น เช่น รู้ค่าของเลข ๗ ไม่ว่าจะแยกเป็น $๖+๑$ $๕+๒$ หรือ $๓+๔$ เป็นต้น
- ขั้นที่ ๔ FORMAL OPERATIONS STAGE : เด็กอายุ ๑๒ ปีขึ้นไป (มัธยมศึกษาขึ้นไป) การเรียนรู้เกิดขึ้นจากภายในระบบความคิด (เรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยประมวล

ความคิดจากการเรียนรู้ที่สะสมมา) และระบบคิด
มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์หรือนามธรรมมากยิ่งขึ้น
โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ตรงที่เป็น
รูปธรรมอีกต่อไป

ทวิภาษาและทฤษฎีพัฒนาการของการเรียนรู้: ในโครงสร้าง
ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการออกแบบสื่อและ
กลวิธีการสอนในโครงการทวิภาษา ได้ดำเนินไปบนพื้นฐานทฤษฎี
พัฒนาการการเรียนรู้ของมนุษย์ เพื่อจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสม
กับวัยเด็ก หรือให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย (โดย
ผสมผสานกับแนวคิดอื่นๆ เช่น แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ผ่านภาษา)
เช่น การพัฒนาระบบความคิดของเด็กในวัยอนุบาลจำเป็นต้องใช้
ภาษาแม่ของเด็ก เพราะเด็กเริ่มเรียนรู้และรู้จักสัญลักษณ์ในภาษา
ของตนเอง หากใช้ภาษาใหม่จะเพิ่มภาระการเรียนรู้และทำให้มีผล
ต่อพัฒนาการที่ช้าลงของเด็ก นอกจากนี้ เด็กในวัย ๒-๗ ขวบ จะเห็น
ตนเองเป็นศูนย์กลางของทุกอย่าง ดังนั้นการเรียนรู้ต้องใช้สิ่งใกล้ตัว
หรือเรื่องราวที่อยู่รอบตัวเด็กในการกระตุ้นเพื่อให้เกิดพัฒนาการของ
การเรียนรู้

**๒.๒.๒ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิด หรือ
ทฤษฎีโครงสร้างความคิด (Schema Theory)** ในอดีตเพลด
นักปรัชญาชาวกรีกได้กล่าวถึงระบบความคิดที่ต่อเนื่องเป็นวัฏจักร
และเชื่อมโยงไปมาในสมองของมนุษย์ ซึ่งเพียเจต์ได้กล่าวถึงกลุ่ม
ของการรับรู้ ที่มีการจัดเก็บข้อมูลที่ได้เรียนรู้ภายใต้การทำงานของ
ระบบสมอง ซึ่งสิ่งที่ทั้งสองได้กล่าวไว้คือ Schema หรือเครือข่าย
ความคิด

แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายความคิด หรือโครงสร้างความคิดนี้ นักจิตวิทยาการศึกษา ริชาร์ด ซี แอนเดอร์สัน (Richard C. Anderson, ๑๙๗๗)^๒ ได้มีการศึกษาและพัฒนาอย่างละเอียด ซึ่งมีการอธิบายถึง Schema Theory ไว้ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิด หรือโครงสร้างความคิด (Schema) เป็นกระบวนการทำงานในระบบคิดของสมอง ซึ่งเรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยการเชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยกระบวนการเชื่อมโยงความรู้ที่เกิดขึ้นจากภายในและเชื่อมโยงโดยระบบการเปรียบเทียบความรู้ที่สอดคล้องกันหรือแตกต่างกัน แล้วประมวล (การประมวล ต้องอาศัยความรู้เก่าในการเปรียบเทียบ ประเมิน วิเคราะห์) เพื่อสร้างความเข้าใจในความรู้ใหม่ ซึ่งผลการเรียนรู้จะถูกสะสมเป็นโครงสร้างความรู้เพื่อใช้ในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่ต่อไป ซึ่งเครือข่ายความรู้นี้อาจยืดหยุ่นหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างได้ ขึ้นอยู่กับวัฏจักรของการเชื่อมโยงเครือข่ายความคิด

การเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิดนี้มีองค์ประกอบสำคัญ คือ (๑) ความรู้ทั่วไปหรือมโนทัศน์พื้นฐาน (ความรู้เดิม) และ (๒) การเชื่อมโยงความคิดใหม่ ทั้งนี้ ผลสำเร็จของการเรียนรู้ความคิดใหม่ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเชื่อมโยงเข้ากับความรู้เดิม ดังนั้นหากความรู้เดิมมีคุณภาพหรือบุคคลนั้นมีความเข้าใจในความรู้ทั่วไป

^๒ Anderson, Richard C. ๑๙๗๗ "The notion of schemata and the educational enterprise : General discussion of the conference." In Anderson, R. C., Spiro, and Montague ๑๙๘๔. Interest level: academic.

เป็นอย่างดีตั้งแต่วัยเด็ก ก็จะทำให้การเรียนรู้สิ่งใหม่หรือพัฒนาการ
เรียนรู้ในวัยผู้ใหญ่มีประสิทธิภาพสูงด้วย

การเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิดนี้ ความเข้าใจในความรู้
ต่างๆ นับเป็นสิ่งสำคัญ โดยความรู้ดั้งเดิม/ความรู้เก่า (มโนทัศน์)
มนุษย์จะรับรู้จนเข้าใจและยึดเป็นความรู้พื้นฐานที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง
ส่วนความรู้ใหม่เกิดจากความเข้าใจที่ผ่านการเชื่อมโยงความรู้และ
ประมวลผล ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับผลของการเชื่อมโยง
ความรู้นั้น

ทวิภาษาและทฤษฎีการเรียนรู้แบบเครือข่ายความคิด :

หลักการของการเรียนรู้ของทวิภาษาโดยคำนึงถึงพื้นฐานความรู้
ของเด็กเป็นสำคัญ หรือ child center ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน
และเป็นรูปธรรมในการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่เป็นสื่อกลาง
เพื่อสร้างฐานความรู้ที่มั่นคงของเด็ก เนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบ
เครือข่ายความคิดนี้ องค์ประกอบแรกที่สำคัญคือ ความเข้าใจใน
ความรู้ทั่วไป (ความรู้เก่าหรือความรู้พื้นฐาน) จะสั่งสมโดยการเรียนรู้
ในวัยเด็ก และเด็กจะเรียนรู้ได้ดีตั้งแต่แรกเริ่มโดยผ่านภาษาที่เด็ก
เข้าใจดีที่สุด คือ ภาษาแม่ (หรือภาษาที่ ๑) จากนั้นเมื่อเข้าสู่การ
เรียนรู้แบบเครือข่ายความคิด ผ่านกระบวนการเชื่อมโยงระหว่าง
ความรู้ใหม่และเก่า เด็กจึงจะประมวลผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจในความรู้
ใหม่ได้อย่างลึกซึ้งและมีประสิทธิภาพ

๒.๒.๓ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) โดย อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura : ๑๙๗๗)^{๑๖} เป็นทฤษฎีที่อธิบายพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ในเชิงสังคม โดยมนุษย์เรียนรู้สิ่งใหม่จากการสังเกต/ใส่ใจ (Attention) นำไปสู่การจดจำ/บันทึก/จัดระบบข้อมูล (Retention) จากนั้นจะมีการประมวลผล (หากเป็นเด็กในวัยเรียนรู้) สมองจะสั่งการให้มีการจำลองแบบ (Motor reproduction) หรือการเลียนแบบจากการสังเกตและจดจำสิ่งที่ต้นแบบกระทำ จากนั้นประมวลผลเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Motivation) โดยรับข้อมูลจากผู้อื่นโดยสังเกตจากปฏิกิริยา คำพูด (คำชมเชย) และอารมณ์ความรู้สึกของคนนั้นๆ และอาจจะส่งผลให้เกิดการทำซ้ำอีกครั้งหรือฝึกฝนเพื่อทำให้ดียิ่งขึ้น (จนกระทั่งพอใจหรือหมดแรงจูงใจในการปฏิบัติ)

ความสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมซึ่งนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้อย่างเด็ก มีองค์ประกอบหลัก คือ การเลียนแบบ (จำลองแบบ) โดยการปฏิบัติ และการกระตุ้นหรือสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเลียนแบบนั้นซ้ำๆ จนเกิดเป็นทักษะ หรือจนเข้าใจและสามารถทำได้ในระดับเทียบเท่ากับต้นแบบและเหนือกว่าต้นแบบ โดยเด็กจะเรียนรู้ด้วยพัฒนาการเช่นนี้สำหรับสิ่งที่เป็นความรู้ใหม่

แบนดูรา ได้กล่าวถึงผลของพัฒนาการจากการเรียนรู้ทางสังคมนี้ว่า การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการสังเกต การบันทึก - จัดระบบข้อมูล และการฝึกฝน (ซึ่งขึ้นอยู่กับการแรงจูงใจ) โดยการสังเกตต้องมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสังเกต

^{๑๖} Bandura, A. ๑๙๗๗. *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

นอกจากนี้ การบันทึกข้อมูลไม่ได้มีเพียงการจำเท่านั้นยังมีการจัดระบบข้อมูลโดยการแปลงข้อมูลที่ได้รับมาเป็นคำพูด ภาพ สัญลักษณ์ หรือข้อความเพื่อเพิ่มความเข้าใจยิ่งขึ้น แล้วจึงนำไปปฏิบัติตามหรือเลียนแบบ จากนั้นผลของการเรียนรู้จะขึ้นอยู่กับการฝึกฝนหรือการปฏิบัติซ้ำ นอกจากนี้ ยังสังเกตว่ามนุษย์จะมีแนวโน้มของการเลียนแบบและฝึกฝนได้ ถ้าหากต้นแบบพฤติกรรมนั้นมีความคล้ายคลึงกับตนเอง หรือตนเองนับถือสถานภาพของต้นแบบ หรือผ่านการประมวลผลแล้วว่าพฤติกรรมของต้นแบบมีคุณค่าพอที่จะนำไปใช้ได้จริง กล่าวคือจะทำเมื่อตนเองถูกกระตุ้นจากแรงจูงใจให้กระทำ (แรงจูงใจ อาจหมายถึงคำชมเชย เสียงปรบมือ ของขวัญ หรือการยอมรับจากคนอื่น ๆ เป็นต้น)

ทวิภาษาและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม : ในรายละเอียดของการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาไม่ว่าจะเป็นกลวิธีการสอนเพื่อพัฒนาระบบความคิด และพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ล้วนนำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมไปใช้ในการเสริมสร้างการคิดและเสริมทักษะทางภาษาให้กับเด็ก เช่น ครูทำท่าทางใน TPR ให้เด็กได้สังเกต หรือครูอ่านคำ - แจกคำ - ประสมคำ ในแบบเรียนอ่านเขียน (Primer) ให้เด็กดู หรือครูอ่านหนังสือเล่มยักษ์ (Big book) อย่างสนุกสนาน (*การสังเกตและการจดจำ*) จากนั้นจึงกระตุ้นให้เด็กได้ทำตามอย่างครู โดยให้เด็กทำพร้อมกับครูก่อน (*การจำลองแบบ-๑*) เมื่อเด็กทำถูกต้องให้กล่าวชมเชย (*การสร้างแรงจูงใจ ๑*) จากนั้นให้เด็กได้ลองทำเองโดยมีครูอยู่ใกล้ๆ (*การจำลองแบบ-๒*) เมื่อเด็กทำได้ให้กล่าวชมเชยและปรบมือ (*การ*

สร้างแรงจูงใจ ๒) และครูควรกระตุ้นและเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนหรือทดสอบตัวเองอย่างสม่ำเสมอ

แท้จริงแล้วทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่เรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และเด็กอาจมีความซับซ้อนมากน้อยต่างกัน ทั้งนี้ การพัฒนาทักษะทางภาษาและพัฒนาระบบคิดของเด็กในโครงการทวิภาษา ดำเนินไปอย่างเป็นขั้นตอนละเอียด และคำนึงถึงความพร้อมของเด็กก่อนที่จะให้เริ่มต้นเรียนรู้สิ่งใหม่ต่อไป

๒.๒.๔ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม-วัฒนธรรมผ่านภาษา (Sociocultural Learning Theory) โดย เลฟ ไวกอตสกี (Lev Vygotsky : ๑๘๗๖-๑๙๓๔)^๕ ไวกอตสกีเป็นนักวิชาการชาวรัสเซีย ศึกษาเกี่ยวกับการแพทย์ ปรัชญา ประวัติศาสตร์และกฎหมาย โดยเขาได้ค้นคว้าเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กและจิตวิทยาการศึกษา และพบว่า การเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์ มีความเกี่ยวข้องกับภาษา ความคิด การปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการเลียนแบบ การชี้แนะ และช่วยเหลือ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีส่วนที่คล้ายคลึงกับแนวคิดของ แอนเดอร์สัน และเบนคูรา แต่มีรายละเอียดที่แตกต่างไปดังนี้

ภาษา กับความคิด (Language) : ภาษาเกิดขึ้นครั้งแรก โดยเป็นภาษาที่ไม่ได้แสดงถึงความคิด เป็นช่วงระยะเวลาที่ความคิด

^๕ "Psychology Applied to Education : Lev. S. Vygotsky's Approach" *Communique* ๒๕, no. ๒ (๑๙๗๗), http://www.newfoundations.com/GALLERY/Vygotsky.html#_edn๕
http://www.bgcenter.com/Vygotsky_Appr.htm.

กับภาษาไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่เมื่อเด็กมีพัฒนาการมากขึ้น ความคิดกับภาษาจะเริ่มมีความสัมพันธ์กันมากขึ้น ความคิดจะถ่ายทอดโดยใช้ภาษาและภาษาจะมีความเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น สืบเนื่องจากการใช้ความคิดที่มากขึ้นด้วย ดังนั้น ภาษาจึงเป็น เครื่องมือในการพัฒนาความคิดและในขณะเดียวกันความคิด ก็ช่วยพัฒนาภาษาเช่นกัน ความสัมพันธ์ที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกัน และกันนี้ทำให้เกิดความเชื่อที่ว่าพฤติกรรมทางสังคมซึ่ง เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาสามารถเพิ่มพัฒนาการทางความคิด ได้ และถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้แนวความคิดของเลฟ ไวทือตสกีมีความแตกต่างไปจากนักจิตวิทยาอื่นๆ ในรุ่นเดียวกัน

เด็กใช้ภาษาในการสื่อสารความคิดระหว่างบุคคล และสื่อสาร กับความคิดของตนด้วยการพูดกับตนเอง (Inner Speech) โดยเด็ก เริ่มต้นจากการสื่อสารกับบุคคลอื่นหรือพูดไปพร้อมๆ กับการ ทำกิจกรรม แล้วกลายมาเป็นการพูดกับตนเอง ต่อมาเมื่อได้สร้าง ความรู้และความเข้าใจมากขึ้นเสียงที่พูดกับตนเองจึงค่อยๆ เงียบไป กลายเป็นการสื่อสารภายในกระบวนการคิดเท่านั้น ซึ่งขณะที่ ใช้ความคิดแสดงว่ากำลังสร้างความรู้ความเข้าใจภายในตน (Internalization) ขึ้น นับเป็นการสร้างความหมายใหม่ขึ้นจากภายใน โดยใช้ความคิดของตนตีความหมายของภาษาหรือปรากฏการณ์ ต่างๆ เพื่อทำให้ความรู้ความเข้าใจของตนเองมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

แนวคิดเรื่องภาษากับความคิดและการพัฒนาภาษา คือการ พัฒนาระบบความคิดซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ทฤษฎีของไวทือตสกี มีความแตกต่างไปจากนักจิตวิทยาคนอื่น

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) : ทารกเกิดมาพร้อมกับพื้นฐานทางความคิดความเข้าใจกับสิ่งต่างๆ (Lower Mental Functions) คือ มีความใส่ใจ การรู้สึก การรับรู้ และความจำที่ไม่ซับซ้อน เนื่องจากขีดจำกัดทางชีวภาพ แต่เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) กับพ่อแม่ ครู และคนอื่นๆ ที่คอยให้การดูแลช่วยเหลือจะทำให้เด็กมีประสบการณ์มากยิ่งขึ้น และสามารถเรียนรู้ได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมหรือการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง

การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม หรือการที่ผู้ใหญ่ให้ความช่วยเหลือในสิ่งที่เด็กยังทำไม่ได้ นับเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างหนึ่ง และช่องว่างของการเรียนรู้ระหว่างการปฏิบัติไม่ได้ไปสู่การปฏิบัติได้ เรียกว่า “พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ” ซึ่งในพื้นที่รอยต่อดังกล่าว นอกจากจะเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กแล้วยังหมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือกับเด็กที่อยู่ในระดับพัฒนาการที่ต่างกัน หรือแม้กระทั่งกับเพื่อนในจินตนาการ ก็นับเป็นการเรียนรู้โดยปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง

วัฒนธรรม (Culture) : เด็กจะปรับเปลี่ยนความคิดความเข้าใจไปตามประสบการณ์ที่ได้รับจากสังคมและวัฒนธรรมของเขา และสร้างเป็นความรู้ขึ้นมา ทำให้เด็กมีกระบวนการทางปัญญาในระดับที่สูงขึ้น (Higher Mental Functions) ซึ่งแต่ละวัฒนธรรมจะถ่ายทอดลักษณะเฉพาะของความเชื่อและค่านิยมในวัฒนธรรมนั้นไปสู่เด็ก ทำให้เขารู้ว่ากำลังคิดอะไร และควรคิดอย่างไรจึงจะเหมาะสม

การเลียนแบบ (Imitation) : บทบาทของการเลียนแบบมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาการ เช่น ถ้าเด็กกำลังเกิดอุปสรรคในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ครูควรแก้ปัญหมาให้เห็นเป็นตัวอย่างบนกระดานดำ ซึ่งในขณะนั้นเด็กอาจจะเลียนแบบวิธีการแก้ปัญหของครู โดยสร้างความเข้าใจขึ้นภายในตนเอง แต่ถ้าครูให้แก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ยากขึ้นโดยไม่ทำตัวอย่างให้ดู ซึ่งเป็นกรขยายสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปสู่สิ่งที่เรียนรู้ใหม่ เด็กอาจจะยังไม่สามารถเข้าใจได้ในขณะนั้น ครูจึงจำเป็นต้องแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ลักษณะนี้หลายๆ ครั้ง เพื่อให้เด็กค่อยๆ เลียนแบบวิธีการแก้ปัญหาย่างค่อยเป็นค่อยไป และเกิดพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง

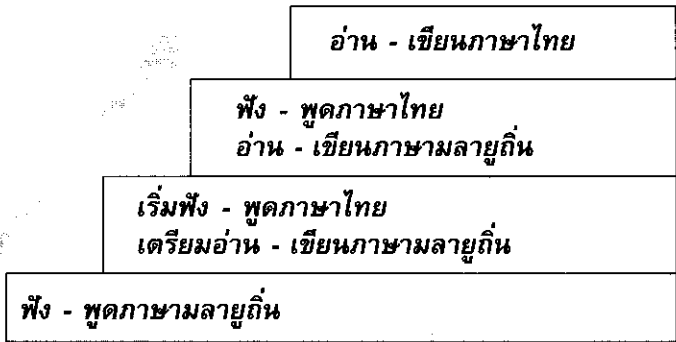
การชี้แนะหรือการช่วยเหลือ (Guidance or Assistance) : การชี้แนะหรือการช่วยเหลือเป็นการร่วมมือทางสังคม (Social Collaborative) ที่สนับสนุนให้พัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจเกิดการเจริญงอกงาม ไวก็อตสกีจะเน้นไปที่การมีบุคคลที่เชี่ยวชาญกว่าคอยให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ต่างๆ เป็นการเรียนรู้โดยให้การดูแลเอาใจใส่และปรับปรุงผู้เรียนที่เริ่มฝึกหัด และนับเป็นการจัดเตรียมสิ่งที่จะช่วยสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนเพิ่มความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหาลักษณะเช่นนี้คล้ายกับ “นั่งร้าน (Scaffold)” หรือในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ หมายถึง “การเสริมต่อการเรียนรู้”

ทวิภาษาและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม - วัฒนธรรม

ผ่านภาษา : แนวคิดสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม-วัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับ “ภาษาและความคิด” ซึ่งโครงการทวิภาษาเชื่อว่าระบบความคิดและสติปัญญาของเด็กจะพัฒนาการผ่านทางภาษา ดังนั้น การกระตุ้นให้เด็กได้พูด สื่อสาร โดยการตั้งคำถามอย่างมีขั้นตอน และคาดเดาว่าเด็กสามารถตอบได้ เป็นวิธีการพัฒนาความคิดโดยสังเกตจากคำตอบ ทั้งนี้ การตั้งคำถามในระยะเวลาที่เด็กสามารถตอบได้คือการกำหนดพื้นที่รอยต่อพัฒนาการที่เหมาะสม นอกจากนี้ เนื้อหาในการตั้งคำถามที่เหมาะสมกับเด็กควรเป็นสิ่งที่เด็กรับรู้ได้ง่าย ใกล้ตัวเด็ก หรือเป็นสิ่งที่อยู่ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็ก ดังนั้นเนื้อหาสาระที่เด็กเรียนจึงควรเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเด็ก เป็นเรื่องราวในวิถีชีวิตของชุมชนที่เด็กอยู่จึงเป็นการเริ่มต้นแห่งพัฒนาการของการเรียนรู้ที่ดี จากนั้นเด็กจะเริ่มเรียนรู้จากสิ่งที่ตนเองมีและสามารถพัฒนาตนเองจากภายในได้อย่างเต็มที่ (เมื่อได้รับการส่งเสริมโดยการกระตุ้นจากภายนอก อันได้แก่ การตั้งคำถาม หรือสร้างกิจกรรมให้เกิดการสื่อสารด้วยเนื้อหาที่เด็กรับรู้ได้ง่าย และรวดเร็ว)

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ผ่านภาษาในการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา

ผังลำดับการเรียนรู้แบบทวิภาษาเต็มรูปแบบโดยผ่านหลักการขั้นบันได

๒.๓.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ผ่านภาษาโดยใช้หลักการ “ขั้นบันได”

การพัฒนาการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทางภาษายังมีลำดับขั้นของการพัฒนาที่นอกจากเริ่มต้นด้วยภาษาที่หนึ่ง (ภาษาแม่) ไปสู่ภาษาที่สอง (ภาษาราชการ) แล้ว ควรเริ่มต้นขั้นแรกด้วยการสร้างทักษะที่ดีในการฟังและการพูดก่อน จากนั้นจึงพัฒนาไปสู่ทักษะการอ่าน - เขียนอย่างเป็นลำดับคล้ายบันได

การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การใช้ภาษาแม่หรือภาษาที่หนึ่งของเด็กเป็นสื่อในการเรียนการสอนในชั้นปฐมวัยหรือปีแรกๆ ของการเข้าเรียนมีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นการสร้างฐานที่มั่นคงแก่เด็ก เป็นการปูพื้นฐานด้วยวิธีการที่เหมาะสมในการนำเด็กจากบ้านเข้าสู่โรงเรียน เป็นการต่อยอดจากภาษาที่

บ้านไปสู่ภาษาโรงเรียน ซึ่งเด็กจะใช้ระยะเวลาในการปรับตัวและเรียนรู้กับสถานที่ใหม่ ด้วยภาษาที่เด็กคุ้นเคยก่อน จากนั้นเมื่อเด็กพร้อมระยะหนึ่งจึงเตรียมความพร้อมสู่การเขียนโดยเชื่อมโยงภาษาที่ใช้ฟัง-พูดเข้าสู่ภาษาเขียน ต่อจากนั้นจึงเชื่อมโยงระหว่างภาษาจากภาษาที่ ๑ เข้าสู่ภาษาที่ ๒ โดยวางพื้นฐานทางภาษาที่ ๒ ด้วยการฟัง - พูดเช่นเดียวกับภาษาแรกและนำเข้าสู่การเขียนในภาษาที่ ๒ โดยการเชื่อมโยงอักษร (ในภาษามลายูถิ่นอักษรไทย) ทั้งนี้ การเริ่มสอนภาษาที่สอง (ฟัง - พูด) ควรทิ้งระยะให้ห่างจากการพัฒนาระบบคิดด้วยการฟัง - พูดภาษาที่ ๑ โดยอาจเริ่มในจังหวะที่เด็กเตรียมความพร้อมในการอ่าน-เขียนภาษาแรกหรือหลังจากนั้นเพื่อไม่ให้เด็กเกิดความสับสนและรับภาระหนักเกินไปในการเรียนรู้

๒.๓.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนรู้ผ่านภาษา อย่างมีเป้าหมาย

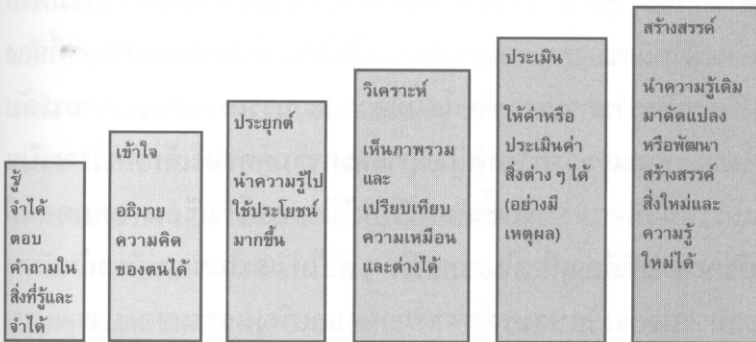
กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการทางความคิดในหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษามีเป้าหมายให้เป็นไปตามระดับขั้นของการเรียนรู้ (Level of learning) ตามแนวคิดของ Bloom's Taxonomy of Education Objectives (ปรับปรุงและอ้างอิงจาก Susan Malone : ๒๐๐๘) ซึ่งเริ่มต้นจากขั้นพื้นฐานสู่ขั้นสร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดย

สามารถตอบคำถามในสิ่งที่จดจำได้ - เกิดความเข้าใจและสามารถสรุปอธิบายได้ - และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ - สามารถเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของสิ่งที่รับรู้ - และ

ประเมินค่าโดยแสดงถึงเหตุและผลได้ - สุดท้ายสามารถสร้างสรรค์
สิ่งใหม่จากการสังสมความรู้เดิมได้

ความสำเร็จในเป้าหมายของพัฒนาการระดับต่างๆ จะเกิดขึ้น
จากกลวิธีในการตั้งคำถามหรือการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อ
หาคำตอบ ทำให้เกิดกลไกการเรียนรู้และพัฒนาเป็นระบบความคิด
ตามขั้นต่างๆ

เป้าหมายพัฒนาการทางระบบความคิด (สติปัญญา) ของเยาวชน

Bloom's Taxonomy of Education Objectives อ้างอิงจาก Dr. Susan Malone

การเรียนการสอนตามหลักสูตรและแนวทางของทวิภาษา
สามารถพัฒนาสติปัญญาและระบบความคิดของเยาวชนได้ตาม
ลำดับขั้นดังกล่าว โดยผ่านการสื่อสารด้วยภาษาแม่ การสร้างสื่อการ
สอนที่มีเนื้อหาที่แวดล้อมใกล้ชิดกับตัวเด็ก กลวิธีการสอนที่กระตุ้นให้
เกิดการสื่อสารโต้ตอบ และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริม
จินตนาการ ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กระดับปฐมวัยได้มีพัฒนาการที่ดีและ
ประสบความสำเร็จจากระดับแรก (รู้และจำได้) ไปสู่ระดับสร้างสรรค์
ได้อย่างแท้จริง

๒.๓.๓ เป้าหมายและหลักการของหลักสูตรการเรียน การสอนแบบทวิภาษา

หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษายึดหลักการที่แสดงถึงเป้าหมายของพัฒนาการในการส่งเสริมเยาวชนในพื้นที่ให้ครบทั้ง ๓ ด้าน ดังนี้

(๑) พัฒนาการทางด้านภาษา (การรู้หนังสือ และพัฒนาการทางสมอง) เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษามลยาณูถิน ซึ่งเป็นภาษาแม่หรือภาษาที่หนึ่งของตน รวมทั้งมีทักษะในภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่สองหรือภาษาราชการของเด็ก โดยมีความสามารถทางภาษาตามระดับขั้นของพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กที่ควรจะเป็น และเป็นไปตามระดับขั้นการเรียนในระบบโรงเรียน ตลอดจนมีพัฒนาการที่ดีต่อเนื่องในภาษาอื่นๆ ต่อไป และในขณะเดียวกันยังคงสามารถดำรงรักษามรดกทางภาษาและวัฒนธรรมของบรรพบุรุษไม่ให้สูญหาย

(๒) พัฒนาการทางด้านเนื้อหาวิชาการ เพื่อการประยุกต์ใช้เนื้อหาวิชาที่เรียนในแต่ละวิชาของแต่ละระดับชั้นเรียน และสามารถแสดงสิ่งที่ตนเข้าใจตามเนื้อหาวิชาได้

(๓) พัฒนาการด้านสังคม-วัฒนธรรม โดยมีการสืบสานและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่ไปกับการทำความเข้าใจในวัฒนธรรมส่วนกลาง เพื่อให้เด็กมีความรักและความภูมิใจในมรดกทางภาษาและวัฒนธรรมของตน และเข้าใจวัฒนธรรมของสังคมโดยส่วนรวมและใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา

งานวิจัยจำนวนมากชี้ให้เห็นว่า เด็กจะมีทักษะการอ่านและความเข้าใจที่ดีได้ถ้าใช้ผ่านภาษาแม่ของตน ทักษะนี้ได้มาจากการที่เด็กได้เริ่มเรียนรู้ด้วยภาษาแม่ของตน ก่อนที่จะนำเข้าสู่การเรียนรู้ด้วยภาษาราชการและงานวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่า การเรียนวิชาต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ จะได้ผลถ้าเรียนด้วยภาษาแม่ของเด็กในระบบการเรียนเพื่อรู้หนังสือ ซึ่งหมายความว่าหลักสูตรของโรงเรียนประถม ควรจะใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อเมื่อแรกเริ่มเข้าเรียนแล้วจึงค่อยๆ เปลี่ยนไปใช้ภาษาราชการเป็นสื่อหลังจากที่ได้มีการเรียนการสอนภาษาราชการเป็นวิชาหนึ่งแล้ว ซึ่งจะทำให้การเรียนวิชาต่างๆ ดีขึ้น รวมทั้งความรู้ภาษาราชการ (หรือภาษาไทย) ก็จะได้ดีขึ้นด้วย

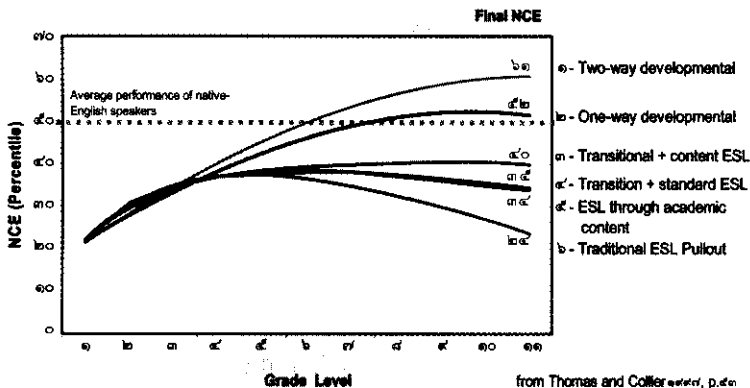
๒.๔.๑ งานวิจัยเรื่อง “School Effectiveness for Language Minority Students” (Thomas, Wayne P. and Virginal Collier. ๑๙๙๗)

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาอังกฤษและภาษาอื่น) ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยโทมัส และคอลลิเออร์^๔ ได้กล่าวถึงรูปแบบการจัดการศึกษาแบบดั้งเดิมและแบบทวิภาษาต่างๆ รวม ๖ วิธี และสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศสหรัฐอเมริกา (จากจำนวนนักเรียน ๔๒,๐๐๐ คน และบันทึกผลการเรียนของนักเรียน

^๔ Thomas, Wayne P. and Virginal Collier. ๑๙๙๗. *School Effectiveness for Language Minority Students*. NCBE Resource Collection Series, N0.๙. George Washington University.

๗๐๐,๐๐๐ กว่ารายการ เป็นเวลานานกว่า ๑๔ ปี โดยนักเรียน
ประมาณครึ่งหนึ่งพูดภาษาสเปนเป็นภาษาแรก นอกนั้นเป็นภาษา
อื่นๆ เช่น อาหรับ จีน อัมฮาริก เกาหลี รัสเซีย เวียดนาม ฯลฯ)
ผลการเรียนของเด็กมีระดับความแตกต่างกันออกไปตามรูปแบบวิธี
การเรียนการสอน ดังตาราง

**Bilingual Programs - Comparison of Achievement
on Standardized Tests**

คำอธิบายตาราง

ภาษาราชการในงานวิจัยนี้คือ ภาษาอังกฤษ และภาษาแม่
หมายถึง ภาษาต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

รูปแบบที่ ๑ Two-way development หมายถึง การสอน
ทวิภาษาแบบ ๒ แนวทางโดยใช้ทั้งภาษาราชการและภาษาแม่สอน
ควบคู่กันไป และใช้กลวิธีการสอนภาษาราชการเป็นภาษาที่ ๒

รูปแบบที่ ๒ One-way development หมายถึง การสอน
ทวิภาษาแบบทางเดียว โดยใช้ภาษาแม่ในการเรียนการสอน และ
สอนภาษาราชการด้วยกลวิธีการสอนเป็นภาษาที่ ๒

รูปแบบที่ ๓ Transitional + Content ESL หมายถึง การสอนทวิภาษา โดยใช้ภาษาแม่และภาษาราชการในแต่ละวันอย่างละครึ่งวัน และใช้กลวิธีการเชื่อมโยงถ่ายโอนเข้าสู่ภาษาราชการภายในเวลา ๒ - ๓ ปี

รูปแบบที่ ๔ Transitional + Standard ESL หมายถึง การสอนทวิภาษาแบบถ่ายโอนระหว่างภาษาแม่ไปสู่ภาษาราชการ แต่สอนภาษาราชการแบบดั้งเดิม (ไม่มีการถ่ายโอนย้อนกลับ)

รูปแบบที่ ๕ ESL Through Academic Content หมายถึง การสอนภาษาราชการในด้านวิชาการและอนุโลมให้ใช้ภาษาแม่ในการอธิบาย

รูปแบบที่ ๖ Traditional ESL Pullout หมายถึง การสอนภาษาราชการเพียงอย่างเดียวและไม่อนุญาติให้ใช้ภาษาแม่ในโรงเรียนได้

และได้ผลสรุปว่า : "ปัจจัยสำคัญที่สุดในการคาดหมายผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสำหรับนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ คือ ปริมาณการเรียนรู้ด้วยภาษาแรกของตนเองในระบบโรงเรียน นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้พัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาทางวิชาการทั้งในภาษาแม่ (L๑) ควบคู่กับภาษาที่สอง (L๒) เป็นระยะเวลายาวนาน ๕ - ๖ ปี เท่านั้นที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีในชั้น ม.๕"

จะเห็นได้ว่ารูปแบบที่ ๑ ส่งผลให้เด็กมีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาอยู่ในระดับสูงสุด แต่อย่างไรก็ตามกลวิธีนี้จะเหมาะสมกับห้องเรียนที่มีเด็กที่พูดภาษาราชการและภาษาแม่ในจำนวนใกล้เคียง

กัน และสถานภาพของแต่ละภาษาไม่ต่างกันมากนัก และเด็กทั้ง ๒ กลุ่มช่วยกันแลกเปลี่ยนภาษาของกันและกันในห้องเรียน

รูปแบบที่ ๒ นี้เป็นรูปแบบที่คล้ายคลึงกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อ และรูปแบบการวิจัยและพัฒนาโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ เนื่องจากเยาวชนไทยในพื้นที่ชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะที่ไม่ใช่ในเขตอำเภอเมืองใช้ภาษามลายูถิ่นในการสื่อสารเป็นภาษาแรก และใช้ภาษาแม่ในโรงเรียนระยะแรกเข้าเรียนด้วย ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่จึงควรใช้ภาษาแม่เป็นฐานในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบที่ ๒ ของการวิจัยดังกล่าว

นอกจากนี้ โทมัส และ คอลิเออร์ ยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรให้ความสำคัญกับชุมชน สังคมและวัฒนธรรม โดยนำมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาที่ได้ดำเนินการมาโดยตลอด

การศึกษาในแบบทวิภาษา หมายถึง การจัดการศึกษาโดยใช้สองภาษาเป็นสื่อในการเรียนการสอนซึ่งหมายถึง ภาษาราชการ (หรือภาษาประจำชาติ) และภาษาท้องถิ่น (หรือภาษาแม่ของกลุ่มชาติพันธุ์)

๒.๔.๖ งานวิจัยเรื่อง “การสร้างหลักสูตรท้องถิ่นภาษา
ของโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลคลองพลู และตำบล
ตะเคียนทอง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี” (สุรพล ไชยพงษ์
และคณะ : ๒๕๕๐)

การจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นในโรงเรียนนอกเหนือ
จากการใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อกลางการเรียนการสอนเพื่อเชื่อมโยง
ไปสู่ภาษาราชการแล้ว ยังมีแนวทางที่ใช้ภาษาท้องถิ่นจัดการศึกษา
แบบเป็นรายวิชาหรือเป็นสาระเพิ่มเติมในชั้นเรียนด้วย โดยโครงการ
วิจัย “สร้างหลักสูตรท้องถิ่นภาษาของ” โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
ตำบลคลองพลู และตำบลตะเคียนทอง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัด
จันทบุรี” ได้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นภาษาของขึ้นและใช้ในการจัดการ
เรียนการสอนเป็นรายวิชาในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ เพื่ออนุรักษ์
และฟื้นฟูภาษาของและวัฒนธรรมของในพื้นที่ และด้วยกระบวนการ
สอนที่ทำให้เกิดพัฒนาการทางสมองและระบบคิดผ่านการเรียนรู้
ด้วยภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งผลดีต่อการเรียนในรายวิชา
ภาษาไทยของเด็ก

“...การเปรียบเทียบผลการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่ม
นักเรียนชั้น ป.๔ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๘-๒๕๔๙ พบว่า ใน
ปี ๒๕๔๙ หลังจากที่ได้เรียนภาษาของแล้ว เด็กมีผลการเรียน
ดีขึ้น จากที่ไม่เคยมีเด็กคนใดเรียนภาษาไทยได้ระดับผล

^๖ ภาษาของ อยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก สาขามอญ-เขมร กลุ่มย่อยเป็ยริก จำนวน
เจ้าของภาษาพบหนาแน่น (ไม่เกิน ๔,๐๐๐ คน) ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ภาคตะวันออกของ
ประเทศไทย (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. ๒๕๕๐.) ประสบการณ์การฟื้นฟูภาษาในประเทศไทย
กรณีภาษาของ จังหวัดจันทบุรี. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สำนักงานภาค).

การเรียน ๔ แต่กลับมีจำนวนเด็กที่ได้ระดับผลการเรียน ๔ เป็นจำนวนถึง ๙ คน...” (สุรพล ไชยพงษ์ และคณะ. ๒๕๕๐ : น. ๑๐๙)

นอกจากนี้ การใช้ภาษาของในโรงเรียนยังส่งผลดีต่อการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ด้วย

“...ในปีการศึกษา ๒๕๕๙ เด็กมีผลการเรียนดีขึ้นเช่นเดียวกัน (ในวิชาคณิตศาสตร์) มีจำนวนเด็กที่เรียนได้ระดับผลการเรียน ๔ มากถึง ๑๖ คน (คิดเป็น ๖๕%) และมีเด็กที่ได้ผลการเรียนระดับ ๓.๕ จำนวน ๖ คน (คิดเป็น ๒๑%)...ทำให้โรงเรียนมั่นใจว่าการเรียนการสอนภาษาของนั้นช่วยในเรื่อง การเรียนของเด็กได้” (สุรพล ไชยพงษ์ และคณะ. : น.๑๐๙-๑๑๐)

การจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นในโรงเรียนมีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับบริบทของภาษาและความต้องการของคนในพื้นที่ โดยอาจเริ่มใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล หรือใช้สอนในระดับประถมศึกษาตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งจากประสบการณ์และการศึกษาของคณะวิจัยใน ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤตที่ผ่านมา พบว่า วิธีการที่สอนภาษาท้องถิ่นเป็นรายวิชา เหมาะสำหรับการเรียนการสอนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ภาษาอยู่ในภาวะวิกฤต หรือภาษาใกล้สูญหาย ดังเช่นกลุ่มภาษาของ ญ้อกูร โซ (ทะเวียง) หรือในกลุ่มที่ยาวชนในพื้นที่นั้นมีการใช้ภาษาท้องถิ่นไม่เข้มข้น เช่น ภาษามอญ (ในพื้นที่จังหวัดราชบุรี) เป็นต้น โดยอาจเริ่มในช่วงชั้นที่สองของการ

เรียนการสอนต่อยอดจากการเรียนในภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาราชการ และอยู่ในหลักสูตรสาระเพิ่มเติม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟู ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ต่อไป

สำหรับพื้นที่ซึ่งมีการใช้ภาษาท้องถิ่นสื่อสารกันอยู่ทั่วไป อย่างเข้มข้น เช่น ในเขตชายแดนหรือกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ๆ มีผู้พูด จำนวนมาก เช่น กลุ่มภาษามลายูถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มภาษามอญ (อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี) ชายแดน ตะวันตก หรือกลุ่มภาษาเขมรถิ่นไทย (จังหวัดสุรินทร์) ชายแดน อีสาน ควรมีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นสื่อในการ เรียนรู้ในโรงเรียนตั้งแต่ชั้นปฐมวัย เพื่อสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ ที่เข้มแข็งและเป็นระบบ จากนั้นจึงเรียนรู้ภาษาราชการควบคู่กัน โดยใช้หลักการ “ขั้นบันได” เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ผ่านภาษาทั้ง ๒ ภาษาในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน ตามลำดับ โดยเพิ่มสัดส่วนของการ ใช้ภาษาราชการมากขึ้นจนเข้าสู่สาระการเรียนการสอนโดยใช้ภาษา ราชการอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการศึกษาแบบ ทวิภาษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นฐานในการเรียนรู้อย่างมั่นคง

๒.๔.๓ งานวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ : ๒๕๕๐-๒๕๕๘)^{๑๖}

จากหลักการพื้นฐานของการศึกษา การเรียนรู้ควรเริ่มจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่ไกลตัวทีละขั้น สำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรให้มิพัฒนาการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มต้นจากฐานความรู้เดิมที่เด็กได้จากครอบครัวและชุมชน นำไปสู่การดัดแปลงและพัฒนาไปสู่การเรียนรู้จากสังคมภายนอก และการเริ่มต้นจากภาษาที่บ้านไปสู่ภาษาที่โรงเรียน จากภาษาพูดไปสู่ภาษาเขียน และจากภาษาท้องถิ่นที่ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วไปสู่ภาษาราชการหรือภาษาไทยที่ไม่คุ้นเคย การเรียนรู้อย่างมีลำดับขั้นของพัฒนาการนี้จะทำให้เด็กสามารถเรียนอย่างมั่นใจ มีความมั่นคงทั้งภาษาตนเอง (มลายูถิ่น) และภาษาราชการ (ภาษาไทย) ทำให้เด็กสามารถต่อยอดความรู้ขึ้นไปได้เรื่อยๆ

^{๑๖} โครงการ “การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ:กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ได้รับการสนับสนุนจากองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (unicef) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยมีแผนการดำเนินงานวิจัยระยะยาวตั้งแต่ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๘.

การจัดการเรียนการสอนดังกล่าว เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ โดยใช้การทำงานร่วมกันระหว่างนักวิชาการมหาวิทยาลัยมหิดล นักวิชาการในพื้นที่ และคนในชุมชน โดยการวางแผนการใช้ภาษามลายูถิ่น (มลายูปาตานี - มลายูสตูล) ซึ่งเป็นภาษาแม่ของคนในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สามารถพัฒนาและใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนควบคู่ไปกับภาษาราชการ (ภาษาไทย) ได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

๑) เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อในโรงเรียนในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นต้นแบบสำหรับนำมาใช้ในระบบการศึกษาและเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้กับเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในประเทศไทย

๒) เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทย (ฟัง พูด อ่าน และเขียน) ของเยาวชนในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะส่งผลสู่พัฒนาการในวิชาอื่นๆ ที่ใช้ภาษาไทยเป็นสื่อได้มากยิ่งขึ้น

๓) เพื่อพัฒนาประชากรในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สามารถรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่น

๔) เพื่อให้เกิดการทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน หน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ หน่วยงานเอกชนและองค์กรนานาชาติ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้พัฒนาและผลักดันโครงการฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และอยู่อย่างยั่งยืน

เป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้

เพื่อสร้างเยาวชนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นประชากรไทยที่มีคุณภาพ ประสบความสำเร็จในการศึกษา การทำงานและการดำรงชีวิตในสังคมไทย โดยสามารถรักษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นไว้ได้ เป็นผู้ที่ใช้ภาษาทั้งสองภาษา คือ ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งในการพูดและเขียน พร้อมทั้งปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมทั้งในด้านวัฒนธรรมความเป็นมลายูและความเป็นไทย

โครงสร้างหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบ ทวิภาษา (ภาษามลายูถิ่น - ภาษาไทย)

รูปแบบหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาโดยใช้ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ สำหรับใช้ในโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเริ่มสอนเด็กตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ (ใช้ระยะเวลาสอน ๘ ปี) โดยแผนการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา จะแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ แผนการเรียนรู้อาษามลายูถิ่นเป็นสาระเพิ่มเติม (ควบคู่ไปกับภาษาไทย) และแผนการใช้ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อการสอนในสาระพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ดูตารางประกอบในหน้าถัดไป)

ตารางโครงสร้างหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (มลายูถิ่น - ภาษาไทย)

การเรียนการสอน	อนุบาล ๑	อนุบาล ๒	ประถม ๑	ประถม ๒	ประถม ๓	ประถม ๔	ประถม ๕	ประถม ๖
การเรียนการสอน ภาษา ภาษามลายูถิ่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ	ฟัง-พูดภาษามลายูถิ่น (ฉากภาพ นิทานภาพ เรื่องเล่าและกลวิธี การสอนที่เน้น ครูถาม-เด็กพูด) เตรียมอ่าน-เขียน (การเขียนเรียงสร้างสรรค์ วาด+เขียน+เล่า เกมการศึกษา รู้จักหนังสือและอักษร ตารางพยัญชนะ) ฟัง-พูดภาษาไทย ระดับที่ ๑* (ชุดคำศัพท์ ๒๕๐ คำ TPR-๑)	ฟัง-พูดภาษามลายูถิ่น (สื่อภาพ นิทานภาพ เรื่องเล่าและกลวิธีสอน) อ่าน-เขียน ภาษามลายูถิ่น (หนังสือเล่มยักษ์ แบบเรียนอ่าน-เขียน ภาษามลายูถิ่น การเขียนเรียงสร้างสรรค์ หนังสือเล่มเล็ก บัตรอักษร บัตรคำ) ฟัง-พูดภาษาไทย ระดับที่ ๒ (ชุดคำศัพท์ ๑,๐๐๐ คำ TPR-๒ นิทานภาพ ภาพวัฒนธรรม)	ฟัง-พูดอ่าน-เขียน ภาษามลายูถิ่น (แบบเรียนอ่าน-เขียน การเขียนเรียงสร้างสรรค์ และหนังสืออ่าน ระดับต้น) ฟัง-พูดภาษาไทย ระดับที่ ๓ (ชุดคำศัพท์ TPR-๓ เรื่องเล่า ฉากภาพ) เริ่มอ่าน-เขียนภาษาไทย (แบบเรียนอ่าน-เขียน ภาษาไทยแบบเชื่อมโยง -Transfer Primer พจนานุกรมนักเรียน) ฟัง-พูดภาษาที่ ๓	ฟัง-พูดอ่าน-เขียน ภาษามลายูถิ่น (หนังสืออ่านระดับ ๒) ฟัง-พูดอ่าน-เขียน ภาษาไทย (หนังสืออ่านไทยระดับ ๑ เล่มเล็ก-เล่มยักษ์ พจนานุกรมภาพ) ฟัง-พูดภาษาที่ ๓ เบื้องต้น (อังกฤษ)	การฟัง-พูดอ่าน-เขียน ภาษามลายูถิ่น (หนังสืออ่านระดับ ๒ หนังสืออ่าน ๒ ภาษา) ฟัง-พูดอ่าน-เขียน ภาษาไทย (พจนานุกรม ๒ ภาษา หนังสืออ่านไทย ระดับ ๒) ฟัง-พูดภาษาที่ ๓ (อังกฤษ)	การฟัง-พูดอ่าน-เขียน ภาษามลายูถิ่น (หนังสืออ่านระดับ ๓ หนังสืออ่าน ๒ ภาษา) ภาษาไทย ภาษาไทย ฟัง-พูดอ่าน-เขียน ภาษาที่ ๓ (อังกฤษ)	มลายูถิ่นศึกษา ภาษาไทย ภาษาไทย ภาษาที่ ๓ (อังกฤษ)	มลายูถิ่นศึกษา ภาษาไทย ภาษาที่ ๓ (อังกฤษ)
การใช้ภาษามลายูถิ่นและ ภาษาไทยเป็นสื่อในการสอน	การเรียนการสอนในสาระวิชาอื่น ๆ มีเนื้อหาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาในระดับปฐมวัยและประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ ภาษาที่ใช้สื่อสารกับเด็กเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาที่สอน มีวิธีการในแต่ละระดับชั้น ดังนี้...							
(สัดส่วนและเทคนิค การใช้ภาษาเพื่อประสิทธิภาพ ในการสอน)	อนุบาล ๑	อนุบาล ๒	ประถม ๑	ประถม ๒-๓	ประถม ๔-๕	ประถม ๖		
	ใช้ภาษามลายูถิ่น ในการเรียนการสอน	ใช้ภาษามลายูถิ่น ในการเรียนการสอน	ใช้ภาษามลายูถิ่น เป็นสื่ออธิบายความคิ/ใจความสำคัญของ บทเรียนและใช้หนังสือ เรียนภาษาไทยโดย อธิบายคำศัพท์สำคัญใน บทเรียนเป็นภาษาไทย ตรวจสอบความเข้าใจ ด้วยภาษามลายูถิ่น	ใช้ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย อธิบายใจความสำคัญ และอธิบายคำศัพท์สำคัญในภาษา ไทย ทบทวนและตรวจสอบความเข้าใจเด็ก ด้วยภาษามลายูถิ่น	ใช้ภาษาไทยอธิบายใจความสำคัญของบทเรียน	ใช้ภาษามลายูถิ่นในการทบทวน และการตรวจสอบความเข้าใจ	ใช้ภาษาไทยสอน ทุกสาระวิชา (ทบทวนหรือตรวจสอบ ความเข้าใจของเด็กด้วย ภาษาไทย)	

(๑) การจัดการเรียนรู้วิชาภาษามลายูถิ่นศึกษาเป็นสาระเพิ่มเติม (ควบคู่ไปกับภาษาไทย)

ประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้วิชาภาษามลายูถิ่นและวัฒนธรรมมลายูถิ่น และการเชื่อมโยงทางภาษาและวัฒนธรรม ดังนี้

- การเรียนภาษามลายูถิ่น ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมที่เน้นการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษามลายูถิ่นอย่างเข้าใจ เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาและพัฒนาการทางความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล รวมถึงความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอย่างเต็มรูปแบบ เป็นการวางพื้นฐานทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในระดับชั้นที่สูงขึ้น
- การเรียนรู้วัฒนธรรมมลายูถิ่นในสังคมพหุภาษาและพหุวัฒนธรรม โดยนำเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิต คติความคิด จริยธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้วัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นฐานความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิชามลายูถิ่นศึกษาในระดับสูงต่อไป โดยจะมีการสร้างสื่อการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาดังกล่าว จากการให้ความร่วมมือของคนในชุมชน สถานศึกษาและนักวิชาการท้องถิ่น
- การเชื่อมโยงระหว่างภาษามลายูถิ่นไปสู่ภาษาไทย จากหลักการพื้นฐานของการศึกษาซึ่งเริ่มต้นจากสิ่งที่รู้ไปสู่สิ่งที่ไม่รู้ โดยใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน เมื่อสิ่งที่เขารู้คือภาษาแม่ และสิ่งที่ไม่รู้คือภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาราชการ การจัดการศึกษาแบบทวิภาษาเพื่อ

พัฒนาการเรียนรู้อย่างเด็ก จึงมีแนวทางการเชื่อมโยงทั้งสองส่วน โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาระบบคิด ความคิดสร้างสรรค์ และบ่มเพาะความกล้าแสดงออกโดยใช้ภาษาแม่ (มลายูถิ่น) เป็นภาษาสื่อสารและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญา จากนั้นจึงเพิ่มพื้นฐานทางภาษาแม่ให้แน่นโดยพัฒนาทักษะการอ่าน-เขียนภาษามลายูถิ่น (อักษรไทย) ซึ่งการใช้อักษรไทยนี้เป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างภาษาไทยและภาษามลายูถิ่น และจะนำไปสู่การอ่าน-เขียนภาษาไทยด้วยความเข้าใจต่อไป ทั้งนี้ การพัฒนาทักษะภาษาไทยในการฟัง-พูดจะเริ่มสอนระหว่างการพัฒนาระบบคิดของเด็ก (ก่อนการอ่าน-เขียนภาษาแม่) โดยใช้วิธีที่ไม่ใช่เป็นการบังคับให้เด็กพูดภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาใหม่ในทันที แต่สะสมคำศัพท์ไว้พร้อมแสดงท่าทาง (แสดงความหมาย) และจดจำความหมายของคำต่างๆ ไว้ด้วยการปฏิบัติ (TPR) เมื่อเกิดความพร้อมอย่างเต็มที่ จะมีแรงผลักดันให้พูดภาษาไทยได้โดยอัตโนมัติ

**(๒) แผนการใช้ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อการสอน
ในสาระพื้นฐาน (๘ สาระ) โดยเริ่มต้นตั้งแต่ระดับอนุบาล**

การเรียนการสอนในสาระพื้นฐาน ๘ สาระ (ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม ศาสนา วัฒนธรรม ศิลปะ สุขศึกษา และพลศึกษา การงานพื้นฐานอาชีพ ภาษาต่างประเทศ) จะใช้ภาษาแม่ (ภาษามลายูถิ่น) และภาษาราชการ (ภาษาไทย) เป็นสื่อการเรียนการสอน หรือเป็นเครื่องมืออธิบายเนื้อหาในทุกๆ

รายวิชา โดยกำหนดสัดส่วนการใช้ภาษาทั้งสองให้เหมาะสมกับ
ระดับพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก และเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ
ตรงตามมาตรฐานทางวิชาการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

แผนภาพด้านพัฒนาการทางภาษา และการเชื่อมโยงระหว่างภาษาไทย และภาษามลายูถิ่น ในโครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาเต็มรูป

การจัดการเรียนการสอนที่เรียนจากสิ่งที่รู้ไปสู่สิ่งที่ไม่รู้
และมีรูปแบบการเชื่อมโยงระหว่างภาษาและวัฒนธรรม น่าจะเป็น
แนวทางที่เหมาะสมกับเยาวชนในพื้นที่ เพราะไม่ได้เป็นการเพิกเฉย
ต่อภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของชุมชน แต่สามารถใช้ประโยชน์
จากภาษาท้องถิ่นและความรู้ในวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาการศึกษา

ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ดังนั้น หากใช้ภาษาแม่ของเด็กเป็นฐานในการเรียนรู้และพัฒนาไปสู่การใช้ภาษาไทย และภาษาอื่นๆ จะส่งผลดีต่อการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนและคนในพื้นที่ นอกจากนี้ การเรียนรู้สาระเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเปรียบเสมือนการเข้าใจตนเองและรู้จักชุมชน อันเป็นพื้นฐานที่ดีในการทำความรู้จักและเข้าใจวัฒนธรรมอื่นๆ ต่อไป

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยและพัฒนานโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ระดับปฐมวัย) เป็นงานวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งดำเนินการควบคู่ไปกับโครงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษาของตนแตกต่างจากภาษาราชการ และการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา/ พหุภาษา (ข้อมูลปรากฏในรายงานส่วนที่ ๒)
๒. ดำเนินงานวิจัยพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะภาษามลายูถิ่น ความแตกต่างทางภาษาระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย (ควบคู่กับการพัฒนาระบบตัวเขียนภาษามลายูถิ่นโดยใช้อักษรไทย) รวมทั้งศึกษาสำรวจสถานการณ์ทางภาษา การเลือกใช้ภาษา ทศนคติและความต้องการเกี่ยวกับการใช้ภาษาในพื้นที่
๓. สร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาภาษาท้องถิ่นเพื่อเป็นฐานในการเรียนรู้ไปสู่ภาษาราชการ

รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานและ
ประโยชน์ที่ได้ทั้งในด้านภาษา วัฒนธรรม และการศึกษา
เพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างการมีส่วนร่วมในกลุ่ม
ผู้เกี่ยวข้องระดับต่างๆ

๔. จัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา
(ภาษาไทย-มลายูถิ่น) สำหรับเด็กปฐมวัย
๕. จัดทำแผนการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยตาม
หลักสูตรทวิภาษา โดยยึดมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย
กระทรวงศึกษาธิการ ปีพุทธศักราช ๒๕๔๖
๖. สร้างแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย
ในด้านทักษะความสามารถทางภาษาแม่ (ภาษามลายูถิ่น)
ภาษาไทย และความคุ้นเคยกับหนังสือ
๗. ประชุมปฏิบัติการจัดทำสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา
ระบบความคิดผ่านกระบวนการพัฒนาภาษา โดยใช้ฐาน
ทางภาษามลายูถิ่นเชื่อมโยงสู่ภาษาไทย
๘. ประชุมฝึกอบรมครูระดับปฐมวัย (ครูประจำชั้นและครู
ภาษาไทย) เกี่ยวกับกลวิธีการสอนและทักษะการใช้สื่อ
การสอนในรูปแบบการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา และ
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความแตกต่างทางภาษามลายูถิ่น
และภาษาไทย
๙. จัดทำคู่มือการสร้างสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอน
ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยในรูปแบบเชื่อมโยง

๑๐. ปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนระดับปฐมวัย (เริ่มต้นที่ชั้นอนุบาล ๑) โดยใช้แผนการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ และกลวิธีการสอนเพื่อพัฒนาการทางภาษาไทยโดยใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นฐานในการเรียนรู้ ตามแนวทางการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา
๑๑. การทดสอบทักษะความสามารถทางภาษา (ภาษามลายูถิ่น และภาษาไทย) และความคุ้นเคยกับหนังสือของเด็กปฐมวัย (ก่อนและหลังเรียนในชั้นอนุบาล ๑)

รายละเอียดขั้นตอนการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในโครงการพัฒนานโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีรายละเอียดของการวิจัยตามขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

๓.๑ การดำเนินงานวิจัยพื้นฐาน

การดำเนินงานวิจัยพื้นฐาน เป็นการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นในการดำเนินงานวิจัยและพัฒนานโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการวิจัยเบื้องต้นดังกล่าว ได้แก่ “การศึกษาลักษณะภาษาและความแตกต่างระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย” และ “การศึกษาสำรวจเกี่ยวกับสถานการณ์ทางภาษาและทัศนคติการใช้ภาษาต่างๆ ในพื้นที่” ซึ่งการศึกษาวิจัยดังกล่าว มีความสำคัญต่อแนวทางการเลือกใช้ภาษามลายูถิ่นที่ใช้สอนในโรงเรียน และการเลือกใช้อักษรไทยในการเขียนภาษามลายูถิ่นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงสู่ภาษาไทย

๓.๑.๑ การศึกษาลักษณะภาษาและความแตกต่าง ระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย

การศึกษาลักษณะภาษามลายูถิ่นและความแตกต่างระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพทางภาษาศาสตร์ โดยศึกษาลักษณะภาษามลายูถิ่นในด้านไวยากรณ์และโครงสร้างภาษา ทั้งในระดับเสียง คำ (การประกอบคำ คำศัพท์) ลักษณะประโยค ระบบความหมาย และวัฒนธรรมการใช้ภาษา พร้อมทั้งศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรและสื่อประกอบการเรียนการสอนเพื่อเชื่อมโยงระหว่างภาษาดังกล่าว นอกจากนี้ ได้มีการศึกษาลักษณะภาษามลายูถิ่นและการเปรียบเทียบให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างของทั้งสองภาษา นับเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญแก่ครูผู้สอนภาษาไทยในพื้นที่ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับต้นทุนทางภาษาของนักเรียนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๑.๒ การศึกษาสำรวจเกี่ยวกับสถานการณ์ทางภาษา และทัศนคติการใช้ภาษาต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากถึง ๘๓% หรือกว่าล้านคนของประชากรในแถบนั้น โดยมีภาษาและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์พิเศษและแตกต่างไปจากส่วนกลาง การใช้ภาษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ดังกล่าวมีความซับซ้อน เนื่องจากมีภาษาหลายภาษาที่ใช้ในการพูด

และการเขียน และบางครั้งมีการใช้ภาษาปะปนกัน เช่น ภาษาไทย และภาษามลายูถิ่น ในการวิจัยและพัฒนานโยบายการจัดการเรียน การสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นต้องมีข้อมูล สถานการณ์ทางภาษาของคนในพื้นที่เพื่อการวางแผนทางการจัดการ ศึกษาเพื่อใช้ “ภาษา” เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ ของเยาวชน ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวได้จากผลการศึกษาวิจัยโครงการ “ภาษามลายูท้องถิ่นในประเทศไทย : การศึกษาสถานการณ์ ทางภาษา การพัฒนาและการวางแผนการใช้ภาษาเพื่อการ ศึกษาและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ (ระยะที่ ๑)” (สุวิไล เปรมศรีรัตน์และคณะ : ๒๕๕๐) ซึ่ง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ภาษาต่างๆ และทักษะความสามารถทางภาษาของคนในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ รวมทั้งทัศนคติและความต้องการใช้ภาษา ขอบเขตพื้นที่วิจัย ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยได้เลือกศึกษาใน ๓ จังหวัด ๙ อำเภอ ๓๗ ตำบล รวมจำนวนประชากรในการสำรวจ ทั้งสิ้น ๑,๒๕๕ คน แบ่งเป็น ชาย ๖๐๖ คน หญิง ๖๔๙ คน โดย แบ่งตามช่วงอายุ เพศ และศึกษาตามปัจจัยที่อาจส่งผลต่อลักษณะ การใช้ภาษาที่แตกต่างกัน ได้แก่ อายุ เพศ อาชีพ การศึกษา เป็นต้น ผลการศึกษาและสำรวจสถานการณ์การใช้ภาษาดังกล่าว พบว่า คนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้ภาษามลายูถิ่น ปาตานีเป็นอันดับแรกในทุกสถานการณ์ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารใน ชีวิตประจำวัน ความสามารถและความมั่นใจในการใช้ภาษา ทัศนคติ ต่อภาษาต่างๆ รวมทั้งภาษาที่เด็กคุ้นเคยก่อนเข้าเรียนล้วนมีผลสรุป

คือภาษามลายูถิ่นปาตานีมาเป็นอันดับแรกทั้งสิ้น อันดับที่ ๒ คือภาษาไทย และภาษามลายูถิ่นเป็นอันดับสุดท้าย สำหรับทักษะการอ่าน-เขียนภาษามลายูอักษรยาวี โดยส่วนใหญ่อ่าน-เขียนไม่ได้และไม่คล่องสูงถึงร้อยละ ๗๕ นอกจากนี้เมื่อสอบถามถึงความต้องการใช้ภาษามลายูถิ่นอักษรไทยเพื่อสอนในระดับโรงเรียน พบว่าคนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความต้องการสูงกว่าร้อยละ ๖๐ สะท้อนให้เห็นว่าการใช้ภาษามลายูถิ่นในการเรียนการสอนสอดคล้องกับพื้นฐานทางภาษาของเยาวชนและสอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากผลข้อมูลการสำรวจสถานการณ์ภาษาดังกล่าว นำมาซึ่งการวางแผนการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเป็นระบบ โดยใช้ภาษาแม่ (ภาษามลายูถิ่น) เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้เพื่อการเชื่อมโยงและการพัฒนาความรู้จากต้นทุนในภาษาที่ ๑ (มลายูถิ่น) และต้นทุนทางวัฒนธรรมที่เด็กมีอยู่ ต่อยอดไปสู่ภาษาที่ ๒ (ภาษาไทย) และความรู้ใหม่โดยไม่ทิ้งหรือเพิกเฉยต่อความรู้เดิมและภาษาเดิมของเด็ก นับเป็นนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการทางสติปัญญาผ่านกระบวนการพัฒนาภาษา (ไทย) ในประเทศ

๓.๒ การสร้างความตระหนัก และความเข้าใจกับกลุ่มคนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ

เนื่องด้วยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่พิเศษที่มีความคลาดแคลงและความหวาดระแวงในสังคมค่อนข้างมาก

การดำเนินงานต่างๆ ในพื้นที่ ล้วนจำเป็นต้องใช้ทักษะสูงในการเพิ่มความรู้อย่างเข้าใจในด้านบวกแก่คนในชุมชน และเนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “ภาษา” อันเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ “วิถีชีวิตและศาสนา” ทำให้การดำเนินงานจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการสร้างความเข้าใจหรือสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการแก่คนในชุมชนหรือคนในพื้นที่วิจัย ทั้งนี้ การสร้างความตระหนักได้ดำเนินการมาตลอดระยะเวลาของการดำเนินงาน ไม่ได้ทำเพียงระยะต้นเท่านั้น แต่เป็นการสร้างความตระหนักและได้ให้ข้อมูลแนวทางการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับ จะเกิดขึ้นแก่เยาวชนในพื้นที่ โรงเรียน ชุมชน และสังคมโดยรวม ผ่านการจัดประชุมและเปิดเวทีในระดับย่อยและระดับใหญ่แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คนในพื้นที่หรือชุมชน ครู ผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังสร้างความเข้าใจกับหน่วยงานการศึกษาทั้งในพื้นที่และส่วนกลาง รวมทั้งหน่วยงานด้านความมั่นคง หน่วยงานด้านภาษา และสังคมทั่วไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจและให้การสนับสนุนการดำเนินงาน

นอกจากการสร้างความตระหนักแก่คนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ในขั้นตอนของการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การผลิตสื่อการสอนโดยการมีส่วนร่วม และการอบรมกลวิธีการสอนต่างๆ ล้วนต้องอาศัยความร่วมมือและการประสานงานกับหลายส่วนในพื้นที่ ได้แก่ ประชาชน ชาวบ้าน ผู้นำทางศาสนา ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาศึกษานิเทศก์ นักวิชาการในพื้นที่ วิทยากรผู้เชี่ยวชาญการวางแผนหลักสูตรการเรียนการสอนแบบทวิภาษาทั้งในและนอกประเทศ

ซึ่งการประสานเพื่อให้แต่ละฝ่ายมีความเข้าใจร่วมกัน และเกิดความร่วมมือกันในการขับเคลื่อนงานเป็นสิ่งที่ซับซ้อนและใช้เวลานาน ดังนั้นความสำเร็จในการสร้างความร่วมมือของแต่ละฝ่ายจึงมีระดับที่แตกต่างกันไปตามบริบท สภาพเหตุการณ์ และระยะเวลาที่ผลของการวิจัยปรากฏ

๓.๓ การสร้างหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา สำหรับเด็กปฐมวัย (อนุบาล ๑-๒)

การสร้างหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย ได้ดำเนินการปรับปรุงโดยยึดตามแนวทางของหลักสูตรตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ โดยหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาฯ มีการกำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ให้สอดคล้องกับพื้นฐานของเด็กในพื้นที่ ซึ่งมีกระบวนการที่นำไปสู่ตัวบ่งชี้ที่กำหนด ได้แก่ กลวิธีการสอนที่มีพัฒนาการทางภาษา พร้อมทั้งกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และความกล้าแสดงออกของเด็กระดับปฐมวัย โดยใช้เนื้อหาสาระท้องถิ่นทั้งในด้านภาษา ศาสนา วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้าไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดการเรียนการสอนในระยะแรกเข้าเรียน จะใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นสื่อกลางในการสื่อสารเพื่อสร้างความสุขในโรงเรียนและสร้างความคุ้นเคยแก่เด็กนักเรียน และใช้ภาษาไทยเป็นสื่อการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย โดยกระบวนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองจะเน้นทักษะการฟัง-พูดด้วยความเข้าใจ

องค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ประกอบด้วย แนวทางการพัฒนาภาษาท้องถิ่นและภาษาไทย (รวมทั้งภาษาต่างประเทศ) พร้อมทั้งแนวทางการใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อกลางการสอนในรายวิชาต่างๆ เพื่อพัฒนาระบบคิดและสติปัญญาของเด็ก ทั้งนี้ หลักสูตรสร้างขึ้นจากการประชุมปฏิบัติการระดมความคิดเห็นโดยมีผู้เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ได้แก่ นักวิชาการด้านการศึกษาและภาษาศาสตร์ ครู อาจารย์ผู้สอนภาษาไทยและภาษามลายูถิ่นในโรงเรียนเป้าหมาย ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ในเขตพื้นที่วิจัย รวมถึงตัวแทนจากชุมชน และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จนกระทั่งได้โครงสร้างหลักสูตร พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดและสภาพที่พึงประสงค์อันเหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นฐานทางภาษา และบริบทแวดล้อมของเด็กระดับปฐมวัยในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ จากนั้นจึงดำเนินการออกแบบและจัดทำแผนการเรียนการสอนในรายวิชาต่อไป

๓.๔ การจัดทำแผนการเรียนการสอนภาษาไทยในกรอบของหลักสูตรทวิภาษา

การจัดทำแผนการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ใช้วิธีการประชุมปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นและความร่วมมือจากครูผู้สอนระดับอนุบาลในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งครูฝ่ายวิชาการและผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ในเขตพื้นที่จังหวัด

ภาคใต้และประชาชนชาวบ้านหรือตัวแทนจากชุมชน เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและออกแบบแผนการเรียนการสอนวิชาต่างๆ รวมทั้งวิชาภาษาไทยที่สอดคล้องกับพื้นฐานทางภาษา สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของเยาวชนในพื้นที่ โดยกระบวนการจัดทำแผนการเรียนการสอนในเบื้องต้นยึดหลักมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ ปีพุทธศักราช ๒๕๔๖

การออกแบบและจัดทำแผนการเรียนการสอนเริ่มต้นจากการกำหนดตัวชี้วัด และคุณภาพที่พึงประสงค์ในวิชาภาษาไทยและรายวิชาอื่นๆ พร้อมทั้งออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น วัตถุประสงค์จากท้องถิ่นหรือการเล่นพื้นบ้าน เข้ามาร่วมสร้างสรรค์ในกิจกรรมการสอน โดยการจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ๓ ประการของหลักสูตรทวิภาษา ได้แก่ (๑) พัฒนาการด้านภาษา (มลายูถิ่นและภาษาไทย) ของเด็ก (๒) พัฒนาการด้านวิชาการ และ (๓) พัฒนาการด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยคงไว้ซึ่งความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมทั้งเข้าใจและปฏิบัติตามครรลองของวัฒนธรรมส่วนกลางได้เป็นอย่างดี

ในการจัดทำแผนการเรียนการสอนภาษาไทย มีกระบวนการประชุมเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการใช้ภาษาไทย รวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างภาษาท้องถิ่นและภาษาไทย จากนั้นจึงเข้าสู่การจัดทำแผนการเรียนการสอน กลวิธีการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง (เน้นการฟังอย่างเข้าใจสำหรับเด็กที่พูดภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่) พร้อมทั้งจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะทางภาษาเป็นลำดับต่อไป

๓.๕ การสร้างแบบทดสอบทักษะความสามารถทางภาษาและ ความคุ้นเคยหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย

การสร้างแบบทดสอบทักษะความสามารถทางภาษาของเด็ก
ระดับชั้นอนุบาล ๑ และ ๒ มีจุดประสงค์เพื่อทดสอบและประเมินผล
ความรู้ความสามารถของเด็กก่อนเข้าเรียน (หรือเริ่มเข้าเรียน) และ
หลังเข้าเรียน โดยประเมินความรู้ความสามารถทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่
(๑) ความรู้ความสามารถและทักษะในการฟัง-พูดภาษาแม่/ภาษา
มลายูถิ่น (๒) ความรู้ความสามารถและทักษะในการฟังภาษา
ราชการ/ภาษาไทย และ (๓) ทักษะความคุ้นเคยหนังสือของเด็ก
โดยสร้างแบบทดสอบจากการประชุมระดมความคิดเห็นของครูระดับ
ชั้นอนุบาลในพื้นที่ รวมทั้งศึกษานิเทศก์ ผู้แทนชุมชน นักการศึกษา
และวัฒนธรรม อาจารย์และนักวิชาการด้านภาษามลายูถิ่น ภาษาไทย
และภาษาศาสตร์ พร้อมทั้งรูปแบบและแนวทางการจัดทำแบบ
ทดสอบของที่ปรึกษาทางวิชาการจากต่างประเทศ เพื่อดัดแปลงการ
ออกแบบและพัฒนา รวมทั้งทดลองใช้เพื่อให้เหมาะสมกับเด็กในพื้นที่

ทั้งนี้ รายละเอียดเกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ของเด็กก่อนที่จะ
เข้าเรียน นับเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่สำคัญในการประเมินผลพัฒนาการ
ของเด็ก และใช้เป็นแนวทางการวางแผนการสอนที่เหมาะสมกับ
ศักยภาพของเด็ก ในขณะที่ผลการทดสอบหลังเรียนนอกจากจะเป็น
ตัวบ่งชี้ถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กแล้ว ยังบ่งชี้ถึงความสำเร็จ
ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (เต็มรูปแบบ)
พร้อมทั้งยังใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินงานและพัฒนา
รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้นในขั้นต่อไป

๓.๖ การจัดทำสื่อการเรียนการสอนในลักษณะที่เชื่อมโยง ระหว่างภาษามลายูถิ่น - ภาษาไทย

สื่อการเรียนการสอนในหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย) สำหรับเด็กในระดับปฐมวัยในระยะเริ่มต้น เป็นสื่อที่เน้นพัฒนาระบบความคิดและสติปัญญาผ่านกระบวนการพัฒนาภาษามลายูถิ่น เพื่อสร้างพื้นฐานที่ดีในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยไม่จำกัดภาษา จากนั้นจึงเชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับ “การเรียนรู้ภาษาที่ ๒” เพื่อสร้างสื่อที่พัฒนาเยาวชนให้เกิดการเรียนรู้ภาษาที่สองอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มต้นจากสื่อที่เน้นการฟัง-พูด (ด้วยความเข้าใจ) จากนั้นจะเน้นสื่อการสอนที่เชื่อมโยงระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยเพื่อให้เกิดทักษะการอ่าน-เขียน ผ่านระบบอักษรที่ใช้ในการเขียนของทั้ง ๒ ภาษา (ภาษามลายูถิ่นอักษรไทยและภาษาไทย) โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานจากงานวิจัย “การศึกษาลักษณะภาษามลายูถิ่นและความแตกต่างระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย” พร้อมทั้งใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้ภาษาไทยในพื้นที่ ซึ่งใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์สื่อและกลวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสภาพของเยาวชนในพื้นที่ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

การจัดทำสื่อการเรียนการสอนแบบทวิภาษาสำหรับนักเรียนระดับปฐมวัย สร้างขึ้นโดยการจัดประชุมปฏิบัติการซึ่งอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกคนในพื้นที่ ได้แก่ ตัวแทนชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน คณะครู ศึกษานิเทศก์และนักวิชาการในพื้นที่ โดยดำเนินงานตามแนวทางการผลิตสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภาษาที่ ๒ จากคณะที่ปรึกษา และคณะวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหิดล

๓.๗ การฝึกอบรมครูระดับปฐมวัย (ครูประจำชั้นและครูภาษาไทย)

การฝึกอบรมครูผู้สอน ได้แก่ ครูประจำชั้น (เจ้าของภาษา) ครูผู้สอนภาษาไทย ครูวิชาการ และครูผู้ประสานงานในพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานทางภาษาและวัฒนธรรมของเยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่ รวมถึงลักษณะความเหมือน-แตกต่างระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการสอน รวมทั้งอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด พร้อมทั้งฝึกอบรมการจัดทำสื่อที่ใช้เนื้อหาจากความรู้ท้องถิ่นผสมผสานเพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังฝึกอบรมการใช้เทคนิค/กลวิธีการสอนที่เน้นพัฒนาการทางสมองผ่านกระบวนการพัฒนาภาษา ซึ่งใช้แผนการสอนและสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือควบคู่ไปกับกลวิธีการสอน

การฝึกอบรมจัดทำอย่างสม่ำเสมอตามประเด็นสำคัญดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะการฝึกอบรมการใช้กลวิธีและเทคนิคการสอน มีความจำเป็นแก่ครูผู้สอนในช่วงก่อนการสอนหรือก่อนเปิดเรียน โดยจะเป็นการเพิ่มความมั่นใจในทักษะการสอนรูปแบบใหม่ (นวัตกรรมการสอน) และเป็นการประมวลความรู้ของ “แผนการเรียนการสอน” และ “สื่อประกอบการสอน” เข้าด้วยกัน โดยมี “กลวิธีการสอน” ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการความรู้ในห้องเรียน สร้างห้องเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสุข ง่ายต่อความเข้าใจ เพื่อพัฒนาการที่ดีของเด็กและเยาวชนในพื้นที่

๓.๘ การจัดทำคู่มือการใช้สื่อการเรียนการสอนภาษามลายูถิ่น และภาษาไทยแบบเชื่อมโยง

คู่มือการใช้สื่อการเรียนการสอนภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย ประกอบด้วย การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะของภาษามลายูถิ่น และความแตกต่างระหว่างภาษาไทย-มลายูถิ่น คู่มือกลวิธีการสอน คู่มือการจัดทำสื่อที่เป็นหนังสือเล่มเล็กและหนังสือเล่มยักษ์ รวมทั้ง แบบเรียนเตรียมอ่าน-เขียน และแบบเรียนอ่าน-เขียนภาษามลายูถิ่น โดยเรียบเรียงและสรุปข้อมูลที่ได้จากการประชุมปฏิบัติการซึ่งจัดประชุมอย่างสม่ำเสมอและเป็นประจำ ทั้งในเรื่องแผนการสอน สื่อการสอน และอบรมการใช้เทคนิคกระบวนการสอน ตลอดระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย

๓.๙ การปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียน นาร์อง

การปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนระดับปฐมวัย ในโรงเรียนนาร์อง ๔ โรงเรียน ๔ จังหวัด โดยเริ่มปฏิบัติการทดลองสอนในปีการศึกษา ๒๕๕๑ สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ๑ รวมระยะเวลา ๒ ภาคเรียน (๔๐ สัปดาห์/ หน่วยการเรียนรู้) โดยเริ่มปฏิบัติการทดลองสอนหลังจากที่ได้เตรียมความพร้อมแก่ครูผู้สอน เตรียมสื่อการสอนและจัดทำคู่มือสำหรับครูผู้สอน รวมทั้ง เตรียมแบบบันทึกพัฒนาการเด็ก และแบบประเมินผลการจัดการเรียนการสอนสำหรับโครงการทวิภาษา ทั้งนี้ การดำเนินการต่างๆ ในโรงเรียนนาร์อง มีคณะศึกษานิเทศก์ในเขตพื้นที่การศึกษาเขตต่างๆ เป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบ

จังหวัด	โรงเรียนนำร่องโครงการทวิภาษา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ปัตตานี	โรงเรียนบ้านประจัน ค.ประจัน อ.ยะรัง จ.ปัตตานี	สพท. ปัตตานี เขต ๒
ยะลา	โรงเรียนบ้านมิ่งน้ำใส ค.ตะโละหะลอ อ.รามัน จ.ยะลา	สพท. ยะลา เขต ๑
นราธิวาส	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐ (บ้านใหม่) ค.กะลุวอเหนือ อ.เมือง จ.นราธิวาส	สพท. นราธิวาส เขต ๑
สตูล	โรงเรียนบ้านคำมะสังเหนือ ค.คำมะสัง อ.เมือง จ.สตูล	สพท. สตูล เขต ๑

การคัดเลือกโรงเรียนนำร่องทั้ง ๔ แห่ง ได้รับความร่วมมือจากเขตพื้นที่การศึกษา และนักการศึกษาในพื้นที่ โดยมีเงื่อนไขสำคัญ ได้แก่ เด็กนักเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ และครูผู้สอนสามารถพูดภาษามลายูถิ่นได้ (โดยเฉพาะครูระดับชั้นอนุบาล) รวมทั้งผู้อำนวยการโรงเรียนเล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำองค์ความรู้ท้องถิ่นและภาษาท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาการเรียนรู้นิวโรโรงเรียน และเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

การดำเนินการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน นอกจากการฝึกอบรมครูผู้สอนและการใช้สื่อต่าง ๆ แล้ว การสร้างความเข้าใจ และให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรทั่วไปในโรงเรียน รวมทั้งชุมชนโดยรอบโรงเรียนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมโรงเรียนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ โดยคณะวิจัยในพื้นที่ได้จัดเวทีให้ความรู้และสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในขั้นต้น โดยประโยชน์ที่จะได้รับคือ พัฒนาการของเยาวชนในพื้นที่ซึ่งจำเป็นต้องใช้ระยะเวลา และการใส่ใจดูแลร่วมกันของทุกฝ่าย

๓.๑๐ การทดสอบทักษะความสามารถทางภาษา และ ความคุ้นเคยกับหนังสือของเด็กปฐมวัย (ก่อนและหลังเรียน)

จากการสร้างแบบทดสอบทางด้านภาษาของเด็กในพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย การทดสอบทักษะความสามารถในภาษาไทย ภาษา

มลาญถิ่น และความคุ้นเคยหนังสือของเด็กทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน ทั้งนี้ การทดสอบดังกล่าวจำเป็นต้องมีการเปรียบเทียบในระยะเวลาเดียวกัน และในกลุ่มนักเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน ดังนั้นนักเรียนที่จะได้รับการทดสอบจึงมี ๒ กลุ่ม ได้แก่ นักเรียนในโรงเรียนนาร่อง ๔ แห่ง และโรงเรียนคู่เปรียบเทียบอีก ๔ แห่ง รวม ๘ โรงเรียน ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

พื้นที่/จังหวัด	โรงเรียนนาร่อง	โรงเรียนคู่เปรียบเทียบ
ปัตตานี	โรงเรียนบ้านประจัน	โรงเรียนบ้านสะนอ
ยะลา	โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส	โรงเรียนบ้านปาดำอัน
นราธิวาส	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐	โรงเรียนบ้านโคกสยา
สตูล	โรงเรียนบ้านตำมะลังเหนือ	โรงเรียนบ้านตำมะลังใต้

ช่วงเวลาในการทดสอบจะแบ่งเป็น ๒ ช่วง ได้แก่ การทดสอบก่อนเรียน และการทดสอบหลังเรียน โดยการทดสอบก่อนเรียนจะเริ่มต้นในระยะแรกที่เด็กนักเรียนเข้าเรียนในชั้นอนุบาล ๑ (ประมาณ ๑ เดือนหลังจากเปิดเรียน) ส่วนการทดสอบหลังเรียนจะทดสอบในปลายภาคการศึกษาที่ ๒ ของชั้นอนุบาล ๑ (ก่อนปิดเรียนไม่เกิน ๑ เดือน) ซึ่งในการทดสอบจำเป็นต้องให้เจ้าของภาษา (ผู้ที่สามารถพูดภาษามลาญถิ่นปาดานีหรือภาษามลาญสตูล) เป็นผู้ทดสอบเด็กนักเรียน และในการทดสอบหลังเรียนผู้ทดสอบควรเป็นคนเดียวกันเพื่อให้การทดสอบมีมาตรฐานและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

กระบวนการทดสอบแบ่งตามประเด็นในการทดสอบเป็น ๓ ฐาน ได้แก่ ฐานการทดสอบทักษะภาษามลาญถิ่น ฐานการทดสอบภาษาไทย และฐานการทดสอบความคุ้นเคยกับหนังสือ โดยแต่ละฐานจะมีผู้ทดสอบ ๑ คน และมีจุดพักเด็กอีกหนึ่งจุด (โดยมีผู้ช่วยดูแล

เด็กในจุดนี้ ๑ คน) จุดพักเด็กมีไว้เพื่อให้เด็กรอเข้าฐานทดสอบต่อไป
(ผลการทดสอบปรากฏในบทที่ ๔)

กระบวนการดำเนินงานวิจัยทั้ง ๑๐ ขั้นตอนข้างต้น ประกอบด้วย
การศึกษาวิจัยทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณควบคู่ไปพร้อมกับการ
การประชุมปฏิบัติการ เพื่อศึกษาค้นคว้าและออกแบบการจัดการเรียน
การสอนภาษาไทยที่เหมาะสมกับเด็กในพื้นที่ จนกระทั่งนำองค์ความรู้
และผลผลิตต่างๆ ไปทดลองปฏิบัติการสอนจริงในพื้นที่ พร้อมทั้ง
ศึกษาและรวบรวมผลการพัฒนาผ่านเครื่องมือประเมินผลในนักเรียน
ชั้นอนุบาล ๑ ทั้งก่อน-หลังเรียนตลอดระยะเวลาการดำเนินงาน
โครงการ ซึ่งระหว่างการจัดการเรียนการสอนและรอผลการศึกษวิจัย
ในปีแรก คณะวิจัยได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมโดยการจัดทำ
แผนและสื่อประกอบการสอนสำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ๒
ของปีต่อไป เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงานโครงการ
ระยะยาว

บทที่ ๕

ผลการดำเนินงานวิจัยและพัฒนานโยบาย
การเรียนการสอนภาษาไทยในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้

บทที่ ๔

ผลการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา นโยบายการเรียน การสอนภาษาไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การดำเนินงานวิจัยและพัฒนา นโยบายการเรียนการสอนภาษาไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการศึกษาค้นคว้ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพื้นฐานทางภาษาและวัฒนธรรมของเยาวชนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู และนำไปสู่การพัฒนา นโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานวิจัยทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณควบคู่กัน โดยผ่านการประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้แทนชุมชน คนในพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐ และนักวิชาการส่วนกลางร่วมออกแบบและประชุมปฏิบัติการเพื่อจัดทำโครงสร้างหลักสูตร แผนการเรียนการสอนภาษาไทย และสาระวิชาอื่นๆ และจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอน พร้อมทั้งฝึกอบรมการใช้กลวิธีการสอนที่ทำให้เกิดพัฒนาการเรียนรู้อำนาจภาษาควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบคิดและสติปัญญา จนกระทั่งนำองค์ความรู้ต่างๆ ไปปฏิบัติการทดลองสอนจริงในพื้นที่ โดยมีการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานในระหว่างทดลอง ดังปรากฏในรายงานวิธีดำเนินการวิจัยบทที่ ๓ ซึ่งผลจากการดำเนินงานวิจัยดังกล่าวสามารถสรุปเนื้อหาได้เป็น ๔ ส่วน ดังต่อไปนี้

๑. ผลการศึกษางานวิจัยพื้นฐานมี ๒ ประเด็น ได้แก่ (๑) ลักษณะภาษามลายูถิ่น ความแตกต่างระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย และ (๒) การศึกษาสำรวจสถานการณ์ทางภาษา การเลือกใช้ภาษา ทักษะและความต้องการเกี่ยวกับการใช้ภาษาในพื้นที่
๒. แผนการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรทวิภาษา โดยยึดมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการ ปีพุทธศักราช ๒๕๔๖
๓. สื่อประกอบการเรียนการสอนและกลวิธีการใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาการทางภาษาและพัฒนาระบบคิด โดยใช้ฐานทางภาษามลายูถิ่นเชื่อมโยงสู่ภาษาไทย
๔. ผลการทดสอบทักษะความสามารถทางภาษา (ภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย) และความคุ้นเคยกับหนังสือของเด็กปฐมวัย (ก่อนและหลังเรียนในชั้นอนุบาล ๑)

๔.๑ ผลการศึกษางานวิจัยพื้นฐาน

การดำเนินงานวิจัยพื้นฐานเกี่ยวกับ “การศึกษาลักษณะภาษาและความแตกต่างระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย” และ “การศึกษาสำรวจเกี่ยวกับสถานการณ์ทางภาษาและทักษะการใช้ภาษาต่าง ๆ ในพื้นที่” เป็นการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นในการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการศึกษาวิจัยดังกล่าว มีความสำคัญต่อแนวทางการออกแบบโครงสร้างหลักสูตรการใช้ภาษามลายูถิ่นในการจัดการเรียนการสอน และมีผลต่อการเลือก

ใช้อักษรในการเขียนภาษามลายูถิ่นในโรงเรียนเพื่อประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย

๔.๑.๑ ลักษณะภาษามลายูถิ่น และความแตกต่างระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย*

การศึกษาลักษณะภาษามลายูถิ่นและความแตกต่างระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย เป็นการศึกษาลักษณะภาษามลายูถิ่นในด้านไวยากรณ์และโครงสร้างภาษา ทั้งในระดับเสียง คำ : การประกอบคำและคำศัพท์ ลักษณะประโยค ระบบความหมาย และวัฒนธรรมการใช้ภาษา และศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรและสื่อประกอบการเรียนการสอนเพื่อเชื่อมโยงระหว่างภาษา และเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญแก่ครูผู้สอนภาษาไทยและวิชาอื่นๆ ในพื้นที่ให้มีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับพื้นฐานภาษาของเยาวชนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ภาษามลายูถิ่น ซึ่งใช้พูดสื่อสารกันในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และในสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ สะบ้าย้อย เทพา และนาทวี ซึ่งมีชื่อเรียกโดยทั่วไปว่า ภาษามลายู

---

* ลักษณะภาษามลายูถิ่น สรุปเนื้อหาจาก "คู่มือระบบตัวเขียนภาษามลายูถิ่นปัตตานี" โดย วามายิ ปารามัต และคณะ. ๒๕๕๒. ความแตกต่างระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย สรุปเนื้อหาจากเอกสารประกอบการประชุม "ลักษณะสำคัญในภาษาไทย" โดย มรินดา บูรรุ่งโรจน์ และ สุนิ คำนวลศิลป์ ในการประชุมปฏิบัติการเรื่อง "ความแตกต่างทางภาษาและกระบวนการสอนภาษาไทย สำหรับโรงเรียนแนวชายแดนและพื้นที่พิเศษ" โดย สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.

ปาตานี หรือบาซอญาตานิ๊ง ซึ่งเป็นภาษาแม่ (ภาษาที่ ๑) ของคนในพื้นที่ดังกล่าว รวมทั้งยังเป็นสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์และมรดกอันล้ำค่าของชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูซึ่งมีการสืบทอดมาอย่างยาวนาน คนไทยมุสลิมในบริเวณนี้ใช้ภาษามลายูปาตานีพูดคุยสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน ในขณะที่เดียวกันก็สามารถพูดภาษาไทยเพื่อสื่อสารกับคนทั่วไปได้ แต่ความสามารถในการใช้ภาษาไทยจะต่างกันไปตามทักษะและโอกาสของแต่ละบุคคล

ภาษามลายูปาตานี เป็นภาษาที่อยู่ในตระกูลออสโตรนีเซียน โดยภาษามลายูปาตานีมีความคล้ายคลึงกับภาษามลายูที่พูดในรัฐกลันตันของมาเลเซีย โดยสามารถสื่อสารกันได้เข้าใจเกือบทั้งหมด ส่วนภาษาไทยเป็นภาษาที่อยู่ในตระกูลไท ซึ่งเป็นภาษาที่อยู่คนละตระกูลกับภาษามลายูปาตานี จึงทำให้คนในพื้นที่ไม่สามารถเรียนรู้หรือเข้าใจภาษาไทยได้ทั้งหมดในระยะเวลาสั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากไม่ได้เรียนรู้ลักษณะภาษาไทยอย่างเป็นระบบที่เหมาะสมกับพื้นฐานทางภาษาของคนในพื้นที่ อาจทำให้พื้นฐานทางภาษาไทยไม่เข้มแข็ง ส่งผลให้เกิดปัญหาในการสื่อสารโดยเฉพาะในการศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่ำกว่าเด็กในภูมิภาคอื่นของประเทศ

การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษามลายูปาตานีและภาษาไทย เป็นข้อมูลเปรียบเทียบเพื่อแสดงถึงลักษณะในภาษามลายูปาตานีที่เหมือนหรือสอดคล้องกับภาษาไทย และแสดงถึงลักษณะทางภาษาที่มีในภาษาไทยแต่ไม่ปรากฏในภาษา

ท้องถิ่น ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวทำให้เด็กมีปัญหาในการสื่อสารด้วยภาษาไทย

ข้อมูลความแตกต่างทางภาษาดังกล่าวมีความสำคัญในการฝึกอบรมครูผู้สอนภาษาไทยในพื้นที่ (รวมทั้งครูเจ้าของภาษา) เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับต้นทุนทางภาษาของเด็กนักเรียนในพื้นที่ และรับรู้ถึงสาเหตุของการใช้ภาษาไทยที่ผิดพลาดของเด็กในพื้นที่ เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาคการใช้ภาษาผิดพลาดได้อย่างตรงจุด นอกจากนี้ ยังเป็นข้อมูลในการจัดทำแบบเรียนและสื่อประกอบการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงระหว่าง ๒ ภาษา โดยมีรายละเอียดความแตกต่างของลักษณะภาษามลายูปัตตานีและภาษาไทย ดังต่อไปนี้

๑. ระบบเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้ายของภาษามลายูมีความแตกต่างจากภาษาไทย โดยภาษามลายูปัตตานีมีหน่วยเสียงพยัญชนะต้น ๓๐ หน่วยเสียง มากกว่าภาษาไทยซึ่งมีหน่วยเสียงพยัญชนะ ๒๑ หน่วยเสียง (แต่มีอักษรที่ใช้เป็นพยัญชนะมากถึง ๔๔ รูป โดยอักษรในภาษามลายูมี ๓๐ รูป) แต่ในหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายภาษามลายูมีเพียง ๓ หน่วยเสียง น้อยกว่าภาษาไทยซึ่งมีหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายมากถึง ๘ หน่วยเสียง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑.๑) หน่วยเสียงพยัญชนะต้น

- เสียงที่เหมือนกัน มี ๒๑ หน่วยเสียง ได้แก่ /p/ <ป>, /t/ <ต>, /c/ <จ>, /k/ <ก>, /ʔ/ <อ>,

/pʰ/ <พ>, /tʰ/ <ท>, /cʰ/ <ช>, /kʰ/ <ค>,
/b/ <บ>, /d/ <ด>, /m/ <ม>, /n/ <น>, /ŋ/ <ง>,
/f/ <ฟ>, /s/ <ส>, /h/ <ฮ>, /r/ <ร>, /l/ <ล>,
/w/ <ว>, /y/ <ย>

- เสียงที่แตกต่างกัน มี ๙ หน่วยเสียง ซึ่งพบในภาษามลายูปาดานีแต่ไม่มีในภาษาไทย ได้แก่ /g/ <ก>, /j/ <ย>, /z/ <ซ>, /ʔ/ <ร>, /ʃ/ <ฃ>, /mʰ/ <ม>, /nʰ/ <น>, /ɲ/ <ญ> และ /ŋʰ/ <ง>

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหน่วยเสียงที่แตกต่างกันจะมีเพียง ๙ หน่วยเสียง และพบในภาษามลายูถิ่นมากกว่า แต่แท้จริงแล้วรูปอักษรที่ใช้ในภาษาไทยมีจำนวนมากกว่าเป็นจำนวน ๑๙ รูป (ดังปรากฏในตารางด้านล่าง) และด้วยจำนวนรูปหรืออักษรที่มากกว่าเสียงนี้เอง จึงเป็นปัญหาในการอ่าน-เขียนสำหรับเด็กที่ไม่ได้พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่ ๑ เนื่องจากจำเป็นต้องอาศัยความพยายามในการจำความหมายให้สัมพันธ์กับการเลือกอักษรที่จะใช้เขียน

ตารางแสดงระบบอักษรไทยในภาษาไทย และภาษามลายูปัตตานี
(โดยใช้อักษรไทย)

สัทอักษรสากล (IPA)	ภาษาไทย	ภาษามลายูปัตตานี (อักษรไทย)	
หน่วยเสียงพยัญชนะต้นที่เหมือนกันในภาษาไทย และภาษามลายูปัตตานี	p	ป	ป
	t	ต ฏ	ต
	c	จ	จ
	k	ก	ก
	ʔ	อ	อ
	pʰ	พ ภ ผ	พ
	tʰ	ท ฐ ถ ฏ ฑ ฒ	ท
	cʰ	ช ฉ ฌ	ช
	kʰ	ค ข ฃ	ค
	b	บ	บ
	d	ด ฎ	ด
	m	ม	ม
	n	น ฌ	น
	N	ง	ง
	f	ฟ	ฟ
	s	ซ ศ ษ ส	ซ
	h	ห ฮ	ฮ
	r	ร	ร
	l	ล	ล
	w	ว	ว
y	ย ญ	ย	
หน่วยเสียงที่แตกต่างกัน : พบในภาษามลายูปัตตานีแต่ไม่มี ในภาษาไทย	g	-	ก
	j	-	ย
	ʃ	-	ฌ
	z	-	ซ
	ʒ	-	จ
	mʰ	-	ม
	nʰ	-	น
	ɲ	-	ญ
	ŋ	-	ง

๑.๒) หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

- เสียงพยัญชนะท้ายที่เหมือนกันทั้งในภาษาไทยและภาษามลายูมี ๒ หน่วยเสียง ๑ รูป ได้แก่ เสียง /-N/ <-ง> และ เสียงกัก /-ʔ/ <ไม่มีรูปปรากฏ> เช่น

ภาษามลายู	ปัตตานี	ภาษาไทย
กาเม็ง	/kameŋ/	'แพะ' ทาง /ha:ŋ/
ตือปง	/tɔ:pɔŋ/	'ขนม' จง /coŋ/
ซือดะ	/sɔ:daʔ/	'อร่อย' มะระ /maʔraʔ/
ดาปะ	/dapaʔ/	'ได้รับ' (พบ)ปะ /paʔ/

- เสียงพยัญชนะท้ายที่มีเฉพาะในภาษามลายูปัตตานี มี ๑ หน่วยเสียง ได้แก่ /-h/ <-ฮ> เช่น ลือเตะฮ /lɔ:teh/ 'เหนียว' กาเซฮ /kaseh/ 'รัก' ปานะฮ /panah/ 'ร้อน'

- เสียงพยัญชนะท้ายที่มีเฉพาะในภาษาไทย มี ๗ หน่วยเสียง ได้แก่ /-p/ <บ>, /-k/ <ก>, /-t/ <ด>, /-m/ <ม>, /-n/ <น>, /-y/ <ย> และ /-w/ <ว> เช่น

แม็กก	เสียง /-k/ <ก> เป็นตัวสะกด
	เช่น รัก มาก
แม็กด	เสียง /-t/ <ด> เป็นตัวสะกด
	เช่น มด ดีด

แม่กบ	เสียง /-p/ <บ> เป็นตัวสะกด เช่น ลาบ จับ
แม่กง	เสียง /-N/ <ง> เป็นตัวสะกด เช่น ยุง ลิง
แม่กน	เสียง /-n/ <น> เป็นตัวสะกด เช่น คาน กิน
แม่กม	เสียง /-m/ <ม> เป็นตัวสะกด เช่น ลม เจิม
แม่เกย	เสียง /-y/ <ย> เป็นตัวสะกด เช่น ยาย สวาย
แม่เกอว	เสียง /-w/ <ว> เป็นตัวสะกด เช่น ข้าว หนาว

(แม่กง หรือหน่วยเสียง /N/ <-ง> มีในภาษาไทยแต่เป็นเสียงที่ซ้ำกับพยัญชนะท้ายของภาษามลายูดังที่กล่าวไว้แล้ว)

นอกจากนี้ พยัญชนะท้ายในภาษาไทยมาตราแม่กก แม่กด แม่กบ และแม่กน ยังใช้อักษรหลายตัวในการเขียนตัวสะกด หรือที่เรียกว่า “ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา” ได้แก่

แม่กก เสียง /-k/ นอกจากใช้อักษร (ก) ยังใช้อักษร (ข ค ฃ) เช่น คำว่า สุข นาค เมฆ

แม่กด เสียง /-t/ นอกจากใช้อักษร (ต) ยังใช้อักษร (จ ช ฌ ฎ ฏ ฐ ท ฒ ต ถ ท ษ ศ ษ ส) เช่น คำว่า เสด็จ ราช คิษณภูมิ รัฐบาล อนุญาต ทาส ประกาศ เป็นต้น

แม่กบ เสียง /-p/ นอกจากใช้อักษร (บ) ยังใช้อักษร (ป ภ พ ฟ) เช่น คำว่า บาบ ลาบ ภาพ กราฟ เป็นต้น

แม่กน เสียง /-n/ นอกจากจะใช้อักษร (น) สะกดแล้วยังใช้อักษร (ณ ญ ร ล พ) เช่น คำว่า บริเวณ เชิญ อาหาร กาล ภาพ เป็นต้น

ลักษณะการใช้พยัญชนะสะกดไม่ตรงตามมาตราเหล่านี้มักเป็นคำยืมมาจากภาษาอื่น เช่น ภาษาเขมร ภาษาบาลี สันสกฤต และภาษาอังกฤษ เป็นต้น

จากข้อมูลที่ได้นำเสนอเกี่ยวกับหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายในภาษามลายูปาตานีและภาษาไทยข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในแง่ของจำนวนพยัญชนะท้ายของภาษามลายูปาตานี ซึ่งมีเพียง ๓ เสียง ได้แก่ เสียง [h] ฮ, [N] ง และ [ʔ] ซึ่งในภาษาไทยนั้นมีเสียงพยัญชนะท้าย จำนวน ๘ เสียง ได้แก่ เสียง [k] ก, [d] ด, [p] ป, [N] ง, [n] น, [m] ม, [j] ย และ [w] ว

ด้วยข้อจำกัดของเสียงพยัญชนะท้ายในภาษามลายูปาตานี จึงมีอิทธิพลต่อการออกเสียงพยัญชนะท้ายของภาษาไทย และนับเป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งเกี่ยวกับการใช้ภาษาของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒. ระบบเสียงสระ

หน่วยเสียงสระในภาษามลายูปาตานี มีทั้งสิ้น ๑๗ หน่วยเสียง แบ่งเป็น ๑) หน่วยเสียงสระเดี่ยว ๑๒ หน่วยเสียง และ ๒) หน่วยเสียงสระเรียง ๕ หน่วยเสียง ส่วนเสียงสระในภาษาไทยมีทั้งหมด ๒๑ หน่วยเสียง เป็นสระเดี่ยว ๑๘ เสียง (สระเดี่ยวเสียงสั้น ๙ เสียง สระเดี่ยวเสียงยาว ๙ เสียง) และสระประสม ๓ เสียง

๒.๑) หน่วยเสียงสระเดี่ยว

- เสียงสระเดี่ยวในภาษามลายูปัตตานีที่เหมือนกับภาษาไทย พบ ๘ หน่วยเสียง โดยสระในภาษามลายูปัตตานีไม่มีความแตกต่างด้านความสั้น-ยาว ดังนั้นจึงใช้สัญลักษณ์ (สัญลักษณ์แทนเสียง) เพียงตัวเดียวในการถ่ายทอดเสียงสระภาษาไทยที่มีสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว ดังนี้ /i/ <อิ, อี>, /e/ <เอะ, เอ>, /E/ <แอะ, แอ>, /a/ <อะ, อา>, /ʌ/ <เอาะ, ออ>, /o/ <โอะ, โอ>, /u/ <อุ, อู>, /ɔ/ <อือ, อือ>
- เสียงสระเดี่ยวในภาษามลายูปัตตานีที่มีเฉพาะในภาษามลายู (ไม่มีในภาษาไทย) พบ ๔ หน่วยเสียง คือ หน่วยเสียงสระเดี่ยวนาสิก (โดยใช้สัญลักษณ์พิเศษ ~ 'ตัวหนอน' เขียนแทนเสียงนาสิกโดยวางอยู่บนตัวสระ) ดังนี้ /Ē/ <แ๊ะ, แ๊ะ>, /ā/ <อ๊ะ, อ๊ะ>, /ŋ/ <เอ๊ะ, อือ> และ /ñ/ <อึ, อึ>
- เสียงสระเดี่ยวที่ไม่มีในภาษามลายูปัตตานี ได้แก่ หน่วยเสียงสระ ɔ <เออะ, เออ>

หมายเหตุ - สัญลักษณ์ หมายถึง สัญลักษณ์สากลที่ใช้แทนเสียงในภาษาต่างๆ
- คำว่า "การถ่ายทอดเสียง" หมายถึง การถอดรหัสของเสียงในภาษาต่างๆ
เป็นสัญลักษณ์ นั่นเอง

๒.๒) หน่วยเสียงสระประสม

- เสียงสระประสมมีเฉพาะในภาษาไทย มี ๓ หน่วยเสียง ได้แก่ เสียง /ia/ <เอีย>, /ɔa/ <เอือ> และ /ua/ <อัว>

๒.๓) หน่วยเสียงสระเรียง

- เสียงสระเรียงมีเฉพาะในภาษามลายูปาตานี ภาษามลายูปาตานีไม่มีสระผสมแต่มีสระเรียง กล่าวคือ สระสองเสียงปรากฏเรียงต่อเนื่องกันไป โดยจะออกเสียงสระแต่ละเสียงอย่างสมบูรณ์ สระเรียงในภาษามลายูปาตานีมี ๕ หน่วยเสียง ได้แก่ /ai/ /ae/ /aE/ /au/ และ /ao/ ดังตัวอย่าง

สระเรียง	ภาษามลายูปาตานี	ความหมาย
/ai/ <อา-อิ>	/maiN/ <มา-อิง>	'เล่น'
/ae/ <อา-เอ>	/ae/ <อา-เอ>	'น้ำ'
/aE/ <อา-แอ>	/kaE/ <กา-แอ>	'ตกลปลา'
/ao/ <อา-โอ>	/tao/ <ตา-โอ>	'ตาม'
/au/ <อา-อู>	/bau/ <บา-อู>	'กลิ้ง'

๓. ระบบเสียงวรรณยุกต์

ภาษามลายูปาตานีเป็นภาษาที่ไม่มีระดับเสียงวรรณยุกต์ จึงแตกต่างจากในภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์ (tone) หรือใช้ระดับเสียงสูง-ต่ำ ในการจำแนกความหมายของคำ

๓.๑) เครื่องหมายวรรณยุกต์ เครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมีทั้งหมด ๕ เสียง โดยมีรูปเขียนแทนเสียงวรรณยุกต์จำนวน ๔ รูป ดังนี้

- ไม้เอก < ˊ > แทนเสียงเอกหรือเสียงต่ำ
- ไม้โท < ˋ > แทนเสียงโทหรือเสียงสูง-ตก
- ไม้ตรี < ˊˊ > แทนเสียงตรีหรือเสียงสูง
- ไม้จัตวา < ˊˊˊ > แทนเสียงจัตวาหรือเสียงตก-สูง

และไม่ใช้สัญลักษณ์ใดๆ สำหรับเสียงสามัญ ทั้งนี้ เครื่องหมายวรรณยุกต์อาจผันเสียงไม่ตรงกับรูปวรรณยุกต์เสมอไป ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของเสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ และเสียงพยัญชนะท้ายของแต่ละพยางค์ด้วย

๓.๒) กลุ่มอักษร กลุ่มอักษรในภาษาไทยที่ทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้น สามารถแบ่งตามลักษณะการผันเสียงวรรณยุกต์ออกเป็น ๓ หมู่ ได้แก่ อักษรกลาง อักษรสูง และอักษรต่ำ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

อักษรกลาง ประกอบด้วยอักษร ๙ ตัว คือ ก จ ต ฎ ต ฏ บ ป อ โดยผันเสียงเป็นเสียงสามัญ ผันได้ครบ ๕ เสียงตามรูปวรรณยุกต์ เช่น กา ก่า ก้า ก๊า ก๋า ปู ปู่ ปุ๊ ปู๊ ปุ๋

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
กา	ก่า	ก้า	ก๊า	ก๋า
ปู	ปู่	ปุ๊	ปู๊	ปุ๋

อักษรสูง ประกอบด้วยอักษร ๑๑ ตัว คือ ข ฃ ฉ ถ ฐ ผ ฝ ส ศ ษ ห โดยผันเสียงเป็นเสียงจัตวา ผันด้วยวรรณยุกต์

เอกเป็นเสียงเอก ผันด้วยวรรณยุกต์โทเป็นเสียงโท เช่น เสื่อ เสื่อ เสื่อ

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
-	ซา	ซ้า	-	ซา
-	เสื่อ	เสื่อ	-	เสื่อ

อักษรต่ำ ประกอบด้วยอักษร ๒๔ ตัว คือ ค ค
ฃ ช ฅ ฌ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม โดยผันเสียง
เป็นเสียงสามัญ ผันด้วยวรรณยุกต์เอกเป็นเสียงโท ผันด้วย
วรรณยุกต์โทเป็นเสียงตรี เช่น คา คำ คำ เทา เท่า เท้า

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
คา	-	คำ	คำ	-
เทา	-	เท้า	เท้า	-

๓.๓) คำเป็นและคำตาย ใช้เรียกคำหรือพยางค์ที่มี
อิทธิพลของเสียงตัวสะกดและเสียงสระสั้น-ยาว ซึ่งต่างมีผลต่อการ
ผันเสียงวรรณยุกต์ในแต่ละพยางค์หรือคำ มีรายละเอียดดังนี้

คำเป็น ใช้เรียกพยางค์หรือคำที่ประกอบด้วยสระ
เสียงยาวไม่มีตัวสะกด (แม่ ก.กา) หรือคำที่ประกอบด้วยสระเสียง
สั้น-ยาว และมีตัวสะกดแม่ก กน กม เกย และ เกอว

คำตาย ใช้เรียกพยางค์หรือคำที่ประกอบด้วยสระ
เสียงสั้นไม่มีตัวสะกด หรือคำที่ประกอบด้วยสระเสียงสั้น-ยาว
และมีตัวสะกดแม่กก กค และ กบ

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เงื่อนไขหรือบริบทเกี่ยวกับ
การผันเสียงวรรณยุกต์ หรือการเลือกใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์
ในภาษาไทยมีความซับซ้อน ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทที่
เข้ามาประกอบ ดังตารางที่ปรากฏต่อไปนี้

ปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการออกเสียง วรรณยุกต์	คำเป็น สระเสียงยาวไม่มี ตัวสะกด หรือสระ เสียงยาวและเสียงสั้น ที่มีตัวสะกด -ง, -น, -ม, -ย, -ว	คำตาย สระเสียงยาว มีตัวสะกด -ก, -ด, -บ	คำตาย สระเสียงสั้น ไม่มีตัวสะกด หรือ มีตัวสะกด -ก, -ด, -บ	คำที่มีเครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับ			
				.	ˊ	ˋ	ˋˊ
กลุ่มอักษร							
อักษรสูง มี ๑๑ ตัว คือ ข ช ฉ ฐ ผ ฝ ส ศ ษ ห	เสียงจัตวา	เสียงเอก	เสียงเอก	เสียงเอก	เสียงโท	-	-
อักษรกลาง มี ๙ ตัว คือ ก จ ด ฎ ต ฏ บ ป อ	เสียงสามัญ	เสียงเอก	เสียงเอก	เสียงเอก	เสียงโท	เสียงตรี	เสียง จัตวา
อักษรต่ำ มี ๒๔ ตัว คือ ค ต ม ง ช ฌ ซ ท ฑ ฒ ธ ฒ พ ภ ฟ ม ย ญ ร ล ฬ ว ฮ	เสียงสามัญ	เสียงโท	เสียงตรี	เสียงโท	เสียงตรี	-	-

ทั้งนี้ ผู้ที่เป็นเจ้าของภาษาไทยหรือผู้ที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่จะไม่รู้สึกถึงความซับซ้อนดังกล่าว แต่สำหรับชาวต่างชาติหรือชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่ได้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแรกส่วนใหญ่ มักเกิดความสับสน ออกเสียงผิดพลาด และในการเขียนมักเลือกใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์หรือพยัญชนะต้นผิดกลุ่มอักษรเสมอ เช่นเดียวกับกับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๔. ปัญหาและลักษณะการใช้ภาษาไทยของเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ที่พูดภาษามลายูปาดานีเป็นภาษาแม่)^๒

๔.๑) ลักษณะการออกเสียงพยัญชนะท้าย (ตัวสะกด) ของเยาวชนในพื้นที่

(๑) พยัญชนะท้ายเสียงกัก ได้แก่ เสียงแมกก [k], แมกด [d] และแมกบ [p] มักออกเสียงเป็นพยัญชนะท้ายเสียงหยุด [ʔ] หรือไม่ออกเสียงตัวสะกดใดๆ เช่น

คำศัพท์		การออกเสียง
นายก	--->	นาโยะ
โกรธ	--->	โกระ
วิทยาศาสตร์	--->	วิทะยาชะ
รักษา	--->	ระชา

^๒ ข้อมูลจาก สุภา วัชรสุขุม (อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา) ในการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักเรียน นักศึกษาไทยเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ชอบ	--->	เซาะ
จด,จบ	--->	โจะ

(๒) พยัญชนะท้ายเสียงแม่กม [ก] และ แม่กง

[ก] มักออกเสียงเป็นเสียงพยัญชนะท้ายในแม่กง [N] ดังตัวอย่าง

คำศัพท์		การออกเสียง
ส้ม	--->	สัง
ชมพู่	--->	ชงพู่
กิน	--->	กิง
ตื่นนอน	--->	ตึ่งนึ่ง

ในทางภาษาศาสตร์การผิดพลาดดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากในภาษามลายูปาดานีพยัญชนะท้ายเสียงกัก (หมายถึง พยัญชนะท้ายแม่กก แม่กด แม่กบ และ พยัญชนะท้ายเสียงหยุด ซึ่งไม่ปรากฏรูปพยัญชนะ แต่อยู่ในคำที่เป็นสระเสียงสั้นไม่มีตัวสะกดหรือคำตาย) มีเพียงเสียงเดียว คือ เสียงหยุด [ʔ] และพยัญชนะท้ายเสียงนาสิก มีเพียงเสียงเดียวเช่นกัน คือ เสียง [ŋ] ในแม่กง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า พยัญชนะท้ายที่เป็นกลุ่มตัวสะกดเสียงกัก ได้แก่ แม่กก แม่กด แม่กบ และเสียงหยุดที่ปรากฏในคำตาย (สระเสียงสั้นไม่มีตัวสะกด) ในภาษาไทยนั้น เด็กในพื้นที่ออกเสียงเป็นเสียงหยุด [ʔ] ทั้งหมด ซึ่งนับว่ายังผิดพลาดโดยอยู่ในกลุ่มเสียงเดียวกัน และหากเป็นพยัญชนะเสียงนาสิก การออกเสียงผิดพลาดยังอยู่ในกลุ่มเสียงนาสิกเช่นเดียวกัน ดังนั้นแท้จริงแล้วหากผู้พูดมีโอกาสดับฟังและมีผู้ที่คอยแก้ไขโดยไม่ใช้การจับผิดหรือลงโทษเมื่อพูดหรือสื่อสารผิดเพี้ยน

ไป แต่เปลี่ยนแปลงเป็นการอธิบายสาเหตุของปัญหาและแนะนำให้พยายามแก้ไขความผิดพลาดนั้น ปัญหาการออกเสียงผิดในภาษาไทยก็จะลดน้อยลงไป

๔.๒) ลักษณะการออกเสียงวรรณยุกต์ของเยาวชนในพื้นที่

เนื่องจากภาษามลายูปาตานีเป็นภาษาที่ไม่มีระบบวรรณยุกต์ กล่าวคือ ระดับเสียงสูง-ต่ำไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความหมาย ดังนั้นทักษะในการแยกแยะระดับเสียงสูง-ต่ำของเยาวชนที่พูดภาษามลายูปาตานีเป็นภาษาแม่จะมีน้อย เมื่อพูดหรือเขียนจึงทำให้เกิดข้อผิดพลาดบ่อยครั้ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำศัพท์		การออกเสียง
ส.เสื่อ	--->	ส.เสื่อ
รปศ.	--->	รอปอชอ
ง.งู	--->	ง.หงู
ผศ.	--->	พอศอ

๔.๓) ลักษณะการเลือกใช้คำไม่ตรงความหมายในภาษาไทย

(๑) การใช้สำนวน เนื่องจากผู้ที่พูดภาษามลายูปาตานีมีระบบวิธีคิด รวมไปถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่างจากผู้พูดภาษาไทย จึงทำให้มีสำนวนภาษาและการใช้คำบางคำแตกต่างจากภาษาไทย ซึ่งในบางครั้งเยาวชนที่พูดภาษามลายูปาตานีได้แปลถ้อยคำหรือสำนวนในภาษาของตนเป็นภาษาไทยแบบตรงๆ จึงทำ

ให้คำหรือสำนวนที่ใช้สื่อความหมายมีความผิดพลาด หรือไม่ตรง
ความหมายที่ถูกต้องในภาษาไทย ดังตัวอย่างเช่น

ภาษาไทย	ภาษามลายูปัตตานี	ถ้อยคำที่ใช้สื่อสาร
ปากกาเขียนไม่ติด	กาแล เตาะ มาแก	ปากกาไม่กิน
ชักเส้น	บาโหะฮ บ่ายู	ล้างเส้น
สระผม	บาโหะฮ รุโมะ	ล้างผม
พื้มารับแล้ว	กาเกาะ มารี อาเมะ เตาะฮ	พื้มาเอาแล้ว
ทาแป้ง	บูโอะฮ บือเตาะ	ใส่แป้ง

(๒) การใช้คำสรรพนาม เยาวชนในพื้นที่มักใช้
สรรพนาม “เรา” เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๑ หรือใช้เป็นคำเรียกตนเอง
กับคนทุกระดับ และมักจะใช้คำว่า “มัน” แทนสรรพนามในบุรุษที่ ๓
ไม่ว่าจะเป็น พ่อ แม่ ครู เพื่อน ฯลฯ ซึ่งทำให้ภาพลักษณ์ของเยาวชน
ในพื้นที่ไม่ดีนักในสายตาผู้อื่น ทั้งนี้ แท้ที่จริงแล้วสืบเนื่องจากอิทธิพล
ทางภาษา โดยในภาษามลายูปัตตานี คำว่า “ยอ” เป็นคำสรรพนาม
แทนบุรุษที่ ๓ ในภาษาไทยได้หลายคำ ได้แก่ ท่าน มัน เขา หล่อน
เป็นต้น ซึ่งเยาวชนในพื้นที่กลับไม่สามารถเลือกใช้คำในภาษาไทย
ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับบุคคลและโอกาสได้ เนื่องจากไม่ได้
สื่อสารท่ามกลางบริบทวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย นอกจากนี้
คนส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังมีการใช้สรรพนามภาษามลายูปัตตานีแทน
สรรพนามในภาษาไทย จึงทำให้ไม่คุ้นชินกับการใช้สรรพนามใน
ภาษาไทยและไม่สามารถใช้ได้อย่างถูกต้องในระยะเวลาสั้นๆ

๔.๔) ลักษณะการเรียงคำในประโยค

โดยทั่วไปแล้วเมื่อจะพูดสื่อสารในภาษาที่ ๒ หรือภาษาต่างประเทศ คนส่วนใหญ่มักจะคิดเป็นภาษาที่ถนัดที่สุด (ภาษาแม่) ก่อน ดังนั้นการคิดด้วยภาษาหนึ่งซึ่งมีการเรียงคำแตกต่างจากอีกภาษาหนึ่งที่ใช้สื่อสาร อาจทำให้ไวยากรณ์ของภาษาที่พูดออกมานั้นผิดพลาดได้ เช่นเดียวกับลักษณะการเรียงคำในภาษาไทยของเด็กที่พูดภาษามลายูถิ่นในพื้นที่ แม้ว่าการเรียงคำหลักของภาษามลายูและภาษาไทยจะมีลักษณะเหมือนกัน คือ ประธาน กริยา และกรรม แต่ในส่วนของกริยาบางคำมีการเรียงคำในตำแหน่งที่แตกต่างกัน ดังตัวอย่าง

ภาษาไทย	ภาษามลายูปัตตานี	ถ้อยคำที่ใช้สื่อสาร
เพื่อนดิฉันไป ๕ คน	ซา-เอ็ง ซายอ ลีมอ ออแร กี้	เพื่อนดิฉัน ๕ คนไป
มาโรงเรียนไม่ได้	เตาะละฮอ มารู ซือกอเลาะฮ	ไม่ได้มาโรงเรียน
ไม่อยากเรียน	เตาะเซ 'งายี้	ไม่เอาเรียน
ไม่อยากกิน	เตาะเซ มาแก	ไม่เอากิน
กินข้าวเสร็จ	ซูเตาะฮ มาแก นาซี	เสร็จกินข้าว
ครู ข้าวนี้กินไม่ได้	คือรู นาซี นิง เตาะละฮอ มาแก	ครู ข้าวนี้ไม่ได้กิน

๔.๕) ลักษณะการใช้ภาษาปะปนกัน การสลับภาษาระหว่างภาษาไทยและภาษามลายูปัตตานี และการพูดภาษาไทยสำเนียงภาษามลายู

ลักษณะการใช้ภาษาปะปนกันระหว่างภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย หรือการใช้คำไทยแทนคำศัพท์ในภาษา

มลายูถิ่น เนื่องจากอาจจะไม่มีคำนั้นในภาษามลายูถิ่น แต่ในปัจจุบันพบว่ามีการปะปนคำศัพท์ภาษาไทยเข้าไปเป็นจำนวนมากแม้ว่าคำหลายคำจะมีในภาษามลายูถิ่นแล้วก็ตาม ซึ่งลักษณะทางภาษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการสำรวจสถานการณ์ทางภาษา ซึ่งพบว่ามีการใช้ภาษาไทยปนภาษามลายูถิ่นเป็นอันดับที่ ๒ รองจากค่านิยมในการใช้ภาษามลายูถิ่นในการสื่อสาร โดยการใช้ภาษาในลักษณะนี้มีแนวโน้มว่าจะเกิดมากขึ้นเรื่อยๆ ในกลุ่มเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะในเขตเมืองมากกว่าเขตชนบท

ภาษาไทย	การปะปนภาษา (มลายูปัตตานี-ไทย)
ทำแบบไหน	ทำแบะนอ
ทำแบบนี้	ทำแบะนิง
ไม่สวมรองเท้า	ไม่ใส่กาซุ
ชุดนักเรียน	ชุดสกอเลาะฮ์
ดินสอหัก	ดินสอปาเตาะ
เรียนอาคารไหน	งายีอาคังมานอ
ทำการบ้าน	วะกาบัง
มีสอบไหม	มีเสาะไหม
ดอกไม้สวย	ดอกไม้มอและ
เขาลอกการบ้านหนู	เขานีรูการบ้านหนู
เขาตีหนูคะครู	ยอแดหนูคะครู

๔.๖) ลักษณะการเขียนภาษาไทย ตามการออกเสียง ของเยาวชนในพื้นที่

จากพื้นฐานการพูดภาษาไทยในรูปแบบที่ไม่ถูกต้อง ได้แก่ การออกเสียงตัวสะกด การผันเสียงวรรณยุกต์และการเลือกใช้เครื่องหมาย รวมถึงการเลือกใช้คำต่างๆ นำไปสู่ความผิดพลาดในด้านการเขียนด้วย ดังตัวอย่างเช่น

ภาษาไทยที่ต้องการสื่อ	คำที่เขียน	จุดที่ออกเสียงผิดพลาด
เลือก	เลือด	ตัวสะกด
ยึดมั่น	ยึดมั่งคุณธรรม	ตัวสะกด
ชายล้วนๆ	พี่น้องเป็นผู้ชายล้วนๆ	ตัวสะกดและวรรณยุกต์
หอพัก	ห้องพัก	วรรณยุกต์
ชั้น ป.๖	จบการศึกษาชั้น ป.๖	วรรณยุกต์
แจ่มใส	แจ่มใส่	วรรณยุกต์
แข่ง	ร้านนี้แข็งตัวน	วรรณยุกต์
ยานยนต์	ยางยนต์	ตัวสะกด

และในอีกหลายคำที่มีการแทนเสียงพยัญชนะสะกดไม่ถูกต้อง เช่น ประเทศไทย จีน อังคาน พุด อาทิต เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมการใช้ภาษาอันสืบเนื่องมาจากความแตกต่างในเรื่องลักษณะของภาษามลายูปาตานี เช่น การใช้คำลงท้าย ใช้คำว่า เออ หรือ อืม แทนคำลงท้ายครับ/ค่ะ ทั้งนี้ เนื่องจากในภาษามลายูปาตานีไม่มีคำลงท้าย เมื่อจะใช้คำลงท้ายในภาษาไทยย่อมมีความรู้สึกไม่คุ้นชินหรือขัดเขิน

ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนและสร้างความคุ้นเคยตั้งแต่วัยเด็ก จนทำให้สามารถเลือกใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมตามคู่สนทนา เนื้อหาที่พูด วาระและโอกาสต่างๆ

จากการศึกษาความแตกต่างระหว่างภาษาไทยและภาษามลายูปาดานีพบว่า ความแตกต่างที่เป็นอุปสรรคสำคัญของคนที่พูดภาษามลายูปาดานี คือ เสียงวรรณยุกต์และเสียงตัวสะกดในภาษาไทย โดยเสียงตัวสะกดมีจำนวนมากกว่าภาษามลายูปาดานี รวมถึงการผันเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมีความซับซ้อน มีเงื่อนไขที่สัมพันธ์กับกลุ่มอักษร ความสั้น-ยาวของเสียงสระ และเสียงพยัญชนะสะกด นอกจากนี้ วัฒนธรรมการใช้ภาษาก็ยังมีบางส่วนที่แตกต่างกัน เมื่อผู้พูดภาษามลายูปาดานีแปลความหมายไปสู่ภาษาไทยตรงตามตัว อาจไม่ถูกต้องกับการใช้คำหรือสำนวนในภาษาไทย หรืออาจสื่อความหมายผิดพลาดและสื่อสารไม่รู้เรื่องได้

จากการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะความแตกต่างทางภาษาสะท้อนให้เห็นว่า ภาษาไทยไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับเด็กที่ใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาแม่ ดังนั้นการเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับผู้เรียนที่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ของตนเอง นับว่าเป็นเรื่องซับซ้อน และต้องใช้กลวิธีการสอนที่แตกต่างจากการสอนเด็กไทยทั่วไป ทั้งนี้ ครูผู้สอนควรตระหนักว่าเยาวชนในกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้าสู่ระบบการศึกษาเปรียบเสมือนกับนักเรียนชาวต่างชาติที่เข้ามาเรียนภาษาไทย โดยเฉพาะเยาวชนในกลุ่มภาษามลายูที่มีการใช้ภาษาตนเองอย่างเข้มข้นมักจะมีพื้นฐานในภาษาไทยน้อยกว่าเยาวชนในพื้นที่อื่น

นอกจากนี้แล้วครูผู้สอนภาษาไทยและครูผู้สอนวิชาอื่นๆ ควรทราบถึงข้อแตกต่างหรือข้อจำกัดของผู้ที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่ ๒ และมีความเข้าใจในวัฒนธรรมการใช้ภาษามลยาญปาดานี เพื่อสามารถอธิบายถึงลักษณะการใช้ภาษาที่มีความแตกต่างกันได้ และควรสอนภาษาไทยให้แก่เยาวชนในพื้นที่อย่างซ้ำๆ ค่อยเป็นค่อยไป มีขั้นตอนและลำดับขั้นที่เหมาะสมตามพัฒนาการของเด็กส่วนใหญ่ในชั้นเรียน ซึ่งรวมไปถึงการใช้ฐานความรู้ในภาษาแม่ของเด็ก เพื่อเชื่อมโยงสู่ภาษาไทย (โดยใช้กลวิธีการเปรียบเทียบความเหมือนและต่างระหว่างภาษาทั้งสอง) ทั้งนี้ เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะวิจัยจึงเห็นว่า การพัฒนาภาษาแม่เพื่อเชื่อมโยงสู่ภาษาไทยในการศึกษาสำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสำคัญยิ่ง และนับว่าเป็นการสร้างโอกาสด้านการสื่อสารและการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของไทย ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่และยังเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อรัฐบาลกลาง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ในระยะยาว ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและรับความรุนแรงโดยสันติวิธีได้อีกทางหนึ่ง

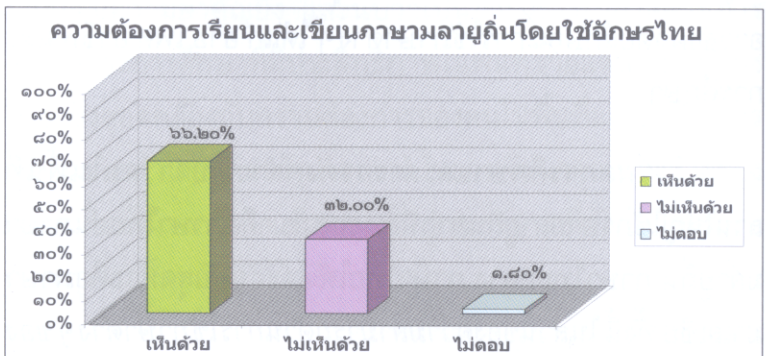
๔.๑.๒ การศึกษาสำรวจสถานการณ์ทางภาษา การเลือกใช้ภาษา ทักษะคติและความต้องการเกี่ยวกับการใช้ภาษาในพื้นที่

การศึกษาสำรวจสถานการณ์ทางภาษา การเลือกใช้ภาษา ทักษะคติและความต้องการเกี่ยวกับการใช้ภาษาในพื้นที่ เกิดจากงานวิจัย “ภาษามลายูท้องถิ่นในประเทศไทย : การศึกษาสถานการณ์ทางภาษา การพัฒนาและการวางแผนการใช้ภาษาเพื่อการศึกษาและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” (อั่งแล้วใน สุวีโล เปรมศรีรัตน์, ๒๕๕๑) โดยมีขอบเขตพื้นที่วิจัย ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยได้เลือกศึกษาใน ๓ จังหวัด ๙ อำเภอ ๓๗ ตำบล รวมจำนวนประชากรในการสำรวจทั้งสิ้น ๑,๒๕๕ คน แบ่งเป็นชาย ๖๐๖ คน หญิง ๖๔๙ คน โดยแบ่งตามช่วงอายุ เพศ และศึกษาตามปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อลักษณะการใช้ภาษาต่างๆ ได้แก่ อายุ เพศ อาชีพ และการศึกษา

ผลการศึกษาและสำรวจดังกล่าวพบว่า คนในพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือภาษาไทยปนภาษามลายูถิ่น ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยใต้ และอันดับสุดท้ายคือภาษามาเลเซีย ทั้งนี้ ในส่วนของความสามารถด้านการใช้ภาษาต่างๆ ของคนในพื้นที่พบว่า คนส่วนใหญ่มีทักษะการพูดภาษามลายูถิ่นเข้มแข็งที่สุด ส่วนทักษะการฟัง-พูด-อ่าน-เขียนภาษาไทยอยู่ในระดับดี-ปานกลาง และภาษามาเลเซียอยู่ในระดับพอใช้ จากการศึกษาศึกษาสำรวจ

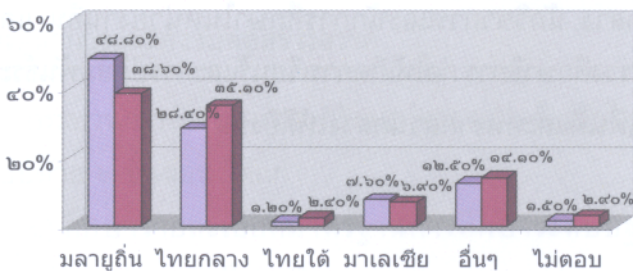
เห็นได้ว่า ในพื้นที่ซึ่งมีการใช้ภาษามลายูถิ่นในระดับที่เข้มข้นอยู่มาก เพราะภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาที่ ๑ หรือภาษาแม่ และมีการพูดในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม ภาษามลายูถิ่นยังไม่มีตัวเขียนเป็นของตนเอง แม้ว่าจะมีการใช้อักษรยาวีเป็นตัวเขียน แต่เขียนเป็นภาษามลายูกกลาง ซึ่งไม่ตรงตามเสียงและไวยากรณ์ภาษามลายูถิ่น ดังนั้น เมื่อมีการสำรวจความต้องการของคนในพื้นที่รวมถึงผู้ปกครองเด็ก เกี่ยวกับการอ่าน-เขียนภาษามลายูถิ่นด้วยอักษรไทย เพื่อพัฒนาการด้านการศึกษาของเด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกว่าร้อยละ ๖๖ ที่จะให้มีการเรียนและเขียนภาษามลายูถิ่นด้วยอักษรไทย ส่วนความเห็นอื่นที่ต่างออกไปเนื่องจากไม่มั่นใจว่าอักษรไทยจะออกเสียงในภาษามลายูถิ่นได้ครบ (ทั้งนี้ ในเชิงวิชาการสามารถสร้างอักษรใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับเสียงได้ ดังนั้น ปัญหานี้จะหมดไป)

สำหรับทักษะการใช้ภาษามาเลเซียในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า คนจำนวนร้อยละ ๘๕ ใช้ภาษามาเลเซียไม่คล่องและไม่ค่อยได้ใช้ เว้นแต่ผู้ที่มีความรู้ด้านศาสนา หรือเรียนด้านภาษามาเลเซีย จึงจะพูด ฟัง อ่านและเขียนภาษามาเลเซียได้

ทัศนคติต่อภาษาต่างๆ ของผู้ให้ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ดีต่อภาษามลายูถิ่นของตนเองมากที่สุด รองลงมาคือภาษาไทยกลาง ภาษามาเลเซีย และภาษาไทยใต้ ตามลำดับ และจากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการหรือความปรารถนาของผู้ให้ข้อมูลที่มีต่อภาษามลายูถิ่นนั้นพบว่า คนในพื้นที่ส่วนใหญ่ต้องการรักษาภาษาของตนไว้ เนื่องจากปัจจุบันเยาวชนในพื้นที่พูดน้อยลง และใช้ภาษาไทยเข้ามาปนกับภาษามลายูถิ่นมากขึ้น จึงมีความต้องการที่จะรักษาเอกลักษณ์ทางภาษาของตนไว้ให้ได้มากที่สุด แต่ในขณะเดียวกันต่างตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของภาษาไทยที่มีผลต่อการศึกษาและการดำรงชีวิต และต้องการให้ลูกหลานของตนมีทักษะทางภาษาที่ดีทั้ง ๒ ภาษา และสำหรับในกรณีที่มีปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียนนั้น ยังต้องการให้มีการใช้ภาษาท้องถิ่นร่วมเป็นสื่อในการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาการสื่อความหมาย นอกจากนี้ สิ่งที่ต้องการเพิ่มเติมก็คือการเผยแพร่ภาษาของตนออกไป เพื่อให้คนนอกพื้นที่มีโอกาสเรียนรู้ภาษาของตน และเข้าใจในความคิดและวัฒนธรรมของตน ซึ่งเชื่อว่าจะลดความไม่เข้าใจและลดช่องว่างระหว่างคนนอกพื้นที่กับคนในพื้นที่ได้

ทัศนคติและความต้องการในภาษา (ของบุตรหลาน)

- หากท่านมีลูก ภาษาอะไรที่ท่านต้องการให้ลูกพูดมากที่สุด
- ท่านคิดว่าภาษาอะไรสำคัญหรือเป็นประโยชน์ กับลูกท่านมากที่สุด

จากผลข้อมูลการสำรวจสถานการณ์ภาษา รวมถึงทัศนคติ และความต้องการของคนในพื้นที่ดังกล่าว นำมาซึ่งการวางแผนการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเป็นทางการ โดยใช้ภาษาแม่ (ภาษามลายูถิ่น) เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ เพื่อการเชื่อมโยง และการพัฒนาความรู้จากต้นท่อนในภาษาที่ ๑ และต้นท่อนทางวัฒนธรรมที่เด็กมีอยู่ ต่อยอดไปสู่ภาษาที่ ๒ (ภาษาไทย) และความรู้ใหม่โดยไม่มีทิ้งหรือเพิกเฉยต่อความรู้เดิมและภาษาเดิมของเด็ก

การจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาแม่เป็นสื่อในการเรียนรู้ และเชื่อมโยงไปสู่ภาษาราชการ สอดคล้องกับแนวคิดสากลที่ว่า “การจัดการศึกษาเพื่อทุกคน” ขององค์การยูเนสโก และการจัดการศึกษารูปแบบดังกล่าวในพื้นที่ นับเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้ เนื่องจากการให้เกียรติและให้ความสำคัญต่อภาษาของคนในพื้นที่ และด้วยกระบวนการที่ประยุกต์ใช้ภาษาและความรู้ในท้องถิ่นและในส่วนกลาง เป็นการกระตุ้นให้เกิดการทำงานระหว่างคนในพื้นที่ตั้งแต่ระดับคนในชุมชน โรงเรียน หน่วยงานการศึกษาระดับจังหวัด และสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้ทำงานร่วมมือกับส่วนกลาง ได้แก่ นักวิชาการจากมหาวิทยาลัย ส่วนกลาง นักวิชาการและนักการศึกษาในหน่วยงานอื่น และจากกระทรวงศึกษาธิการ ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในพื้นที่และคนจากส่วนกลางให้ดียิ่งขึ้น

๔.๒ แผนการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยตามหลักสูตร ทวิภาษา โดยยึดมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย กระทรวง ศึกษาธิการ ปีพุทธศักราช ๒๕๕๖

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบทวิภาษา (ภาษามลายูถิ่น - ภาษาไทย) มีหลักการและแนวคิดสำคัญ คือ การเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวไปสู่สิ่งไกลตัว เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม และพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ภาษาแม่ (ภาษามลายูถิ่น) เป็นสื่อกลางเพื่อเชื่อมโยงไปสู่พัฒนาการทางภาษาไทย โดยเนื้อหาสาระในการเรียนรู้เต็มไปด้วยเรื่องราววิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และศาสนาของคนในท้องถิ่น เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ด้วยกลวิธีการสอนที่เสริมสร้างให้เด็กมีความมั่นใจและกล้าแสดงออกตั้งแต่วัยเยาว์ (อันเนื่องมาจากการใช้ภาษาแม่เป็นตัวสื่อสารควบคู่กับแผนและสื่อการสอน รวมทั้งกลวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เน้นความเข้าใจแล้วจึงตามด้วยการเน้นความถูก-ผิดในสาระการเรียนรู้ ยิ่งไปกว่านั้น กลวิธีการสอนและสื่อล้วนเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการทางสมองได้คิดอย่างเป็นระบบ และได้รับการกระตุ้นให้เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

กระบวนการจัดทำแผนการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยประกอบด้วย ๖ ขั้นตอน ได้แก่

- ๑) ศึกษารายละเอียดมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ

- ๒) กำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ที่เด็กจะได้รับในหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา สำหรับเด็กระดับปฐมวัย
- ๓) จำแนกสาระการเรียนรู้ตามเนื้อหาวิชา กำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์แต่ละรายวิชา
- ๔) ระบุหน่วยการเรียนรู้และบูรณาการทุกสาระวิชาในระดับชั้นอนุบาล ๑ และ ๒
- ๕) ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา (ดูรายละเอียดที่ภาคผนวก : แผนการจัดประสบการณ์แบบทวิภาษา (เต็มรูปแบบ))
- ๖) ออกแบบตารางกิจกรรมการเรียนสำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล

มีรายละเอียดของขั้นตอนและผลการออกแบบและจัดทำแผนการเรียนการสอนดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ ศึกษารายละเอียดมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ

การสร้างหลักสูตรและออกแบบแผนการเรียนการสอนสำหรับเด็กระดับชั้นปฐมวัย เริ่มต้นจากการศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ปีพุทธศักราช ๒๕๔๖ เพื่อใช้เป็นฐานในการกำหนดตัวชี้วัดและคุณภาพที่พึงประสงค์ของเด็กระดับชั้นอนุบาลในพื้นที่ ตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา โดยมาตรฐานที่กำหนดสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุประมาณ ๔-๗ ขวบ) มีจำนวน ๑๒ มาตรฐาน ซึ่งได้ระบุขอบเขต

เป็นประเด็นหลักโดยมีเนื้อหาไม่ละเอียดจนเกินไป เพื่อให้ให้นักการศึกษา
และครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดลักษณะที่พึงประสงค์และตัวชี้วัดใน
รายละเอียดได้เอง ตามศักยภาพและบริบทแวดล้อมของเด็กใน
แต่ละพื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐานที่ ๑ : ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัย
ที่ดี

มาตรฐานที่ ๒ : กล้ามเนื้อใหญ่-กล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้
อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน

มาตรฐานที่ ๓ : มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข

มาตรฐานที่ ๔ : มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม

มาตรฐานที่ ๕ : ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี
การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย

มาตรฐานที่ ๖ : ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานที่ ๗ : รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และ
ความเป็นไทย

มาตรฐานที่ ๘ : อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและ
ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมใน
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข

มาตรฐานที่ ๙ : ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานที่ ๑๐ : มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหา
ได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานที่ ๑๑ : มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ ๑๒ : มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

๔.๒.๒ กำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ที่เด็กจะได้รับในหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา สำหรับเด็กระดับปฐมวัย

จากมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และการประชุมระดมความคิดเห็นและปฏิบัติการเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตรและเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา นำไปสู่การกำหนดรายละเอียดของตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานทั้ง ๑๒ ข้อ สำหรับเด็กที่จะผ่านการเรียนการสอนตามแนวทางทวิภาษา โดย “ตัวบ่งชี้” หมายถึงลักษณะที่ชี้ให้เห็นว่าเด็กได้รับสิ่งอันเป็นประโยชน์ตรงตามมาตรฐานในแต่ละข้อ และ “สภาพที่พึงประสงค์” หมายถึง สิ่งที่เด็กสามารถกระทำได้ หรือ สิ่งที่เด็กได้แสดงออกว่าได้มีพัฒนาการตามมาตรฐานต่างๆ แล้ว

โดยผลจากการประชุมออกแบบและจัดทำแผนการเรียนการสอนเพื่อกำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์สำหรับเด็กระดับปฐมวัยในโครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ได้เพิ่มเติมและดัดแปลงรายละเอียดของตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ตามที่เด็กต้องการในแนวทางทวิภาษาจะได้รับเป็นจำนวน ๑๐๑ ข้อ โดยแบ่งตามพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน ให้ครอบคลุมมาตรฐานทั้งหมด โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่ ๑ น้ำหนัก ส่วนสูงและเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์
สภาพที่พึงประสงค์

๑. น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์
๒. เส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์

ตัวบ่งชี้ที่ ๒ รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย

สภาพที่พึงประสงค์

๓. เรียกชื่อส่วนต่างๆ ของร่างกาย
๔. รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ได้บางชนิด
๕. ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง
๖. ระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่าง
คล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้ที่ ๑ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วและทรงตัว

ได้ดี

สภาพที่พึงประสงค์

๗. วิ่งและหยุดได้โดยเสียการทรงตัวเล็กน้อย
๘. กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
๙. เดินขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้
๑๐. เดินต่อเท้าไปข้างหน้าตามแนวได้

ตัวบ่งชี้ที่ ๒ ใช้มือได้อย่างคล่องแคล่ว

สภาพที่พึงประสงค์

๑๑. โยนและรับลูกบอลทั้ง ๒ มือได้
๑๒. เขียนรูปสี่เหลี่ยมมีมุมชัดเจน
๑๓. ตัดกระดาษตามแนวเส้นได้
๑๔. ร้อยวัสดุได้

ตัวบ่งชี้ที่ ๓ เข้าใจและสนุกสนานกับเกมกิจกรรมพื้นบ้าน

สภาพที่พึงประสงค์

๑๕. เล่นเกมพื้นบ้านตามกฎกติกาได้

พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ

มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข

**ตัวบ่งชี้ที่ ๑ แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและ
สถานการณ์**

สภาพที่พึงประสงค์

๑๖. ร่าเริง แจ่มใส อารมณ์ดี
๑๗. แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบาง
สถานการณ์

ตัวบ่งชี้ที่ ๒ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

สภาพที่พึงประสงค์

๑๘. มีความมั่นใจในตนเอง
๑๙. พึ่งพอใจในตนเอง ชื่นชมความสามารถและผลงาน
ของตนเองและผู้อื่นได้บ้าง

มาตรฐานที่ ๔ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้ที่ ๑ มีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบ

สภาพที่พึงประสงค์

๒๐. เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ได้

๒๑. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

๒๒. ร่วมสร้างข้อตกลงของห้องเรียนและปฏิบัติตามได้

ตัวบ่งชี้ที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริตและยอมรับความผิดพลาดของ

ตนเองและผู้อื่น

สภาพที่พึงประสงค์

๒๓. ไม่หยิบหรือแย่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

๒๔. รู้จักขอโทษและให้อภัย

ตัวบ่งชี้ที่ ๓ มีความเมตตากรุณาและช่วยเหลือแบ่งปัน

สภาพที่พึงประสงค์

๒๕. แสดงความรักเพื่อนและสัตว์เลี้ยง

๒๖. รู้จักแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น

มาตรฐานที่ ๕ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว
และรักการออกกำลังกาย

ตัวบ่งชี้ที่ ๑ แสดงออกและมีความสุขกับศิลปะ ดนตรี และ

การเคลื่อนไหวตามจินตนาการ

สภาพที่พึงประสงค์

๒๗. แสดงออกและมีความสุขขณะทำงานศิลปะ

๒๘. แสดงออกและมีความสุขกับเสียงเพลง ดนตรีและ

การเคลื่อนไหวตามจินตนาการ

๒๙. ร้องเพลงพื้นบ้าน / บทกลอนแล้วแสดงท่าทางประกอบได้

๓๐. บอกชื่อของเทศกาลที่สำคัญทางวัฒนธรรมได้

๓๑. สร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ

ตัวบ่งชี้ที่ ๒ รักการออกกำลังกาย

สภาพที่พึงประสงค์

๓๒. แสดงออกและมีความสุขในการชม / เล่น การออกกำลังกาย

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ ๖ ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ที่ ๑ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง

สภาพที่พึงประสงค์

๓๓. เล่าผลงานให้ผู้อื่นฟังได้

๓๔. ทำกิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับมอบหมาย

มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้ที่ ๑ มีจริยธรรมตามหลักศาสนาอิสลาม และวัฒนธรรมไทย

สภาพที่พึงประสงค์

๓๕. ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและล้างมือหลังจากเข้าห้องน้ำ

๓๖. กล่าวดูอาาก่อน - หลังรับประทานอาหารได้

๓๗. รู้และเข้าใจความสำคัญในการถือศีลอด

๓๘. แสดงความเคารพตามประเพณีของท้องถิ่น

๓๙. รู้จักกล่าวคำขอบคุณ และขอโทษ

ตัวบ่งชี้ที่ ๒ ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สภาพที่พึงประสงค์

๔๐. ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัว

๔๑. ไม่ทำลายสาธารณสมบัติ

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติเป็น
สมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้ที่ ๑ เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

สภาพที่พึงประสงค์

๔๒. เริ่มรู้จักรอคอย

๔๓. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้

๔๔. ฟังและแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่างๆ และ
สามารถซักถามทั้งในกลุ่มใหญ่และเล็ก

๔๕. รู้จักช่วยเหลือเพื่อนตามความเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ ๒ ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของ
สังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สภาพที่พึงประสงค์

๔๖. ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน

๔๗. รู้จักการเป็นผู้นำ-ผู้ตามที่ดี

พัฒนาการด้านสติปัญญา

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ที่ ๑ อ่านและเข้าใจเรื่องสั้นๆ ง่ายๆ โดยใช้ภาษาที่ ๑

สภาพที่พึงประสงค์

๔๘. เปิดและทำท่าทางอ่านหนังสือ

๔๙. อ่านและเข้าใจในหนังสือภาพได้อย่างเหมาะสม

๕๐. อ่านเรื่องจากภาพในหนังสือภาพได้

ตัวบ่งชี้ที่ ๒ สื่อความคิดลงบนกระดาษได้

สภาพที่พึงประสงค์

๕๑. วาดภาพและเล่าเรื่องได้อย่างเหมาะสม

๕๒. จำเลขหน้าหนังสือ ๑-๕ ได้

ตัวบ่งชี้ที่ ๓ สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจโดยใช้
ภาษาที่ ๑

สภาพที่พึงประสงค์

๕๓. สนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง

๕๔. ฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่งที่ต่อเนื่องได้

๕๕. บอกและเล่าเรื่องเป็นประโยคเกี่ยวกับครอบครัว
และคนในชุมชนได้

๕๖. ฟังการเล่าเรื่องต่างๆ แล้วเข้าใจได้

ตัวบ่งชี้ที่ ๔ ฟังและพูดอย่างมั่นใจและถูกต้อง

สภาพที่พึงประสงค์

๕๗. ฟังเรื่องในภาษาที่ ๑ และเล่าเกี่ยวกับตัวละครหรือ
แสดงท่าทางของตัวละครได้

๕๘. วาดรูปและเล่าเรื่องจากภาพที่วาดได้

๕๙. เล่าเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่พบเป็นภาษาที่ ๑ ได้
ตัวบ่งชี้ที่ ๕ รู้จักการทักทายและการกล่าวลา

สภาพที่พึงประสงค์

๖๐. ปฏิบัติและกล่าวคำต้อนรับ ทักทาย กล่าวลา และ
สวัสดีได้

ตัวบ่งชี้ที่ ๖ มีมารยาทและปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับวัฒนธรรม

สภาพที่พึงประสงค์

๖๑. กล่าวคำ “ขอบคุณ” และ “ขอโทษ” ได้

๖๒. กล่าวดูาก่อนและหลังรับประทานอาหารได้

๖๓. ใช้คำสรรพนามกับเพื่อน บุคคลในโรงเรียนและ
ครอบครัวได้เหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ ๗ เชื่อมโยงการใช้ภาษาที่ ๑ ไปสู่ภาษาที่ ๒ ได้

เหมาะสมกับวัย

สภาพที่พึงประสงค์

๖๔. ปฏิบัติตามคำสั่งที่เป็นภาษาที่ ๒ ได้

๖๕. พูดเป็นประโยคที่เกี่ยวกับรูปภาพในภาษาที่ ๒ ได้

๖๖. จำแนกตัวอักษรที่เป็นตัวพิมพ์ในภาษาที่ ๒ ได้

ตัวบ่งชี้ที่ ๘ เข้าใจคำศัพท์ภาษาที่ ๒ อย่างน้อย ๑๕๐ คำ

สภาพที่พึงประสงค์

๖๗. บอกชื่อสิ่งของต่างๆ ภายในห้องเรียน

๖๘. ใช้คำสวัสดิ์ ขอบคุณ ขอโทษ ได้เหมาะสมกับวัย

๖๙. พูดคำสั่งง่ายๆ ให้เพื่อนปฏิบัติได้

ตัวบ่งชี้ที่ ๙ มีความคิดรวบยอดในการเรียนรู้ความแตกต่าง
ของตัวอักษร

สภาพที่พึงประสงค์

- ๗๐. จำและบอกชื่อเสียงที่ได้ยินโดยใช้ภาษาที่ ๑
- ๗๑. แยกแยะเสียงและพูดซ้ำตามเสียงพยัญชนะ
ต้น-ท้าย ในภาษาที่ ๑ ได้

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้
เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้ที่ ๑ มีความคิดรวบยอดในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ

สภาพที่พึงประสงค์

- ๗๒. จำแนกสิ่งของได้ตามสี รูปร่างและขนาด
  - ๗๓. จัดหมวดหมู่สิ่งของตามประเภท
  - ๗๔. เปรียบเทียบความเหมือนความแตกต่างของสิ่งต่างๆ
  - ๗๕. บอกเกี่ยวกับฤดูกาลได้
  - ๗๖. บอกช่วงเวลาใน ๑ วันได้
  - ๗๗. นับสิ่งต่างๆ ๑-๒๐ โดยใช้ภาษาที่ ๑
  - ๗๘. บอกและแสดงค่าตัวเลข ๑-๕ ได้
  - ๗๙. รับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัว
  - ๘๐. รับผิดชอบต่อคนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับตนเอง
- ตัวบ่งชี้ที่ ๒** มีทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕

สภาพที่พึงประสงค์

- ๘๑. บอกกลิ่น รส เสียงและผิวที่สัมผัสได้
- ๘๒. บอกชื่อและคุณสมบัติของสิ่งที่เห็นได้ ๓ อย่าง

ตัวบ่งชี้ที่ ๓ มีทักษะในการสังเกตและสำรวจ

สภาพที่พึงประสงค์

๘๓. แยกแยะสิ่งที่เหมือน / ต่าง ได้

๘๔. จัดหมวดหมู่สิ่งของต่างๆ ได้

ตัวบ่งชี้ที่ ๔ แก้ปัญหาในการเล่นหรือทำกิจกรรมต่างๆ

สภาพที่พึงประสงค์

๘๕. พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ

๘๖. รู้จักตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น

ตัวบ่งชี้ที่ ๕ มีทักษะการกะประมาณที่เกี่ยวกับจำนวน ปริมาณ

และน้ำหนัก

สภาพที่พึงประสงค์

๘๗. เปรียบเทียบวัตถุโดยการกะประมาณด้วยน้ำหนัก

หรือความจุ

๘๘. จัดหมวดหมู่สิ่งของตามขนาด ความยาว

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้ที่ ๑ ทำงานศิลปะตามความคิดของตนเอง

สภาพที่พึงประสงค์

๘๙. สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ ๒ แสดงท่าทางตามความคิดของตนเอง

สภาพที่พึงประสงค์

๙๐. แสดงท่าทางตามความคิดจินตนาการอย่างอิสระ

ตัวบ่งชี้ที่ ๓ เล่าเรื่องตามความคิดของตนเอง

สภาพที่พึงประสงค์

- ๙๑. เล่าเรื่องตามจินตนาการได้
- ๙๒. ตอบคำถามปลายเปิดได้
- ๙๓. ร่วมกันแต่งเรื่องจากประสบการณ์

ตัวบ่งชี้ที่ ๔ รู้พื้นฐานของระบบเสียงและประโยคในภาษาที่ ๑

สภาพที่พึงประสงค์

- ๙๔. ระบุเสียงที่เหมือนกัน-ต่างกันในคำต่างๆ ได้
- ๙๕. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังได้

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีทักษะในการแสวงหา
ความรู้

ตัวบ่งชี้ที่ ๑ สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว

สภาพที่พึงประสงค์

- ๙๖. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจอย่างมีความสุข
- ๙๗. มีความสนใจในการอ่านและเขียน

ตัวบ่งชี้ที่ ๒ แสวงหาคำตอบด้วยวิธีการที่หลากหลาย

สภาพที่พึงประสงค์

- ๙๘. ถามคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ
- ๙๙. แสวงหาคำตอบหรือข้อสงสัยด้วยวิธีการต่างๆ
- ๑๐๐. เชื่อมโยงความรู้และทักษะต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้
- ๑๐๑. ถามและบอกเกี่ยวกับประเพณีพื้นบ้านที่มีอยู่ในชุมชน

จากรายละเอียดในแต่ละพัฒนาการ โดยเฉพาะในส่วนของ
ตัวบ่งชี้และคุณภาพที่พึงประสงค์ ได้กำหนดลักษณะที่เด็กพึงปฏิบัติ
ให้เป็นไปตามวิถีชีวิตของท้องถิ่น หรือเป็นสิ่งที่เด็กสามารถแสดง
ออกให้เห็นถึงพัฒนาการของตนเองได้ตามวัยและสภาพแวดล้อมใน
ชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ โดยเฉพาะพัฒนาการด้านสติปัญญา ในการ
ใช้ภาษาสื่อสาร การคิดแก้ปัญหา รวมถึงจินตนาการและความคิด
สร้างสรรค์ ได้ระบุสภาพที่พึงประสงค์จำนวนหลายข้อ และแสดง
คุณลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการทางสมองของเด็กในพื้นที่
ได้อย่างง่ายดาย เพียงใช้ภาษาท้องถิ่นที่เด็กรู้ดีที่สุดในการสื่อสารและ
โต้ตอบความคิด

๔.๒.๓ จำแนกสาระการเรียนรู้ตามเนื้อหาวิชา และ กำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์แต่ละรายวิชา

การจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลในหลักสูตรทั่วไป
จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยไม่แยกเป็นรายวิชา แต่จัดเป็นกิจกรรม
ต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมวงกลม กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเคลื่อนไหว
ประกอบจังหวะ เป็นต้น ซึ่งในการออกแบบแผนการเรียนรู้ตาม
แนวทางทวิภาษาฯ ได้จัดสาระการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระของวิชา
ต่างๆ เนื่องจากง่ายต่อการกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอน และง่าย
ต่อการกำหนดผลที่เด็กจะได้รับหรือเป้าหมายในการสอนของแต่ละ
วิชา นอกจากนี้ การคิดเนื้อหาสาระการเรียนรู้แยกเป็นรายวิชาจะ
แสดงผลการเรียนรู้แต่ละวิชาอย่างชัดเจน จะทำให้สะดวกต่อแนวทาง
การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้และการปรับปรุงพัฒนาเนื้อหาสาระแต่ละ

วิชาต่อไป ทั้งนี้ การกำหนดการเรียนการสอนเป็นรายวิชาสามารถปรับให้เข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ในรูปแบบเดิมได้อีกด้วย

หลังจากกำหนดตัวบ่งชี้และคุณภาพที่พึงประสงค์แล้ว ได้ระบุตัวบ่งชี้ดังกล่าวลงในแต่ละสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ สาระ ได้แก่ (๑) แนะนำวิถีชีวิตในโรงเรียน (๒) ภาษามลายูถิ่น (๓) ครอบครัวยุคใหม่ (๔) มรดกทางศิลปวัฒนธรรม (๕) พลศึกษา (๖) สุขศึกษา (๗) คณิตศาสตร์ (๘) เตรียมความพร้อมการอ่าน-เขียน และ (๙) ภาษาไทย (เน้นการฟัง-พูดอย่างเข้าใจ) โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์
แยกตามสาระวิชา (ระดับชั้นอนุบาล ๑ และ ๒)

๑. แนะนำวิถีชีวิตในโรงเรียน

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (๑.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (๑.๒)
มาตรฐานที่ ๔ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ มีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบ	๑. ร่วมสร้างข้อตกลงของห้องเรียนและปฏิบัติตามได้ ๒. รับผิดชอบต่องานที่ได้มอบหมายจนสำเร็จ	๑. ร่วมสร้างข้อตกลงของห้องเรียนและปฏิบัติตามได้ ๒. มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง
	ตัวบ่งชี้ที่ ๒ ซื่อสัตย์สุจริตและยอมรับความผิดพลาดของตนเองและผู้อื่น	๑. ไม่หนีบหรือแย่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ๒. รู้จักขอโทษและให้อภัย	๑. ไม่หนีบหรือแย่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ๒. รู้จักขอโทษและให้อภัย
	ตัวบ่งชี้ที่ ๓ มีความเมตตากรุณาและช่วยเหลือแบ่งปัน	๑. แสดงความรักเพื่อนและสัตว์เลี้ยง ๒. รู้จักแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น	๑. แสดงความรักเพื่อน / เด็กที่เล็กกว่าและสัตว์ต่าง ๆ ๒. แบ่งปันและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

มาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (๑.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (๑.๒)
มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุขและปฏิบัติตนเป็น สมาชิกที่ดีของสังคมใน ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ เล่นและทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้	๑. เริ่มรู้จักรอคอย ๒. เล่นและทำกิจกรรมร่วม กับผู้อื่นได้ ๓. ฟังและแสดงความ คิดเห็นในกิจกรรมต่างๆ และสามารถชักถาม ทั้งในกลุ่มใหญ่และเล็ก ๔. รู้จักช่วยเหลือเพื่อน ตามความเหมาะสม	๑. รอคอยตามลำดับ ก่อน-หลังได้ ๒. เล่นหรือทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่มได้ ๓. ฟังและแสดงความ คิดเห็นในกิจกรรมต่างๆ และสามารถชักถาม ทั้งในกลุ่มใหญ่และเล็ก ๔. รู้จักช่วยเหลือเพื่อน ตามความเหมาะสม
	ตัวบ่งชี้ที่ ๒ ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข	๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง ร่วมกัน ๒. รู้จักการเป็นผู้นำ-ผู้ตาม ที่ดี	๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง ร่วมกัน ๒. รู้จักการเป็นผู้นำ-ผู้ตาม ที่ดี

๒. ภาษามลายูถิ่น (เน้นการฟัง - พูด)

มาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (๑.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (๑.๒)
มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสม กับวัย	ตัวบ่งชี้ที่ ๓ สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องให้ ผู้อื่นเข้าใจโดยใช้ภาษาที่ ๑	๑. สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องเป็นประโยค อย่างต่อเนื่อง ๑. ฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่ง ที่ต่อเนื่องได้	๑. สนทนาโต้ตอบ/เล่าเป็น เรื่องราวได้ ๒. ฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่ง นำมาถ่ายทอดได้
	ตัวบ่งชี้ที่ ๔ ฟังและพูด อย่างมั่นใจ และถูกต้อง	๑. ฟังเรื่องในภาษาที่ ๑ และเล่าเกี่ยวกับตัวละคร หรือแสดงท่าทางของ ตัวละครได้ ๒. วาดรูปและเล่าเรื่อง จากภาพที่วาดได้ ๓. เล่าเหตุการณ์หรือ เรื่องราวที่พบเป็น ภาษาที่ ๑ ได้	๑. ฟังเรื่องในภาษาที่ ๑ และเล่าให้เพื่อนฟังได้ ๒. วาดรูปต่อเนื่องและ เล่าเรื่องจากภาพที่วาด ๓. คิดและเล่าเรื่องของ ตนเองในภาษาที่ ๑

มาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๒)
มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิด สร้างสรรค์	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ ทำงานศิลปะตามความคิด ของตนเอง	๑. สร้างผลงานตาม ความคิดของตนเอง	๑. สร้างผลงานตาม ความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียด เพิ่มขึ้นและแปลกใหม่
	ตัวบ่งชี้ที่ ๒ แสดงท่าทางตามความคิด ของตนเอง	๑. แสดงท่าทางตาม ความคิดจินตนาการ อย่างอิสระ	๑. แสดงท่าทาง เล่นบทบาทสมมุติ ตามจินตนาการและ ความคิดสร้างสรรค์
	ตัวบ่งชี้ที่ ๓ เล่าเรื่องตามความคิดของ ตนเอง	๑. เล่าเรื่องตาม จินตนาการได้ ๒. ตอบคำถามปลายเปิดได้	๑. เล่าเรื่องตาม จินตนาการได้ ๒. ตอบคำถามปลายเปิด ได้อย่างมั่นใจ
	ตัวบ่งชี้ที่ ๔ รู้พื้นฐานของระบบเสียง และประโยคในภาษาที่ ๑	๑. ระบบเสียงที่เหมือนกัน- ต่างกันในคำต่างๆ ได้ ๒. ตอบคำถามเกี่ยวกับ เรื่องที่ฟังได้	๑. ระบบเสียงที่เหมือนกัน- ต่างกันในคำต่างๆ ได้ ๒. ตอบคำถามเกี่ยวกับ เรื่องที่ฟังได้

๓. ครอบครัวยุคใหม่และชุมชน

มาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๒)
มาตรฐานที่ ๔ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ มีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบ	๑. เก็บของเล่นของใช้เข้า ที่ได้ ๒. รับผิดชอบงานที่ได้ รับมอบหมายจนสำเร็จ	๑. จัดเก็บของเล่นของ ใช้เข้าที่ได้เรียบร้อย ๒. มุ่งมั่นที่จะทำงานให้ สำเร็จด้วยตนเอง
	ตัวบ่งชี้ที่ ๓ มีความเมตตากรุณา และช่วยเหลือแบ่งปัน	๑. แสดงความรักเพื่อน และสัตว์เลี้ยง ๒. รู้จักแบ่งปันและ ช่วยเหลือผู้อื่น	๑. แสดงความรักเพื่อน / เด็กที่เล็กกว่าและ สัตว์ต่างๆ ๒. แบ่งปันและให้ความ ช่วยเหลือผู้อื่น

มาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๒)
มาตรฐานที่ ๖ ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสม กับวัย	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้ด้วยตนเอง	๑. เล่าผลงานให้ผู้อื่นฟังได้ ๒. ทำกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ รับมอบหมาย	๑. เต็มและอธิบายผลงาน ให้ผู้อื่นฟังได้ ๒. ทำกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ รับมอบหมายเสร็จ ตามเวลา
มาตรฐานที่ ๘ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ มีจริยธรรมค่านิยมหลักศาสนา อิสลามและวัฒนธรรมไทย	๑. แสดงความเคารพตาม ประเพณีของท้องถิ่น ๒. รู้จักกล่าวคำขอบคุณ และขอโทษ	๑. แสดงความเคารพตาม ประเพณีของท้องถิ่น ๒. รู้จักกล่าวคำขอบคุณ และขอโทษ ๓. ปฏิบัติตนได้เหมาะสม ตามกาลเทศะ
	ตัวบ่งชี้ที่ ๒ ดูแลรักษาธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	๑. ช่วยดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมรอบตัว ๒. ไม่ทำลายธรรมชาติสมบัติ	๑. ช่วยดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมรอบตัว ๒. ไม่ทำลายธรรมชาติสมบัติ
มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข และปฏิบัติตนเป็น สมาชิกที่ดีของสังคมใน ระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ เล่น และทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้	๑. เริ่มรู้จักรอคอย ๒. เล่นและทำกิจกรรม ร่วมกับผู้อื่นได้	๑. รอคอยตามลำดับ ก่อน-หลังได้ ๒. เล่นหรือทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มได้
	ตัวบ่งชี้ที่ ๒ ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็น สมาชิกที่ดีของสังคมใน ระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข	๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง ร่วมกัน ๒. รู้จักการเป็นผู้นำ- ผู้ตามที่ดี	๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง ร่วมกัน ๒. เป็นผู้นำ-ผู้ตามที่ดี
มาตรฐานที่ ๘ ใช้ภาษาสื่อสารได้ เหมาะสมกับวัย	ตัวบ่งชี้ที่ ๓ สนทนาได้ตอบ และ เล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดย ใช้ภาษาที่ ๑	๑. บอกและเล่าเรื่องเป็น ประโยคเกี่ยวกับครอบครัว และคนในชุมชนได้ ๒. ฟังการเล่าเรื่องต่างๆ แล้วเข้าใจได้	๑. บอกและเล่าเรื่องเป็น เรื่องราวเกี่ยวกับ ครอบครัวและคนใน ชุมชนได้ ๒. ฟังการเล่าเรื่องต่างๆ ที่สนใจแล้วนำมา ถ่ายทอดได้

มาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๒)
มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้ เหมาะสมกับวัย	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ มีความคิดรวบยอดใน การเรียนรู้สิ่งต่างๆ	๑. รับบทบาทของสมาชิก ในครอบครัว ๒. รับบทบาทของคนในชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง	๑. รู้และอธิบายบทบาท ของสมาชิกในครอบครัว ๒. รู้และอธิบายบทบาท ของคนในชุมชน
มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหา ความรู้	ตัวบ่งชี้ที่ ๒ แสวงหาคำตอบด้วย วิธีการที่หลากหลาย	๑. ถามและบอกเกี่ยวกับ ประเพณีพื้นบ้านที่มีอยู่ ในชุมชน	๑. ถามและแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับประเพณี พื้นบ้านที่มีอยู่ในชุมชน

๔. มรดกทางศิลปะและวัฒนธรรม

มาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๒)
มาตรฐานที่ ๕ ชื่นชมและแสดงออกทาง ศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ แสดงออกและมีความสุข กับศิลปะ ดนตรี และการ เคลื่อนไหวตามจินตนาการ	๑. แสดงออกและมีความสุข ขณะทำงานศิลปะ ๒. แสดงออกและมีความสุข กับเสียงเพลง / ดนตรี และการเคลื่อนไหว ตามจินตนาการ ๓. ร้องเพลงพื้นบ้าน / บทกลอน แล้วแสดง ท่าทางประกอบได้ ๔. บอกชื่อของเทศกาลที่ สำคัญทางวัฒนธรรมได้ ๕. สร้างสรรค์ผลงาน ทางศิลปะ	๑. แสดงออกและมีความสุข ขณะทำงานศิลปะ ๒. แสดงออกและมีความสุข กับเสียงเพลง / ดนตรี และการเคลื่อนไหว ตามจินตนาการ ๓. ร้องเพลงพื้นบ้าน / บทกลอน แล้วแสดง ท่าทางประกอบได้ ๔. บอกความสำคัญของ เทศกาลที่สำคัญ ทางวัฒนธรรมได้ ๕. สร้างสรรค์ผลงาน ทางศิลปะ
	ตัวบ่งชี้ที่ ๒ รักการออกกำลังกาย	๑. แสดงออกและมีความสุข ในการชม / เล่น / การออกกำลังกาย	๑. แสดงออกและมีความสุข ในการชม / เล่น / การออกกำลังกาย
มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสม กับวัย	ตัวบ่งชี้ที่ ๕ รู้จักการทักทายและการ กล่าวลา	๑. ปฏิบัติและกล่าวคำ ต้อนรับ ทักทายกล่าวลา และสวัสดี	๑. สามารถปฏิบัติและ กล่าวคำต้อนรับ ทักทาย คำอำลา และสวัสดี

มาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๒)
	ตัวบ่งชี้ที่ ๖ มีมารยาทและปฏิบัติตนได้ เหมาะสมกับวัฒนธรรม	๑. กล่าวคำ "ขอบคุณ" และ "ขอโทษ" ได้ ๒. กล่าวคำก่อนและหลัง รับประทานอาหารได้ ๓. ใช้คำสรรพนามกับเพื่อน บุคคลในโรงเรียนและ ครอบครัวได้เหมาะสม	๑. กล่าวคำ "ขอบคุณ" และ "ขอโทษ" ตาม สถานการณ์ได้ ๒. กล่าวคำง่าย ๆ ตาม สถานการณ์ได้อย่าง ถูกต้อง ๓. ใช้คำสรรพนามกับบุคคล ในครอบครัวและใน ชุมชนได้อย่างเหมาะสม และถูกต้องได้
มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิด สร้างสรรค์	ตัวบ่งชี้ที่ ๒ แสดงท่าทางตามความคิด ของตนเอง	๑. แสดงท่าทางตามความคิด จินตนาการอย่างอิสระ	๑. แสดงท่าทาง เล่าบทบาท สมมติตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์
	ตัวบ่งชี้ที่ ๓ เล่าเรื่องตามความคิด ของตนเอง	๑. ร่วมกันแต่งเรื่องจาก ประสบการณ์	๑. เล่านิทาน ตามที่ตนคิด หรือเล่าเรื่องตาม จินตนาการ

๕. ผลศึกษา

มาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๒)
มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ น้ำหนักส่วนสูงและ เส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์	๑. น้ำหนักและส่วนสูง ตามเกณฑ์ ๒. เส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์	๑. น้ำหนักและส่วนสูง ตามเกณฑ์ ๒. เส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์
มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และ กล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ ได้อย่างคล่องแคล่วและ ประสานสัมพันธ์กัน	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ เคลื่อนไหวร่างกายอย่าง คล่องแคล่วและทรงตัวได้ดี	๑. รื่นและหยุดได้โดยเสีย การทรงตัวเล็กน้อย ๒. กระโดดขาเดียวอยู่กับ ที่ได้ ๓. เดินขึ้น-ลงบันไดสลับ เท้าได้ ๔. เดินต่อเท้าไปข้างหน้า ตามแนวได้	๑. รื่นอย่างรวดเร็วและหยุด ได้โดยไม่เสียการทรงตัว ๒. กระโดดขาเดียวไปข้าง หน้าได้อย่างต่อเนื่อง ๓. เดินขึ้น-ลงบันได สลับเท้าได้อย่าง คล่องแคล่ว ๔. เดินต่อเท้าก้อยหลัง ตามแนวได้

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๒)
	ตัวบ่งชี้ที่ ๒ ใช้มือได้อย่างคล่องแคล่ว	๑. โยนและรับลูกบอลทั้ง ๒ มือได้ ๒. เขียนรูปสี่เหลี่ยมมีมุมชัดเจน ๓. ตัดกระดาษตามแนวเส้นได้ ๔. ร้อยวัสดุได้	๑. โยนและรับลูกบอลที่กระดอนจากพื้นได้ ๒. เขียนรูปเป็นสามเหลี่ยมมีมุมชัดเจน ๓. ตัดกระดาษตามแนวเส้นได้โดยไม่มีรอยหยัก ๔. ร้อยวัสดุที่มีรูขนาดเล็กได้
	ตัวบ่งชี้ที่ ๓ เข้าใจและสนุกสานกับเกมกิจกรรมพื้นบ้าน	๑. เล่นเกมพื้นบ้านตามกฎกติกาได้	๑. เล่นเกมพื้นบ้านตามกฎกติกาได้
มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์	๑. ว่าเริง แจ่มใส อารมณ์ดี ๒. แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์	๑. ว่าเริง แจ่มใส อารมณ์ดี ๒. แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
	ตัวบ่งชี้ที่ ๒ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	๑. มีความมั่นใจในตนเอง ๒. พึ่งพอใจในตนเอง ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่นได้บ้าง	๑. มีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก ๒. พึ่งพอใจในตนเอง ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น
มาตรฐานที่ ๔ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	๑. เริ่มรู้จักรอกอย ๒. เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้	๑. รอกอยตามลำดับก่อน-หลังได้ ๒. เล่นหรือทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้

๖. สุขศึกษา

มาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (๖.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (๖.๒)
มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี	ตัวบ่งชี้ที่ ๒ รู้จักรักษาสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย	๑. เรียกชื่อส่วนต่างๆ ของ ร่างกาย ๒. รับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ได้บางชนิด ๓. ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้ด้วยตนเอง ๔. ระมัดระวังความปลอดภัย ของตนเองและผู้อื่น	๑. เรียกชื่อส่วนต่างๆ ของร่างกาย ๒. รับประทานอาหารที่มี ประโยชน์ได้หลายชนิด ๓. ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้ด้วยตนเอง ๔. ระมัดระวังความปลอดภัย ของตนเองและผู้อื่น
มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมความเป็นไทย	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ มีจริยธรรมตามหลักศาสนา อิสลามและวัฒนธรรมไทย	๑. ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร และล้างมือหลังจากเข้าห้องน้ำ ๒. กล่าวคุอาก่อน-หลัง รับประทานอาหารได้ ๓. รู้และเข้าใจความสำคัญ ในการถือศีลอด	๑. ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร และล้างมือหลังจากเข้าห้องน้ำ ๒. กล่าวคุอาก่อน-หลัง เข้าห้องน้ำ ๓. รู้และเข้าใจความสำคัญ ในการถือศีลอด

๗. คณิตศาสตร์

มาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (๗.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (๗.๒)
มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสม กับวัย	ตัวบ่งชี้ที่ ๓ สนทนาได้ตอบเล่าเรื่องให้ ผู้อื่นเข้าใจ โดยใช้ภาษาที่ ๑	๑. สนทนาได้ตอบเล่าเรื่อง เป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง ๒. ฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่ง ที่ต่อเนื่องได้	๑. สนทนาได้ตอบ เล่าเป็น เรื่องราวได้ ๒. ฟังแล้วนำมาถ่ายทอดได้
มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสม กับวัย	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ มีความคิดรวบยอดใน การเรียนรู้สิ่งต่างๆ	๑. จำแนกสิ่งของได้ตามสี รูปทรงและขนาด ๒. จัดหมวดหมู่สิ่งของ ตามประเภท ๓. เปรียบเทียบความเหมือน ความแตกต่างของสิ่ง ต่างๆ ได้ ๔. บอกเกี่ยวกับฤดูกาลได้	๑. จำแนกสิ่งของได้ตามสี รูปทรงขนาด น้ำหนัก ๒. จัดหมวดหมู่สิ่งของ ตามประเภท ๓. เปรียบเทียบความเหมือน ความแตกต่างของสิ่ง ต่างๆ ได้ ๔. บอกเกี่ยวกับฤดูกาล

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (อ.๒)
		๕. บอกช่วงเวลาใน ๑ วันได้ ๖. นับสิ่งต่างๆ ๑-๒๐ โดยใช้ภาษาที่ ๑ ๗. บอกและแสดงค่าตัวเลข ๑-๕ ได้	และความแตกต่างได้ ๕. บอกช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องกับการระหมวด ๖. นับสิ่งต่างๆ ๑-๕๐ โดยใช้ภาษาที่ ๑ ๗. บอกและแสดงค่าตัวเลข ๑-๑๐ ได้ ๘. จำตัวเลข ๑-๑๐ ได้
	ตัวบ่งชี้ที่ ๒ มีทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕	๑. บอกกลิ่น รส เสียง และผิวที่สัมผัสได้ ๒. บอกชื่อและคุณสมบัติของสิ่งที่เห็นได้ ๓ อย่าง	๑. บอกกลิ่น รส เสียง และผิวที่สัมผัสได้ ๒. บอกชื่อและคุณสมบัติของสิ่งที่เห็นได้ ๓-๕ อย่าง
	ตัวบ่งชี้ที่ ๓ มีทักษะในการสังเกตและสำรวจ	๑. แยกแยะสิ่งที่เหมือน / ต่างได้ ๒. จัดหมวดหมู่สิ่งของต่างๆ ได้	๑. แยกแยะสิ่งที่เหมือน / ต่างได้ ๒. จัดหมวดหมู่สิ่งของต่างๆ ได้
	ตัวบ่งชี้ที่ ๔ แก้ปัญหาในการเล่นหรือทำกิจกรรมต่างๆ	๑. พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ ๒. รู้จักตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น	๑. พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง ๒. รู้จักตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น
	ตัวบ่งชี้ที่ ๕ มีทักษะการกะประมาณที่เกี่ยวข้องกับจำนวน ปริมาณ และน้ำหนัก	๑. เปรียบเทียบวัตถุโดยการกะประมาณด้วยน้ำหนักหรือความจุ ๒. จัดหมวดหมู่สิ่งของตามขนาด ความยาว	๑. เปรียบเทียบวัตถุโดยการกะประมาณด้วยน้ำหนักหรือความจุ ๒. จัดหมวดหมู่สิ่งของตามขนาด ความยาว
มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว	๑. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจอย่างมีความสุข ๒. มีความสนใจในการอ่านและเขียน	๑. ร่วมกิจกรรมด้วยความสนใจตั้งแต่เห็นจนจบอย่างมีความสุข ๒. รักและมีความสนใจในการอ่าน-เขียน

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (๒.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (๒.๒)
	ตัวบ่งชี้ที่ ๒ แสวงหาคำตอบด้วยวิธีการที่หลากหลาย	๑. ตามคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ ๒. แสวงหาคำตอบหรือข้อสงสัยด้วยวิธีการต่างๆ ๓. เชื่อมโยงความรู้และทักษะต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้	๑. ตามคำถามและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ ๒. แสวงหาคำตอบข้อสงสัย ด้วยวิธีการต่างๆ ที่หลากหลาย ๓. เชื่อมโยงความรู้และทักษะต่างๆ ใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี

๘. เตรียมความพร้อมในการอ่าน-เขียน

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์ (๒.๑)	สภาพที่พึงประสงค์ (๒.๒)
มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย	ตัวบ่งชี้ที่ ๑ อ่านและเข้าใจเรื่องสั้นๆ ง่ายๆ โดยใช้ภาษาที่ ๑	๑. เปิดและทำท่าทางอ่านหนังสือ ๒. อ่านและเข้าใจใน "หนังสือภาพ" ได้อย่างเหมาะสม ๓. อ่านเรื่องจากภาพใน "หนังสือภาพ" ได้	๑. จับและเปิดหนังสือได้ถูกต้อง ๒. อ่านและเข้าใจใน "หนังสือภาพ" และเล่าเรื่องให้เพื่อนฟังได้ ๓. อ่านและเล่าเรื่องจากเรื่องสั้นได้
	ตัวบ่งชี้ที่ ๒ สื่อความคิดลงบนกระดาษได้	๑. วาดภาพและเล่าเรื่องได้อย่างเหมาะสม ๒. จำเลขหน้าหนังสือ ๑-๕ ได้	๑. วาดรูป ๒ รูปที่ต่อเนื่องกันแล้วเล่าให้เพื่อนฟังได้ ๒. จำเลขหน้าหนังสือ ๑-๑๐ ได้

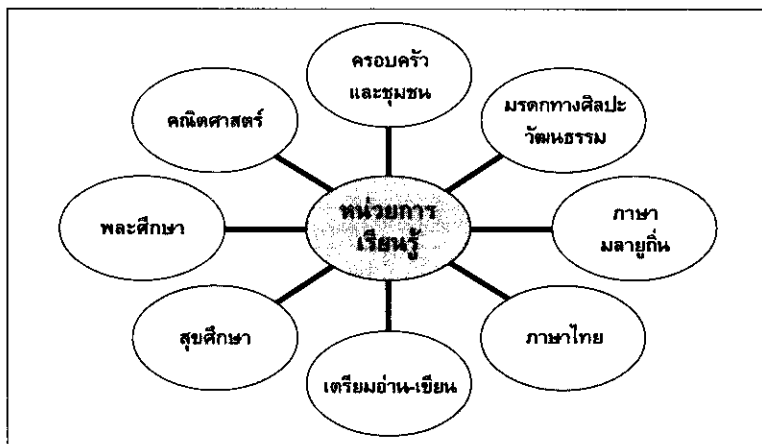
๙. วิชาภาษาไทย เน้นการฟัง-พูด

มาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์(อ.๑)	สภาพที่พึงประสงค์(อ.๒)
มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสม กับวัย	ตัวบ่งชี้ที่ ๗ เชื่อมโยงการใช้ภาษาที่ ๑ ไปสู่ภาษาที่ ๒ ได้เหมาะสม กับวัย	๑. ปฏิบัติตามคำสั่งที่เป็น ภาษาที่ ๒ ได้ ๒. พูดเป็นประโยคที่เกี่ยวกับ รูปภาพในภาษาที่ ๒ ได้ ๓. จำแนกตัวอักษรที่เป็น ตัวพิมพ์ในภาษาที่ ๒ ได้	๑. พูดประโยคที่เกี่ยวกับ รูปภาพในภาษาที่ ๑ และ ๒ ๒. ตอบคำถามง่ายๆ โดย ใช้คำในภาษาที่ ๒ ๓. จำชื่อตนเองได้เมื่ออยู่ ในรูปของตัวพิมพ์
	ตัวบ่งชี้ที่ ๘ เข้าใจคำศัพท์ภาษาที่ ๒ อย่างน้อย ๑๕๐ คำ	๑. บอกชื่อสิ่งของต่างๆ ภายในห้องเรียน ๒. ใช้คำสวัสดี ขอบคุณ ขอโทษ ได้เหมาะสม กับวัย ๓. พูดคำสั่งง่ายๆ ให้เพื่อน ปฏิบัติตามได้	๑. บอกชื่อสิ่งของต่างๆ ภายในห้องเรียนและ รอบๆ ตัวเด็ก ๒. ใช้คำสวัสดี ขอบคุณ ขอโทษได้เหมาะสม กับวัย ๓. พูดคำสั่งง่ายๆ ให้เพื่อน ปฏิบัติตามอย่างต่อเนื่อง ๔. ตอบคำถามง่ายๆ โดย ใช้คำในภาษาที่ ๒

นอกจากมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ตัวบ่งชี้
และสภาพที่พึงประสงค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นปฐมวัยแล้ว การ
สร้างแผนการเรียนการสอนให้ตรงกับแนวคิดและหลักการในการ
สร้างหลักสูตรการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ซึ่งมีหลักการว่าเด็ก
จะต้องมีพัฒนาการด้านภาษา (มลายูถิ่น-ไทย) ด้านวิชาการ และ
สืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นพร้อมทั้งเข้าใจวัฒนธรรมส่วนกลางได้
จำเป็นต้องกำหนดหน่วยการเรียนรู้ให้มีเนื้อหาด้านวัฒนธรรมและ
สอดคล้องกับวิถีชีวิตและปฏิทินทางวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ เพื่อ
ให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากบริบทที่ใกล้ชิดกับตนเอง เพื่อกระตุ้นให้
เกิดพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๔.๒.๔ ระบุหน่วยการเรียนรู้ และบูรณาการทุกสาระวิชา ในระดับชั้นอนุบาล ๑ และ ๒

หน่วยการเรียนรู้หรือประเด็นเนื้อหาที่จะใช้สอนในแต่ละ
สัปดาห์ได้กำหนดขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมกับเด็กแรกเข้าเรียน และ
ให้สอดคล้องกับปฏิทินวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ (ปฏิทินวัฒนธรรม
หมายถึง ช่วงเวลาซึ่งในแต่ละพื้นที่ได้ร่วมกันจัดเทศกาล หรือปฏิบัติ
ตามประเพณีอย่างใดอย่างหนึ่งพร้อมกัน รวมถึงสิ่งที่จะพบเห็น
ทั่วไปเมื่อถึงฤดูกาลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผลผลิตทางการเกษตร หรือ
วิถีชีวิตที่แปรเปลี่ยนไปตามสภาพอากาศและเวลา เหล่านี้ล้วนนำมา
เป็นข้อมูลในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น) โดยทุกสาระ
การเรียนรู้จะมีการบูรณาการให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของ
สัปดาห์นั้นๆ เพื่อให้เด็กสามารถมีพัฒนาการในระบบความคิดได้
อย่างต่อเนื่องและรวดเร็วเมื่อได้เรียนรู้สิ่งที่มีบริบทเนื้อหาเดียวกัน
ตลอดสัปดาห์ แต่เรียนรู้ในมุมมองที่แตกต่างกันออกไปตามสาระวิชา
ต่างๆ ดังแผนภาพต่อไปนี้

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ให้เข้ากับปฏิทินวัฒนธรรม และสามารถบูรณาการเข้ากับสาระวิชาต่างๆ เท่าที่จะเป็นไปได้ มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและพัฒนาการของเยาวชนทุกพื้นที่ ไม่เพียงแต่เฉพาะเด็กในโครงการทวิภาษาเท่านั้น เนื่องจากการเรียนรู้โดยทั่วไปของเด็ก จะเกิดขึ้นเมื่อเด็กได้รับรู้ข้อมูลจากสภาพแวดล้อม และต่อยอดการเรียนรู้เรื่องราวเดียวกันในห้องเรียน จากนั้นได้นำความรู้ที่ได้จากห้องเรียนไปวิเคราะห์ข้อมูลที่พบเห็นอีกครั้งหนึ่ง ทั้งโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม เด็กจะนำสิ่งที่รับรู้มาใช้เป็นพื้นฐานในการคิดและสื่อสารกับตนเองเสมอ เมื่อได้พบเห็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกัน ระบบความคิดของสมองจะดึงข้อมูลต่างๆ มาประมวลรวมเป็นความคิดใหม่จากภายใน ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็กและมนุษย์โดยทั่วไป

หน่วยการเรียนรู้รายสัปดาห์สำหรับเด็กชั้นอนุบาล ๑

ภาคเรียนที่ ๑		ภาคเรียนที่ ๒	
สัปดาห์ที่ ๑-๑๐	สัปดาห์ที่ ๑๑-๒๐	สัปดาห์ที่ ๒๑-๓๐	สัปดาห์ที่ ๓๑-๔๐
๑. ปฐมนิเทศ	๑๑. กือคีลอด	๒๑. ผลไม้	๓๑. การสื่อสาร
๒. ปฐมนิเทศ	๑๒. วันฮารีวายอ	๒๒. ข้าวยา	๓๒. สมุนไพร
๓. ปฐมนิเทศ*	๑๓. การละหมาด	๒๓. ยางพารา	๓๓. สีต่างๆ
๔. ปฐมนิเทศ	๑๔. ผลไม้บ้านฉัน	๒๔. งานแต่งงาน	๓๔. ฮารีวายอ
๕. ตัวฉัน	๑๕. สัตว์เลี้ยง	๒๕. ประมง	๓๕. มะพร้าว
๖. โรงเรียนของฉัน	๑๖. ช้าง	๒๖. ทะเล	๓๖. รูปทรง
๗. บ้านของฉัน	๑๗. มด	๒๗. สัตว์	๓๗. กบฏ
๘. สถานที่สำคัญ	๑๘. ฤดู	๒๘. ตลาดนัด	๓๘. ข้าว
๙. บุคคลสำคัญ	๑๙. ยานพาหนะ	๒๙. ยาสูบ	๓๙. สัตว์น้ำ
๑๐. อาชีพ	๒๐. ธรรมชาติ	๓๐. ธรรมชาติรอบตัว	๔๐. หัก

* หลังจากการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล ๑ พบว่า ระยะเวลาในการปฐมนิเทศลดน้อยลง ใช้เวลาเพียง ๒ สัปดาห์เท่านั้น

หน่วยการเรียนรู้ในระดับชั้นอนุบาล ๑ มีการจัดเรียงตามลำดับเวลาในโรงเรียน และตามปฏิทินวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ โดยจะเห็นได้ว่า มีหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นจำนวนมาก ซึ่งเป็นไปตามแนวทาง “การเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัว” โดยเด็กควรได้รับการกระตุ้นให้เกิดความคิดต่อยอดจากสิ่งที่รู้อยู่แล้วในวัฒนธรรมของตน (โดยคำถามและกิจกรรมการสอนของครู) และเด็กจะแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้ กระทั่งสื่อสารโต้ตอบ วิเคราะห์หาเหตุผลและได้พัฒนากระบวนการคิด โดยใช้เนื้อหาสาระเบื้องต้นจากวัฒนธรรมที่เด็กรู้อยู่ก่อนแล้ว (ทั้งนี้ โดยไม่มีกำแพงภาษามาเป็นเครื่องกีดขวางกระบวนการคิดของเด็ก)

หน่วยสาระการเรียนรู้สำหรับเด็กชั้นอนุบาล ๒

ภาคเรียนที่ ๑		ภาคเรียนที่ ๒	
สัปดาห์ที่ ๑-๑๐	สัปดาห์ที่ ๑๑-๒๐	สัปดาห์ที่ ๒๑-๓๐	สัปดาห์ที่ ๓๑-๔๐
๑. อวัยวะนำรู้	๑๑. ดอกไม้	๒๑. น้ำ	๓๑. เครื่องมือเครื่องใช้
๒. ประสาทสัมผัสทั้ง ๕	๑๒. วันแม่	๒๒. ฝน	๓๒. ผัก
๓. ของใช้ของหนู	๑๓. ตลาด	๒๓. สัตว์เป็นพาหนะนำโรค	๓๓. อาหารดีมีประโยชน์
๔. อยู่ดีมีสุข	๑๔. ต้นไม้	๒๔. วันพ่อ	๓๔. อาหารดีมีประโยชน์
๕. รักษาสุขภาพ	๑๕. สัตว์ปีก	๒๕. เวลา	๓๕. ว้าว
๖. เครื่องดื่มเลิศรส	๑๖. นก	๒๖. กลางวันกลางคืน	๓๖. เมล็ด
๗. เด็กดีมีบทบาท	๑๗. สัตว์เลี้ยง	๒๗. การคมนาคม	๓๗. วิทยาศาสตร์นำรู้
๘. ครอบครัว	๑๘. สัตว์บก	๒๘. การติดต่อสื่อสาร	๓๘. สนุกกับคณิตศาสตร์
๙. บุคคลที่ควรรู้จัก	๑๙. ดิน หิน ทราย	๒๙. วันปีใหม่และวันเด็ก	๓๙. วัตถุประสงค์
๑๐. ชุมชนของเรา	๒๐. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	๓๐. วันครู	๔๐. วัตถุประสงค์

หน่วยการเรียนรู้ในระดับชั้นอนุบาล ๒ อาจมีหัวข้อเหมือน และแตกต่างจากชั้นอนุบาล ๑ โดยในส่วนเรื่องหน่วยการเรียนรู้ เหมือนกัน เนื้อหาสาระที่สอนจะมีรายละเอียดมากกว่า และอาจใช้ กลวิธีการสอนที่แตกต่างกันไปเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในด้านอื่นๆ นอกเหนือไปจากในระดับชั้นอนุบาล ๑

นอกจากนี้ สามารถสังเกตเห็นได้ว่าในระดับชั้นอนุบาล ๒ มี หน่วยการเรียนรู้ที่เป็นประเพณีและวัฒนธรรมส่วนกลางมากกว่าใน ระดับชั้นอนุบาล ๑ ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้วัฒนธรรมส่วนกลาง และเรียนรู้ที่จะเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตนเอง เพื่อการปรับตัวในอนาคต โดยครูผู้สอนควรชี้ให้เห็นถึงลักษณะความแตกต่างที่สามารถอยู่ร่วมกันได้ เมื่อรู้จักเรียนรู้ในความแตกต่างทางวัฒนธรรม และรู้จักให้เกียรติต่อวัฒนธรรมของผู้อื่น ซึ่งรูปแบบดังกล่าวเป็นการ เชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมโดยใช้สาระการเรียนการสอนเป็นสื่อกลาง

๔.๒.๕ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนใน แต่ละรายวิชา

การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนทุกรายวิชาในระดับ ชั้นอนุบาล เป็นขั้นตอนที่อาศัยความละเอียดและใช้ระยะเวลายาวนาน ในการจัดทำ การตรวจสอบและปรับปรุงก่อนนำไปทดลองใช้สอนใน โรงเรียน โดยการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวิชา ที่ใช้ข้อมูลจาก (๑) มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย (๒) รายละเอียด ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ในรายวิชาที่จัดทำขึ้น (๓) หน่วยการเรียนรู้แต่ละสัปดาห์ (๔) ความรู้ท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นจาก ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน เช่น การละเล่น เพลงและบทกลอนพื้นบ้าน

(๕) ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญการสอนของครูผู้สอนในระดับชั้นอนุบาล และ (๖) แนวทางกิจกรรมการเรียนรู้เบื้องต้นโดยไม่ต้องอาศัยตำราเรียน” โดยข้อมูลทั้ง ๖ ส่วนดังกล่าว นำมาบูรณาการและเลือกใช้ให้สอดคล้องกับพื้นฐานของเยาวชนในพื้นที่ ผ่านกระบวนการจัดประชุมปฏิบัติการออกแบบและจัดทำแผนการเรียนการสอนตลอดระยะเวลาดำเนินงานโครงการ เพื่อให้แผนการเรียนการสอนมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติได้จริง และมีประสิทธิภาพในการพัฒนาให้เยาวชนในพื้นที่มีทักษะด้านการสื่อสารในภาษาของตนและภาษาไทยได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งสามารถพัฒนาทางด้านสมองและสติปัญญาเพื่อให้เด็กมีพื้นฐานการเรียนรู้ที่ดีต่อไป

จากขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกสาระวิชา โดยผ่านการประชุมปฏิบัติการจำนวนหลายครั้ง จนกระทั่งได้แผนการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ๑ ซึ่งมีองค์ประกอบในรายละเอียดของแผน ดังต่อไปนี้

- (๑) ระบุสัปดาห์ที่สอน (ตั้งแต่สัปดาห์ที่ ๑-๔๐)
- (๒) ระบุชื่อหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์
- (๓) กำหนดสาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้แต่ละสัปดาห์
- (๔) กำหนดจุดประสงค์หรือสิ่งที่นักเรียนสามารถทำได้ตาม

เนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

^{๑๑} ชูชาน มาโลน. ๒๕๕๐. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนการเรียนการสอนระดับชั้นอนุบาล ๑ ในโครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ ณ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท ม.มหิดล.

(๕) ตารางแสดงกิจกรรมการสอนในรายวิชาต่างๆ (ภายในระยะเวลาของแต่ละวิชา) โดยเรียงตามลำดับวันจันทร์ - ศุกร์

(๖) ท้ายตารางของแผนแต่ละวัน - แต่ละวิชามีช่องบันทึกเพื่อประเมินผลหลังจากการจัดการเรียนการสอน

(๗) ตอนท้ายของแต่ละสัปดาห์จะระบุสื่อประกอบการสอนหรือแหล่งเรียนรู้ และภาคผนวกคำกล่าวดูอา เพลงพื้นบ้าน และวิธีการเล่นพื้นบ้านในสัปดาห์นั้นๆ

แผนการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ ๑ มีรายวิชาที่แสดงในตาราง จำนวน ๖ วิชา ได้แก่ วิชาครอบครัวและชุมชน (๒๐ นาที) วิชาสามัญถิ่น (๓๐ นาที) วิชาศิลปะและวัฒนธรรม (๓๐ นาที) วิชาพลศึกษา (๒๐ นาที) วิชาสุขศึกษา (๒๐ นาที) และวิชาคณิตศาสตร์ (๓๐ นาที) โดยในภาคเรียนที่ ๒ มีวิชาเพิ่มขึ้นอีก ๒ วิชา ได้แก่ วิชาการเตรียมความพร้อมในการอ่าน-เขียน (๓๐ นาที) และวิชาการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองเน้นการฟัง - พูด/TPR (๒๐ นาที)

ทั้งนี้ วิชาสุขศึกษาและครอบครัวชุมชนนำมาบูรณาการร่วมกันในภาคเรียนที่ ๒ เพื่อจัดเวลาให้เหมาะสมและได้เรียนรู้เนื้อหาสาระครบทุกวิชา ซึ่งรายละเอียดของแผนการสอนสำหรับเด็กอนุบาลที่จัดทำขึ้นมีปริมาณมากไม่สามารถบรรจุในรายงานฉบับสมบูรณ์ได้ครบถ้วน จึงยกตัวอย่างให้เห็นเพียงบางส่วน และสามารถดูรายละเอียดแผนการเรียนการสอนได้ที่ภาคผนวก (แผนการจัดประสบการณ์แบบทวิภาษาเต็มรูปแบบ ชั้นอนุบาล ๑ ภาคเรียนที่ ๑ และ ๒) ตามตัวอย่างแผนการเรียนการสอนด้านล่างนี้

สัปดาห์ที่ ๖ หน่วยการเรียนรู้ บ้านของฉัน

สาระสำคัญ

บ้านมีรูปร่างลักษณะแตกต่างกัน มีทั้งบ้านไม้ บ้านตึก ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย ทุกคนมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน หากสมาชิกภายในบ้านรับบทบาทหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมจะทำให้ทุกคนในบ้านอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

จุดประสงค์ / นักเรียนสามารถ

๑. ปฏิบัติตามมารยาทต่างๆ ได้ (มฐ.๗ ตบข.๑ สพป.๑)
๒. ร้องเพลงบ้านของฉันและแสดงท่าทางประกอบได้ (มฐ.๕ ตบข.๑ สพป.๒)
๓. วาดภาพบ้าน และเล่าเป็นเรื่องราวได้ (มฐ.๙ ตบข.๓ สพป.๑, ๒ ตบข.๔ สพป.๒)
๔. ใช้ภาษาสนทนาโต้ตอบได้ (มฐ.๙ ตบข.๓ สพป.๑)
๕. กล่าวดูอา การเข้าบ้าน ออกจากบ้าน เข้าและออกจากห้องน้ำ (มฐ.๗ ตบข.๑ สพป.๒)
๖. คลึงดินน้ำมันได้ (มฐ.๕ ตบข.๑ สพป.๑, ๕)
๗. ปฏิบัติตามคำสั่งและเล่นตามกฎกติกาได้ (มฐ.๘ ตบข.๑ สพป.๒)
๘. เล่นหมากขุมได้ (มฐ.๒ ตบข.๓ สพป.๑)
๙. เรียงลำดับขนาด และเปรียบเทียบสิ่งของได้ (มฐ.๑๐ ตบข.๑ สพป.๒, ๓)
๑๐. เขียนโดยสื่อสารผ่านรูปภาพและสื่อความหมายในการเล่าได้ (มฐ.๕ ตบข.๑ สพป.๕)

สัปดาห์ที่ ๖ หน่วยการเรียนรู้ บ้านของฉัน

วิชา นี้	ครอบครัว และชุมชน ๒๐ นาที	มลายูถิ่น ๓๐ นาที	ศิลปะและ วัฒนธรรม ๓๐ นาที	พลศึกษา ๒๐ นาที	การละเล่น ๒๐ นาที	คณิตศาสตร์ ๓๐ นาที
จันทร์	<p>๑. สาธิตและปฏิบัติ</p> <p>- ครูสาธิตเกี่ยวกับการแสดงความเคารพและทักทาย</p> <p>- นักเรียนปฏิบัติแสดงความเคารพและทักทาย</p>	<p>๑. การบ้านจากวันศุกร์</p> <p>แสดงสิ่งของและเล่าเรื่อง</p> <p>- อาสาสมัคร ๓ คน แสดงรูปภาพและบอกส่วนต่างๆ ของบ้านที่อยู่ในภาพ</p> <p>๒. พัฒนาภาษาการเขียนรู้</p> <p>- นักเรียนพูดถึงสมาชิกในครอบครัวของตนเอง</p> <p>๓. เล่าเรื่องของนักเรียน</p> <p>- วาดภาพเกี่ยวกับบ้านของฉันหรือครอบครัวของฉัน</p> <p>- ให้อสม. ออกมาพูดคุยเกี่ยวกับรูปภาพที่ตนเองวาด</p>	<p>๑. กฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรม</p> <p>- พูดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนก่อนออกจากบ้าน</p> <p>- กล่าวสวัสดีกับสมาชิกในบ้าน</p> <p>- กล่าวดูอาการเข้าบ้าน</p> <p>- ก้าวเท้าขวาก่อนออกจากบ้าน</p> <p>๒. กิจกรรมสร้างสรรค์</p> <p>- ครูแจกดินน้ำมัน</p> <p>- นักเรียนบอกสีของดินน้ำมันที่ได้</p> <p>- ครูสาธิตการคลึงดินน้ำมัน</p> <p>- นักเรียนคลึงดินน้ำมัน</p>	<p>๑. สาธิตและสนทนาฝึกปฏิบัติ</p> <p>- นักเรียนเข้าแถวตอนสองแถว</p> <p>- ครูสาธิตการ "เดินขึ้นเดินลงบนท่อนไม้ ๑ ชั้น"</p> <p>- นักเรียนปฏิบัติ "เดินขึ้นเดินลงบนท่อนไม้ ๑ ชั้น"</p> <p>- ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป</p>	<p>๑. สนทนาและสาธิต</p> <p>- ให้นักเรียนช่วยกันบอกวิธีการเล่น (หมากขุม) เล่นอย่างไร</p> <p>- ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปการละเล่น (หมากขุม)</p>	<p>๑. การนับ</p> <p>- ให้นักเรียนฝึกนับจำนวนจากสิ่งของ (๑-๑๐) ต่อไปนี้</p> <p>ยกตัวอย่าง เช่น ลูกยาง ก้อนหิน ฯลฯ</p> <p>๒. วัดและนับ</p> <p>- ให้นักเรียนวาดภาพสมาชิกในครอบครัวและนับจำนวนคนในรูปและบอกจำนวนที่ละคนโดยจับคู่ทำกิจกรรม</p>

วิชา / วัน	ครอบครัว และชุมชน ๒๐ นาที	ผลายู่กัน ๓๐ นาที	ศิลปะและ วัฒนธรรม ๓๐ นาที	พลศึกษา ๒๐ นาที	การละเล่น ๒๐ นาที	คณิตศาสตร์ ๓๐ นาที
	ประเมินผล การสังเกต พฤติกรรม ดังนี้ ๑. การปฏิบัติ โดยแสดง ความเคารพ	ประเมินผล การสังเกต พฤติกรรม ดังนี้ ๑. การใช้ภาษา ๒. การกล้า แสดงออก	ประเมินผล การสังเกต พฤติกรรม ดังนี้ ๑. การกล่าว ดูยา ๒. คู่ชู้ชู้งาน	ประเมินผล การสังเกต พฤติกรรม ดังนี้ ๑. การเดินขึ้น- เดินลงบันได ๒. ความ สนุกสนาน ในการเล่น	ประเมินผล การสังเกต พฤติกรรม ดังนี้ ๑. การเล่นตาม กฎกติกา ๒. ความ สนุกสนาน	ประเมินผล การสังเกต พฤติกรรม ดังนี้ ๑. การนับ ๒. คู่ชู้ชู้งาน

สัปดาห์ที่ ๖ : สื่อ / แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. รูปภาพใหญ่ “บ้านของฉัน”
๒. นิทานภาพ “บ้านของฉัน”
๓. บัตรภาพบุคคลในบ้าน
๔. โปสเตอร์ “ดูอาการเข้าห้องน้ำ การเข้าบ้าน”
๕. ดินน้ำมัน
๖. รางหมากขุม ลูกยาง ก้อนหิน ลูกแก้ว
๗. ถ้วยชาม เปลือกหอย
๘. ซีดีเพลง “การละหมาด”
๙. แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ เครื่องเล่นสนามที่สนามโรงเรียน

สัปดาห์ที่ ๖ : ภาคผนวก

ดุอาเมื่อเข้าห้องน้ำ

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ

ความว่า : ข้าแต่อัลลอฮฺ ฉันขอป้องกันด้วยท่านจากซาตาน
เพศผู้ และซาตานเพศเมีย

(ข้อเตือนใจ : ให้เริ่มเข้าห้องส้วมโดยก้าวเท้าซ้ายเข้าไปก่อน)

ดุอาเมื่อออกจากห้องน้ำ

غُفِرَ لَكَ الْخَطِيئَةُ الَّتِي أَذْهَبَ عَنْكَ الْأَذَى وَعَافَانِي

ความว่า : ได้โปรดอภัยให้แก่ข้าพเจ้า มวลการสรรเสริญเป็น
สิทธิแต่อัลลอฮฺ

ซึ่งได้ขจัดความเดือดร้อนออกไปจากข้าพเจ้า และให้ข้าพเจ้า
ได้รับความสุข

เกมหมากขุม “จอกาะ ๗ หลุม”

กติกาการเล่น : ๑. เดินลูกหมากให้ครบ ๑ รอบ ถ้าเดินจนลูกหมด
แล้วไปหยุดฝั่งตัวเอง ก็สามารถหยิบลูกที่มีอยู่ใน
หลุมตรงข้ามได้ แต่ถ้าหยุดฝั่งคู่ต่อสู้ไม่สามารถ
หยิบลูกได้

๒. การเริ่มเล่นใหม่ ให้เอาลูกหมากที่อยู่หลุมบ้าน
มาใส่ลงในหลุมตามจำนวนลูกที่มี ถ้าใครได้น้อย
คนนั้นแพ้

- วิธีการเล่น :
๑. เอาลูกหมากใส่ในหลุมให้ครบ ๗ หลุม
  ๒. เลือกหลุมที่จะเดินหมากต่อไป วางลูกหมาก
ที่มี ๑ ลูกในหลุมจนหมดลูก
  ๓. หากลูกสุดท้ายหยุดที่หลุมที่มีลูกก็สามารถเดิน
ต่อได้ แต่ถ้าหยุดตรงหลุมที่ไม่มีลูกต้องหยุดเล่น
จนกว่าคู่เล่นจะหมดลูก

๔.๒.๖ การออกแบบตารางกิจกรรมการเรียนสำหรับ นักเรียนระดับชั้นอนุบาล

การจัดทำแผนการเรียนการสอนทั้งในรายวิชาภาษาไทยและ
วิชาอื่นๆ คณะวิจัยได้ออกแบบตารางในการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอน (ตารางสอน) โดยยึดตามรูปแบบเดิม พร้อมทั้งปรับเปลี่ยน
เวลาให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ โดยตารางเรียนสำหรับ
เด็กอนุบาล ได้แบ่งเป็นภาคเรียนที่ ๑ และ ๒ เนื่องจากรายวิชาใน
ภาคเรียนทั้งสองมีรายละเอียดต่างกัน โดยภาคเรียนที่ ๒ มีรายวิชา
เพิ่มขึ้นมาจำนวน ๒ ตัว คือ เตรียมอ่าน-เขียน และฟัง-พูดภาษา
ไทยด้วยความเข้าใจ จึงมีการปรับเปลี่ยนตารางเรียนและเวลาให้
เหมาะสมกับเนื้อหาที่เพิ่มขึ้น โดยมีรายละเอียดดังตารางในหน้าถัดไป

ตารางกิจกรรมประจำวัน
สำหรับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล ๑ เทอม ๑ ในโครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา

เวลา	วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
กิจกรรมหน้าเสาธง						
๐๘.๐๐ - ๐๘.๐๐ น.		พลศึกษา	พลศึกษา	พลศึกษา	พลศึกษา	พลศึกษา
๐๘.๒๐ - ๐๘.๒๐ น.		การละเล่นพื้นบ้าน	สุขศึกษา	การละเล่นพื้นบ้าน	สุขศึกษา	การละเล่นพื้นบ้าน
๐๘.๕๐ - ๑๐.๑๐ น.		ครอบครัวและชุมชน	ครอบครัวและชุมชน	ครอบครัวและชุมชน	ครอบครัวและชุมชน	ครอบครัวและชุมชน
๑๐.๑๐ - ๑๐.๔๐ น.		ภาษามลายูถิ่น	ภาษามลายูถิ่น	ภาษามลายูถิ่น	ภาษามลายูถิ่น	ภาษามลายูถิ่น
๑๐.๔๐ - ๑๑.๑๐ น.		ศิลปวัฒนธรรม	ศิลปวัฒนธรรม	ศิลปวัฒนธรรม	ศิลปวัฒนธรรม	ศิลปวัฒนธรรม
รับประทานอาหารกลางวัน						
นอนพักพักผ่อน						
๑๕.๐๐ - ๑๕.๓๐ น.		คณิตศาสตร์ชุมชน	คณิตศาสตร์ชุมชน	คณิตศาสตร์ชุมชน	คณิตศาสตร์ชุมชน	คณิตศาสตร์ชุมชน

- หมายเหตุ: ๑) วิชาภาษาไทย (เน้นการฟัง) จะเริ่มสอนในภาคเรียนที่ ๒
 ๒) ตารางกิจกรรมนี้สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน
 ๓) ตารางนี้เกิดจากการผนวกกิจกรรมการเรียนรู้นิโครการทวิภาษา เข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้แบบเดิมของโรงเรียน

พลศึกษา สุขศึกษา	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ + กิจกรรมกลางแจ้ง
ภาษามลายูถิ่น ครอบครัวและชุมชน	กิจกรรมวงกลม
ศิลปะและวัฒนธรรม	กิจกรรมสร้างสรรค์
คณิตศาสตร์ชุมชน การละเล่น	กิจกรรมเกมการศึกษา

ตารางกิจกรรมประจำวัน
สำหรับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล ๑ ภาคเรียนที่ ๒ ในโครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา

เวลา \ วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ น.	กิจกรรมหน้าเสาธง				
๐๙.๐๐ - ๐๙.๒๐ น.	ครอบครัวและชุมชน	ครอบครัวและชุมชน	ครอบครัวและชุมชน	ครอบครัวและชุมชน	ครอบครัวและชุมชน
๐๙.๒๐ - ๐๙.๕๐ น.	ภาษามลายูถิ่น	ภาษามลายูถิ่น	ภาษามลายูถิ่น	ภาษามลายูถิ่น	ภาษามลายูถิ่น
๐๙.๕๐ - ๑๐.๑๐ น.	ศิลปวัฒนธรรม	ศิลปวัฒนธรรม	ศิลปวัฒนธรรม	ศิลปวัฒนธรรม	ศิลปวัฒนธรรม
๑๐.๑๐ - ๑๐.๓๐ น.	เตรียมอ่านเขียน	เตรียมอ่านเขียน	เตรียมอ่านเขียน	เตรียมอ่านเขียน	เตรียมอ่านเขียน
๑๐.๓๐ - ๑๐.๕๐ น.	ฟัง-พูดภาษาไทย (TPR)	ฟัง-พูดภาษาไทย (TPR)	ฟัง-พูดภาษาไทย (TPR)	ฟัง-พูดภาษาไทย (TPR)	ฟัง-พูดภาษาไทย (TPR)
๑๐.๕๐ - ๑๑.๑๐ น.	สุศึกษา	สุศึกษา	สุศึกษา	สุศึกษา	สุศึกษา
๑๑.๑๐ - ๑๑.๓๐ น.	พลศึกษา	พลศึกษา	พลศึกษา	พลศึกษา	พลศึกษา
๑๑.๓๐ - ๑๒.๓๐ น.	รับประทานอาหารกลางวัน				
๑๒.๓๐ - ๑๔.๐๐ น.	นอนพัก่อน				
๑๔.๐๐ - ๑๔.๓๐ น.	คณิตศาสตร์	คณิตศาสตร์	คณิตศาสตร์	คณิตศาสตร์	คณิตศาสตร์

หมายเหตุ : ตารางกิจกรรมนี้สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน

๔.๓ สื่อประกอบการเรียนการสอนและกลวิธีการใช้สื่อการสอน เพื่อพัฒนาการทางภาษาและพัฒนากระบวนการคิด

การจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอนแบบเชื่อมโยงภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย ในกรอบของหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ซึ่ง “เรียนรู้จากสิ่งที่รู้ไปสู่สิ่งที่ไม่รู้” (Known to Unknown) โดย “ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นสำคัญ” (Child Center) และ “ใช้ภาษาท้องถิ่น (ภาษาแม่) เป็นพื้นฐานพัฒนาการเรียนรู้” (Mother Tongue Based Education) มีแนวทางการออกแบบและจัดทำสื่อโดยเชื่อมโยงความรู้ท้องถิ่น (จากบ้านและชุมชนของเด็ก) ไปสู่ความรู้ใหม่ในโรงเรียน และนำความรู้ที่ได้รับกลับไปเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในท้องถิ่นได้อีกครั้งหนึ่ง

สื่อประกอบการเรียนการสอนดำเนินงานตามหลักการและลำดับขั้นในการพัฒนาการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ดังต่อไปนี้

๔.๓.๑ สร้างพื้นฐานการเรียนรู้ที่มั่นคงด้วยภาษามลายูถิ่น

สื่อการเรียนการสอนที่ออกแบบและจัดทำขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ที่มั่นคงด้วยภาษามลายูถิ่น ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้สื่อสารด้วยภาษาที่คุ้นเคยประกอบกับการใช้สื่อและกลวิธีการสอนที่พัฒนาการทางสมอง กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และความกล้าแสดงออกของเด็ก ทั้งนี้ เด็กในระดับปฐมวัยมักจะเรียนรู้ได้ดีโดยใช้ภาพ และจะเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นหากเนื้อหาของภาพเป็นเรื่องราวที่อยู่ในสภาพแวดล้อมของเด็ก ดังนั้นสื่อส่วนใหญ่ในวัยนี้จึงเน้นภาพประกอบที่มีเนื้อหาใน

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ และเป็นสื่อที่เน้นความเข้าใจ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก โดยสื่อและกลวิธีการใช้สื่อที่จัดทำขึ้น ในกระบวนการสร้าง พื้นฐานการเรียนรู้ดังกล่าว ได้แก่

๑) นิทานภาพ	๒) ฉากภาพวัฒนธรรม
๓) เกมการศึกษา	๔) เรื่องเล่าจากท้องถิ่น
๕) เพลงภาษามลายูถิ่น	๖) การละเล่นท้องถิ่น

ซึ่งสื่อเหล่านี้ใช้ควบคู่กับ ‘กลวิธีการสอน’ ที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างเป็นระบบ ทั้งในพัฒนาการด้านภาษา พัฒนาการทางความคิด และพัฒนาการด้านความกล้าแสดงออก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นิทานภาพ (Picture Story)

รูปแบบ : เป็นการนำภาพนิทานที่มีเรื่องราวต่อเนื่องกัน ๔-๖ ภาพ มาเรียงลำดับเหตุการณ์โดยเด็กเป็นผู้เล่าเรื่องตามลำดับภาพของตนเอง ทั้งนี้ เด็กสามารถเรียงลำดับภาพอย่างไรก็ได้ (ไม่จำเป็นต้องตรงตามทีผู้สอนได้กำหนดไว้) โดยครูเป็นผู้ซักถามต่อเนื่องถึงเหตุผลในการลำดับภาพและเรื่องราวที่เกิดในภาพ

สื่อ : เป็นภาพวาดที่มีเรื่องราวต่อเนื่องกันประมาณ ๔-๖ ภาพ โดยควรเป็นเรื่องราวที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกับสภาพแวดล้อมของเด็ก แต่ละภาพแสดงขั้นตอนที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน จำนวนของนิทานภาพและเนื้อหาอาจใช้หน่วยการเรียนรู้แต่ละสัปดาห์เป็นตัวกำหนดได้

ระยะเวลา : ในการสอนแต่ละครั้งใช้ระยะเวลาประมาณ ๑๐-๒๐ นาที หากให้นักเรียนแต่ละคนเรียงลำดับและเล่าเหตุการณ์

อาจใช้เวลามาก อาจแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเพื่อให้ช่วยกันลำดับภาพ
และเล่าเหตุการณ์ร่วมกัน

ภาพการสอนโดยใช้闪ภาพ : ครูและนักเรียนชั้นอนุบาล ๑ โรงเรียนบ้านประจัน อ.เมือง จ.ปัตตานี

วัตถุประสงค์ : เพื่อพัฒนาทักษะการพูด/เล่าเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งฝึกทักษะการเรียงลำดับเหตุการณ์ตามเวลา และการคิดหาเหตุ-ผลอย่างเป็นระบบ

ฉากภาพวัฒนธรรม หรือฉากภาพขนาดใหญ่และการตั้งคำถาม (Big Picture with Question)

รูปแบบ : เนื่องจากการพูดและการโต้ตอบเป็นกระบวนการพัฒนาสมอง ดังนั้นกลวิธีการใช้รูปภาพใหญ่ (ซึ่งเป็นภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพแวดล้อมเด็ก) กับการตั้งคำถามถือเป็นกลวิธีที่กระตุ้นให้เด็กพูดโต้ตอบและสื่อสารได้เป็นอย่างดี โดยกลวิธีการตั้งคำถามมี ๓ รูปแบบ ได้แก่ คำถามปลายปิด คำถามปลายเปิด (แบบต่อเนื่องหรือแบบเหตุการณ์สมมุติ) และการตั้งคำถามเชิงจินตนาการ

สื่อ : รูปภาพใหญ่ หรือฉากภาพวัฒนธรรมขนาดใหญ่ (เด็กทั้งห้องสามารถมองเห็นได้ทั่วถึง) จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ ฉาก สำหรับในแต่ละชั้นอนุบาล เช่น ฉากภาพบ้านของฉัน โรงเรียนของฉัน

ชุมชนของฉันทัน (เช่น สวนยางพารา/สถานที่สำคัญในหมู่บ้าน/ชุมชน
ชาวเล เป็นต้น) ร่างกายของเรา ผลไม้ สัตว์ ภาพวันสำคัญ (เช่น
กิจกรรมในวันฮารีรายอ เป็นต้น) หรือหน้าที่ของบุคคลสำคัญต่างๆ
ในชุมชน เป็นต้น

ระยะเวลา : ใช้รูปภาพกับการตั้งคำถาม ในกิจกรรมภาษา
มลายูวันละประมาณ ๕-๑๕ นาที (ทุกวัน) หรือใช้รูปแบบคำถามต่างๆ
กับทุกสาระวิชาที่สอนเด็กเพื่อฝึกฝนให้เด็กเคยชินกับคำถามและ
ได้ฝึกคิดวิเคราะห์หรืออย่างสม่ำเสมอ

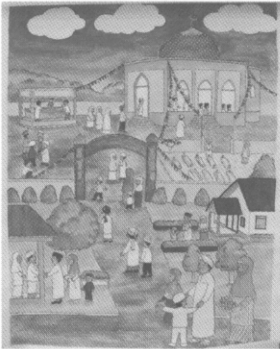
วัตถุประสงค์ : เพื่อฝึกและกระตุ้นการใช้ความคิด/การ
วิเคราะห์ของเด็ก เพื่อเพิ่มพัฒนาการทางด้านภาษา ด้านการพูด
สื่อสารของเด็ก โดยใช้สื่อภาพและกลวิธีการตั้งคำถาม

๑) คำถามปลายปิด

คำถามปลายปิด มีค่าสำคัญในการถาม ได้แก่ ใคร อะไร
ทำอะไร สีอะไร เท่าไหร่ กี่อัน เป็นคำถามซึ่งใช้ถามโดยทั่วไป และ
เป็นคำถามที่ช่วยพัฒนาการด้านสมองในระดับขั้นต่ำที่สุด คือ ช่วย
ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กในขั้นทบทวนความรู้และการจำได้ (ตาม
แห่ง พัฒนาการลำดับที่ ๑ ของ Bloom's Taxonomy) ทั้งนี้ การตั้ง
คำถามในระดับนี้ด้วยภาษาที่เด็กรู้อยู่แล้ว เป็นเพียงคำถามเกริ่นนำ
เท่านั้น สำหรับกลวิธีการสอนในรูปแบบทวิภาษาฯ ควรต่อเนื่อง
ด้วยคำถามแบบสมมุติเหตุการณ์ หรือคำถามชักนำให้เกิดการ
เปรียบเทียบและวิเคราะห์ต่อไป

๒) คำถามปลายเปิด

คำถามปลายเปิดแบบต่อเนื่องหรือแบบเหตุการณ์สมมุติ เป็นการตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์มากกว่าการทบทวนความจำ โดยคำสำคัญในการถาม ได้แก่ ทำไม อย่างไร ถ้า..... แล้ว..... ถ้าไม่.....แล้ว..... อะไร....กว่าและทำไม ดังตัวอย่าง

ภาพการสอนโดยใช้สื่อจากภาพขนาดใหญ่ : ครูและนักเรียนชั้นอนุบาล ๑ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐ อ.เมือง จ.นราธิวาส

วิธีการจัดกิจกรรมและตัวอย่างคำถาม :

๑. ครูชี้ไปที่รูปภาพใหญ่และชวนให้นักเรียนคิดถึงหน่วยการเรียนรู้ประจำสัปดาห์
๒. นักเรียนตอบคำถามของครูโดยใช้คำถามปลายเปิด (เริ่มต้น) เช่น
  - ภาพนี้เป็นภาพเกี่ยวกับอะไร ?
  - อยู่ที่ไหน ?
  - มีใครอยู่ในภาพนั้นบ้าง ?
  - ผู้ที่อยู่ในภาพนั้นกำลังทำอะไรบ้าง ?

๓. ครูถามคำถามปลายปิดที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับภาพในส่วนที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ประจำสัปดาห์ (เช่น ร่างกายของเรา) :

- นักเรียนคนไหนสามารถชี้ภาพเด็กหญิงที่กำลังแบกฟืนบนหลังได้ ?
- นักเรียนคนไหนสามารถหาภาพหมากที่กำลังกัดเด็กผู้ชายได้ ?
- นักเรียนคนไหนสามารถเอานิ้วแตะที่เด็กผู้หญิงที่ใส่ชุดสีฟ้าและกำลังนั่งอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ได้ ?
- นักเรียนคนไหนสามารถชี้ภาพที่คนแก่ได้บ้าง ?
- นักเรียนคนไหนสามารถหาผู้หญิงที่สวมแว่นตาอยู่ได้บ้าง ?
- นักเรียนคนไหนสามารถบอกได้ว่าเด็กชายสองคนที่อยู่ใกล้แม่น้ำกำลังทำอะไร ?

๔. นักเรียนตอบคำถามปลายเปิดของครู

- ทำไมนักเรียนคิดว่าชายที่กำลังถือขวานอยู่จะโค่นต้นไม้ ?
- ผู้หญิงที่สวมชุดเหลืองจะทำอะไรต่อหลังจากที่ให้อาหารไก่แล้ว ?
- ดูเด็กชายที่กำลังปั่นต้นมะพร้าวอยู่ เขาใช้ส่วนไหนของร่างกายในการปั่น ?

๕. คำถามสุดท้าย : นักเรียนชอบอะไรที่สุดที่เกี่ยวกับภาพนี้ ?

[กิจกรรมปิดท้ายสำหรับการใช้รูปภาพใหญ่ คือ ให้นักเรียนแต่งเรื่องเกี่ยวกับบางสิ่งในภาพที่ชอบหรือที่น่าสนใจสำหรับพวกเขา รูปภาพใหญ่หนึ่งภาพ สามารถทำให้นักเรียนแต่งเรื่องสั้นจากจินตนาการได้ถึง ๑๐ เรื่อง หรือมากกว่านั้น]

ตัวอย่างแนวคำถามปลายเปิด เพื่อคำตอบแบบสั้น

- ➔ คำถามที่ต้องการข้อมูล :
  - เด็กที่กำลังอุ้มแมว สวมผ้าคลุมสีอะไร ?
  - ฮาคิมกินมะม่วงกี่ลูก ?
  - พาติมาไปไหนในวันรายอ ?
- ➔ คำถามตอบรับ-ปฏิเสธ (หรือไม่รู้) :
  - เจ้าของร้านชาเรียกตำรวจหรือเปล่า ?
  - นักเรียนเห็นเครื่องบินในภาพหรือเปล่า ?
  - รถสีน้ำเงินเป็นของชาวนาหรือเปล่า ?

ตัวอย่างแนวคำถามปลายเปิด เพื่อคำตอบแบบยาว

- ➔ คำถามคาดการณ์ :
  - นักเรียนคิดว่าอิบราฮิมจะอย่างไรกับเงินที่เจอ ?
  - นักเรียนคิดว่าจะเกิดอะไรต่อ ?
  - นักเรียนคิดว่าฮานจะไปไหนเมื่อเขาหิว ?
  - ถ้าลมยังพัดต่อไป จะเกิดอะไรขึ้นกับเรือ ?
- ➔ คำถาม “ทำไม ?”
  - ทำไมอาลีถึงขโมยหนังสือ ?
  - ทำไมอาหมินถึงเอาไม้ตุง ?
  - นักเรียนคิดว่าทำไมอารีนาถึงผิดสัญญา ?

➡ คำถาม “บอกอีกหน่อยได้ไหม ?”

- ใช้ เด็กผู้หญิงกลัวความมืด แต่บอกอีกหน่อยได้ไหม ว่าทำไมเธอถึงกลัว ?
- อ้อ นักเรียนคิดว่าชายแก่เป็นคนเลว แต่บอกอีกหน่อยได้ไหมว่าทำไมถึงคิดว่าเขาเลว ?
- ใช้ ภูเขา นั้นชันมาก แต่บอกอีกหน่อยได้ไหมว่าทำไม นายพรานถึงหยุดพัก ?

๓) คำถามจินตนาการ

คำถามจินตนาการ มีลักษณะการถามเช่นเดียวกับคำถามปลายเปิด แต่คำถามจินตนาการเป็นคำถามที่สมมุติขึ้นแบบเกินจริง จินตนาการไม่ต้องการคำตอบเชิงเหตุผล แต่ต้องการให้เด็กแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ควรเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใกล้ตัวเด็ก เพื่อให้เด็กรับรู้และเรียนรู้หาคำตอบได้เร็ว และเป็นคำถามในเชิงสร้างสรรค์ รวมถึงเป็นคำถามที่ลดความกลัวของเด็ก โดยทำให้สิ่งที่น่ากลัวเป็นสิ่งที่เข้าถึงได้ (สิ่งที่เด็กกลัว เช่น ผี สัตว์ดุร้าย ความสูง ความลึก ความมืด) จะช่วยลดความไม่กล้าหรือความกลัวของเด็กลง และส่งเสริมให้เด็กกล้าคิด กล้าทำมากยิ่งขึ้น และเป็นพื้นฐานเพื่อให้เด็กสามารถสร้างสิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นได้ในอนาคต

วิธีการจัดกิจกรรมและตัวอย่างคำถาม :

(รูปภาพสวนสัตว์)

- ถ้าเสือพูดได้และหนูเป็นเพื่อนกับเสือ หนูจะอย่างไร ?
(เล่นกับเสืออย่างไร ?)

- ถ้าหนูบินได้เหมือนนก หนูจะทำอะไร ?
(บินไปทำอะไร ?)
- ถ้าหนูขायาวเหมือนยีราฟ หนูจะคิดว่าหนูจะเป็น
อย่างไร ? (กิน นอน ยังไง ?)

(รูปภาพหมู่บ้านและชุมชน)

- ถ้ามีสียืดลอยอยู่บนฟ้า หนูจะทำอะไรให้ไปถึง
มีสียืดได้ ? (สร้างหรือแปลงกายเป็นอะไร ?)
- ถ้าหนูล่องหนได้ หนูจะไปที่ไหนและทำอะไรบ้าง ?
(จะทำอะไรให้พ่อแม่และเพื่อนดีใจ ?)

(รูปภาพอวัยวะของร่างกาย)

- ถ้าหนูมีแขน ๘ ข้าง หนูคิดว่าจะมีอะไรเปลี่ยนแปลง
ไปบ้าง ? (ต้องทำแขนเสื้อเพิ่ม ?)
- ถ้าคนเรามีตาข้างหน้าและตาข้างหลังด้วย หนูจะทำ
อะไรได้บ้าง ? (ขับรถถอยหลัง ?)

เกมการศึกษา

เกมการศึกษา เป็นสื่อรูปภาพขนาดเล็กและมีหลายรูปแบบ เช่น ภาพจับคู่ เป็นการจับคู่ภาพที่มีความเกี่ยวข้องกันในทางใดทางหนึ่ง เช่น จับคู่ภาพกับจำนวน จับคู่ภาพกับเงา จับคู่ภาพประเภทเดียวกัน จับคู่สี จับคู่ขนาด หรือจับคู่ความสัมพันธ์ทางครอบครัว เป็นต้น

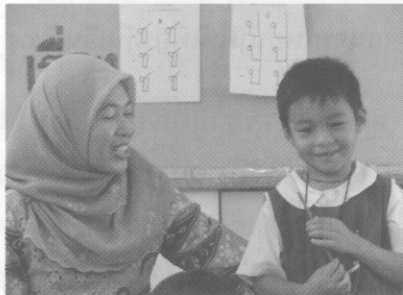
ภาพตัวต่อ เป็นการต่อภาพให้ครบสมบูรณ์ โดยสำหรับเด็ก อาจใช้รอยต่อที่ไม่ซับซ้อน เช่น สีเหลือง สามเหลี่ยม ที่มีจำนวนภาพ ไม่เกิน ๔-๘ ชิ้น เกมการศึกษาเป็นพัฒนาการด้านทักษะในการ สังเกต รายละเอียด และการพิจารณาลักษณะทางกายภาพ ซึ่งเป็น

พื้นฐานที่ดีในการพิจารณาที่ซับซ้อนต่อไป และเป็นพื้นฐานของ
การเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์
คณิตศาสตร์ ภาษาศาสตร์
รวมถึงส่งเสริมในการเรียนรู้
วิชาอื่นๆ ต่อไปด้วย

เรื่องเล่าจากท้องถิ่น (Listening Story)

รูปแบบ : เตรียมนิทานท้องถิ่นที่มีเนื้อหาสนุกสนานให้เด็กฟัง
และบันทึกไว้ในกระดาษหรือสมุดรวมเรื่องนิทานท้องถิ่น เมื่อครูอ่าน
นิทานให้เด็กฟัง พร้อมกับทำท่าอ่านและใช้น้ำเสียงที่น่าสนใจ โดย
หยุดเล่าในบางช่วงเพื่อถามคำถามให้เด็กเดาเนื้อหาของเรื่องที่จะ
เกิดขึ้นต่อไปเอง แล้วจึงเฉลยโดยการเล่าต่อเรื่องต่อไป จนกระทั่ง
จบเรื่องและลองถามคำถามง่ายๆ (คำถามปลายปิด) เพื่อเป็นการ
ทบทวนและตรวจสอบความเข้าใจจากการฟังของเด็ก จากนั้นให้
เด็กๆ ช่วยกันเล่าเรื่องใหม่จนจบด้วยตัวเด็กเอง (อาจเป็นรายบุคคล
หรือเป็นกลุ่ม)

ภาพการสอนโดยใช้สื่อเรื่องเล่าจากท้องถิ่น : ครูและนักเรียนชั้นอนุบาล ๑ โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส
จ.ยะลา

สื่อการสอน : หนังสือรวมเรื่องเล่าในท้องถิ่นชายแดนภาคใต้
เขียนเป็นภาษามลายูถิ่น ๘๐ เรื่อง สำหรับเด็กชั้นอนุบาล ๑

ระยะเวลา : ๑๐ นาที / ๑ เรื่อง

วัตถุประสงค์ :

๑. ฝึกทักษะการฟังและการจับใจความสำคัญ
๒. ฝึกทักษะการวิเคราะห์เรื่องราว (ทบทวนเรื่องที่ได้ฟัง
คิดหาเหตุ-ผลเพื่อตอบคำถามที่ครูถาม) และสามารถลำดับเหตุการณ์
ตามเนื้อเรื่องได้
๓. สร้างพื้นฐานการรักหนังสือ (รักการอ่าน) ให้กับเด็ก
โดยแสดงให้เห็นว่า เรื่องราวสนุกสนานที่ได้ฟังมีที่มาจากหนังสือ
หรือตัวอักษรที่เขียนในหนังสือนั่นเอง

[กิจกรรมเพิ่มเติม] ให้นักเรียน

- ๑) แสดงท่าทางตามเนื้อเรื่องในขณะที่ครูอ่านให้ฟัง
- ๒) แบ่งนักเรียนในชั้นออกเป็นทีมและแต่ละทีมให้เปลี่ยน
ตอนจบของเรื่องเล่า จากนั้นให้แต่ละทีมออกมาเล่าเรื่องที่เปลี่ยน
ตอนจบใหม่นั้นให้เพื่อนทีมอื่นฟัง

เพลงภาษามลายูถิ่น (Cultural Song)

เพลงภาษามลายูถิ่นและท่วงทำนองแบบมลายูจำนวนกว่า
๔๐ เพลง ได้แต่งและเรียบเรียงใหม่จากการประชุมระดมความคิดเห็น
ของปราชญ์ด้านดนตรี นักการศึกษา และนักวิชาการดนตรี โดยใช้
หน่วยการเรียนรู้เป็นประเด็นของเนื้อเพลง ซึ่งเนื้อเพลงมีสัมผัสและ
ทำนองที่เด็กรู้สึกคุ้นเคย มีทำทางประกอบเพลง และใส่ความรู้เข้าไป

ในบทเพลงเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้แก่เด็ก (เนื้อเพลงและท่าทางประกอบในภาคผนวก แผนการเรียนการสอนระดับชั้นอนุบาล)

การละเล่นท้องถิ่น (Traditional Game)

การละเล่นพื้นบ้านในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ถูกรื้อฟื้นและรวบรวมใหม่โดยปราชญ์ชาวบ้าน ครูผู้สอน และผู้ร่วมประชุม และได้บันทึกลักษณะของการละเล่นพร้อมทั้งวิธีการเล่นไว้เพื่อใช้ประกอบในรายวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ได้แก่ ตุ่ม ตุ่ม โมะะ จอเกาะ เป็นต้น

๔.๓.๒ สร้างพื้นฐานภาษาไทยโดยเริ่มต้นจากทักษะ

การฟัง-พูด

การสร้างพื้นฐานในภาษาใหม่แก่เด็ก ควรเริ่มต้นการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยเริ่มต้นจากทักษะการฟัง-พูดที่เน้นความเข้าใจผ่านกลวิธีการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่ ๒ โดยใช้คำสั่ง (ชุดคำศัพท์) ที่นุ่มนวล และให้เด็กได้โต้ตอบความเข้าใจด้วยการปฏิบัติหรือแสดงท่าทางซึ่งเรียกว่า กลวิธี TPR : Total Physical Response การตอบสนองความเข้าใจด้วยการปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย ‘ชุดคำศัพท์ภาษาไทย’ และ ‘รูปแบบการสอน TPR’ ที่เหมาะสมกับชุดคำศัพท์ เพื่อสร้างการเรียนรู้อย่างเข้าใจความหมาย มีประสิทธิภาพสูงสุด และเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขสนุกสนาน การสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่ ๒ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบ TPR เริ่มในภาคเรียนที่ ๒ ของชั้นอนุบาล ๑ เมื่อเด็กได้สั่งสมทักษะการโต้ตอบและการแสดงความคิดเห็นในภาษามลายูถิ่นดีแล้วระดับหนึ่ง

การเรียนรู้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองโดย “การสนองตอบความ เข้าใจด้วยการปฏิบัติหรือใช้ท่าทาง” (TPR : Total Physical Response)

TPR เป็นกลวิธีที่ใช้สอนภาษาที่ ๒ คิดค้นโดย ดร.เจมส์ แอชเชอร์ (Asher J. James : ๑๙๘๒) โดยนำเอาความรู้การทำงาน ของสมองซีกขวาและซีกซ้าย และการทำงานเชื่อมโยงของระบบ ประสาทในการรับรู้ภาษามาประมวลและคิดค้นวิธีการรับภาษาใน รูปแบบที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด โดยลำดับของการรับรู้ภาษา ด้วยวิธี TPR คือ การฟังและดู จากนั้นจึงฟังแล้วทดลองปฏิบัติ ทำให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างการจดจำคำศัพท์และความหมาย ของคำศัพท์นั้น ๆ เข้ากับการเคลื่อนไหวของร่างกาย ด้วยเหตุนี้ คำศัพท์ที่ใช้ในการเรียนการสอนระยะแรกจึงเป็นชุดคำสั่งที่สามารถ กระทำได้ เมื่อเรียนรู้คำที่เป็นนามธรรมจะใช้เทคนิคกลวิธีที่แสดงออก ได้ด้วยการปฏิบัติอื่น ๆ

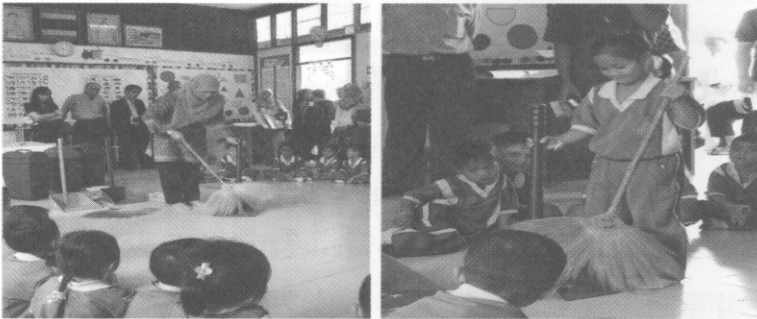
ชุดคำศัพท์ภาษาไทย (TPR) เป็นคำศัพท์พื้นฐานที่เด็ก ตั้งแต่วัยปฐมวัยและประถมศึกษาควรรู้จัก โดยคณะวิจัยได้ คัดเลือกให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ จำนวนคำที่ใช้เรียน ในระดับอนุบาลประมาณสองร้อยคำ หรือประมาณ ๖๔ ชุด (ชุดละ ๓ คำศัพท์ ไม่รวมกับการนำคำเหล่านี้มาสร้างเป็นคำใหม่ได้อีกหลายคำ)

ประเภทของ TPR และการสร้างชุดคำศัพท์ภาษาไทย (TPR) ได้รับแนวคิดเบื้องต้นจากคณะที่ปรึกษาชาวต่างประเทศจาก มหาวิทยาลัยมิชิแกน โดยคณะครู ศึกษานิเทศก์ และตัวแทนชุมชน รวมทั้งคณะวิจัยได้ร่วมกันคัดเลือกคำศัพท์ที่เหมาะสมกับเด็ก มี

ความเชื่อมโยงต่อเนื่องของคำเพื่อการแสดงท่าทาง และเป็นไปตามลำดับการเรียนรู้ของวิธีการสอน TPR โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

TPR - Body คือ กลวิธีการสอนที่ใช้ชุดคำศัพท์เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวร่างกายด้วยท่าทางต่างๆ มาใช้เป็นคำสั่งเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ความหมายของคำนั้นๆ ด้วยการปฏิบัติ เช่น ยืน เดิน กระโดด หรือ จับหัว จับหู จับจมูก เป็นต้น ทั้งนี้ การเลือกคำศัพท์ในชุดหนึ่งๆ ควรทดลองทำท่าทางเพื่อดูความเป็นไปได้และความต่อเนื่องของการปฏิบัติอย่างเหมาะสม และคำนึงถึงความสนุกสนานในการได้แสดงท่าทางของเด็ก

TPR - Object คือ กลวิธีการสอนที่ใช้ชุดคำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งของ และคำกริยาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของนั้นๆ มาใช้เป็นคำสั่งเพื่อให้เกิดการจดจำชื่อของสิ่งของต่างๆ และเรียนรู้คำศัพท์ที่จะใช้กับสิ่งของนั้นๆ เช่น หยิบไม้กวาด หยิบที่ตักผง กวาดพื้น เป็นต้น

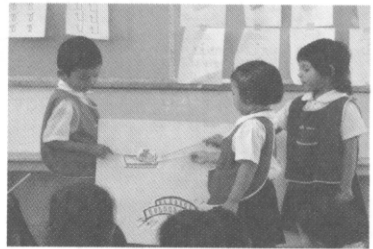
ภาพการสอนโดยใช้กลวิธี TPR-O จากโรงเรียนบ้านประจัน อ.เมือง จ.ปัตตานี

TPR - Picture คือ กลวิธีการสอนคำที่เป็นนามธรรม หรือคำกริยาที่ไม่สามารถแสดงให้ดูได้ในห้องเรียน รวมถึงสถานที่หรือสิ่งของที่ไม่สามารถนำมาไว้ในห้องเรียนได้ จึงมีรูปภาพที่มีเนื้อหาถึง

สิ่งเหล่านั้น และผู้เรียนสามารถแสดงว่าตนเองเข้าใจคำศัพท์ต่างๆ ด้วยการปฏิบัติโดยการชี้ หรือเลือกรูปภาพที่มีความหมายตรงกับศัพท์ต่างๆ นั้น

รูปแบบของ TPR-P มี ๓ รูปแบบ คือ แบบชี้ที่รูป แบบติดแปะ และแบบภาพสถานที่ โดยแต่ละรูปแบบมีอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ **TPR - P แบบชี้** จำเป็นต้องมีฉลากภาพขนาดใหญ่สำหรับให้เด็กเห็นทั่วทั้งห้อง และมีรายละเอียดสิ่งต่างๆ ที่ทำท่าทางต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้คำศัพท์ของสิ่งของและท่าทางของคนจากการชี้ เพื่อแสดงความเข้าใจในชุดคำสั่งนั้น สำหรับ TPR - P แบบติดภาพ ควรวาดรูปภาพของชุดคำที่ใช้สอนเตรียมไว้ล่วงหน้า เพื่อไว้สำหรับติดกับแผ่นกระดานได้และลอกออกได้โดยง่าย ส่วนใน TPR-P/ Location แบบกำหนดสถานที่และการเดินทาง อาจใช้รูปภาพสถานที่ต่างๆ ผสมกับชุดคำศัพท์การเดินทางไปสู่สถานที่นั้น และทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับสถานที่นั้น

TPR - Story (ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการพูดภาษาที่ ๒ ของเด็ก) ครูผู้สอนต้องเตรียมเนื้อเรื่องหรือนิทานซึ่งเป็นคำที่เด็กเรียนแล้ว

และมีคำศัพท์ใหม่สำหรับแนะนำ พร้อมทั้งทำทางประกอบที่ทำให้เด็กเข้าใจเนื้อเรื่องได้ เพื่อให้เด็กได้แสดงด้วยตนเอง และชุดคำถามปลายปิด (ใช่-ไม่ใช่ และคำถามที่ให้ตอบแบบสั้นๆ) เพื่อกระตุ้นให้เด็กเริ่มพูดภาษาไทยอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ประโยชน์ของ TPR คือ เป็นกระบวนการสร้างความพร้อมให้กับเด็กก่อนที่พูด ซึ่งเป็นพัฒนาการที่แตกต่างกันไปในแต่ละคน (สำหรับประเทศไทย ในอดีตการเรียนภาษาอังกฤษจะตลอดชีวิตของเด็ก รุ่นที่ผ่านมาไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร หลายคนเข้าใจภาษาอังกฤษที่ตนเองเรียน และสามารถพูดได้แต่ไม่กล้าพูดเพราะกลัวพูดผิด แต่วิธีการ TPR นี้จะสร้างความกล้าและความไม่กลัวพูดออกไป) เนื่องจากผู้เรียนจะฟังคำสั่งในภาษาที่ ๒ (ภาษาไทย) โดยสังเกตผู้สอนทำท่าทางตอบรับ จากนั้นจึงทำตามคำบอกพร้อมเพื่อน แล้วจึงทำตามคำบอกเองในภายหลัง (ฟัง ดู และทำ) โดยที่ยังไม่มีการพูดในตอนแรก ผู้เรียนได้มีโอกาสรู้ภาษาที่ ๒ ในบรรยากาศที่ผ่อนคลายและสนุก เนื่องจากได้ยินและได้เห็นคำสั่งนั้นหลายครั้ง มีโอกาสได้ฝึกทำร่วมกับผู้อื่น และลองทำตามด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ภาษาใหม่ที่เด็กรู้สึกปลอดภัยและรู้สึกสนุกสนาน รวมทั้งทำให้เกิดประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ครูผู้สอนควรทำซ้ำๆ และให้เด็กเรียนรู้ไปทีละขั้น ไม่ควรบอกเด็กว่า “ผิด” หากทำไม่ถูก ก็ให้แสดงให้ดูอีกครั้งแล้วให้เด็กทำ เนื่องจากภารกิจให้เด็กพูดภาษาใหม่ออกมาโดยเร็วในขณะที่เด็กยังไม่พร้อม ไม่ได้เป็นการทำให้พูดภาษานั้นได้เร็วขึ้น แต่อาจทำให้เกิดประสบการณ์ลบทางจิตใจที่เกี่ยวพันกับการเรียนภาษาได้

๔.๓.๓ เตรียมความพร้อมในการอ่าน-เขียน เนื่องจากเด็กเริ่มต้นการเขียนจากการวาด และเนื้อหาที่ใช้เขียนล้วนมาจากการฟังและพูด ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในการอ่าน-เขียน นอกจากการ ‘ฝึกความเข้มแข็งของกล้ามเนื้อมัดเล็ก’ ด้วยการลากเส้นอย่างถูกต้องแล้ว ยังสร้างพื้นฐานการรู้จักอักษรแก่เด็กโดยใช้ ‘กลวิธีจับคู่ความเหมือนและความต่าง’ จากภาพเชื่อมโยงไปสู่ตัวอักษรอย่างเป็นขั้นตอน นอกจากนี้ยังปลูกฝัง ‘การเขียนเชิงสร้างสรรค์’ ด้วยกิจกรรมเล่าเรื่องจากภาพของนักเรียน เพื่อให้รู้สึกว่าการเขียนเป็นเรื่องที่ทำได้ด้วยตนเอง สนุกสนาน และกลายเป็นผู้ที่รักในการเขียนต่อไป

การเตรียมอ่าน-เขียน (Pre-reading & Pre-writing)

การเตรียมอ่าน-เขียน มี ๒ แนวทาง คือ แนวทางที่เน้นความเข้าใจ และเน้นความถูกต้องแบบเน้นความเข้าใจ คือ การเตรียมความพร้อมในการสร้างสรรค์ เรื่องที่จะเขียน โดยกระตุ้นให้เกิดการแต่งเรื่อง แล้ววาดภาพ และถ่ายทอดเรื่องราวจากภาพที่วาดแบบเน้นความถูกต้อง คือ กระบวนการที่นำพาเด็กไปสู่การอ่าน-เขียนอย่างเป็นลำดับขั้น โดยเริ่มจากให้เด็กฝึกสังเกตรายละเอียด โดยใช้แบบฝึกหัดจับคู่ความเหมือนและต่าง การจดจำชื่ออักษร (ภาษามลายูถิ่น) ฝึกกล้ามเนื้อมือและนิ้ว และเริ่มเขียนอักษรง่ายๆ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑) วาดภาพ และเล่าเรื่องจากภาพที่นักเรียนวาด

๒) จับคู่ความเหมือน และความต่าง

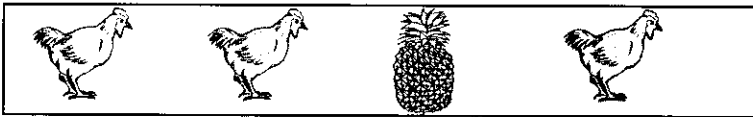
- จับคู่สิ่งของที่เหมือนและต่างกัน

- จับคู่ภาพที่เหมือนและต่างกัน
- จับคู่รูปทรงที่เหมือนและต่างกัน
- จับคู่อักษรที่เหมือนและต่างกัน

๓) จดจำอักษรแล้วบอกชื่อของตัวอักษรนั้นๆ

๔) ฝึกกล่อมเนื้อมัดเล็ก และเริ่มลากเส้น

๕) เริ่มฝึกเขียนอักษรง่ายๆ

ประโยชน์ของสื่อเตรียมการอ่าน-เขียน เพื่อใช้ประกอบกับกลวิธีการสอนเตรียมความพร้อมการอ่านและเขียนสำหรับเด็กและเป็นสื่อที่แสดงให้เห็นการเชื่อมต่อของพัฒนาการจากการเรียนรู้และสื่อสารด้วย “ภาพ” ไปสู่ “อักษร” ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ สื่อและกลวิธีดังกล่าวยังจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเป็นนักสร้างสรรค์เรื่องราวก่อนที่จะเขียนเป็น (อักษร) ดังนั้นเมื่อเด็กโตขึ้นจะเป็นนักเขียนที่สามารถคิดและสร้างสรรค์เรื่องได้ด้วยตนเอง (แตกต่างจากการเรียนอักษรเพื่อเขียนให้ได้ แต่กลับไม่สามารถสร้างสรรค์เรื่องราวหรือเขียนสิ่งต่างๆ จากความคิดของตน)

๔.๓.๔ พัฒนาทักษะการอ่าน-เขียนผ่านภาษามลายูถิ่นอักษรไทย โดยใช้ ‘แบบเรียนอ่าน-เขียนภาษามลายูถิ่นอักษรไทย’ (Primer) มีภาพประกอบเพื่อสื่อความหมาย แบบเรียนอ่าน-เขียนภาษามลายูถิ่นเป็นการฝึกให้เด็กรู้ว่าเสียงและตัวอักษรมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอักษรต่างๆ สามารถรวมกันเป็นคำและประโยคที่มี

ความหมายเพื่อใช้สื่อสารได้ในทางกลับกันเด็กจะเรียนรู้การจำแนก
อักษรจากพยางค์ จำแนกพยางค์จากคำ และจำแนกคำจากประโยค
อย่างเป็นลำดับ นอกจากนี้ ในส่วนหนึ่งของแบบเรียน เด็กจะได้รับ
การกระตุ้นให้มีความคิดสร้างสรรค์จากการสร้างคำด้วยตนเองโดย
ใช้อักษรต่างๆ ที่เรียนมาประสมรวมกันเป็นคำที่รู้ความหมายแล้ว
จากทักษะการฟังและพูด พร้อมกันนี้ยังฝึกทักษะการเขียนระดับ
อักษรและระดับคำควบคู่กันไปด้วย

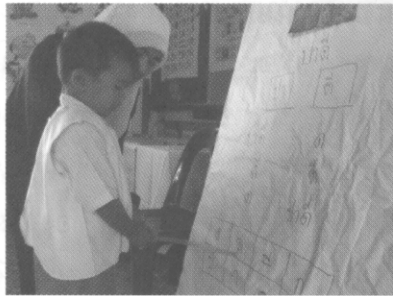
แบบเรียนอ่าน-เขียนภาษามลายูถิ่นอักษรไทย (Primer for Reading & Writing)

แบบเรียนอ่าน-เขียนภาษามลายูถิ่นอักษรไทย หรือหนังสือ
หัดอ่าน-เขียนภาษามลายูถิ่นโดยใช้อักษรไทย เป็นแบบเรียนสำหรับ
ใช้ในระดับชั้นอนุบาล ๒ หลังจากเด็กมีพื้นฐานที่ดีเพียงพอในทักษะ
การฟังและพูดในภาษามลายูถิ่นมาแล้วในปีที่ผ่านมา

เป้าหมายของหนังสือแบบเรียนอ่าน-เขียนภาษามลายูถิ่น
หนังสือแบบเรียนอ่าน-เขียนภาษามลายูถิ่น ช่วยให้ผู้เริ่มอ่านได้รู้จัก
และคุ้นเคยกับ “ตัวอักษร” และเสียงของอักษรต่างๆ รวมทั้งหน้าที่ของ
อักษร อันได้แก่ พยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย สระ และเครื่องหมาย
พิเศษ (ในภาษามลายูถิ่นไม่มีวรรณยุกต์) นอกจากนี้ ยังฝึกให้เด็ก
รู้จักการประสมอักษรต่างๆ เป็นคำ และประกอบคำต่างๆ เป็น
ประโยค

ทั้งนี้ เด็กสามารถใช้ความรู้ที่พัฒนาตนเองกลายเป็นผู้ที่
อ่านหนังสือแตกและคล่อง โดยผู้เรียนต้องเข้าใจว่า ตัวหนังสือที่เขียน

เป็นข้อความมีความหมาย สามารถสื่อความหมายได้ และผู้เรียนต้อง
เข้าใจว่าสัญลักษณ์ที่ใช้เขียน คือ ตัวอักษรหรือตัวหนังสือซึ่งมีความ
เชื่อมโยงกับเสียง และตัวหนังสือแต่ละตัวจะรวมกันเป็นคำ เช่นเดียวกัน
กับเสียงแต่ละเสียงที่รวมกันเป็นคำ

การเชื่อมโยงระหว่างภาษามลายูถิ่น-ภาษาไทย โดยใช้แบบเรียน อ่าน-เขียน

การเรียนอ่าน-เขียนภาษามลายูถิ่นด้วยอักษรไทย การสอน
ประสมอักษรในภาษามลายูถิ่นจะเป็นพื้นฐานในการเรียนภาษาไทยใน
ระดับต่อไป เนื่องจากแบบเรียนอ่านเขียนภาษามลายูถิ่น ใช้อักษรไทย
เป็นสัญลักษณ์แทนเสียง สำหรับเสียงในภาษามลายูถิ่นที่เหมือนกับ
เสียงในภาษาไทย จะใช้อักษรเดียวกัน เช่น อักษร ก ค ง จ ม ป
เป็นต้น แต่ชื่อเรียกของอักษรเรียกแตกต่างกัน เช่น ก กูจิง (แมว)
ม มาตอ (ตา) ป ปีแง (จาน) เป็นต้น (จะเห็นได้ว่าคำเรียกอักษรใน
ภาษามลายูถิ่นส่วนใหญ่เป็นคำ ๒ พยางค์ ซึ่งเป็นลักษณะทาง
ไวยากรณ์ของภาษามลายูถิ่นที่มีความแตกต่างจากภาษาไทยที่เป็น
คำพยางค์เดียว)

นอกจากการเรียนด้วยแบบเรียนหัดอ่าน-เขียน (เพื่อการสะกดคำและรู้ความสัมพันธ์ของเสียงกับอักษร) แล้ว วิธีที่จะช่วยให้ผู้เริ่มหัดอ่าน-เขียน เข้าใจตัวอักษรหรือข้อความที่เขียนได้มากยิ่งขึ้นควรมีหนังสือเพื่อหัดอ่านประโยค หรือข้อความที่ตนเองรู้จัก หรืออ่านเรื่องง่าย ๆ ที่ตนเองรู้จัก เพราะจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ว่าตนเองสามารถใช้ความรู้และประสบการณ์ที่มีไปพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนของตนได้ หนังสือและกลวิธีที่จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนสำหรับเด็กในระดับปฐมวัยนี้ ได้แก่ หนังสืออ่านเล่มยักษ์ (เน้นความถูกต้อง) และหนังสืออ่านเล่มเล็ก (เน้นความเข้าใจ) ที่เป็นเรื่องราววิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่น รวมทั้งกลวิธีการเขียนเชิงสร้างสรรค์ (เน้นความเข้าใจ) ที่สื่อเรื่องราวโดยการเขียนภาพและตัวหนังสือพร้อมออกมาเล่าสิ่งที่ตนเองเขียนโดยไม่จำกัดความคิดสร้างสรรค์ และไม่เน้นความผิด-ถูกจนทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก

๔.๓.๕ เสริมทักษะการอ่าน-เขียนด้วยสื่อการอ่านท้องถิ่น ในขณะที่เด็กได้เริ่มต้นเรียนรู้ตัวอักษรเพื่อการอ่านออก-เขียนได้ จำเป็นต้องเสริมสร้างทักษะการอ่าน-เขียนให้เข้มแข็งด้วยหนังสือภาพประกอบที่เป็นเรื่องราวใกล้ตัวเด็กและสนุกสนาน ซึ่งใช้ควบคู่ไปกับกลวิธีการสอนที่สร้างเด็กให้เป็นผู้ที่รักการอ่าน โดยมีสื่อ 'หนังสือเล่มยักษ์' และ 'หนังสือเล่มเล็ก' มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หนังสือเล่มยักษ์ (Big book)

หนังสือเล่มยักษ์ ใช้ควบคู่กับกลวิธีการสอนแบบ ‘การอ่านร่วมกัน’ เนื่องจากหนังสือเล่มยักษ์เป็นหนังสือประกอบภาพขนาดใหญ่ ใช้สำหรับสอนให้นักเรียนทั้งชั้นมีส่วนร่วมในการอ่านไปพร้อมกันกับครูผู้สอน โดยเน้นความเข้าใจของเนื้อเรื่อง จากนั้นจึงเป็นการฝึกอ่านพร้อมกันกับครูเพื่อเน้นความถูกต้องของไวยากรณ์ ด้วยลักษณะเฉพาะของหนังสือเล่มยักษ์ที่มีโครงสร้างซ้ำและกระตุ้นให้เด็กคาดเดา ทำให้เด็กเกิดความสนุกสนานและต้องการอ่านให้คนอื่นฟัง

หนังสือเล่มยักษ์ เป็นหนังสือภาพประกอบเนื้อเรื่องขนาดใหญ่ (ขนาด เอ ๓ ขึ้นไป) โดยใช้ตัวหนังสือขนาดใหญ่เช่นกัน ภาพประกอบเรื่องมีจำนวนประมาณ ๘-๑๐ ฉาก ต่อ ๑ เรื่อง เนื้อหาและภาพ

สอดคล้องกันและเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวเด็ก เรื่องสนุกสนาน น่าสนใจและต่อเนื่องกันหน้าต่อหน้าลักษณะเนื้อเรื่องและภาษาที่สำคัญของเล่มยักษ์คือ ใช้คำและรูปประโยคซ้ำ ๆ มีจังหวะและ

ท่วงทำนองการอ่าน เพื่อที่จะทำให้เด็กจดจำรูปประโยคได้ รวมถึงตำแหน่งของคำต่างๆ ในประโยคได้ เมื่อเจอรูปประโยคที่คล้ายคลึงกันจะคาดเดาคำต่อไปได้ หรือคาดเดาชนิดของคำนั้นๆ ได้ เป็นการเรียน

รู้ไวยากรณ์ภาษาผ่านนิทาน และทำให้เด็กรู้สึกตัวอักษรหรือตัวหนังสือ
ที่เห็นมีความหมายเป็นเรื่องราวที่สนุกสนาน และจะเกิดความสนใจ
การอ่าน หนังสือต่อไป

การสร้างหนังสือเล่มยักษ์ เกิดจากการมีส่วนร่วมอย่าง
สนุกสนานของนักเล่านิทาน คนในชุมชน คณะครู คีทชานีเทศก์ และ
คณะปฏิบัติงานวิจัย โดยนำเนื้อเรื่องจากนิทานและเรื่องราวในพื้นที่
มาดัดแปลงให้เหมาะสมเป็นหนังสือเล่มยักษ์ จากนั้นได้ร่วมกันวาด
และระบายสี และช่วยกันผนึกเป็นเล่มขนาดใหญ่ ซึ่งวิธีการทำ
หนังสือเล่มยักษ์นี้ สร้างความสนุกสนานและเพิ่มความสามัคคีให้กับ
ผู้ร่วมจัดทำเป็นอย่างดี

ประโยชน์ของหนังสือเล่มยักษ์ เพื่อใช้เป็นสื่อพัฒนาการอ่าน
สำหรับเด็ก (เด็กที่ผ่านการเตรียมอ่าน-เขียนมาแล้ว) ใช้สำหรับการ
สอนนักเรียนทั้งชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการอ่าน
ไปพร้อมๆ กัน โดยไม่ต้องกังวลว่านักเรียนจะอ่านผิดหรือถูก เพราะ
อ่านพร้อมกันทั้งครูและนักเรียนทั้งห้อง เน้นความเข้าใจเนื้อเรื่อง
และตามด้วยการเรียนรู้ความถูกต้องของไวยากรณ์ภาษา นอกจากนี้
รูปภาพในหนังสือเล่มยักษ์ที่มีความชัดเจนและมีสีสันเป็นการกระตุ้น
เด็กให้เกิดความต้องการอ่าน ต้องการเขียน เพราะเข้าใจว่าตัว
หนังสือมีความหมายและสื่อเรื่องราวได้ นอกจากนี้ยังกระตุ้นให้เกิด
ความคิดสร้างสรรค์ เพราะนักเรียนสามารถคิดคำหรือเหตุการณ์ที่
ตนเองรู้จักมาแทนเหตุการณ์หรือตัวละครในเรื่องได้ ทำให้เกิดความ
สนุกสนานเพลิดเพลิน

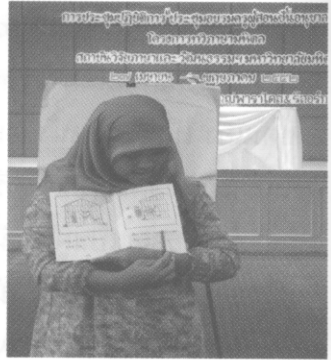
หนังสือเล่มเล็ก (Small book)

หนังสือเล่มเล็ก ใช้ควบคู่กับกลวิธีการสอนแบบ ‘การอ่านด้วยตนเอง’ เนื่องจากหนังสือเล่มเล็กเป็นหนังสือประกอบภาพขนาดพอเหมาะกับมือเด็ก (ขนาดครึ่งของกระดาษเอ ๔ แนวนอน) สำหรับอ่านลำพังหรืออ่านเป็นคู่ ทั้งนี้ เมื่อเด็กมีทักษะจากการอ่านเล่มยักษ์ และมีความสนใจภาพของหนังสือเล่มเล็ก เด็กจะรู้สึกดีต่อการอ่าน และชักชวนเพื่อนอ่านและพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน โดยในระยะแรกเด็กจะเริ่มต้นจากการอ่านภาพและนำไปสู่การอ่านตัวหนังสือเมื่อได้เรียนรู้อักษรต่างๆ แล้ว นอกจากนี้ เด็กสามารถนำหนังสือเล่มเล็กกลับบ้านเพื่อเล่าให้ผู้ปกครองฟัง หรือฝึกทักษะการอ่านร่วมกันในครอบครัวได้

หนังสือเล่มเล็ก เป็นหนังสือภาพประกอบขนาดเล็ก ความยาวของเรื่องประมาณ ๖-๘ หน้า หรือ ๖-๘ ประโยค (๑ ภาพ ๑ ประโยค) โดยภาพจะต้องสื่อความหมายได้โดยที่ไม่ต้องอ่านเนื้อเรื่อง เนื่องจากหนังสือเล่มเล็กเป็นหนังสืออ่านระดับต้น เน้นให้เด็กรักการอ่านโดยใช้ภาพเป็นสื่อนำไปสู่ตัวอักษร (เป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้ด้วยภาพไปสู่ตัวอักษร) เด็กสามารถอ่านคนเดียวหรืออ่านกับเพื่อน ๒-๓ คนได้ และนำกลับไปอ่านที่บ้านได้

การสร้างหนังสือเล่มเล็ก เป็นลักษณะเดียวกันกับหนังสือเล่มยักษ์ ที่เจ้าของภาษาหรือคนทั่วไปสามารถนำกลับไปทำหรือผลิตเองที่บ้านได้โดยง่าย โดยใช้เรื่องจากท้องถิ่น เรื่องจากเหตุการณ์ใกล้ๆ ที่สนุกสนานแล้วนำมาดัดแปลงแต่งเป็นเรื่องสั้นๆ ประมาณ ๖-๘ ประโยค ควรเป็นประโยคความเดียวและเป็นคำศัพท์ที่คิดว่า

เด็กรู้จัก เนื่องจากเด็กเพิ่งเริ่มหัดอ่าน หากเริ่มด้วยคำใหม่ที่ไกลตัวเด็กแล้ว อ่านไม่ได้จะเป็นการลดความต้องการรักการอ่านและการรักหนังสือของเด็กลง ภาพที่ใช้ควรเป็นภาพที่สื่อความหมายของเรื่องได้ครบ ลายเส้นชัดเจน มีสีสันสดใส และควรเป็นภาพที่เด็กรู้จักเช่นกัน

ประโยชน์ของหนังสือเล่มเล็ก คือ ใช้เป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับต้นได้ดี (ทั้งในภาษาที่ ๑ และภาษาที่ ๒) เด็กสนุกสนานจากรูปภาพและเนื้อเรื่อง ส่งเสริมให้เด็กรักหนังสือและรักการอ่าน นอกจากนี้ หนังสือเล่มเล็กยังเป็นหนังสือที่ชุมชนผลิตขึ้นเองจึงทำให้เด็กรู้สึกภาคภูมิใจในท้องถิ่น

นอกเหนือจากสื่อในรูปแบบดังกล่าวแล้ว กระบวนการพัฒนาภาษาและพัฒนาการเรียนรู้อันของเด็ก ยังใช้วิธีการสอนที่เน้นให้เกิดการพัฒนากระบวนการคิดและสมองที่มีหลากหลายวิธีโดยไม่ต้องใช้สื่อประกอบ

๔.๓.๖ กลวิธีการสอนเพื่อพัฒนาระบบความคิดและสติปัญญาผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางภาษา

กลวิธีการสอนแบบทวิภาษา จะเน้นให้เด็กได้สื่อสารโดยใช้ภาษาของตนเอง ทั้งนี้ เนื่องจากการพูด การสื่อสาร การโต้ตอบ และการแสดงความคิดความรู้สึกของตนเอง เป็นวิธีการสำคัญในการพัฒนาสมองและพัฒนาระบบความคิด โดยจะเกิดขึ้นจากการที่เด็ก

ได้รับข้อมูลที่เป็นเนื้อหาใกล้ตัวและเป็นภาษาที่เด็กเข้าใจได้ง่าย และมีการกระตุ้นด้วยกลวิธีการตั้งคำถาม หรือกลวิธีการสอนของครู จะทำให้เด็กสามารถแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเองออกมา ได้โดยง่ายและเป็นธรรมชาติ ซึ่งหลักพื้นฐานของกลวิธีการสอนในระดับปฐมวัยนี้ คือ การกระตุ้นให้เด็กสื่อสารและแสดงออกให้ได้มากที่สุด ซึ่งต้องประกอบกับการใช้เนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่ใกล้ตัวเด็ก และใช้ภาษาที่เด็กเข้าใจได้ดีที่สุดควบคู่กัน ซึ่งกลวิธีการสอนที่กระตุ้นให้เกิดพัฒนาการทางสมอง มีดังต่อไปนี้

เรื่องจากประสบการณ์ (Experience Story)

รูปแบบ : สร้างกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ทำร่วมกัน เป็นการสร้างเหตุการณ์ที่ทำให้นักเรียนได้มีประสบการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน โดยให้มีประสบการณ์ย่อยและความรู้สึกที่แตกต่างกันในกิจกรรมนั้น และช่วยกันเล่าสิ่งที่ได้ทำตามลำดับกิจกรรม พร้อมทั้งบอกความรู้สึกของตนเอง โดยครูเป็นผู้ขีดเกลาคำพูดของเด็กให้ถูกต้อง (การพูดซ้ำ) และเขียนเรื่องที่เด็กช่วยกันเล่าอย่างรวดเร็ว ให้เด็กร่วมกันตั้งชื่อเรื่องที่ได้เล่า (อาจวาดรูปกิจกรรมดังกล่าวในวันถัดไป)

สื่อการสอน : เตรียมตามเนื้อหาของกิจกรรม

ระยะเวลาที่ใช้สอน : ๒๐ - ๓๐ นาที

เป้าหมายและจุดประสงค์ :

๑. ให้เด็กเข้าใจและเห็นว่า ความคิดหรือเรื่องราวของตนเองสามารถถ่ายทอดเป็นตัวหนังสือได้ (เพื่อให้เด็กเห็นว่าตนเองก็สามารถสร้างสรรค์เรื่องที่พบเห็นให้เกิดเป็นตัวหนังสือได้เช่นกัน)

๒. กระตุ้นทักษะการอยากอ่านหนังสือ และการอยากเขียนหนังสือของเด็กนักเรียน
  ๓. ฝึกทักษะการพูดของเด็ก
  ๔. สอนให้เด็กรู้จักลำดับเหตุการณ์หรือขั้นตอน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่นำไปสู่ทักษะการวิเคราะห์ในระดับสูงต่อไป
  ๕. ฝึกให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง
- วิธีการจัดกิจกรรม :

๑. ครูแนะนำหน่วยการเรียนรู้ประจำสัปดาห์
๒. นักเรียนและครูร่วมกันทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับหัวข้อเรื่องประจำสัปดาห์
๓. นักเรียนพูดคุยเกี่ยวกับประสบการณ์นั้นด้วยกัน
๔. ครูช่วยนักเรียนนึกและแต่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์นั้น
๕. นักเรียนเล่าเรื่องนั้นและครูเขียนเนื้อเรื่องบนกระดานดำ
๖. นักเรียนเลือกชื่อเรื่องที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง : ครูเขียนชื่อเรื่องบนกระดานดำ
๗. ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟังทั้งหมด โดยชี้บนกระดานดำขณะที่อ่าน

การเล่าเรื่องและบทบาทสมมุติ (Listening Story and Role Play)

รูปแบบ : ครูผู้สอนเล่านิทาน หรือเรื่องราวสั้น ๆ ให้เด็กฟัง (ควรเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเด็ก) จากนั้นให้เด็ก ๆ อาสาสมัครออกมาแสดงตามบทบาทของตัวละครในเรื่อง โดยให้ครูเป็นผู้เล่าเรื่อง จากนั้นจึงให้เด็กที่ไม่ได้แสดงมาเป็นผู้เล่าเรื่องให้เพื่อน ๆ แสดง

สื่อการสอน : เรื่องราวสั้นๆ หรือนิทานขนาดสั้น

ระยะเวลาที่ใช้ : ๑๕ - ๒๐ นาที

เป้าหมายและจุดประสงค์ :

๑. พัฒนาความเข้าใจทางภาษาของเด็กออกมาเป็นการกระทำ / การแสดงออก
๒. ฝึกความกล้าและแสดงออกของเด็กและการมีส่วนร่วมในการฟังและแสดงเป็นเรื่องที่เด็กสามารถแสดงได้

วิธีการจัดกิจกรรม :

๑. เล่าเนื้อเรื่องสั้นๆ ให้เด็กฟัง โดยตัวละครและสิ่งที่ตัวละครกระทำควรเป็นสิ่งที่เด็กคุ้นเคย เช่น สัตว์ในนิทานหรือบุคคลที่เด็กรู้จัก (แม่ค้า หมอ ตำรวจ) และแสดงการกระทำที่เด็กรู้จักและแสดงท่าทางได้เมื่อได้ยินสิ่งที่ครูเล่า

ตัวอย่างเรื่อง : เด็กผู้ชายขวางก้อนหินใส่หมา และหมาไล่เด็ก และกัดขาเด็ก

หรือ เด็กผู้หญิงไปตลาดกับแม่เพื่อขายผัก
แม่ให้เงินไปซื้อลูกอินทผลัมกิน และเด็ก
กลับมาหาแม่เมื่อซื้ออินทผลัมได้แล้ว
แต่ลืมเงินทอน จึงกลับไปเอาที่ตลาด แล้ว
ได้เงินทอนกลับมา แต่ลืมอินทผลัมที่ถือ
ไปด้วยไว้ที่ร้าน จึงวิ่งไปเอาอีกรอบหนึ่ง

๒. เลือกบทบาทและเลือกอาสาสมัครมาสวมบทบาทนั้น

๓. ให้นักเรียนแสดงตามเนื้อเรื่องหรือสถานการณ์ให้เต็ม
ความสามารถ โดยครูไม่ต้องแทรกแซงใดๆ ทั้งสิ้น
๔. ครูช่วยนักเรียนพูดถึงความรู้สึกต่างๆ ที่ตัวละครประสบ
ในระหว่างการแสดง

ข้อเสนอแนะ :

เนื้อเรื่องควรเป็นเรื่องที่เด็กคุ้นเคย ในขั้นแรกครูอาจจะ
แนะนำท่าทางให้เด็กเมื่อเด็กทำท่าทางไม่ได้ หลังจากนั้นควรให้เด็ก
ทำท่าทางเองให้สอดคล้องกับเรื่องที่เล่า ทั้งนี้ อาจเพิ่มความสนุกสนาน
และเพื่อให้แสดงได้อย่างทั่วถึงอาจแสดงบทบาทสมมุติของตนไม้หรือ
สิ่งของ

เล่าเรื่องผลัด (Relay Stories)

รูปแบบ : การเล่าเรื่องผลัดมี ๒ รูปแบบ คือ เล่าเรื่องผลัด
แบบปฏิเสธโดยเปลี่ยนแปลงชื่อวัตถุหรือจำนวนวัตถุ และ
เล่าเรื่องผลัดต่อเนื่องตามลำดับเวลาหรือเหตุการณ์ เป็นกิจกรรม
ที่ฝึกทักษะการคิดและโต้ตอบโดยใช้ภาษาในระยะเวลาจำกัด (และ
พูดภายในประเด็นที่กำหนดไว้) ซึ่งควรเริ่มต้นด้วยเรื่องง่ายๆ สำหรับ
เด็กก่อน เช่น การเล่าเรื่องผลัดรูปแบบที่ ๑ ควรเป็นสิ่งที่เด็ก
รู้จักดีและชื่นชอบ เช่น ให้เด็กพูดว่าชอบกินผลไม้ (หรืออาหาร หรือ
ชอบสัตว์) อะไรบ้างทีละคน จากนั้นรอบต่อไปจึงให้เพิ่มจำนวนผลไม้
จากนั้นจึงบอกให้พูดปฏิเสธก่อนจะพูดข้อความถัดไป สำหรับการ
เล่าเรื่องผลัดรูปแบบที่ ๒ ควรเป็นเรื่องราวที่เด็กรู้ลำดับเหตุการณ์
ดีอยู่แล้ว เช่น “เราแต่งชุดนักเรียนอย่างไร ใส่อะไรก่อน-หลัง เริ่ม
บอกครูทีละคนไม่ให้ซ้ำกันนะ” หรือ “ตั้งแต่นั้นนอนจนมาโรงเรียนหนู

ทำอะไรบ้าง บอกครูทีละคนไม่ให้ซ้ำกันนะ” จากนั้นอาจเพิ่มความยากโดยกำหนดว่า “คนที่พูดสุดท้ายต้องใส่รองเท้าพอดีนะ หรือ คนสุดท้ายต้องเดินทางมาถึงโรงเรียนพอดีนะ” เป็นต้น

สื่อการสอน : เรื่องที่สามารถเปลี่ยนแปลงชื่อวัตถุ สิ่งของ และจำนวน หรือเรื่องที่มีลำดับเหตุการณ์ชัดเจน

ระยะเวลาที่ใช้ : ๑๕ - ๒๐ นาที

เป้าหมายและจุดประสงค์ :

๑. ฝึกพัฒนาทางด้านภาษา (การใช้ประโยคบอกเล่าและ ปฏิเสธ)
๒. ฝึกทักษะสมองด้านการจัดลำดับเหตุการณ์และเวลา
๓. ฝึกแต่งเรื่องร่วมกัน
๔. ใช้จินตนาการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านคณิตศาสตร์

วิธีการจัดกิจกรรม :

๑) เล่าเรื่องผลัดแบบเปลี่ยนสิ่งของ หรือเปลี่ยนจำนวน (ตัวอย่างด้านล่าง เป็นเรื่องที่เปลี่ยนทั้งสิ่งของและจำนวน)

๑. เลือกชื่อที่ตลกๆ สำหรับตัวละคร - พระมะเหลเถไถ
ตะหลุ่มตุ่มปึก ตะลุกปึก มะไซชะ
๒. เลือกหัวเรื่อง : อวัยวะในร่างกาย อาหาร เครื่องมือ
งานบ้าน สถานที่ต่างๆ ความฝัน ฯลฯ
๓. คนแรกเริ่มเรื่องด้วยการกล่าวถึงสิ่งที่ตัวละครทำ
ยกตัวอย่างเช่น ตะหลุ่มตุ่มปึกอมมะเขือเทศ ๓ ลูก

๔. คนถัดไปต้องปฏิเสธการกระทำก่อนหน้า และกล่าวข้อความที่เป็นการกระทำอื่นแทน ยกตัวอย่างเช่น “ไม่ใช่ๆ ตะหลุ่มตุ่มปุกไม่ได้อมมะเขือเทศ ๓ ลูก แต่ออมมะละกอ ๘ ลูก คนต่อๆ ไป ก็ต้องปฏิเสธข้อความนี้ แล้วบอกข้อความใหม่โดยเปลี่ยนชื่อสิ่งของและจำนวน เช่น ไม่ใช่ๆ ตะหลุ่มตุ่มปุกไม่ได้อมมะละกอ ๘ ลูก แต่อมกล้วย ๓ หวี/ ไม่ใช่ๆ ตะหลุ่มตุ่มปุกไม่ได้อม..... (ต่อเนืองไปจนครบทุกคน)

๒) เล่าเรื่องผลัดแบบต่อเนื่องตามลำดับเหตุการณ์

และเวลา

๑. เลือกชื่อที่ตลกๆ สำหรับตัวละคร หรือใช้ชื่อใครก็ได้ในห้อง
๒. เลือกหัวเรื่อง : การแต่งตัว (ชุดนักเรียน ชุดละหมาด) การแปรงฟัน เรื่องอาหาร (ปรุงอาหาร-กิน-ล้าง) กิจกรรมประจำวันตั้งแต่เช้า-เย็น (ตื่น-หลับ) การเดินทางจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง เป็นต้น
๓. คนแรกเริ่มเรื่องด้วยกิจกรรมแรกของเหตุการณ์ที่เล่า ครูอาจเป็นผู้พูดคนแรก หรือนำด้วยคำถามเพื่อให้เด็กพูดก็ได้ และหากเด็กต่อเนื่องเรื่องไม่ได้อาจข้ามให้ผู้อื่นเป็นคนพูดแล้วจะถามอีกครั้ง หรือครูช่วยถามเพื่อให้เด็กตอบ (ไม่ควรทำให้เด็กอาย และไม่ควรทำให้เด็กอื่น ๆ คิดว่าไม่ตอบก็ได้ครูจะช่วยตอบให้)

๔. เด็กนักเรียนคนอื่นๆ ไปบอกเหตุการณ์ตามลำดับ
จนครบคน หรือวนต่อไปเรื่อยๆ จนกว่าเหตุการณ์
จะจบ

ข้อเสนอแนะ : ครูสามารถใช้วิธีนี้ได้ทั่วชั้นเรียนในรูปแบบ
ที่กำหนดไว้ หรืออาจเอาลูกบอลเล็กให้นักเรียนคนแรกถือและหลัง
จากนักเรียนคนแรกพูดจบ ให้นโยนลูกบอลให้เพื่อนนักเรียนอีกคน
และนักเรียนคนนั้นก็พูดต่อ แล้วก็โยนให้นักเรียนคนอื่นๆ โดยไม่ต้อง
เรียงลำดับ หรืออาจโยนกลับมาที่ครูเพื่อให้ครูส่งต่อให้กับเด็กที่ยัง
ไม่ได้พูด (วิธีนี้เพื่อให้เด็กตั้งใจฟังคำพูดของเพื่อน และเตรียมพร้อม
ตลอดเวลา และได้ฝึกกระบวนการคิดแบบฉบับพลัน)

การเล่าเรื่องจากภาพ (Student Picture Story)

รูปแบบ : การเล่าเรื่องจากภาพเป็นกิจกรรมให้เด็กแสดง
ความเข้าใจเรื่องที่ฟังหรือเหตุการณ์ที่ได้ปฏิบัติร่วมกันโดยใช้ภาพ
เป็นสื่อ พร้อมทั้งเล่าสิ่งที่ตนเองวาดรูปออกมาเป็นเรื่องได้ตามที่ตน
เข้าใจ (เรื่องที่จะใช้วาดรูปอาจเป็นเรื่องจากนิทาน เรื่องเล่า หรือ
กิจกรรมประสบการณ์ร่วมกันที่ครูผู้สอนได้สอนในวันก่อนหน้า)
การวาดรูปพร้อมกับเล่าเรื่องจากภาพ เป็นการปูพื้นฐานการสร้างสรรค์
เรื่องราวด้วยตนเอง และเป็นจุดเริ่มต้นในการเขียนให้กับเด็ก โดย
ใช้การวาดรูป (เขียนภาพ) เป็นสื่อตั้งต้น จากนั้นจึงนำไปสู่การวาด
อักษร (เขียนตัวอักษร) ต่อไป

สื่อการสอน : นิทาน หรือเรื่องราวสนุกสนานสั้นๆ หรือเรื่อง
ที่เกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้ หรือกิจกรรมที่เด็กได้ทำร่วมกัน

ระยะเวลาที่ใช้ : ๒๐ - ๓๐ นาที (แต่ละบุคคล ไม่เกิน ๓ นาที)

เป้าหมายและจุดประสงค์ :

๑. ฝึกความสามารถในการสร้างเรื่องราว (แต่งเรื่อง) อันเป็นพื้นฐานของการเขียนอย่างสร้างสรรค์
๒. ฝึกทักษะด้านการเขียนของเด็ก โดยในขั้นต้นนี้มุ่งหวังให้เด็กวาด (เขียนรูป) โดยใช้ภาพเป็นตัวสื่อความหมาย พร้อมทั้งบอกเล่าสิ่งที่ตนต้องการบอกผ่านรูปภาพนั้น จากนั้นจึงต่อยอดไปสู่การวาดอักษร (เขียนตัวอักษร) เพื่อสื่อความหมายต่อไป
๓. ฝึกการพูดอย่างเป็นลำดับเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจ เพิ่มความกล้าแสดงออก
๔. ฝึกให้เด็กมีส่วนร่วมในการแต่งเรื่องร่วมกัน กรณีที่ครูให้จับคู่กันเขียนภาพ และร่วมกันเล่าเรื่อง

วิธีการจัดกิจกรรม :

๑. ให้นักเรียนเขียนวาดภาพเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างที่ได้ฟัง หรือที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว (อาจเกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนรู้ประจำสัปดาห์) โดยครูอาจตั้งประเด็นหรือหัวข้อจากเรื่องที่ได้ฟังไป เช่น หนูชอบใคร (อะไร/สัตว์อะไร) มากที่สุดในเรื่อง ลองวาดรูปดูนะว่าเหมือนหรือไม่
๒. บอกให้นักเรียนคิดเรื่องที่ดีเกี่ยวกับหัวข้อและแต่งเรื่องโดยใช้ภาพมาประกอบการเล่าเรื่อง
๓. นักเรียนแต่งเรื่องของตัวเองในขณะที่ครูเดินไปรอบ ๆ และกระตุ้นให้นักเรียนถ่ายทอดความคิดของตัวเองออกมา

๔. เมื่อนักเรียนส่วนใหญ่เขียนเสร็จแล้ว ให้เลือกนักเรียนสองหรือสามคน มาเล่าเรื่องให้เพื่อนร่วมชั้นฟัง
๕. ทุกคนปรบมือให้ “นักเรียนเล่าเรื่อง”

ข้อเสนอแนะ :

๑. กิจกรรมเล่าเรื่องจากภาพ เป็นกิจกรรมที่เน้นการถ่ายทอดความคิดไม่ได้เน้นความถูกต้องของรูปภาพ (อาจไม่ต้องให้คะแนนภาพหรือแก้ไขภาพของเด็กหากผิดพลาดเพียงเล็กน้อย)
๒. ครูไม่จำเป็นต้องเขียนเนื้อเรื่องเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ข้างหน้ารูปภาพ เพราะเด็กจะขาดความมั่นใจ หรือคิดว่ารูปที่ตัวเองวาดไม่สามารถสื่อความหมายได้
๓. สำหรับเด็กนักเรียนในชั้นต่อไป จะให้เด็กเขียนอักษร (เท่าที่จะเขียนได้) ประกอบรูปภาพที่ตนเองวาด

รายงานของนักเรียน (Student Report)

รูปแบบ : การรายงานของนักเรียน เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนออกมาพูดให้เพื่อนๆ ฟังหน้าชั้น โดยมีกลวิธี ๒ รูปแบบ คือ การแสดงและเล่า (การเล่าเรื่องราวจากสิ่งของที่นำมา) และการรายงานของนักเรียน (การเล่าเรื่องจากสิ่งที่ได้ฟังมา เช่น ตำนาน นิทาน ประวัติชุมชน ประวัติคนในหมู่บ้าน ฯลฯ) เนื้อหาในรูปแบบแรก เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับของตนเอง พร้อมกับแสดงสิ่งของที่ตนเองนำมาเป็นสื่อประกอบ รูปแบบที่ ๒ เป็นเรื่องราวของตำนาน หรือนิทานที่เด็กได้ฟังมาจากคนในครอบครัว หรือเรื่องที่ฟัง

มาจากผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสในชุมชนแล้วนำมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังต่อในห้อง
กิจกรรมนี้จะเป็นการฝึกทักษะการพูดให้กับเด็กอย่างเป็นประจำ
และฝึกทักษะการเป็นผู้ฟังด้วย ทั้งนี้ เมื่อทำกิจกรรมนี้ไประยะหนึ่ง
แล้วอาจให้เพื่อนร่วมกันซักถาม โต้ตอบและแสดงความคิดเห็นได้
โดยครูผู้สอนเป็นผู้เกริ่นนำก่อน กิจกรรมการรายงานของนักเรียนมี
๒ รูปแบบ คือ การแสดงและเล่าเรื่อง และการรายงานของนักเรียน

๑) การแสดงและเล่าเรื่อง (เรื่องราวจากสิ่งที่น่าสนใจ)

เรื่องราวและเนื้อหาจะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับของตนเอง
พร้อมกับแสดงสิ่งของที่ตนเองนำมาเป็นสื่อประกอบ

สื่อการสอน : สิ่งที่นักเรียนนำมาจากบ้าน

ระยะเวลาที่ใช้ : ๕ - ๑๐ นาที (แต่ละบุคคลไม่เกิน ๓ นาที)

นักเรียน ๒ - ๓ คน)

เป้าหมายและจุดประสงค์ :

๑. ฝึกทักษะการพูด
๒. ฝึกฝนความกล้าแสดงออกของเด็ก
๓. ฝึกสมองและความคิดของเด็กในการใช้ความคิดเพื่อ
เรียบเรียงภาษา (ของตนเอง + ภาษาแม่) ในการเล่าเรื่อง

วิธีการจัดกิจกรรม :

๑. ก่อนหน้าบทเรียนหนึ่งวัน ครูบอกนักเรียน ๓ คนให้นำ
ของบางอย่างที่เกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้มาในวันรุ่งขึ้น
ยกตัวอย่างเช่น “นำของที่นักเรียนชอบถือไว้ในมือ”
(ขนนก ก้อนหินที่มีผิวเรียบ ชันไม้ ผ้านุ่ม ๆ ฯลฯ)
๒. นักเรียนคนที่นำของมา นำของสิ่งนั้นมาแสดงให้เพื่อน
ร่วมชั้นดู

๓. ครูให้นักเรียนอธิบายว่า ทำไมพวกเขาชอบถือของสิ่งนั้นไว้ในมือ (“เพราะว่า พ่อให้ของสิ่งนี้กับฉัน” หรือ “เพราะว่าฉันเจอสิ่งนี้ที่ชายทะเล” หรือ “เพราะแม่ของฉันเย็บของสิ่งนี้ให้” หรือ “เพราะฉันและพี่ชายเจอของสิ่งนี้ในป่า”)
๔. จากนั้นครูถามนักเรียนคนอื่นๆ ในชั้นว่า พวกเขามีประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกันบ้างหรือไม่เกี่ยวกับของที่นำมาแสดง ใครก็ตามที่มีส่วนร่วมจะได้รับคำชมและกำลังใจ

ข้อเสนอแนะ :

๑. กิจกรรมนี้สามารถทำได้บ่อยครั้งเท่าที่นักเรียนยังมีความสนใจอยู่ สามารถนำสิ่งของต่างๆ มาแสดงได้ รวมถึงภาพที่นักเรียนชอบที่สุด ดอกไม้ สิ่งที่สวยงามเมื่อแดดส่องกระทบ หรือส่องผ่าน สิ่งที่ทำให้เกิดเสียงไพเราะ และอาจรวมถึงสิ่งๆ เด็กๆ นำมาตลอดปีการศึกษา
๒. มีการเตรียมพร้อมในการเตรียมอุปกรณ์ให้เด็กล่วงหน้า
๓. สามารถเชิญผู้ปกครองชมการแสดงและเล่าเรื่องของเด็กได้

๒) การรายงานของหนู (เรื่องราวที่ฟังมาจากนอกโรงเรียน)

เรื่องราวหรือเนื้อหาที่นำมารายงาน อาจเป็นตำนานหรือนิทานที่เด็กได้ฟังมาจากคนในครอบครัว หรือเรื่องที่ฟังมาจากผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสในชุมชนแล้วนำมาเล่าให้เพื่อนๆ ฟังต่อในห้อง

สื่อการสอน : เรื่องราว ข้อมูล ประวัติ ตำนาน ที่เด็กไปสอบถามจากคนในครอบครัวหรือผู้อาวุโสในหมู่บ้าน

ระยะเวลาที่ใช้ : ๕ - ๑๐ นาที (แต่ละบุคคลไม่เกิน ๓ นาที
นักเรียน ๒ - ๓ คน)

เป้าหมายและจุดประสงค์ :

๑. ฝึกทักษะการพูด โดยรับเรื่องราวและสามารถนำมาบอกเล่าต่อได้ด้วยภาษาของตนเอง
๒. ฝึกให้เด็กรู้จักถาม และรู้จักหาข้อมูลด้วยตนเอง (เริ่มจากที่บ้านไปสู่ในชุมชน)
๓. ฝึกความกล้าแสดงออกของเด็ก
๔. ฝึกสมองและความคิดของเด็กในการใช้ความคิดเพื่อเรียบเรียงภาษา (ของตนเอง + ภาษาแม่) ในการเล่าเรื่อง

วิธีการจัดกิจกรรม :

๑. ในชั้นอนุบาล ๑ กิจกรรมนี้จะเป็นกิจกรรมแบบง่าย ๆ แต่ในเวลาต่อไปจะพัฒนาไปเป็นงานที่ครอบคลุมหมายให้นักเรียนทำเป็นการบ้าน
๒. ถ้าหากนักเรียนเริ่มสนใจบางสิ่งในวัฒนธรรมของตนเอง (เพลง นิทาน วิธีการนับ วิธบูชาที่มีชื่อเสียง บุคคลสำคัญทางศาสนา คำพิเศษในภาษาท้องถิ่น) ครอบคลุมหมายงานให้นักเรียนไปบ้าน หรือในหมู่บ้านสอบถามพ่อแม่ หรือผู้ใหญ่คนอื่นๆ เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่สนใจ เช่น คำศัพท์ แนวคิด หรือขนบธรรมเนียมต่างๆ เป็นต้น
๓. ในวันถัดไปหรือหลังจากนั้น ให้เวลานักเรียนออกมา "รายงาน" หน้าชั้น เกี่ยวกับสิ่งที่ได้ไปเรียนรู้จากผู้ใหญ่ (ในชั้นอนุบาล กิจกรรมนี้จะสร้างความขบขันได้มาก

เพราะนักเรียนจะสับสนในสิ่งที่ได้ยินได้ฟังมาอย่าง
ผู้ใหญ่คาดไม่ถึง และทำให้กลายเป็นเรื่องตลก)

๔. อย่างไรก็ตาม นักเรียนจะต้องได้รับคำชมและได้รับ
กำลังใจเสมอ เมื่อนำความรู้ใหม่มาเล่าให้ครูและเพื่อน
นักเรียนฟัง (กิจกรรมนี้ช่วยให้นักเรียนทราบว่ามีเรื่อง
สำคัญที่สามารถเรียนรู้ได้นอกโรงเรียน และการศึกษา
นั้น มีขอบเขตกว้างขวางกว่าสิ่งที่ได้รู้ในรั้วโรงเรียน)

การจัดเรียงและแยกแยะ (Sorting & Arrange)

รูปแบบ : ให้นักเรียนสามารถแยกแยะ และจัดกลุ่มวัตถุ
สิ่งของที่เหมือนและแตกต่างกันได้ และสามารถเรียงลำดับมาก-น้อย
ของปริมาณ ความสูง-ต่ำของสิ่งต่าง ๆ ได้ โดยเริ่มต้นจากสิ่งที่สังเกตเห็น
เห็นความแตกต่างได้ง่ายที่สุด เช่น แยกเพื่อนเป็นกลุ่มชาย - หญิง
แยกปากกา ดินสอ ยางลบ ไม้บรรทัด เป็นกองๆ แยกดินน้ำมันเป็น
กลุ่มสี และเรียงลำดับแท่งไม้ที่สูงที่สุดไปหาแท่งที่สั้นที่สุด (เริ่มต้น
จาก ๓ ลำดับ และเป็น ๕ ลำดับ) เป็นต้น

สื่อการสอน : สิ่งของที่อยู่ในชั้น ตั้งแต่ตัวเด็ก อุปกรณ์การ
เรียน และอุปกรณ์ที่สร้างขึ้น

ระยะเวลาที่ใช้ : ๒๐ - ๓๐ นาที

เป้าหมายและจุดประสงค์ : ฝึกทักษะด้านคณิตศาสตร์
ของเด็ก เช่น

- การสังเกตวัตถุสิ่งของ (สี ขนาด ปริมาณ ฯลฯ)
- การเปรียบเทียบความแตกต่าง
- การจับคู่ความเหมือน

ข้อเสนอแนะ

- ไม่ควรแจกอุปกรณ์ให้เด็กก่อน เพราะเด็กจะสนใจสิ่งของ/อุปกรณ์จนขาดสมาธิ/ไม่ได้ฟังคำสั่งของครู
- ครูไม่ควรสั่งเด็กให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ ควรให้เด็กคิดเอง/ครูสั่งได้ กรณีต้องการวัดความเข้าใจ/การตอบสนองต่อคำสั่งของเด็ก
- ครูตั้งคำถามให้เด็กตอบสำหรับเหตุผลการทำนั้นๆ

ทัศนศึกษา (Field Trip)

เป้าหมายและจุดประสงค์ :

เป้าหมายของการทัศนศึกษาคือ ให้นักเรียนได้เห็นของจริงในสภาพแวดล้อมจริง ซึ่งไม่อาจทำได้ในห้องเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เห็นได้ยิน สัมผัส ชิม เรียนรู้ร่วมกันทั้งห้อง

วิธีการจัดกิจกรรม :

๑. กิจกรรมใดๆ ที่นักเรียนต้องออกไปนอกห้องเรียน โดยมีครูเป็นผู้ดูแลการทัศนศึกษา อาจใช้เวลาไม่กีนาที (เช่น การทัศนศึกษาเพื่อเป็นวัตถุดิบสำหรับการแต่งเรื่องจากประสบการณ์) หรือนานกว่านั้น (เช่น การเดินไปที่แม่น้ำเพื่อเรียนรู้ชื่อของพืชต่างๆ ชื่อสัตว์ ชื่อนก ชื่อปลา ชื่อต้นไม้ และคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับแม่น้ำ เช่น ตลิ่ง กระแสน้ำ ลื่น จมน้ำ อันตราย ปลอดภัย)

๒. ให้มีกิจกรรมที่เป็นเหมือนการสรุปการทัศนศึกษา เช่น พุดคุยสิ่งที่นักเรียนคิดว่าสำคัญที่สุด น่าสนใจที่สุด อันตรายที่สุด สนุกที่สุด เป็นต้น
๓. ครูบันทึกเรื่องที่นักเรียนร่วมกันเล่าจากสิ่งที่ได้ไปเห็น มาด้วยกัน จากนั้นเล่ากลับโดยการอ่านจากสิ่งที่บันทึก พร้อมกับถามนักเรียนเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนเนื้อหา หากไม่พอใจ และร่วมกันตั้งชื่อเรื่องจากประสบการณ์ที่ได้ไปเห็นมาพร้อมกัน
๔. ครูสามารถอ้างอิงถึงประสบการณ์จากการทัศนศึกษาได้ ตลอดปีการศึกษาเมื่อมีโอกาสที่เหมาะสม

ฟังและร้องเพลง (Listening and Sing a Song)

วิธีการจัดกิจกรรม :

๑. แนะนำเพลงใหม่ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม (ปัดดาณี หรือสตูล) ซึ่งสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ประจำสัปดาห์ กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ ให้เชื่อมโยงเพลงใหม่เข้ากับสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน (โปรดระวังอย่าให้เพลง ยากเกินไปสำหรับนักเรียน ทั้งวิธีการร้องหรือคำศัพท์)
๒. ครูร้องเพลงให้นักเรียนฟัง (หรือเชิญคนจากชุมชนมา เป็นผู้ร้อง)
๓. หากมีเรื่องราวอะไรเป็นพิเศษที่เกี่ยวข้องกับเพลง เล่าให้นักเรียนฟัง และเปิดโอกาสให้นักเรียนตั้งคำถามหรือ แสดงความคิดเห็น

๔. แนะนำนักเรียนให้รู้จักคำศัพท์ใหม่ที่นักเรียนไม่รู้มาก่อน แต่เป็นคำสำคัญในเพลง
๕. สอนนักเรียนร้องเพลงที่ละบรรทัดหรือที่ละวรรค แล้วแต่ว่า นักเรียนจะถนัดแบบไหนที่สุด
๖. ให้นักเรียนร้องเป็นรายบุคคลหากนักเรียนต้องการ
๗. ทุกคนร้องเพลงร่วมกัน

เรียนรู้การฟัง (กิจกรรมแยกแยะเสียง)

รูปแบบ : มีกิจกรรมหลายอย่างที่สามารถจัดให้นักเรียนอนุบาลได้ เพื่อช่วยให้นักเรียนเริ่มฟังเสียงในสภาพแวดล้อมอย่างตั้งใจ เพื่อนำไปสู่การฟังเสียงที่มีความซับซ้อนขึ้นของภาษาต่างๆ (เสียงพยัญชนะ สระ และระดับเสียงวรรณยุกต์) เป็นการเตรียมความพร้อมในการอ่าน-เขียนของทุกภาษา กิจกรรมการเรียนรู้การฟัง หรือแยกแยะเสียงมีกิจกรรมย่อย เริ่มตั้งแต่ระดับง่ายสำหรับเด็กชั้นอนุบาล ๑ ดังต่อไปนี้

๑. **หลับตา** นักเรียนก้มหัวลงและหลับตา ครูบอกให้ทุกคนเงยบกริบ และฟังเสียง จากนั้นครูนับในใจถึง ๖๐ แล้วบอกว่า “เอาละ ลืมตาได้” นักเรียนลืมตา ครูถามว่า “นักเรียนได้ยินอะไร” (คำตอบอาจเป็น : เสียงนกร้อง เด็กร้องให้ รถบรรทุกบนถนน เครื่องบินคนกำลังทำงาน แม่ดูลูก ฟันตกโดนหลังคา เด็กไอ เสียงแมลงหมาเห่า คนหัวเราะ) ครูกล่าวชมและให้กำลังใจแก่นักเรียนที่ตอบทุกคน “เห็นไหมถ้าเราพยายามฟังจริงๆ เราก็สามารถได้ยินเสียงตั้งหลายอย่าง”

๒. **กระป๋องโหนด** ในกิจกรรมนี้ ครูเอากระป๋องที่มีรูปร่างคล้ายกันมาสามใบ และใส่สิ่งของที่แตกต่างกันลงในกระป๋อง (ยกตัวอย่างเช่น ใส่เมล็ดพืชลงในกระป๋องหนึ่ง ก้อนหินในอีกกระป๋องหนึ่ง ทรายแห้งในอีกกระป๋องหนึ่ง) ครูเขย่ากระป๋องทีละใบ และบอกนักเรียนว่ามีอะไรอยู่ในแต่ละกระป๋อง หลังจากนั้นครูบอกให้นักเรียนก้มหัวลงและหลับตา แล้วครูจึงเขย่ากระป๋องใบใดใบหนึ่ง และให้นักเรียนตอบว่าครูเขย่ากระป๋องใบไหน นักเรียนพยายามระบุว่าครูเขย่ากระป๋องใบไหน และให้ชมนักเรียนทุกคนที่ตอบถูก

๓. **ตีอะไร** ในกิจกรรมนี้ครูจะมีไม้ท่อนหนึ่ง ครูเดินไปรอบๆ ห้องเอาไม้ตีสิ่งของต่างๆ (ยกตัวอย่างเช่น กระดานดำ กระป๋องแก้ว ผึ้ง เสา โต๊ะ มือของครูเอง) จากนั้นครูบอกนักเรียนให้ก้มหัวลงและหลับตา ครูเดินไปรอบห้องและตีสิ่งของต่างๆ และนักเรียนพยายามระบุจากเสียงว่าครูตีอะไร

ตัวอย่างต่อไปนี้จะยากขึ้น เพื่อเป็นการช่วยให้นักเรียนเริ่มฟังส่วนต่างๆ ของเสียงพูดที่ได้ยินในภาษาแม่ของตนเอง (รวมถึงภาษาอื่น ๆ)

๔. **เสียงไหนเหมือนกัน** ครูบอกให้นักเรียนตั้งใจฟัง ครูพูดคำสี่คำที่ขึ้นต้นด้วยเสียงพยัญชนะเดียวกัน (ยกตัวอย่างเช่น ปลา โป่ง แปะ ปู) และครูถามว่าส่วนไหนของคำเหล่านี้ที่มีเสียงเหมือนกัน นักเรียนพยายามฟังและระบุว่า เสียงขึ้นต้นเหมือนกัน ครูสามารถบอกให้นักเรียนมองที่ปากตอนที่ออกเสียง ครูสามารถถามนักเรียนว่ามีคำไหนอีกไหมที่ขึ้นต้นด้วยเสียงเดียวกัน **หรือครูอาจจะพูดคำที่คล้องจองกัน** (ยกตัวอย่างเช่น มันแกว แมว หัว แก้ว) และถามนักเรียนว่ามีส่วนไหนที่เหมือนกันในคำเหล่านี้

๕. เสียงไหนต่างกัน ครูบอกให้นักเรียนตั้งใจฟัง “ครูจะพูด คำสี่คำ และสามคำ จะมีเสียงเหมือนกัน และหนึ่งคำมีเสียงต่างออกไป นักเรียนฟังและบอกครูว่า คำไหนคือคำที่แตกต่าง (ยกตัวอย่าง เช่น เสื่อ สอง ตู สิ้น) นักเรียนพยายามฟัง และบอกว่าคำไหนไม่เหมือน หรือครูถามแบบเดียวกันกับคำคล้องจอง เช่น แมว หัว กวาง แก้ว ให้นักเรียนฟังและบอกครูว่าคำไหนคือคำที่แตกต่าง (ถ้ากิจกรรมนี้ยากเกินไปสำหรับนักเรียน ให้หยุดและให้ทำกิจกรรมที่ง่ายกว่าและนักเรียนทำได้ก่อน ลองทำกิจกรรมที่ยากขึ้นในเวลาต่อไป)

๖. “เมื่อไรได้ยิน คำว่า .....เด็กจะต้อง.....” (กิจกรรมจากเรื่องเล่า) ในกิจกรรมนี้เมื่อครูจะอ่านเรื่องเล่า ให้นักเรียนว่าเมื่อครูอ่านถึงคำ ๆ หนึ่งหรือชื่อของตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง หรือนก หรือสัตว์ ชนิดใดชนิดหนึ่ง นักเรียนจะต้องทำอะไรบางอย่าง ยกตัวอย่างเช่น :

- ครูอ่านเรื่องเล่าเกี่ยวกับเด็กผู้หญิงที่ช่วยน้องชายจากจระเข้ ครูบอกนักเรียนให้ปรบมือทุกครั้งเมื่อได้ยินชื่อของเด็กผู้หญิงคนนี้
- ครูอ่านเรื่องเล่าเกี่ยวกับเด็กผู้ชายกับหมาของเขาชื่อพาย ทุกครั้งที่นักเรียนได้ยินชื่อของหมา นักเรียนจะทำเสียงเห่าเลียนเสียงหมาเห่า
- ครูอ่านเรื่องเล่าเกี่ยวกับกระต่ายกับจระเข้ ทุกครั้งที่นักเรียนได้ยินคำว่า “จระเข้” ให้อ้าแขนออกทางด้านหน้า (เลียนแบบกิริยาอ้าและหุบปากของจระเข้) และหุบแขนเข้าหากันให้มีเสียงดัง

กลอนพื้นบ้าน (Traditional Poem)

วิธีการจัดกิจกรรม

๑. อ่านกลอนหรือคำคล้องจองพื้นบ้านสำหรับเด็ก แสดงท่าทางและอารมณ์ประกอบ ในขณะที่อ่านเพื่อให้นักเรียนเข้าใจว่าการอ่านเป็นอย่างไร
๒. ชวนนักเรียนให้ท่องกลอนไปพร้อมๆ กับครู (นักเรียนจะชอบกิจกรรมนี้เพราะ “ทำนองเสนาะ” ในภาษา ยกตัวอย่างเช่น ในภาษาไทยข้อความ “จำจ๊ะมะเขือเปราะกะเทาะหน้าแฉ่น พายเรือออกแฉ่น อายน้ำท่าไหน อายน้ำท่าวัด เอาแป้งไหนผัด เอากระจกไหนส่องเยียมๆ มองๆ นกขุนทองร้องวู้”)
๓. นักเรียนพูดคุยกันว่ากลอนหรือคำคล้องจองดังกล่าวหมายความว่าอย่างไรได้บ้าง
๔. นักเรียนลองท่องกลอนเป็นรายคน
๕. ทุกคนท่องกลอนพร้อมๆ กัน

มุมวัฒนธรรม (Cultural Corner)

รูปแบบ : ให้จัดมุมหนึ่งขึ้นในห้องเรียนเป็นที่ที่ครู นักเรียน และผู้ปกครอง นำวัตถุ สิ่งของ งานหัตถกรรม เสื้อผ้า เครื่องมือ งานศิลปกรรม และสิ่งอื่นๆ ที่เป็นส่วนที่สำคัญ โดดเด่นของวัฒนธรรมท้องถิ่น และเมื่อไรที่เหมาะสม (หรือเมื่อมีงานหรือโอกาสสำคัญ)ให้นำสิ่งที่น่าสนใจมาแสดงมาเป็นส่วนหนึ่งของบทเรียน

การจัดกิจกรรมเมื่อมีมูวฒฒนธรรม

- เมื่อมีกิจกรรมขึ้นในชุมชนใกล้กับโรงเรียน (การสร้างบ้าน การขุดเรือ การตัดแต่งกิ่งผลไม้ในสวน งานศพ งานแต่งงาน ฯลฯ) ครูจะใช้สิ่งของที่เหมาะสมจากมูวฒฒนธรรมมาใช้ประกอบบทเรียน โดยนักเรียนจะได้เรียนรู้คำศัพท์และวิธีการใช้สิ่งของนั้น และทั้งชั้นเรียนจะพากันไปร่วมกิจกรรมในชุมชน หลังจากนั้นให้นักเรียนพูดคุยกันเกี่ยวกับกิจกรรมที่ไปเข้าร่วม และให้นักเรียนผูกเรื่องขึ้นโดยใช้คำศัพท์ทางวัฒนธรรมซึ่งได้เรียนไปแล้ว

- หากมีสิ่งของชิ้นไหนในมูวฒฒนธรรมที่ถูกกล่าวถึงในเรื่องที่แต่งขึ้นหรือถูกใช้ในบทเรียน ให้ครูเลือกนักเรียนคนหนึ่งไปหยิบของจากมูวฒฒนธรรมมาให้ครู ครูให้นักเรียนเล่าว่าของสิ่งนั้นใช้อย่างไร หากเด็กไม่ทราบให้ครูสอน

- ครูให้นักเรียนไปที่มูวฒฒนธรรมเพื่อดูสิ่งของบางอย่าง และเขียนภาพเล่าเรื่องเกี่ยวกับสิ่งของที่เขาชอบที่สุด

- เมื่อมีแขกมาเยี่ยมชั้นเรียน ไม่ว่าจะเป็นคนจากชุมชนหรือจากกระทรวงศึกษาธิการ หรือแขกที่มาจากนอกชุมชน ครูจะให้นักเรียนเล่าให้ผู้มาเยือนฟังเกี่ยวกับสิ่งของต่างๆ ในมูวฒฒนธรรม

ผสวนวฒฒนธรรมท่องถึนเข้ากับบทเรียน

รูปแบบ : ผู้สอนควรนำการสอนโดยให้เนื้อหาของบทเรียนในชั้นอนุบาล ๑ และ ๒ ใกล้เคียงกับประสบการณ์ของนักเรียนที่เกี่ยวข้องจากครอบครัวและบ้านใกล้เรือนเคียงมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ไม่ว่าจะป็นชื่อคน ชื่อสถานที่ เหตุการณ์ กิจกรรม บทบาทของผู้ใหญ่ กิจกรรมของเด็ก กิจกรรมของผู้ใหญ่ งาน กีฬา เทศกาล ฯลฯ

วิธีการจัดกิจกรรม :

๑. เมื่อไรก็ตามที่มีงานแต่งงานหรืองานศพ หรือกิจกรรมทางวัฒนธรรมอื่นๆ ในชุมชนของนักเรียน ให้นักเรียนพูดคุยผ่านกิจกรรม “แสดงและเล่า” หรือ “เรื่องจากประสบการณ์” หรือ “เรื่องจากภาพ”
๒. การนำภาษาที่นักเรียนใช้ในครัวเรือนมาใช้ในห้องเรียนมีส่วนอย่างมากในการสร้างความเข้มแข็งแก่วัฒนธรรมของชุมชน
๓. เมื่อมีกิจกรรมใดๆ ก็ตาม และนักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วม จุดเน้นของการพูดคุยและกิจกรรมการเรียนรู้ควรอยู่ที่ประสบการณ์ของเด็กไม่ใช่ของผู้ใหญ่ (ยกตัวอย่างเช่น ในชุมชนในหมู่เกาะแปซิฟิกแห่งหนึ่ง นักเรียนแต่งเรื่องเกี่ยวกับการสร้างบ้านแบบพื้นบ้านของเขา แต่ครูยืนยันว่า เรื่องควรเกี่ยวกับการที่ผู้ชายช่วยกันยกบ้าน ซึ่งเด็กไม่มีส่วนร่วม และไม่ใช่สิ่งที่เด็กอยากมีส่วนร่วม แต่ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับแม่ที่นำอาหารมาปรุงและเด็ก ๆ ได้กิน ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่พวกเขามีส่วนร่วม
๔. ใช้เรื่องจากชุมชนท้องถิ่นซึ่งอธิบายเกี่ยวกับชื่อของสถานที่ หรือเพราะเหตุใด สัตว์ นก สัตว์เลื้อยคลาน ปลา ฯลฯ ถึงมีลักษณะอย่างที่มีมันเป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือเรื่องของบุคคลที่มีชื่อเสียงในชุมชน

แผนการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนสำหรับเด็กระดับปฐมวัยในหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (มลายูถิ่น-ภาษาไทย) จะมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อครูผู้สอนใช้ร่วมกับกลวิธีการสอน (ข้างต้น) ที่พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ และระบบการคิดที่เป็นระบบ พร้อมกับการใช้สื่อการเรียนการสอนที่จะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

๔.๔ การทดสอบความสามารถทางภาษาไทย ภาษามลายูถิ่น และความคุ้นเคยหนังสือของเด็กนักเรียนระดับปฐมวัย

๔.๔.๑ การจัดทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนระดับปฐมวัย (pre-test & post-test)^๔

โครงการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดำเนินงานตามแนวทางโครงการจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (มลายูถิ่น-ภาษาไทย) ซึ่งมีเยาวชนไทยมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญ ทั้งนี้ การทราบถึงระดับทักษะทางภาษามลายูถิ่นและภาษาไทยของเด็กก่อนเข้าเรียนในโครงการทวิภาษา จะเป็นข้อมูลสำคัญในการประเมินผลพัฒนาการของเด็กต่อไป ดังนั้น คณะวิจัยจึงได้มีการจัดทำ “แบบทดสอบด้านภาษา” สำหรับเด็กแรกเข้าเรียน แบบทดสอบที่ใช้ทดสอบเด็กก่อน-หลังเรียนจะเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกัน โดยจะทดสอบเด็กครั้งแรกหลังจากผ่านสัปดาห์ปฐมนิเทศ (๑ เดือนหลังจากเข้าโรงเรียน) และจะทดสอบเด็กกลุ่ม

^๔ ข้อมูลเบื้องต้นจาก ดร.สตีเฟน วอลเตอร์ และ ดร.ซูซาน มาโลน (สถาบันเอส ไอ แอด อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล, ๒๕๔๙.)

เดิมอีกครั้งภายหลังจากผ่านการเรียนการสอนไปแล้ว ๑ ปีการศึกษา (ปลายภาคเรียนที่สอง) โดยมีจุดประสงค์เพื่อทดสอบและประเมินผลความรู้ความสามารถของเด็กทางด้านต่างๆ คือ

- ความรู้ความสามารถและทักษะทางการฟัง-พูดในภาษาที่ ๑ (ภาษาแม่/ภาษามลายูถิ่น)
- ความรู้ความสามารถและทักษะทางการฟังในภาษาที่ ๒ (ภาษาราชการ/ภาษาไทย)
- ความคุ้นเคยกับหนังสือของเด็ก

ทั้งนี้ การทราบถึงระดับทักษะทางภาษามลายูถิ่นและภาษาไทย รวมทั้งความคุ้นเคยกับหนังสือของเด็กก่อนเข้าเรียนจะเป็นข้อมูลสำคัญในการประเมินผลพัฒนาการของเด็ก ในขณะที่ผลการทดสอบหลังเรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงพัฒนาการของเด็กและความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (เต็มรูปแบบ) โดยการนำข้อมูลมาเป็นฐานในการปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้นต่อไป ทั้งนี้ ผู้ประสานงานที่เป็นเจ้าของภาษาเป็นผู้ทดสอบเด็ก

การสร้างแบบทดสอบจะจัดให้มีการประชุมระดมความคิดเห็นจากครู อาจารย์ ศึกษานิเทศก์ ตัวแทนจากชุมชน และคณะดำเนินงานวิจัย ปฏิบัติการสร้างแบบทดสอบ/แบบประเมินผลทักษะทางภาษาไทยของเด็ก โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายของการทดสอบเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มโรงเรียนนำร่องกับโรงเรียนคู่เทียบ ซึ่งโรงเรียนจะตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน มีบริบทชุมชนและสภาพแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน

กลุ่มเป้าหมาย : การทดสอบก่อนเรียนเป็นการทดสอบเด็กที่เพิ่งเข้าเรียนในระดับชั้นอนุบาล ๑ จำนวน ๑๕๖ คน ในขณะที่การทดสอบหลังเรียนจะใช้แบบทดสอบชุดเดียวกัน เพื่อทดสอบเด็กที่ผ่านการเข้าเรียนในระดับชั้นอนุบาล ๑ จำนวน ๑๕๑ คน โดยแบ่งกลุ่มการทดสอบเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนเป้าหมาย จำนวน ๔ โรงเรียน และกลุ่มโรงเรียนคู่เปรียบเทียบ (หรือคู่เปรียบเทียบ) จำนวน ๔ โรงเรียน ใน ๔ จังหวัดเช่นกัน เพื่อดูผลพัฒนาการก่อนและหลังเรียน เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียนเป้าหมายที่ได้ดำเนินการสอนตามหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (เต็มรูปแบบ) กับกลุ่มโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรปกติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งโรงเรียนเป้าหมายและโรงเรียนคู่เปรียบเทียบในแต่ละจังหวัด อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน มีบริบทชุมชนและสภาพแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

จังหวัด	โรงเรียนเป้าหมาย	โรงเรียนคู่เปรียบเทียบ
ปัตตานี	โรงเรียนบ้านประจัน	โรงเรียนบ้านสะนอ
ยะลา	โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส	โรงเรียนบ้านปาดาคัน
นราธิวาส	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐	โรงเรียนบ้านโคกสยา
สตูล	โรงเรียนบ้านตำมะลังเหนือ	โรงเรียนบ้านตำมะลังใต้

จำนวนเด็กที่เข้าทดสอบก่อน - หลังเรียน จาก ๘ โรงเรียน ในพื้นที่ ๔ จังหวัด

จังหวัด	โรงเรียน	จำนวนเด็ก ทดสอบ ก่อนเรียน	จำนวนเด็ก ทดสอบ หลังเรียน	หมายเหตุ	
โรงเรียนเป้าหมาย	ปัตตานี	โรงเรียนบ้านประจัน	๓๐	๓๐	
	ยะลา	โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส	๒๒	๒๒	
	นราธิวาส	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐	๒๓	๒๓	
	สตูล	โรงเรียนบ้านด้ามะลิ้งเหนือ	๓๖	๓๔	ย้าย ๒ คน
โรงเรียนผู้เปรียบเทียบ	ปัตตานี	โรงเรียนบ้านสะนอ	๔๕	๔๕	
	ยะลา	โรงเรียนบ้านปาตาคัน	๙	๙	
	นราธิวาส	โรงเรียนบ้านโคกสยา	๑๔	๑๔	
	สตูล	โรงเรียนบ้านด้ามะลิ้งใต้	๑๗	๑๔	ย้าย ๓ คน
รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด		๑๙๖	๑๙๑	๕	

วิธีการทดสอบ :

การทดสอบก่อนเรียนจะเริ่มต้นในระแยะแรกที่เด็กนักเรียนเข้าเรียนในระดับชั้นอนุบาล ๑ (ประมาณเดือนมิถุนายน) ส่วนการทดสอบหลังเรียนจะทดสอบในปลายภาคการศึกษาที่ ๒ ของชั้นอนุบาล ๑ ซึ่งการทดสอบทั้งสองครั้งนี้ จำเป็นต้องใช้ผู้ทดสอบที่เป็นเจ้าของภาษา (ผู้ที่พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีหรือสตูล) และพยายามให้เป็นผู้ที่เคยไปทดสอบก่อนเรียนมาแล้วมากที่สุด เพื่อให้การทดสอบมีมาตรฐานและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ในการทดสอบนี้จะแบ่งการทดสอบออกเป็น ๓ ฐานๆ ละ ๑ ข้อทดสอบ โดยแต่ละฐานจะมีผู้ทดสอบ ๑ คน และมีจุดพักเด็ก ๑ คน (โดยมีผู้คุมเด็กในจุดนี้ ๑ คน) จุดพักเด็กมีไว้ในกรณีที่ฐานๆ หนึ่งเด็กทดสอบเสร็จ

แล้ว แต่อีกฐานหนึ่งยังไม่เสร็จ ดังนั้นเด็กจึงต้องไปยังจุดพักก่อน เพื่อรอเข้าฐานต่อไป

เนื้อหาและเครื่องมือทดสอบ : การทดสอบทักษะความสามารถแต่ละด้านของเด็กนักเรียน มีรายละเอียดคำถามและเครื่องมือทดสอบแตกต่างกัน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ การทดสอบความคุ้นเคยกับหนังสือ จะมีหนังสือนิทานภาพ ๑ เล่ม ให้เด็กนักเรียนดูแล้ว ผู้ทดสอบจะตั้งคำถามเพื่อวัดความเข้าใจทั่วไปจากเรื่อง (คะแนนเต็ม ๕ คะแนน)

ส่วนที่ ๒ การทดสอบภาษามลายูถิ่น แบ่งเป็นชุดการฟัง โดยจะให้ผู้ทดสอบอ่านชุดคำศัพท์ที่เตรียมไว้เป็นคู่ๆ เพื่อให้เด็กฟังแล้วระบุความเหมือน - ต่างของเสียงที่ได้ยิน สำหรับชุดการอ่าน ประกอบด้วยบัตรภาพสำหรับให้เด็กจับคู่ที่เหมือนกัน และเพิ่มระดับความซับซ้อนเป็นการจับคู่ตัวอักษรที่เหมือนกัน หลังจากนั้นจึงเป็นการจับคู่บัตรคำที่เหมือนกัน และสุดท้ายเป็นชุดการฟัง (เพื่อทดสอบความเข้าใจ) โดยผู้ทดสอบเล่าเรื่องเป็นภาษามลายูถิ่น พร้อมถามคำถามตามเนื้อเรื่องให้เด็กตอบ (คะแนนเต็ม ๓๐ คะแนน)

ส่วนที่ ๓ การทดสอบภาษาไทย แบ่งเป็นชุดการฟัง (เน้นความเข้าใจ) โดยออกคำสั่งง่ายๆ ให้เด็กปฏิบัติ (เช่น เดินไปที่ประตู ลุกขึ้น นั่งลง) และ

ถามคำถามง่าย ๆ เป็นภาษาไทย โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวเด็ก รวมทั้งให้ผู้ทดสอบเล่าเรื่องเป็นภาษาไทย แล้วถามคำถามตามเนื้อเรื่องให้เด็กตอบ สำหรับชุดการอ่านภาษาไทยนี้ ให้เด็กระบุชื่ออักษรไทยตามบัตรอักษรที่เตรียมไว้ (คะแนนเต็ม ๒๓ คะแนน)

แบบบันทึกผลคะแนน

แบบบันทึกการทดสอบก่อน - หลังเรียนจะเป็นแบบบันทึกชุดเดียวกัน ประกอบด้วยส่วนต้น เป็นข้อมูลทั่วไปของเด็กนักเรียน พร้อมรูปภาพ ส่วนที่ ๒ เป็นรายละเอียดการทดสอบเรียงตามลำดับ และช่องลงคะแนนในแต่ละการทดสอบ โดยมี ๒ ช่อง คือ ช่องสำหรับกรอกผลคะแนนการทดสอบก่อนเรียน และอีกช่องหนึ่งเป็นช่องสำหรับกรอกผลคะแนนการทดสอบหลังเรียน

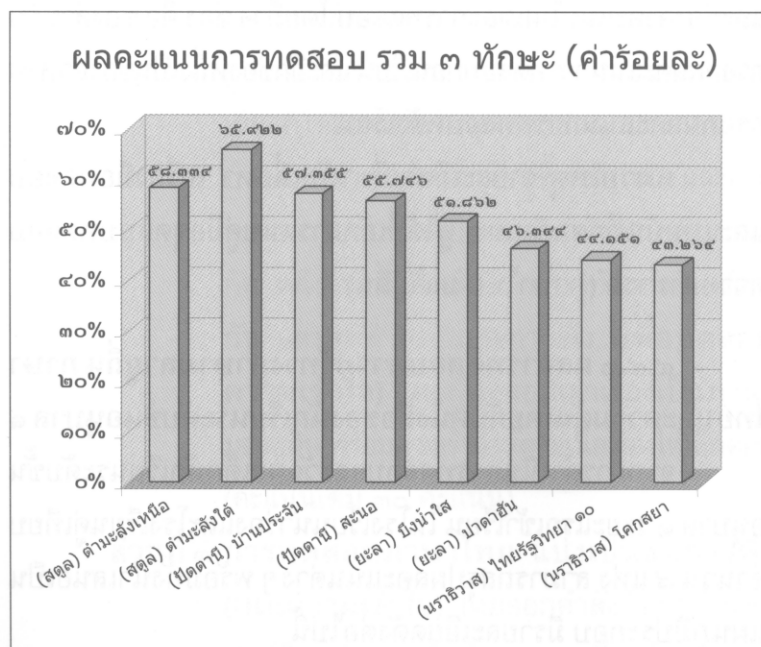
หมายเหตุ รายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหา เครื่องมือทดสอบ และแบบบันทึกผลคะแนน ดูได้ที่เอกสารแนบคู่มือชุดแบบทดสอบความสามารถ (ภาษาไทย-มลายูถิ่น)

๔.๔.๒ ผลการทดสอบความรู้ทางภาษามลายูถิ่น ภาษาไทยและความคุ้นเคยกับหนังสือของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ๑

จากการดำเนินการทดสอบและวัดผลเด็กนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ๑ ระยะเวลาเข้าเรียน ในโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนคู่เทียบจำนวน ๘ แห่ง สามารถสรุปผลคะแนนต่างๆ พร้อมทั้งนำเสนอเป็นแผนภูมิประกอบ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) ผลรวมการทดสอบก่อนเรียนของนักเรียนอนุบาลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการทดสอบเด็กนักเรียนจำนวน ๑๙๖ คน ในโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนคู่เทียบรวม ๘ โรงเรียน พบว่าผลรวมของคะแนนในการทดสอบทั้ง ๓ ทักษะ ได้แก่ ทักษะภาษามลายูถิ่นภาษาไทย และทักษะความคุ้นเคยกับหนังสือของเด็กในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ เฉลี่ยประมาณร้อยละ ๔๗ โดยโรงเรียนที่มีคะแนนรวมสูงสุด คือ โรงเรียนตำมะลังใต้ จังหวัดสตูล (๖๕%) และโรงเรียนตำมะลังเหนือ (๕๘%) จังหวัดเดียวกัน ตามด้วยโรงเรียนในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ตามลำดับ

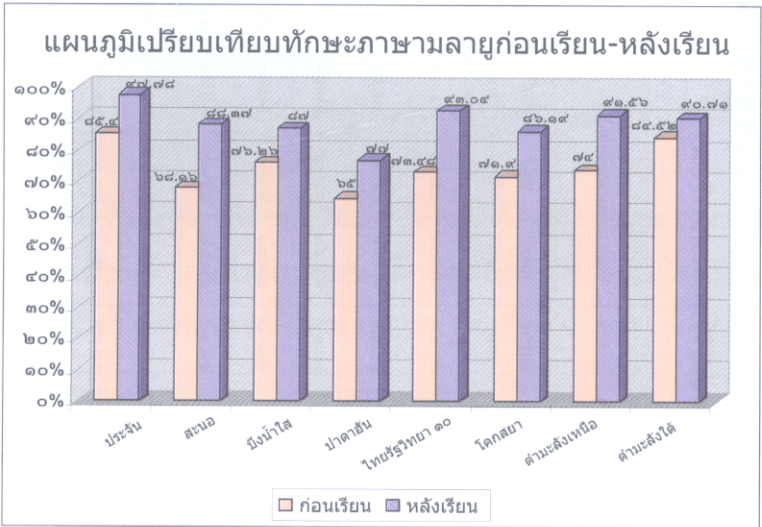

ตารางแสดงผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละจำแนกตามชุดทดสอบทักษะภาษามลายูถิ่น ภาษาไทย
และความคุ้นเคยกับหนังสือก่อนเรียนและหลังเรียน

จังหวัด	โรงเรียน	ภาษามลายูถิ่น			ภาษาไทย			ความคุ้นเคยกับหนังสือ			คะแนนเฉลี่ยร้อยละ รวม ๓ ทักษะ		
		ก่อน เรียน	หลัง เรียน	ผลต่าง รวม	ก่อน เรียน	หลัง เรียน	ผลต่าง รวม	ก่อน เรียน	หลัง เรียน	ผลต่าง รวม	ก่อน เรียน	หลัง เรียน	ผลต่าง รวม
ปัตตานี	บ้านประจัน	๘๕.๔๐	๙๗.๗๘	๑๒.๓๘	๑๖.๒๑	๖๗.๓๙	๕๑.๑๘	๗๘.๐๐	๘๙.๓๓	๑๑.๓๓	๕๙.๘๗	๘๔.๘๓	๒๔.๙๖
	บ้านสะหนอ	๖๘.๑๖	๘๘.๓๗	๒๐.๒๑	๑๙.๘๐	๙๖.๔๗	๒๖.๖๗	๙๖.๘๑	๘๕.๓๓	๓๘.๕๒	๙๔.๙๒	๗๓.๓๙	๒๘.๔๗
ยะลา	บ้านบึงน้ำใส	๗๖.๒๖	๘๗.๐๐	๑๐.๗๔	๑๒.๘๖	๓๙.๐๐	๒๖.๑๔	๘๘.๘๐	๙๗.๐๐	๑๒.๒๐	๕๗.๙๗	๗๔.๓๓	๑๖.๓๖
	บ้านป่าตายน	๖๕.๐๐	๗๗.๐๐	๑๒.๐๐	๑๕.๐๐	๓๕.๐๐	๒๐.๐๐	๗๘.๐๐	๙๖.๐๐	๑๘.๐๐	๕๒.๖๖	๖๙.๓๓	๑๖.๖๗
นราธิวาส	ไทยรัฐวิทยา ๑๐	๗๓.๔๘	๙๓.๐๔	๑๙.๕๖	๕.๑๐	๕๘.๒๐	๕๓.๑๐	๙๗.๘๓	๙๔.๗๐	๙๖.๘๗	๙๒.๑๓	๘๑.๙๘	๓๙.๘๕
	บ้านโคกสยา	๗๑.๙๐	๘๖.๑๙	๑๔.๒๙	๕.๑๐	๒๓.๖๐	๑๘.๕๐	๙๖.๖๗	๖๗.๑๔	๒๐.๔๗	๙๑.๒๒	๕๘.๙๗	๑๗.๗๑
สตูล	ตำมะลังเหนือ	๗๔.๐๐	๙๑.๕๖	๑๗.๕๖	๔๒.๔๕	๕๕.๘๘	๑๓.๔๓	๗๘.๐๐	๙๑.๑๗	๑๓.๑๗	๖๔.๘๑	๗๙.๕๓	๑๔.๗๒
	ตำมะลังใต้	๘๔.๕๒	๙๐.๗๑	๖.๑๙	๙๐.๖๘	๖๔.๕	๒๓.๙๑	๗๔.๐๐	๗๐.๐๐	-๔.๐๐	๖๖.๔๐	๗๕.๑๐	๘.๗๐

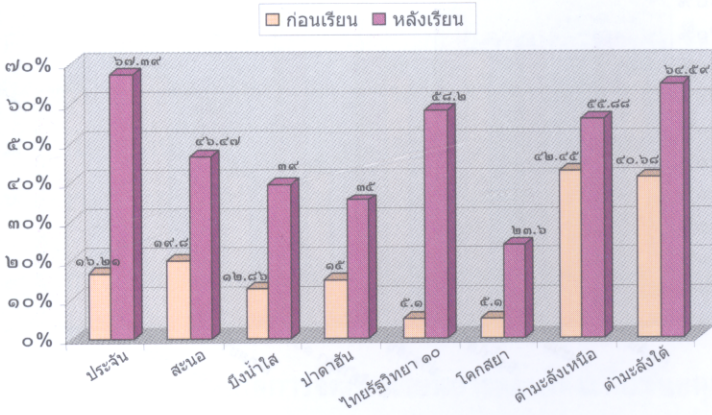

(๒) ผลคะแนนเฉลี่ยจำแนกตามชุดทดสอบทักษะภาษามลายูถิ่น ภาษาไทย และความคุ้นเคยกับหนังสือก่อนเรียนและหลังเรียนของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนคู่เทียบ

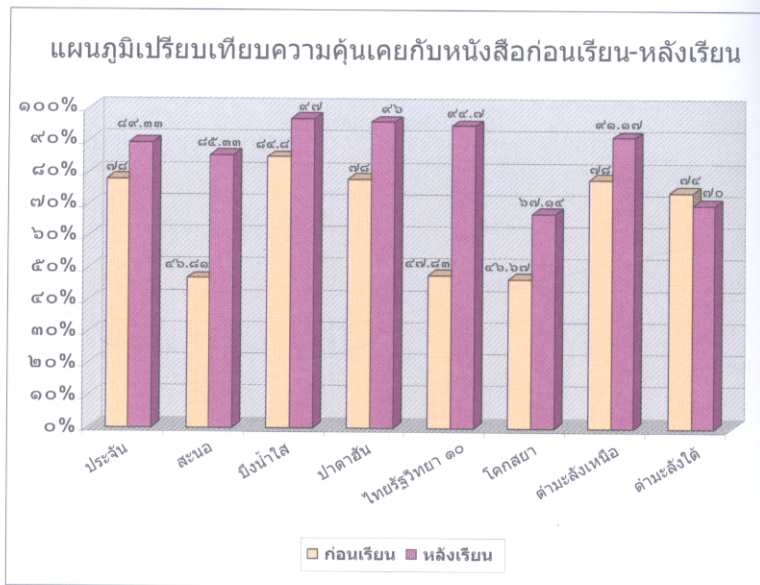

นอกจากนี้ ผลคะแนนจากการทดสอบทักษะภาษาไทย เป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เด็กไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีพื้นฐานภาษาไทยน้อยกว่าภาษามลายูถิ่น และการจัดการเรียนการสอนที่ให้ระยะเวลาการปรับตัว (ปรับภาษา) แก่เด็กในโรงเรียน และการสอนที่เริ่มต้นด้วยภาษามลายูถิ่นมีความเหมาะสมสำหรับเด็กในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ที่พูดภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ แล้วค่อยๆ เพิ่มพูนทักษะภาษาไทยเข้าไปอย่างเป็นลำดับขั้นและมั่นคง

แผนภูมิเปรียบเทียบทักษะภาษาไทยก่อนเรียน-หลังเรียน

สำหรับทักษะความคุ้นเคยกับหนังสือ เด็กส่วนใหญ่มีความคุ้นเคยกับหนังสือในระดับดี โดยเด็กสามารถเปิด-ปิดหนังสือได้ถูกต้อง ถือหนังสือไม่กลับด้าน และสามารถตอบคำถามง่ายๆ จากภาพที่เห็นได้ โดยพบว่า โรงเรียนที่เด็กมีความคุ้นเคยกับหนังสือเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือโรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐ (๔๖.๘๗%) จังหวัดนราธิวาส ตามด้วยโรงเรียนบ้านสะนอ (๓๘.๕๒%) จังหวัดปัตตานี และโรงเรียนบ้านโคกสยา (๒๐.๔๗%) จากจังหวัดนราธิวาสตามลำดับ

ข้อสังเกต

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนรวมของทุกโรงเรียน โดยพิจารณาแต่ละทักษะจะพบว่า ค่าเฉลี่ยทักษะภาษามลายูถิ่นของเด็กนักเรียนในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนคู่เปรียบเทียบ ทั้งที่เป็นคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจะอยู่ในระดับที่สูง แสดงว่าเด็กนักเรียนในพื้นที่มีความรู้ความสามารถภาษาแม่เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงเป็นความเหมาะสมที่จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาแม่ (ภาษามลายูถิ่น) ในเบื้องต้นเสียก่อน เพื่อเป็นการปูพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับการเรียนภาษาไทยต่อไป

นอกจากนี้ ผลคะแนนจากการทดสอบทักษะภาษาไทยที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ทั้งในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เด็กไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดน

ภาคใต้มีพื้นฐานภาษาไทยน้อยกว่าภาษามลายูถิ่น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เริ่มต้นด้วยภาษามลายูถิ่น และการให้เวลาสำหรับการปรับตัวของเด็กเพื่อการปรับภาษาของเด็กในโรงเรียน จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับเด็กในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่พูดภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ แล้วค่อยๆ เพิ่มพูนทักษะภาษาที่ ๒ หรือภาษาไทยเข้าไปเป็นลำดับขั้นและมั่นคง

๔.๕ การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในระดับชั้นอนุบาล ๑

การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล ๑ คณะกรรมการดำเนินงานได้จัดกิจกรรมนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของครู จำนวน ๑ ครั้งต่อปีการศึกษา ในพื้นที่ ๔ โรงเรียนเป้าหมายในปลายปีการศึกษา ๒๕๕๑ (ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๒)

นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการยังได้มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของครูเป็นการภายใน จำนวน ๒ ครั้งต่อปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อเสนอแนะและแนะนำสิ่งต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เช่น กลวิธีการสอน แผนการจัดประสบการณ์ สื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

เครื่องมือประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ในชั้นอนุบาล เป็นเครื่องมือโดยสังเขปเพื่อวัดความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัย โดยมีลักษณะเป็น

แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู
ซึ่งประกอบด้วยรายการนิเทศติดตามผล ๒ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ ด้านสภาพทั่วไปของการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัย ได้แก่

๑. การจัดสภาพแวดล้อม	๗	รายการ
๒. งานธุรการชั้นเรียน	๓	รายการ
๓. การเตรียมการก่อนจัดกิจกรรม	๕	รายการ
๔. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์	๑๐	รายการ
๕. การประเมิน	๕	รายการ
รวม	๓๐	รายการ

**ส่วนที่ ๒ ด้านการจัดกิจกรรมประจำวัน (กิจกรรมหลัก) ของ
ครูผู้สอนระดับปฐมวัย**

๑. ครอบครัวและชุมชน	๘	รายการ
๒. ภาษามลายูถิ่น	๖	รายการ
๓. ศิลปะและวัฒนธรรม	๗	รายการ
๔. เตรียมอ่าน-เขียน	๘	รายการ
๕. ฟัง-พูดภาษาไทย	๖	รายการ
๖. พลศึกษา / สุขศึกษา	๖	รายการ
๗. คณิตศาสตร์	๗	รายการ
รวม	๕๘	รายการ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนของครู แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)
๕ ระดับคุณภาพ คือ

๑. มี/ปฏิบัติได้เหมาะสมมากที่สุด ระดับคุณภาพเท่ากับ ๕ คะแนน
๒. มี/ปฏิบัติได้เหมาะสมมาก ระดับคุณภาพเท่ากับ ๔ คะแนน
๓. มี/ปฏิบัติได้เหมาะสมปานกลาง ระดับคุณภาพเท่ากับ ๓ คะแนน
๔. มี/ปฏิบัติได้เหมาะสมน้อย ระดับคุณภาพเท่ากับ ๒ คะแนน
๕. มี/ปฏิบัติได้เหมาะสมน้อยที่สุด ระดับคุณภาพเท่ากับ ๑ คะแนน

๔.๕.๑ ผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลความสามารถของครูในด้านสภาพทั่วไปของการจัดกิจกรรม

ตารางที่ ๑ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความสามารถของครูในด้านสภาพทั่วไปของการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัย

รายการ	χ	S.D	ความหมาย
๑. การจัดสภาพแวดล้อม	๔.๒๗	๐.๖๒	มาก
๒. งานธุรการชั้นเรียน	๒.๘๓	๐.๖๕	ปานกลาง
๓. การเตรียมการก่อนจัดกิจกรรม	๔.๑๓	๐.๕๒	มาก
๔. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์	๔.๒๗	๐.๕๑	มาก
๕. การประเมินผล	๒.๕๓	๐.๕๙	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	๓.๖๑	๐.๕๘	มาก

จากตารางที่ ๑ ข้างต้น จะเห็นได้ว่า คะแนนของการจัดสภาพแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาก ซึ่งหมายความว่า โดยภาพรวมแล้วครูผู้สอนมีการจัดบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนได้เหมาะสม สะอาด และปลอดภัย ดังนี้

๑. จัดของเล่นตามมุมได้ครบถ้วนและเหมาะสม
๒. จัดสื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก
๓. จัดเก็บวัสดุ อุปกรณ์ และของใช้ประจำตัวเด็กอย่างเป็นระเบียบ

๔. จัดทำป้ายนิเทศที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์และหน่วยการเรียนรู้
๕. มีที่แสดงและที่เก็บผลงานของเด็กได้อย่างเหมาะสม

สำหรับงานธุรการชั้นเรียนพบว่า อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ซึ่งหมายความว่า เอกสารด้านธุรการมีครบถ้วนแล้วแต่บางอย่างยังไม่สมบูรณ์ในขณะที่มีการนิเทศฯ ทั้งนี้ เนื่องจากเอกสารธุรการบางอย่างที่จะนำมาใช้ในโรงเรียนต้องมีการออกแบบและปรับปรุงใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ฉะนั้นจึงทำให้เกิดความล่าช้าในการจัดทำและแจกจ่ายเอกสารดังกล่าวแก่โรงเรียนสำหรับในส่วนอื่นๆ เป็นที่น่าพอใจเพราะครูมีการจัดทำและบันทึกข้อมูลเอกสารงานธุรการต่างๆ ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ พร้อมทั้งมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ

ในส่วนของการเตรียมการก่อนจัดกิจกรรมอยู่ในเกณฑ์มาก ซึ่งจากการนิเทศฯ พบว่า ครูมีการวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน และเตรียมแผนการจัดประสบการณ์ไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะมีการสอนจริง นอกจากนี้ ยังมีการเตรียมกิจกรรม สื่อ-อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนอีกด้วย

การจัดกิจกรรมและประสบการณ์อยู่ในเกณฑ์มาก โดยพบว่า ครูมีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

๑. จัดกิจกรรมตามตารางกิจกรรมประจำวัน
๒. จัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก

๓. จัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก
๔. สามารถจัดกิจกรรมได้ครบถ้วนตามขั้นตอนหลัก
๕. ครูมีการใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเอง
๖. ครูให้ความสนใจ และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก
๗. ครูมีบุคลิกยิ้มแย้มแจ่มใสและเป็นกันเองกับเด็ก
๘. เปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่มอย่างเหมาะสม
๙. ครูมีการจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย พร้อมทั้งส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้รอบด้าน
๑๐. ครูมีการสอดแทรกคุณธรรม-จริยธรรมได้อย่างเหมาะสม

ส่วนการประเมินผลพบว่า อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยครูมีการประเมินทั้งพัฒนาการเด็กและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการเด็ก โดยการติดตามการบ้านของเด็ก อย่างไรก็ตาม พบว่าครูยังไม่ได้มีการประเมินผลหลังการสอนและบันทึกผลการประเมินทุกครั้งที่สอน รวมทั้งไม่ได้รายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน

๔.๕.๒ ผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมประจำวัน (กิจกรรมหลัก)

ตารางที่ ๒ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสามารถของครูผู้สอนปฐมวัย ในการจัดกิจกรรมประจำวัน (กิจกรรมหลัก)

รายการ	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
๑. ครอบครั้วและชุมชน	๒.๘๓	๐.๔๘	ปานกลาง
๒. ภาษามลายูถิ่น	๓.๖๗	๐.๕๕	มาก
๓. ศิลปะและวัฒนธรรม	๔.๔๗	๐.๖๔	มาก
๔. เตรียมอ่าน-เขียน	๔.๒๗	๐.๔๑	มาก
๕. ฟัง-พูดภาษาไทย	๒.๙๓	๐.๕๘	ปานกลาง
๖. พลศึกษา / สุขศึกษา	๔.๒๗	๐.๔๕	มาก
๗. คณิตศาสตร์	๔.๔๐	๐.๕๑	มาก
รวมเฉลี่ย	๓.๘๓	๐.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๒ ข้างต้น สามารถสรุปภาพรวมความสามารถของครูผู้สอนในระดับชั้นอนุบาล ๑ ของทั้ง ๔ โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย โดยแบ่งออกตามสาระวิชา ดังนี้

๑. ครอบครั้วและชุมชน

จากผลที่ออกมาจะเห็นได้ว่า โดยเฉลี่ยแล้วคะแนนความสามารถในการสอนของครูทั้งสี่โรงเรียนในสาระวิชา ครอบครั้วและชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายความว่า โดยภาพรวมแล้ว ครูได้มีการฝึกทักษะกระบวนการคิด ปฏิบัติ และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองแก่เด็ก ผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย เช่น เรื่องจากประสบการณ์ เรื่องเล่า และปฏิบัติการทดลอง เป็นต้น โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นเหล่านั้นได้มีการใช้สื่อ/อุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสม

และเน้นการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมี การฝึกให้เด็กรู้จักการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ ตลอดจนรู้จักดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัว และ สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ ครูมีการจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับผู้เรียน และยืดหยุ่นตามความสนใจของเด็กอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม จากการสังเกตพบว่า ครูยังขาดทักษะในการ จัดบรรยากาศและสถานที่ในห้องเรียนให้เหมาะสมและเอื้อต่อการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน

๒. ภาษามลายูถิ่น

โดยเฉลี่ยแล้ว ครูทั้ง ๔ โรงเรียนสามารถสอนสาระวิชา ภาษามลายูถิ่นอยู่ในระดับมากหรือดี โดยภาพรวมแล้วครูสามารถ สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ผู้เรียนรู้สึกอบอุ่น เพลิดเพลินและ สนุกสนาน โดยการใช้ภาษามลายูถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ตลอดจนสามารถจัดเตรียมสื่อ/อุปกรณ์ได้หลากหลาย และ เพียงพอต่อจำนวนเด็ก นอกจากนี้ เน้นการใช้สื่อประเภทรูปภาพ เพื่อกระตุ้นให้เด็กพูดคุยและกล้าแสดงออก ตลอดจนได้ตอบตาม ความคิด ความรู้สึก และความสามารถของตนเองผ่านการจัดกิจกรรม และกลวิธีการสอนที่หลากหลาย

๓. ศิลปะและวัฒนธรรม

สำหรับสาระวิชาศิลปะและวัฒนธรรมถือว่าอยู่ในระดับ มากหรือดี โดยครูมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เน้นคุณธรรม-จริยธรรม ตามหลักศาสนาอิสลาม ในขณะที่เดียวกันก็เป็นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

เช่น ร้องเพลงพื้นบ้าน บทกลอน และงานเทศกาลทางวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งเด็กสามารถเข้าร่วมทำกิจกรรมตามความสนใจและอิสระ รวมทั้งสามารถนำเสนอผลงานของตนเองได้ด้วย นอกจากนี้ ครูมีการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ไว้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ พร้อมทั้งสาธิตการใช้อุปกรณ์และกิจกรรมใหม่ๆ ให้เด็กดูทุกครั้งก่อนที่จะปล่อยให้เด็กเล่นเอง

๔. เตรียมอ่าน - เขียนภาษามลายูถิ่น

ความสามารถในการสอนของครูในสาระวิชานี้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากหรือดี โดยจากการสังเกตพบว่า ครูสามารถสร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกอบอุ่น เป็นอิสระ เพลิดเพลิน และสนุกสนานกับกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น นอกจากนี้ ยังจัดให้มีมุมหนังสือ และแผนภูมิพยัญชนะ/สระเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

กิจกรรมที่จัดขึ้นในสาระวิชานี้ ส่วนใหญ่เป็นการเตรียมความพร้อมแก่เด็กในด้านต่างๆ เช่น กิจกรรมให้เด็กได้สัมผัสกับหนังสือ (การจับ การเปิด และการอ่านหนังสือที่ถูกวิธี) กิจกรรมการแยกแยะเสียง กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน (โดยให้เด็กใช้ห้องสมุดและมุมหนังสือ) กิจกรรมเตรียมความพร้อมในการอ่านและเขียน และกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเขียน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ ได้เน้นวิธีการคู่ขนาน ๒ ภาค คือ เน้นความหมายและความถูกต้อง

๕. ฟัง - พูดภาษาไทย

ในกระบวนการสอนสาระวิชานี้ ครูได้มีการสร้างบรรยากาศ ให้เด็กรู้สึกอบอุ่น เพื่อดึงดูดและสนุกสนาน โดยมีการจัดเตรียม สื่อ/อุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสมและครบถ้วนตามกิจกรรม ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการฟังของเด็ก อย่างไรก็ตาม ในส่วนของขั้นตอนการสอนแบบ TPR ครูยังขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เนื่องจากกระบวนการสอนแบบ TPR ถือเป็นสิ่งใหม่สำหรับ ครูและต้องใช้เวลาในการฝึกฝนทักษะ

๖. พลศึกษา/สุขศึกษา

โดยภาพรวม ครูสามารถจัดสถานที่เล่นหรือเครื่องเล่นสนาม โดยใช้วัสดุท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย และก่อนที่ครู จะปล่อยให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระนั้น ได้มีการสร้างข้อตกลง/กติกา ในการเล่น พร้อมทั้งสาธิตวิธีการเล่นที่ถูกต้องให้เด็กดูก่อนทุกครั้ง นอกจากนี้ หลังจากเล่นเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูได้ทำกิจกรรมคลาย กล้ามเนื้อ และนำเด็กไปทำความสะอาดร่างกายทุกครั้ง

๗. คณิตศาสตร์

ครูมีการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ กับจำนวนเด็ก โดยจัดทำเกมการศึกษาไว้อย่างครบถ้วนทุกหน่วย การเรียนและจัดเก็บไว้ในกล่องหรือที่ที่เหมาะสม นอกจากนี้ ทุกครั้งที่ จะเล่นเกมการศึกษา ครูจะทำการสาธิตวิธีการเล่นเกมแต่ละประเภท ตามขั้นตอนอย่างถูกต้อง เพื่อเน้นให้เด็กเกิดทักษะการคิด ปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ในขณะเดียวกัน ก็มีการหมุนเวียนให้เด็กเล่นเกมทั้งชุดใหม่ และชุดเก่าสลับกันไปอยู่เสมอ รวมทั้งประเมินผลและบันทึกผลการ เล่นเป็นรายบุคคล

**สรุปภาพรวมจากการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลในระดับ
ชั้นอนุบาล ๑**

- ครู
  ๑. มีความพึงพอใจในการสอนแบบทวิภาษา
  ๒. มีพัฒนาการการสอนดีขึ้น มีความมั่นใจในการใช้เทคนิคและกลวิธีการสอนมากขึ้น
- นักเรียน มีพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญา และภาษา ดังนี้
  ๑. มีความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก/ การประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่างๆ ดีขึ้น
  ๒. มีความสุข สนุกกับการมาโรงเรียน และไม่ขาดเรียน
  ๓. เป็นคนช่างสังเกตและช่างซักถาม
  ๔. กล้าพูด กล้าแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น
  ๕. สามารถใช้ภาษามลายูถิ่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามวัย
  ๖. นักเรียนเรียนวิชาฟัง - พูดภาษาไทยได้อย่างสนุกสนาน และเรียนรู้ภาษาไทยได้เร็ว
  ๗. นักเรียนใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ได้อย่างคล่อง และประสานสัมพันธ์ตามวัย

๘. มีคุณธรรม-จริยธรรมตามวัย
๙. สามารถแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
๑๐. มีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์

บทที่ ๕

วิเคราะห์ปัญหา

และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

บทที่ ๕

วิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ปัญหาในการสื่อสารระหว่างคนในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ภาครัฐจากส่วนกลาง ปัญหาต่างๆ ส่วนใหญ่ล้วนสืบเนื่องมาจาก “ความแตกต่างด้านภาษาและวัฒนธรรม” ส่งผลถึงปัญหาการรู้หนังสือและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเยาวชนในพื้นที่ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุดของประเทศ ทำให้หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ต่างพยายามหาทางแก้ไขเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กไทยมุสลิมในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ให้ดีขึ้น โดยเกือบทั้งหมดมุ่งพัฒนาทักษะการรู้ภาษาไทย และเน้นไปที่การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสาระวิชาภาษาไทย ซึ่งแท้ที่จริงแล้วการมุ่งพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาไทยเพียงอย่างเดียวสำหรับในพื้นที่อันมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมนี้ อาจไม่เกิดผลสำเร็จที่เห็นเป็นรูปธรรม หรือเกิดผลลัพธ์ที่ดีอย่างต่อเนื่องดังที่เกิดขึ้นในภูมิภาคอื่น เนื่องจากปัจจัยแวดล้อมที่แตกต่างกัน เด็กในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้มีภาษาและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของตนที่แตกต่างจากส่วนกลางอย่างเด่นชัด

การรักษาโรคภัยให้หายขาด นอกจากจะต้องรู้อาการแล้ว จำเป็นต้องรู้ภูมิหลังของผู้ป่วย เพื่อหาสาเหตุของโรคนั้นๆ เช่นเดียวกัน

กับการหาแนวทางพัฒนาความรู้ด้านภาษาไทยของเด็กไทยมุสลิมในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีพื้นฐานความรู้ทางด้านภาษา วัฒนธรรม ศาสนาและระบบคิดที่แตกต่างจากเด็กส่วนใหญ่ในประเทศ จึงควรที่จะมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และมีลักษณะเฉพาะที่เหมาะสมกับเยาวชนในพื้นที่นี้

สำหรับสถานการณ์ทางภาษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น ในเขตเมืองมีประชากรไทยเชื้อสายมลายูที่พูดภาษามลายูถิ่น มีการใช้ภาษาไทยเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนในปัจจุบันมีปัญหาการเปลี่ยนแปลงและความถดถอยทางภาษาท้องถิ่นอย่างเห็นได้ชัด โดยเยาวชนใช้ภาษาท้องถิ่นได้น้อยลงและใช้ได้ไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็นความไม่สบายใจของผู้อาวุโส แต่ในขณะเดียวกันในพื้นที่ชนบทส่วนใหญ่ เยาวชนยังมีปัญหาการเข้าไม่ถึงการศึกษาและบริการที่รัฐจัดโดยผ่านภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาราชการ โดยมีจำนวนมากไม่ประสบความสำเร็จในการศึกษาภาคบังคับ ทำให้มีผลต่อเนื่องไปสู่การเรียนต่อยอดในระดับสูงและการหางานทำ อีกทั้งบางส่วนยังเกรงว่าการใช้ภาษาไทยเป็นสื่อการเรียนการสอนเพียงอย่างเดียวเป็นการจูงใจที่จะทำลายอัตลักษณ์ความเป็นมลายูถิ่น ซึ่งสะท้อนจากการใช้ภาษามลายูถิ่นและศาสนาอิสลาม

ด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาที่เหมาะสม คือ การศึกษาที่สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถทางภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาราชการ เพื่อนำไปสู่การศึกษาระดับสูงต่อไปตามความปรารถนา ในขณะที่เดียวกันก็สามารถรักษาอัตลักษณ์ทางภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมกับมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องตาม

วัฒนธรรมส่วนกลางและสังคมส่วนใหญ่ สิ่งนี้เป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นความปรารถนาทั้งของคนในพื้นที่และคนจากส่วนกลาง เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับการรณรงค์ในระดับนานาชาติ ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ ของทุกคนในโลก ไม่ว่าจะเป็นเพศใด ชนชั้น ชาติพันธุ์ใด ภาษาใดก็ตาม เพื่อให้สามารถเข้าถึงการศึกษาอันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน โดยได้มีผลของการศึกษาวิจัยจากทั่วโลกที่สนับสนุนแนวทางนี้

การพัฒนาการศึกษาเฉพาะสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษาแตกต่างไปจากภาษาราชการ ควรใช้พื้นฐานความรู้ของเด็กในภาษาแม่เป็นพื้นฐานการเรียนการสอนระยะแรกของการเข้าเรียน ทั้งนี้ จากผลการวิจัยระดับสากลแสดงอย่างชัดเจนถึงความสำเร็จในการใช้ภาษาแม่เป็นฐานในการเรียนรู้สำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์ในหลายประเทศทั่วโลก (UNESCO, ๒๐๐๕) เนื่องจากเด็กรู้สึกปลอดภัย ไม่กลัวการพูดหรือการตอบคำถามอันเนื่องจากการใช้ภาษาที่ไม่คุ้นเคย เด็กจึงไม่เครียด มีความสุขในการเรียน เข้าใจในสิ่งที่ครูสอน มีการโต้ตอบและเกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นพื้นฐานที่ดี และมีความมั่นใจสำหรับการเรียนในระดับสูง แต่อย่างไรก็ตาม เยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ก็มีสิทธิที่จะได้มีโอกาสได้เรียนภาษาราชการ ภาษาต่างประเทศและภาษาเศรษฐกิจ ฯลฯ ตามความปรารถนาและความจำเป็น ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ หลังจากการใช้ภาษาแม่ในการเรียนการสอนในช่วงแรกที่เด็กเข้าสู่โรงเรียนอย่างเข้มข้น จะมีการเริ่มให้ความรู้ทางภาษาราชการ (ภาษาไทย) ที่ละน้อย โดยเน้นความเข้าใจในเบื้องต้น เพื่อประสิทธิภาพในการสื่อสารใน

ระดับสูงต่อไป แล้วจึงจัดการเรียนการสอนที่เน้นความถูกต้องของ
การใช้ภาษาควบคู่กันไป

วิธีการเช่นนี้เป็นการสร้างพื้นฐานในการเรียนภาษาไทยที่
แข็งแกร่ง โดยจัดให้สอดคล้องกับการดำเนินการจัดการเรียนการสอน
แบบทวิภาษา โดยพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะที่เป็น
ภาษาที่สองของเด็ก เน้นกระบวนการเชื่อมโยงอย่างชัดเจนในการ
เตรียมอ่าน-เขียน ตามมาด้วยการใช้สื่อเชื่อมโยงประเภทเน้นความ
เข้าใจและเน้นความถูกต้อง นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนด้วย
ภาษาแม่ที่เป็นการพัฒนาสมองและระบบคิดของเด็กโดยกระตุ้นให้
เด็กได้ตอบสนองได้อย่างเต็มศักยภาพ ยังเป็นผลดีต่อการพัฒนาการ
ด้านการเรียนภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่สอง และภาษาอื่นๆ ต่อไปด้วย

การดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนานโยบายการเรียน
การสอนภาษาไทยสำหรับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน
ภาคใต้นี้ ดำเนินการสอดคล้องไปกับโครงการการจัดการเรียน
การสอนโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีการ
จัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษามลายูถิ่น - ภาษาไทย) ใน
โรงเรียนเขตพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์
เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้
เยาวชนในพื้นที่เป็น "ผู้รู้หนังสือ" ทั้งในภาษาไทยและภาษามลายูถิ่น
และสามารถรักษาสืบสานภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ได้ พร้อม
กับเข้าใจและปฏิบัติตนได้เหมาะสมตามวิถีวัฒนธรรมส่วนกลาง
แนวทางการศึกษาและผลการวิจัยดังกล่าว จึงสามารถนำไปสู่
ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อใช้เป็น

แนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของ
เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีพื้นฐานภาษาและ
วัฒนธรรมแตกต่างจากเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศได้ในเบื้องต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา เป็นนวัตกรรมทาง
การศึกษาที่สำคัญและสอดคล้องกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่ง
คนในพื้นที่ใช้ภาษามลายูถิ่นซึ่งเป็นภาษาแม่หรือภาษาที่หนึ่งและใช้
ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอน
แบบทวิภาษา จะเริ่มต้นด้วยการใช้ภาษาแม่ของเด็ก (ซึ่งภาษาที่
เด็กคุ้นเคยและสามารถสื่อสารได้) และเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาไทยอย่าง
เป็นระบบและเป็นขั้นตอน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนแบบนี้จะทำให้
ให้เด็กรู้สึกคุ้นเคยกับบรรยากาศในห้องเรียนและกล้าที่จะแสดงออก
พูดคุยกับครู แสดงความคิดเห็นและจินตนาการได้อย่างเต็มที่ ไม่มี
ปัญหาความไม่เข้าใจภาษามาปิดกั้นความคิด

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา ยังมี
การสอดแทรกวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่ ซึ่งเป็นวัฒนธรรม
ที่เด็กคุ้นเคยและมีประสบการณ์รวมทั้งมีพื้นฐานอยู่แล้ว จึงทำให้เด็ก
รู้สึกสนุกกับการเรียนรู้และกล้าแสดงออกมากขึ้น ส่งผลต่อความสุข
และความสำเร็จในช่วงของการศึกษาภาคบังคับเป็นการเรียนใน
บรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาสมองและการ
เรียนรู้ของเด็ก ส่งผลดีในการเรียนของเด็ก สร้างความมั่นใจในการ
เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อาจเป็นแนวทางที่แก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ต่ำที่สุดใน
ประเทศไทยที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันได้ อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์ฟื้นฟู

ภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนแก่เด็ก เช่น ร่วมสร้างสื่อการเรียนการสอนต่างๆ เห็นพัฒนาการของลูกหลานในทางที่ปรารถนาโดยการเติบโตเป็นคนไทยเชื้อสายมลายูที่สามารถรักษาอัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ได้ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถดำรงชีวิตอย่างมีเกียรติเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคมไทย โดยปราศจากอคติและความขัดแย้งทางวัฒนธรรม

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ

๑) การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (หรือพหุภาษา) โดยใช้ภาษาท้องถิ่นซึ่งเป็นภาษาแม่หรือภาษาท้องถิ่นของเด็กเป็นสื่อควบคู่ไปกับภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาราชการหรือเป็นภาษาที่สอง จะเป็นการสร้างฐานทางภาษาที่เข้มแข็ง นำไปสู่การเรียนภาษาไทยและวิชาอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๒) การเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะที่เป็นภาษาที่สองของเด็กในการจัดการศึกษาภาคบังคับ โดยให้มีการสอนและการใช้ภาษาแม่ของเด็กซึ่งเป็นภาษาที่หนึ่ง เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนในช่วงแรกของการเข้าเรียน ทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียน และค่อยๆ เชื่อมโยงเข้าสู่ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่สองอย่างมั่นคง (ตามศักยภาพของเด็ก โดยมีการทดสอบอย่างเป็นระบบ) จากนั้นจึงขยายต่อเนื่องไปยังภาษาที่สามและที่สี่ ซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษและภาษามาลาเลย์ เป็นต้น

ซึ่งนับว่าเป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของ
ประชากรทุกชาติพันธุ์ภาษาของประเทศได้อย่างแท้จริง จะนำไปสู่
เป้าหมายการรณรงค์ “การศึกษาเพื่อทุกคน (Education For All)”
ขององค์การนานาชาติ ซึ่งประเทศไทยก็เป็นสมาชิกอยู่ด้วย

๓) **ควรมีนโยบายด้านภาษากับการศึกษา และการ
วางแผนทางภาษาที่ชัดเจน** เพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ
และมีความต่อเนื่อง เช่น การวางแผนพัฒนาภาษาเป็นขั้นตอนต่าง ๆ
เพื่อให้สามารถนำภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เป็นเครื่องมือ
สร้างสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพแก่เด็กกลุ่มชาติพันธุ์

การนำภาษาท้องถิ่นเข้าสู่การศึกษาในระบบจะต้องมีการ
วางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ดังต่อไปนี้

- ◆ การวิจัยพื้นฐาน เพื่อทราบถึงสถานการณ์การใช้ภาษา
ความสามารถและความต้องการ
- ◆ การพัฒนาภาษาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการ
ศึกษาได้ เช่น การพัฒนาระบบเขียน หากยังไม่เคยมี
มาก่อน หรือหากมีแล้วก็นำมาแก้ไขปรับปรุง หรือจัด
ทำระบบเขียนเพิ่มหรือเสริม เพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่ภาษา
ราชการได้ง่ายขึ้น เป็นต้น
- ◆ การสร้างแผนการเรียนการสอนที่พัฒนาสมองและการ
เรียนรู้ ความคิดเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ โดยใช้
ทักษะการฟังและการพูดเป็นหลัก และในขณะเดียวกัน
ก็มีการเตรียมการอ่าน-เขียน เพื่อเข้าสู่การเรียนเพื่อ
การรู้หนังสือหรือสภาวะการอ่านออกและเขียนได้

- ▶ การสร้างบทเรียนการเรียนการสอนภาษาที่สอง(ภาษาราชการ) เพื่อนำเข้าสู่การสอนภาษาที่สองอย่างเป็นระบบตามธรรมชาติไม่เร่งร้อน เพื่อการเรียนรู้ภาษาใหม่/ภาษาที่สองอย่างมั่นใจ ซึ่งผู้เรียนต้องมีระยะเวลาในการปรับตัว เช่น ในระยะการฟังและการทำความเข้าใจก่อนพูด ระยะเริ่มพูด และระยะที่พูดได้ในระดับต่างๆ จนถึงขั้นพูดได้เหมือนภาษาของตนเอง
- ▶ การสร้างวรรณกรรมและหนังสืออ่านภาษาท้องถิ่น รวมทั้งสื่อการเรียนการสอนประเภทต่างๆ เช่น แบบเรียนอ่าน-เขียนภาษาท้องถิ่น เป็นต้น

การดำเนินงานเพื่อพัฒนาภาษาท้องถิ่นให้เป็นมาตรฐานและนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาได้นั้น จะทำได้โดยความร่วมมือของนักวิชาการด้านภาษาและการศึกษา (ซึ่งจะดูแลด้านหลักวิชาการ) และผู้แทนชุมชนเพื่อการสอดแทรกความรู้ในตัวภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างสื่อการเรียนการสอนอย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาสำคัญ คือ การที่คนทั่วไปยังไม่เข้าใจเหตุผลและความสำคัญในการนำภาษาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาภาษาไทย ซึ่งแท้จริงแล้วประโยชน์ของการใช้ภาษาแม่ (ภาษามลายูถิ่น) เข้ามา เป็นวิธีการในการจัดการเรียนการสอนที่มีประโยชน์มากกว่าการเรียนการสอนภาษา แต่เป็นการพัฒนาสมองและการเรียนรู้ของเยาวชน ทั้งในด้านสติปัญญา ระบบความคิด และการตัดสินใจ อันจะเป็นรากฐานสำหรับการเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไปในอนาคต แต่อย่างไรก็ตามยังต้องมีการเผยแพร่และสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในวงกว้างต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

แวมายี ปารามัล. ๒๕๕๐. เอกสารประกอบการอบรมเรื่อง หลักการเขียนภาษามลายูถิ่นด้วยอักษรไทย เมื่อวันที่ ๑ - ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ณ โรงแรมซี.เอส. ปัตตานี.

แวยุโตะ สามะอาลี และคณะ. โครงการวิจัยพจนานุกรมภาษามลายูปัตตานี-ภาษาไทย-ภาษามาลาเซีย. ฉบับเพื่อการศึกษาและการสื่อสารเบื้องต้น. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๕๐.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. โครงการภาษามลายูท้องถิ่นในประเทศไทย : การศึกษาสถานการณ์ทางภาษา การพัฒนาและการวางแผนการใช้ภาษาเพื่อการศึกษาและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ระยะที่ ๑). ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี, มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๐.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์. เอกสารการประชุมปฏิบัติการเรื่อง การวางแผนการจัดการศึกษาสองระบบ. เมื่อวันที่ ๑๙ - ๒๑ เมษายน ๒๕๔๙ ณ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภาษาอังกฤษ

Denis and Susan Malone. ๒๐๐๕. **Two-Track Approach to Teaching Children to Read and Writing their First Language (L1)**. Adapted from Working together for literacy (chapter ๓) by Mary Stringer. LinguaLink TM Dallas : SIL International.

Leanne Allen. ๑๙๙๔. **Oral Language Resource Book**. Resource and developed by Education Department of Western Australia. Amazon.co.uk: Books.

James J. Asher, Ph.D. ๑๙๘๒. **Learning Another Language Through Actions : The Complete Teacher's Guidebook**. ๒nd Edition. Sky Oaks Production, Inc.

Mary Jane Gomez, Manager. ๒๐๐๕. **Principal's Guide to Early Childhood Education**. Houston Independent School District.

Maurice Carder. ๒๐๐๗. **Bilingualism in International Schools : A Model for Enriching Language Education**. Multilingual Matters Ltd. Clevedon, Toronto.

Ramiro Garcia. Edited by James J. Asher. ๒๐๐๑. **Instructor's Notebook How to Apply TPR for Best Results**. ๔th Edition. Sky Oaks Production, Inc.

Susan Malone. ๒๐๐๖. **Planning Patani Malay Multilingual Education Program in Southern Thailand**.

Thomas, Wayne P. and Virginal Colliier. ๑๙๙๗. **School Effectiveness for language Minority Students.** NCBE Resource Collection, No.๙. George Washington University.

UNESCO. ๒๐๐๕. **First Language First : Community-based Literacy Programmes for Minority Language Contexts in Asia, Bangkok : UNESCO.**

รายชื่อคณะผู้ดำเนินการวิจัย โครงการวิจัยและพัฒนานโยบายการเรียนการสอนภาษาไทย ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์	หัวหน้าโครงการ ประธานศูนย์ศึกษาและ ฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม ในภาวะวิกฤต มหาวิทยาลัยมหิดล
นายสาเหอะอับลเลาะ อัลยุฟรี	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
นายแวมายี ปารามัล	อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
นางสาวมรินต้า บุรรุ่งโรจน์	นักวิจัยสถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล
นายยูเนียนสาสมิต้า สาเมาะ	นักวิจัยสถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

นายรุสดี มาซอ

นักวิจัยศูนย์ศึกษาและ
ฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม
ในภาวะวิกฤต

สถาบันวิจัยภาษาและ
วัฒนธรรมเอเซีย
มหาวิทยาลัยมหิดล

นางสาวสร้อยญา กฤษณานูวัตตร

นักวิจัยศูนย์ศึกษาและ
ฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม
ในภาวะวิกฤต

สถาบันวิจัยภาษาและ
วัฒนธรรมเอเซีย
มหาวิทยาลัยมหิดล

รายชื่อคณะผู้ดำเนินการวิจัยโครงการทวิภาษา (ภาษาไทย - มลายูถิ่น)

คณะวิจัยส่วนกลาง :

ศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ ประธานศูนย์ศึกษาและ
ฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม
ในภาวะวิกฤต

มหาวิทยาลัยมหิดล

ประธานคณะกรรมการ
ดำเนินงานโครงการ

ดร. มยุรี ถาวรพัฒน์

นักวิจัยสถาบันวิจัยภาษา
และวัฒนธรรมเอเซีย

มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร. อิศระ ชูศรี

อาจารย์สถาบันวิจัยภาษา
และวัฒนธรรมเอเซีย

มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร. ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร

อาจารย์สถาบันวิจัยภาษา
และวัฒนธรรมเอเซีย

มหาวิทยาลัยมหิดล

นางสาวมรินดา บุรุงโรจน์

นักวิจัยสถาบันวิจัยภาษา
และวัฒนธรรมเอเซีย

มหาวิทยาลัยมหิดล

นายยูเนียนสาศมีต้า สาเมาะ

นักวิจัยสถาบันวิจัยภาษา
และวัฒนธรรมเอเซีย

มหาวิทยาลัยมหิดล

นายรุสดี มาซอ

นักวิจัยศูนย์ศึกษาและ
ฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม
ในภาวะวิกฤต

สถาบันวิจัยภาษาและ
วัฒนธรรมเอเซีย
มหาวิทยาลัยมหิดล

นางสาวสรัญญา กฤษณานุวัตร

นักวิจัยศูนย์ศึกษาและ
ฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรม
ในภาวะวิกฤต

สถาบันวิจัยภาษาและ
วัฒนธรรมเอเซีย
มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่ปรึกษาฝ่ายเทคนิควิธีการ :

Dr. Susan Malone

ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา
แบบพหุภาษา จากสถาบัน
SIL International

Dr. Dennis Malone

ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา
แบบพหุภาษา จากสถาบัน
SIL International

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรรณ เทียนมี

ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา
แบบพหุภาษา จากมูลนิธิ
ภาษาศาสตร์ประยุกต์

คณะวิจัยในพื้นที่ :

นายสาเหอ अबดุลเลาะ อัลยุฟรี

ผู้ประสานงานโครงการ
ในพื้นที่จังหวัดชายแดน
ภาคใต้

นายแวยูโซะ สามะอาลี

ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ
สำนักประสานนโยบาย
การศึกษา ศาสนา

วัฒนธรรมและการกีฬา

ศูนย์อำนวยการบริหาร

จังหวัดชายแดนภาคใต้

อดีตประธานสภา

วัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี

ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ

สำนักประสานนโยบาย

การศึกษา ศาสนา

วัฒนธรรมและการกีฬา

ศูนย์อำนวยการบริหาร

จังหวัดชายแดนภาคใต้

คณะกรรมการอิสลาม

จังหวัดปัตตานี

นายเจ๊ะฮูเซ็น เจะอุบง

นางฮัสนะ เจะอุบง

หัวหน้าศึกษานิเทศก์

สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาปัตตานี เขต ๒

นายเวมายุ ปารามัล

อาจารย์ประจำ
มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

นายอับดุลเลาะ ซรีดาโอ๊ะ

อาจารย์ประจำ
มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

นายรุจัญฮาน มาซอ

นักวิจัยโครงการ
ทวิภาษา

นางสาวต่วนซอพียะห์ อัลยุฟรี

นักวิจัยโครงการ
ทวิภาษา

นางสาวอาชียะ ดอเลาะ

นักวิจัยโครงการ
ทวิภาษา

นางสาวเจ๊ะไซนับ บากา

นักวิจัยโครงการ
ทวิภาษา

ผู้ร่วมโครงการวิจัย :

นายหรรน หัสมา

ศึกษานิเทศก์ สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสตูล

นางสิริพร ศรีเรือง

ศึกษานิเทศก์สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา

นราธิวาส เขต ๑

นางโชเฟีย คลานุรักษ์

ศึกษานิเทศก์ สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษายะลา
เขต ๑

นางแว่มสนะห์ ส๊ะเต็ง

ผู้อำนวยการโรงเรียน
บ้านประจัน สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา
ปัตตานี เขต ๒

นางแวมีเนาะ วาเลาะ

ครูโรงเรียนบ้านประจัน
สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาปัตตานี เขต ๒

นางต่วนเยาะ นิสะนิ

ครูโรงเรียนบ้านประจัน
สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาปัตตานี เขต ๒

นางสาวสุมาลี ลิมทิพย์ศักดิ์

ผู้อำนวยการโรงเรียน
บึงน้ำใส สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษายะลา เขต ๑

นางซารีฮะ หมัดหะริะ

ครูโรงเรียนบึงน้ำใส
สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษายะลา เขต ๑

นางตอยบี๊ะ โชะยุ

ครูโรงเรียนบึงน้ำใส
สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษายะลา เขต ๑

นางฮารีนา ดีเยาะ

ครูโรงเรียนบึงน้ำใส
สำนักงานเขตพื้นที่

นางซารีฮะ ประจิมะเย็ง

การศึกษายะลา เขต ๑

นายอภิสิทธิ์ แลหะ

ครูโรงเรียนบึงน้ำใส
สำนักงานเขตพื้นที่

นางนรมาน หะยีคอเลาะ

การศึกษายะลา เขต ๑

นางนิภา หอนอน้ำ

ผู้อำนวยการโรงเรียน
ไทยรัฐวิทยา ๑๐

นายจรรยาโรจน์ สุนทรนันท์

สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานราธิวาส เขต ๑

นางการาสม ปะลาวัน

ครูโรงเรียนไทยรัฐวิทยา
๑๐ สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษานราธิวาส เขต ๑

ครูโรงเรียนไทยรัฐวิทยา
๑๐ สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษานราธิวาส เขต ๑

ผู้อำนวยการโรงเรียน
ตำมะลังเหนือ สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาสตูล
ครูโรงเรียนตำมะลังเหนือ
สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสตูล

นะผู้ดำเนินการโครงการวิจัย

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์รชทอง จันทรางศุ เลขธิการศึกษา

ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน

ผู้อำนวยการสำนักนโยบาย

และแผนการศึกษา

ผู้พิจารณารายงาน

- คณะกรรมการอำนวยการวิจัยโครงการวิจัยปฏิบัติการ เรื่อง การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีศึกษาโรงเรียนในเขต ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้

- ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมพิจารณารายงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้รับผิดชอบ

ดร.พิณสุดา สิริธรังศรี

หัวหน้ากลุ่มนโยบายและ
แผนการศึกษามหาภาค

(เริ่มโครงการ-๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๐)

ดร.สุภาพร โกเฮงกุล

หัวหน้ากลุ่มนโยบายและ
แผนการศึกษามหาภาค

(กันยายน ๒๕๕๑-ปัจจุบัน)

ดร.ทิพย์อนงค์ เลื่อนพุกวัฒน์

หัวหน้าโครงการ

(๑ มกราคม ๒๕๕๑-ปัจจุบัน)

นางสาวอังคณา สำเภาระเสริฐ

นักวิชาการศึกษานโยบาย

ผู้ประสานงานโครงการ

นางสาวอังคณา สำเภาระเสริฐ

บรรณาธิการ

นางสาวอังคณา สำเภาระเสริฐ

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มนโยบายและแผนการศึกษามหาภาค

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา